Perfecta donatio per reſcriptū prin/cipis non pōt reuocari. Sali.

Imp. Seue. ⁊ ant. aa. Jul. L. ix.

Cum te ſponſe filij tui q̄dā donaſſe ꝯfitearis: pfectā dōatio nē reſcidi nec nr̄o oꝫ reſcripto quā tua volūtaſ vtriuſq̄ʒ auctas fec̄ ratā

Ablatū de facto non inducit pmiſſio nem auferendi de facto: ſed ciuili remedio opus eſt. Bal. Uel ſic. Donatio ſimplex facta ſponſe nō reuocatur licʒ matrimōiū non ſequatur. h. d. Saly.

Imp. dio. ⁊ max. aa. ⁊ cc. diony.

Si filie tue ſpōſus ei Lex. x. mancipiuʒ donauerit[b]: ac tu in eū inmēta liberalitatis rōne ꝯtu liſti: nec nuptijs ſecutis[c] cōtraria iuris rationē qd dederat abſtulit: non in nicēʒ datorum reſtitutio: ſed ei⁹ qd illicite rapuit repetitio[d] competit.

Mors accidentalis gladij ſimplicem donationem non reſcindit. Bald. vel ſic. Mors ſponſe non facit donationē ſpon ſalitiam reuocari. h. d. Saly.

Jidē. aa. ⁊ cc. Nee. Lex. xj.

Si tibi[e] res ꝓprias[f] liberalita tis cauſa ſponſus tuus tradi dit: eo ꝙ ab hoſtib⁹ poſtea interfe ctus eſt irrita donatio[g] fieri nō pōt.

Quod ſimpliciter donat ſimpliciter valet. h. d. Bal. vel ſic. Donatio facta a ſo cru ſi pfecta eſt non reuocatur. h. d. Saly.

Jidem. aa. ⁊ cc. Thimo. ⁊ Cleo.

Si mr̄[h] vr̄a filie ſue ſpō L. xij ſo vl' marito[i] p̄dia ſine vlla re petēdi lege dōauit: ⁊ eū i vacuā idu xit poſſeſſiōem nuptijs diuortio ſo lutis pfecta non diſſoluit donatio.

Spōſus rē donatā ſpōſe ſeqntibus cre ditoribus obligare nō pōt. h. d. bal. vel ſic. Creditor agens cōtra donatariū hypothe caria debet ꝓbare ſuā hypothecā tēpore p̄ ceſſiſſe. ſi ergo non apparet vtrū res fuerit pri⁹ donata titio ꝙ obligata ſeio: ſeius agēs hypothecaria ſuccūbit: quia nō probat reʒ fuiſſe in bonis debitoris tpe obligationis h. d. Bal. vel ſic. Creditor agens hypothe caria dʒ ꝓbare rem fuiſſe in bonis debito ris tēpore obligationis. h. d. Saly.

Jdem. aa. ⁊ cc. Alexā. Lex. xiij.

De reb⁹ i ſpōſaʒ dōatōis gr̄a collatis: creditores mariti facti: ſi nō pri⁹ obligatas eas ſibi ꝓ bent eaʒ ꝯuenire minime poſſunt[k].

Mater cōſentiens donatiōi rei ſue ve nire contra nō pōt: etiam precium rei offe rendo. h. d. bal. Uel ſic. Filius pōt dona re res matris ea cōſentiente. ⁊ donatio ſpō ſalitia habet retro in dotēʒ dari nec mater volens p̄ciū dare auditur. Sali.

Jidem. aa. Aurelie. Lex. xiiij.

Si cōſentiente mr̄e ſua[l] ſpon ſus filie tue mācipia donauit ⁊ his acceptis i dotē nō extimatis[m] in mr̄imonio poſt d̄ceſſit: mater ea demq̄ʒ heres eius p̄ciū offerēs: re ſtitutionē eoꝝ improbe[n] recuſat[o].

Donatio inter ſpōſos p̄ſumit eſſe lar gitas ſponſalioꝝ: ⁊ matrimonio nō ſecuto donatū reddit donatori: niſi p ipſū dona torem ſteterit ꝙ matrimoniū nō ſequat. h. d. bal. vel ſic. Simplex donatio ſpōſalitia intelligit hodie ob cāʒ futuri matrimonij facta. ⁊ is p quē ſteterit ne matrimoniū fiat ñ repetit qd dedit ⁊ ēt ſibi datū reſtituit. ſa.

Impa. Cōſtan. a. ad Mari. pre fec. vrbis. Lex. xv.

Cum veterū[p] ſn̄ia diſpliceat: q̄ donatiōes[q] in ſpōſaʒ nuptijs quoq̄ʒ nō ſecutis decreuit valere: ea que largiēdi aīo int' ſpōſos ⁊ ſpō ſas iure celebrant redigi ad hmōi cōditiōes iubem⁹ vt ſiue affinitatis coeūde cā date ſint ſiue[s] nō ita: vl' in volūtate pr̄is degētes: vel vllo mō ꝓprij iuris ꝯſtituti tanq̄ʒ futuri cā mr̄imonij aliqd ſibiipſis[t] vl' ꝯſenſu parētuʒ mutuo largiant. Si quidē ſponſus vel parēs eius ſortiri filiuʒ noluerit[u] vxorē: id qd ab eo dona tuʒ fuerit nec repetatur traditum.

Et ſi qd ꝓmiſſuʒ apud donato rem reſederit[x]: ad ſpōſaʒ ⁊ heredes ei⁹ ſummotis ābagibus trāſferat[y].

Qd ſi ſpōſa vel is in cuius agit ptāte cāʒ nō ꝯhendi mr̄imonij pre buerit: tūc ſpōſo eiuſq̄ʒ heredib⁹ ſi ne aliq̄ diminutiōe p ꝯditionēʒ[z] aut p vtilē actionē in rē[a] redhibeantur. Que ſil'r obſeruari opʒ ⁊ ſi ex parte ſpōſe in ſponſum donatio facta ſit.

Dictū eſt. s̄. in. l. p̄cedenti qñ per peni tētiā mr̄imoniū nō ꝯhit: ſeqbat videre qd iuris qñ p caſuʒ: ⁊ nūc determinat hec lex ꝙ qñ ſpōſus donauit ſpōſe ⁊ nō interuenit oſculū repetit oīe datū: ſʒ ſi interuenerit oſculum repetitur dimidia pars aliā lucra tur ſponſa ratione oſculi. h. d. Bal.

Jdem. a. ad Tib. vicariū hiſpa.

Si a ſponſo reb⁹ ſpōſe L. xvi. donatis interueniēte oſculo[b] ante nuptias vel hūc vel illaʒ mori ꝯtigerit: dimidiā ptē reꝝ donataꝝ ad ſupſtitē ptinere p̄cipimus: dimi diā ptē ad defuncti vel defuncte he redes cuiuſlibet gradus ſint ⁊ quo cūq̄ʒ iure[c] ſucceſſerit vt donatio ſta re p pte media ⁊ reſolui p pte dimi dia videat.

Oſculo vo nō inter ueniēte[d] ſiue ſpōſus ſiue ſponſa obie rit: totā īfirmari donatōēʒ: ⁊ dona tori ſpōſo vel heredib⁹ ei⁹ reſtitui.

Qd ſi ſpōſa iteruenīete vl' nō in teruenīete oſculo donationis titulo (qd raro[e] accidit) fuerit aliqd ſpōſo largita: ⁊ añ nuptias hūc vl' illā mo ri ꝯtigerit: oī donatiōe īfirmata ad donatricē ſpōſaʒ ſiue ei⁹ ſucceſſores donatarū rerū dñium transferat.

Minor in poteſtate patris conſtituta maxime ſi patris auxilio eſt deſtituta: puta quia pater abeſt: non tenet inſinuare do nationem ante nuptias. Bal. vel ſic. Do natio āte nuptias facta mulieri minori eta

si quidē ⁊. ff. de dona. l. j. ⁊ s̄. de rei ven. quotiens. Jtē intellige hanc legē ſm determinatiōēʒ legis. j. eo. l. cū veteruʒ. Uel loqtur h qñ fuit dictum vt nullo caſu repeteretur.

a Cum te. oportet. vt. j. de reuo. do. l. ſi apud. ⁊. l. ſi dona. et. s̄. de tranſactio. l. q̄uis. ⁊. s̄. de condi. ob cau. ſi repetendi.

Donatio an valeat duo ſūt in ſpiēda.

b Si filie. donaue rit. ſimplicit nō contēplatione mr̄imo nij. vt non obſtet. j. eo. cū veterū. ⁊ dic in dōa tiōe duo inſpici ſm Jr. ius ⁊ volūtatē. Ul' ſi fu it hec dōatio cōtempla tiōe matrimonij dices corrigi per legem illaʒ cum veterum.

c Nec nuptijs ſecutʒ i. nō ſecutʒ vt ſic. nec ne gatio neget qd icludit i dictōe ſecutʒ. nō i v̄bo abſtulit. ſicq̄ʒ ponit nec pro et non.

d Repetitio. p actio nē vi bonoꝝ raptoꝝ. l. ſi qs in tātaʒ. j. vñ vi. ⁊ ſm p̄mū caſum ꝙ ſim plex dōatio nō reuocat lʒ mr̄imoniuʒ nō ſequa tur. ff. de donatio. l. j.

e Si tibi. in p̄cedē ti lege ſimpl'r fu it facta donatio nō ſub ꝯditiōe futuraꝝ nuptia rū. ſimil'r ⁊ in hac ⁊ i ſe quēti. l. Uel dic ſub cō ditiōe illa mr̄imonij: ſʒ ſecuto mr̄imonio. fuit i pleta. j. l. pr. ſi mater.

f Proprias. ſui ſpōſi.

g Donatio. h imutat j. e. cum veterū. ⁊. l. ſi a ſpōſo. Uel dic vno de p̄dictis modis duobus intelligi hanc legem.

h Si mater expone hāc legē vt dixi s̄. l. pr. ⁊ fac. s̄. de ꝯdi. ob cāʒ da. ſi repetēdi. ⁊ ff. de vſur. cū qdā. §. di uus. ⁊. ff. de cōdi. cau. da. l. j.

i Marito. nā ſocr⁹ donat genero: ſʒ nō ſo cer. vt. ff. d̄ dona. inter vi. ⁊ vxo. l. iij. §. ſocrui. ⁊. l. cū hic ſtat⁹. §. oīo. ⁊ j. de dona. inter virum ⁊ vxorem. ſi te.

k De reb⁹. mini me poſſunt. qr hr̄des nō ſucceſſores p ſonali in rē actiōe ꝯue niunt. vt. s̄. de here. vl' ac. vē. l. ſi. ⁊. j. de dona. l. eris. ⁊. j. d̄ iure dotiū. lʒ etiā. hoc verū: niſi āte eēt eis obligata: vt h. et j. de do. iter vi. ⁊ vxo. ſi qdē. ⁊ i alio. ſ. qñ i frau dē eoꝝ eēt facta. vt. s̄. de his q̄ in frau. cre. l. ij. ⁊ ff. de his que in frau. cre. l. ſi. §. j.

l Si ꝯſentiente ma tre ſua. cui⁹ erāt mancipia. ⁊ ideo ei⁹ exi gitur conſenſus.

m Nō extimatis. al's extimatio repetet. vt. j. de iure do. quotiens. et l. cum dotem.

n Jmprobe. reſtituet ḡ mācipia mr̄ ſpōſe mr̄i ſponſi nō eoꝝ p̄ciuʒ.

o Recuſat. repetit ergo ſponſa. vt hic. ⁊. ff. de pub. l. cū ſponſus. in prin. Jteʒ ad id quod dicit conſentiēte facit. ff. de euic. quidā.

p Cum veterū ſentētia. q̄ dep̄hendit. s̄. e. ſi filie. ⁊. l. ſi tibi. ideoq̄ʒ ille ad hāc trahēde ſunt nam p has duas leges conſtantini debemus itelligē oēs alias leges iſti⁹ titu. q̄ idiſtincte dī cūt valere ⁊ nō reuoca ri dōatiōes iter ſpōſos. Alij dixerunt ꝙ alie le ges hui⁹ titu. loquūtur qñ cā liberalitatis tm̄ ⁊ non mr̄imonij facta eſt donatio. p̄ma placʒ ſm Jr. Jtē no. ꝙ hec lex lo quit qñ ſtat p alteruʒ. ſi v̄o p neutrū tunc loqt s̄. e. ſi tibi res. Jtē ⁊ lo quit hic vbi non eſt ex mera liberalitate dona tio ſed ꝯtēplatiōe matri monij qd ſemp p̄ſumit niſi in ꝯ̄riū ſit actū.

q Donationes. ſcili cet factas.

r Affinitatis. i. mr̄i monij: qd nō eſt affini tas ſed cā affinitatis. vt ff. de grad. cogna. cum non facile. §. affines.

s Siue nō ita. i. dice re ſiue nomiatiʒ exp̄ſſit cauſa matrimonij ſe da re ſiue non.

t Sibiipſis. cū ſui iu ris ſunt.

v Noluerit. ſine cā.

x Reſederit. de his q̄ ſe daturū obligauit.

y Transferat. condi tione ex hac lege.

z Per ꝯditionem. ex hac lege vtilem.

a Jn rem. q̄ oritur ex tacito pacto. tacite eniʒ vident paciſci de red dēdo ſi mr̄imoniū non ſequat per factū accipi entis. ſic ⁊. ff. de iu. do. l. ſtipulationē. ſicut pro expreſſo naſceret: vt. j. de do. q̄ ſub mo. l. j. ⁊. ij.

b Si a ſponſo. oſcu lo. qd mulier dʒ dare nō accipere: ⁊ gra tia viri nō mulieris in teruenit. Oſculuʒ gr̄a cuiuſ iteruenit.

c Jure. ciuili vel pre torio.

d Non interueniēte. vel interueniente qui dem: ſed fuit illicitum matrimonio non ſecu to iuris prohibitione.

e Raro accidit. quia auara eſt. auariſſimum enim genus mulieruʒ. vt. ff. ad velleia. ſed ſi ego. in fine. ⁊. ff. de do natio. inter virū ⁊ vxo rem. ſi ſtipulata. §. j. et quia ſagacior. vt. s̄. de his qui ve. eta. impe. l. ij. §. feminas. Auariſſi mū gen⁹ mulierū.

te non indiget inſinuatione.h.d. Sal.yce.
Impa. Theo. ꝛ Valen. aa. Hie-
ro. prefec. p̄reto. Lex. xvij.

Minorib⁹ etate feminis etiā acto
rum teſtificatione in ante nu
ptias donatōe^a ad eas facta omiſſa
ſi patris auxilio deſtitute ſint iuſte
conſulitur vt firma donatio ſit.

Licet pater tranſeat ad ſcđa vota vel
etiā mater: non tenet tm̄ reſeruare filijs
p̄mi mr̄imonij donationē ꝑpter nuptias
quā recuperauerit pater: non dotē quā re-
cuperauit mater ſoluto p̄mo matrimonio
vel ſic ꝛ breuius. Q̄ð ad alterū ex coniugi
bus reuertit de eo q̄ð dedit nō tenet filijs
primi mr̄imonij reſeruare. h.d. Bal.

Imperator Zeno. a. Seba. pre-
fecto p̄reto. Lex. xviij.

Si liberis ex priore matrimo
nio procreatis pater ad ſecū
das migrauerit nuptias: vel non
migrauerit: nihil oīno filijs prioris
ꝯiugij ex donatōe^b añ nuptias (quā
ipſe vł ali⁹ ꝑ ipſo vxori quondā ei⁹
mr̄i cōiux liberoꝝ donauerat) ſua
re cogit q̄ñ ꝛ mr̄ liberis ex p̄ore ma
trimonio extātib⁹ poſt ſcđas nupti
as: multoq̄ꝫ ampli⁹ ſi nō fuerit alte
ri marito ſociata: nihil^c ijſdem filijs
ex dote quam patri eorum ipſa vel
alius pro ea obtulerit ſeruare com
pellitur.

Cōſtante mr̄imonio dos ꝛ donatio ꝑ
pter nuptias poſſunt de nouo augeri ꝛ de
nouo cōſtitui: ꝛ pacta de nouo apponi: vł
vetera ꝓrogari ꝛ hypothece ex die augmē
ti cōtrahi: ꝛ ecōtrario poſſunt dos ꝛ dona
tio minui: niſi iſta diminutio fieret in frau
dē filiorū primi matrimonij. h.d. bal. ꝛ ſa.

Imperator Juſtini. arche. pre-
fecto p̄reto. Lex. xix.

Si ꝯſtāte mr̄imonio ꝯſiliū au
gende dotis interit: vel vxor
forte vel ei⁹ noīe quilibet ali⁹ nihilo
minus marito q̄ꝫ liceat ſeu ꝑ mari
to cuilibet alij tāto donationē ante
nuptias additamēto maiorē facere
quāto dotis auget titulus. Nec ob
ſit in hmōi munificētijs interdictas
eſſe^d liberalitates tp̄e nuptiarū. In-
dulgendū^e eſt nāq̄ꝫ ꝯſenſui cōi ptiū:
ne cū neget augende ptās donatio
nis: dotis etiā pigrius^f ꝯſtituat aug
mentū. Idē licere p̄cipim⁹ etiā
in his mr̄imonijs in quib⁹ interdū
accidit ante nuptias q̄dē donatiōeꝫ
nullā^g eſſe: ſolā vero dotē marito
mulierē obtuliſſe vt etiā tūc mł̄iere
dotē augente liceat marito q̄q̄ꝫ do
nationē in vxorē ſuā eiuſdē^h q̄ꝫtita
tis facere: quātū aucta dos ꝯtinere
dinoſcit. Pactis videlicꝫ de redhi
bitione vł retentiōe aucte dotis vel
donatiōis (ꝓut ptes cōſenſerint) ꝑ
iam ſtatuto^i mō ineundis ſiue inium
gendis veterib⁹ pactis q̄ initio nu-
ptiarū de ante nuptias donatiōe et
dote p̄ncipalr̄ ꝯſtituēda inita^k ſunt.
Jura^l etiā hypothecarū que in
augēda dote vel donatiōe fuerint:
ex eo tp̄e initiū accipiant: ex q̄ eedē
hypothece ꝯcte ſunt: ꝛ nō ad p̄oris
dotis vel añ nuptias donatōis tp̄a
referant. Sꝫ ꝛ ſi ecōtrario mari
tus ꝛ vxor ad diminuēdā dotē ꝛ añ
nuptias donationē ꝯſenſerit: licere
eis ad ſilitudinē diminutiōis (q̄ i do
te fit) etiā ante nuptias minuere do
nationē: vt pacta de amboꝝ dimi-
nutionib⁹ ineūda firma^m ꝛ legitima
eſſe intelligant. Exceptis videlicet
his caſib⁹ in q̄b⁹ aut marit⁹ ex prio
re mr̄imonio liberos hñs ad ſecun
das migrauerit nuptias: aut vxor
ſilr̄ ex anteriore mr̄imonio liberis
ei extantibus ſecūdo marito ſe iūxe
rit. in hoc eñ ſcđo matrimonio vel
a parte mariti vł a pte mulieris: vł
ab vtraq̄ꝫ (ſi hoc etiā acciderit) iter
dictā eſſe diminutionem dotis vel
ante nuptias donatiōis: ne aliquid
aduerſus filios prioris matrimonij
machinariⁿ videatur: cenſemus.

In auten. de equali. do. ꝛ ꝑpt nup. do. §. aliud. collatione. vij.

Conſtitutio. x.

Dictū eſt in lege ſi cōſtāte ꝙ licitū eſt
ſi conſtante matrimonio dos auget auge-
re vł facere donationē ꝑpter nuptias In
hac aut. in primo rñſo. dicit ꝙ hoc nō ſolū
eſt ꝑmiſſuꝫ ſed eſt neceſſe: ſed ſtatiꝫ querit
in q̄bus reb⁹ poſſit fieri iſtud augmētum.
Pone ꝙ vir eſt grauatus ere alieno: muli
er vult facere augmētū dotis: vt excludat
āteriores creditores mariti. vt. ſ. qui po. in
pig. hab. l. aſſiduis. an iſtud augmentū po-
terit fieri in q̄libet re Rñ. ꝙ hoc caſu debe
ret fieri in re immobili non in q̄ꝫtitate. nā
ſi ſtat in re mobili vł q̄ꝫtitate in iſto augmē
to non vtetur aliquo priuilegio contra cre
ditores mariti. h.d. Bal.

Sed iā neceſſe eſt ſi alia ps au-
gmentū p̄ſtat alterā q̄ꝫ partē
incremētū celebrare^o: ꝛ ſiquidē vir
alieno ere^p nō impediat: in reb⁹ qui
buſlibet ꝓcedat augmētū^q. At^r ſi de
bitor ſit: ne fraudis erga creditoreꝫ
ſuſpitio^s ſubeſſe poſſit oīno res imo
biles icremēto datis ꝑficiāt. Si
eñ mulier imobilis ſubſtantie dña
dederit res mobiles in augmentū:
in hac pte dotis nullo vtetur priui
legio aduerſus^t alios creditores.

Donatio que oliꝫ āte nuptias dicebat
hodie ꝑpter nuptias appellat ꝓprio voca
bulo ei impoſito: ꝛ pōt fieri cōſtāte mr̄imo
nio. Et pacta dotalia. i. in dote appoſita in
iſta donatione correlatiua tacite intelligū
tur repetita. Et pōt donatio ꝑpter nupti
as inſinuari tā ante q̄ꝫ poſt matrimoniū
q̄cūq̄ꝫ modo durante mr̄imonio. h.d. bal.

Idem Juſti. a. Johan. prefecto
p̄reto. Lex. xx.

Cum multe nobis interpella-
tiōes facte ſint aduerſus ma
ritos: qui decipiendo ſuas vxores
faciebant donationes quas ante nu
ptias antiq̄tas nomiauit: inſinuare
autē eas actis interuenietibus ſup-
ſedebāt^v vt iſecte maneāt: ꝛ ipi qui-

a Minorib⁹. dona
tiōe. lꝫ ſit vltra
ccc. ſol. vt ꝛ. ſ. đ do. ſan
cim⁹. §. alˀs aūt. ſecus ſi
eēt maior vt h. ꝛ. ſ. đ in.
do. l. ſi. §. ſili. Sꝫ hodie
idē ſi eēt maior: q̄r ſi pa-
cta lucri cedāt pti mł̄ie
ris nō nocet inſinuatio
omiſſa ſꝫ eēt nocet viro
ad lucrū dotis. vt. ſ. in
aut. eo decurſum eſt.

b Si liberis. ex do-
natione. ad ſe re
uerſa vt dꝫ: q̄ð ē notādū
p. l. iſtā. q̄r ſicut dos ad
ad mulierē: ita donatio
ad viꝝ redit ſoluto mr̄i
monio: vt h dī. Itē do
natio legis erat ſm q̄ſ-
dā: q̄r ſi vir lucraret do
tē ex pacto teneret ſua
re ſic ex morte mulieris
lucrari videt donatio-
nē. ſꝫ certe magis videt
rehabere ſuā: ſic ecōtra
dicas in muliere.

Dos ad mulierē redit ſoluto matrimonio.

c Nihil. cum habeat
alia bona ex q̄b⁹ pōt re
linq̄re vnicuiq̄ꝫ filio tā
tū quātū dat ſcđo viro
in dotē. ꝛ ſic ſoluit ꝯtra
riū: q̄ð eſt. ſ. đ ſec. nup.
l. hac edictali. in prin.
Aliud antē ſi apud ma
ritū aliq̄d ex dote rema
neret vel apđ vxorē ex
donatōe: q̄r ſuare coge
ret: vt. ſ. đ ſe. nup. feie.

d Si ꝯſtāte. interdi
ctas eē. iure ciui
li. vt. ff. de do. int vi. et
vxo. l. j. ſꝫ ibi de ſimpli
ci donatione.

e Indulgēdū. i. remit
tendum aliq̄d de rigo-
re iuris. ſic. ſ. de tēp. ap.
l. ſi. in fine.

f Pigri⁹. ſic. ſ. đ bo.
que libe. l. cōſtitutiōis.
§. proſpiciendum.

g Nullā eē. ſ. ab īitio.

h Einſdē quātitatis.
vt iſti. de do. §. eſt ꝛ ali
ud. ꝛ dic quātitatis. i. q̄
titatꝫ iure iſto: ſꝫ hodie
etiā quātitatis: vt. ſ. de
pac. ꝯuen. l. ex morte. ꝛ
l. lege. ꝛ in aut. eq̄litas
ſm q̄ſdā q̄ð nō placꝫ. ꝛ
ille leges ad pactuꝫ lu
cri intelligūtur: hec ad
conſtituendā dotem ꝛ
donationem.

i Statuto mō. in p̄n.
hui⁹. l. vbi dī indulge-
ri ſibi pacta ꝛ ſi nil di-
cat erit ꝛ illud ſeruan-
dū q̄ð in p̄ncipali erat.
vt. ff. de pac. do. int ſo-
cerum. §. ij.

k Inita ſunt. cū dos
cōſtituebatur.

l Jura. referant. q̄ð
eſt. ſ. ſic ꝛ. ſ. de ſec. nup.
hac edictali. §. ſi. ꝛ. ſ. de
pac. cō. l. ſi. Sꝫ ar. econ
tra eſt. ſ. de bo. q̄ libe. l.
cum opꝫ. in ſi. ꝛ. ſ. qui
po. in pig. ha. l. ſi.

m Firma. in caſib⁹ il
lis tm̄ vbi lꝫ ſolui dotē
ꝯſtāte mr̄imonio. vt. ff.
ſol. ma. l. ſi ꝯſtāte. ꝛ de
iur. do. mut⁹. §. manen
te. alioq̄n ꝯ. vt. ſ. ſi dos
ꝯſtante matri. l. ij. q̄ eſt
ꝯ. Uel dic h non erat
dos p̄ſtita ſꝫ promiſſa ꝛ
per pactū remiſſa.

n Machinari. ſꝫ quō
aliq̄s poſſet machinari
cū q̄ꝫtū ſit datū ſcđo ꝯiu
gi noīe dotis vel dona
tiōis inſpectet tp̄s mor
tis hinubi parētis. vt i
aut. de nup. §. q̄r v̄o ha
cten⁹. Rñ. nihilomin⁹
ꝛ tp̄e ꝯcti mr̄imonij: in
ſpicit eñ vtrūq̄ꝫ. ſi eñ
tp̄e ꝯcti mr̄imonij fue-
rint. xx. i dotē data ſub
pacto de lucrando: tp̄e
aūt mortis hinubi parē
tis ſit diminuta i. v. tm̄
tp̄s ꝯcti mr̄imonij ſpe-
ctat. Si v̄o ponas ecō-
tra inſpicit tp̄s mortis
hinubi. ḡ iō dicit hic: q̄r
cito ꝑ hoc. i. ꝑ talē dimi
nutionē filij prioris ma
trimonij grauarētur q̄
debēt reuocare q̄ð plus
eſt. vt. ſ. de ſe. nup. hac
edictali. §. ſi v̄o plus q̄
ſtatutuꝫ ē. Iſte aūt ideo
vult diminuere vt frau
det filios p̄oris mr̄imo
nij: vt nō poſſint reuo-
care. ſ. filij: cuꝫ iam tp̄e
mortꝫ nō iueniat pl⁹ in
dotē ꝛ ſic dñt cōicari cū
filijs ꝛ ſecūdi ꝛ p̄mi ma
trimonij ſm. M.

Seq̄t aut. ſꝫ iā ne-
ceſſe ꝛc̄. q̄ legit ſup p̄n.
hui⁹. l. ꝛ ē ex corpe de
eq̄. do. §. illud. col. vij.

o Sed iā neceſſe. ce
lebrare. nō ḡ in
voluntate erit vt erat ꝑ
l. ſi ꝯſtāte. ſꝫ ex nec̄itate

p Ere. magno.

q Augmētū. dotis.

r At ſi đbitor ſit. ma
gne auctoritatis.

s Suſpitio. alioquin
aliđ erit. itē h erit ꝑpter
p̄mos creditores nō ꝑ
pter ſeq̄ntes: vt vī. ſed
certe eadē fraus aduer-
ſus ſequentes poſſet cō
mitti.

t Aduerſus alios cre
ditores. p̄cedētes vel ēt
ſeq̄ntes poſſet cōmitti
ſm. h. ꝛ. h. ꝛ azo. ꝛ acc.

v Cum mł̄te. ſupſe
debāt. vſq̄ꝫ duꝫ
fieret mr̄imoniū ꝑ v̄ba
de p̄nti. Et no. tria vi-
tia olim. ſ. q̄r fiebat ante
nuptias donatio h: nō
poſt. Scđm q̄r vocaba
tur ante nuptias. Ter-
tiū q̄r ante nō poſt ma-
trimoniū cōtractū pote
rat inſinuari. ꝛ duo vl
tima naſcūtur ex p̄mo.
primū per Juſtinuꝫ eſt
ſublatum

Donatio ꝑpter nuptias oliꝫ tria habebat vitia.

ſublatū.vt.s.l.px.ſcdʒ tollif hvſqʒ illuc:ſi igif ⁊c.tertiū tollif.j.§.pe.
a ¶ Lucrentur.ſed pacta dotalia cedebant parti viri.
b ¶ Vxores autem.que debuerint facere inſinuationē quod in dote non erat opus cuiuſcūqʒ quantitatis eſſet.
c ¶ Emendato.ſic ⁊ inſti.de do.§.eſt ⁊ aliud.⁊ poſtea dicit de iſinua tiōe nō tn̄ plene:niſi qđ pōt fieri etiā mr̄imonio ɔſtāte: vt.j.eo.§.ſi.ſed autentica eo decurſum ⁊c̄.plene dicet. Et no. tria in hac.l. Prio q̄r pbat p multa ſiꝛia q̄ hʒ cū dote donatio: q etiā hoc habeat vt etiā ɔſtā te mr̄imonio fieri poſ ſit: vt dixerat Juſtinia nus. ⁊ ſic ppt̄ nuptias vocef. ⁊ hec ſunt duo vitia q̄ dixi. Scđo đ pa ctis lucroꝝ: de quo nō dixerat in prin. glo.ter tio de inſinuatione.
d ¶ Rem.i. queſtionē omiſſe inſinuatiōis.nō dicas an poſſit fieri cō ſtāte mr̄imonio:qꝛ hec eſt ſoluta.s.l.pri.ſʒ no nas rationes dicit.
e ¶ Quare. bn̄ dico ſic vocari cū fiat. ⁊ poſt: ⁊ merito ſit p⁹.q̄re ei ⁊c̄.
f ¶ Fit. etiam conſtāte matrimonio.
g ¶ Nulla dos.ſic ⁊.ff. de iure do.l.iij.⁊ in an ten.de trien.⁊ ſemiſ.§. ſed nec.col.iij.
h ¶ Sine dote antē.ar gu.cōtra in decre.xxx. q.v.c.nullum.
i ¶ Celebrari.⁊ ſic ē ſi militer in donatione.
k ¶ Facere. ſcilʒ ſicut eſt in dote.
l ¶ Antiferna. contra dotē ab anti qđ eſt ɔtra ⁊ ferna.i.dos quaſi cō tra dotē datio: vt ⁊ hec donatio eſt.
m ¶ Antiqui iuris. di cētis q alia eſt ſimplex donatio alia ob cauſaʒ ſicut eſt dos ⁊ donatio vt.ff.de dona.l.j.
n ¶ Nomine. qꝛ ambe dicūtur donationes.
o ¶ Et ſubſtātia. quia vtraqʒ ſit propter nu ptias.⁊ propter vtrāqʒ datur rei vendicatio.⁊ hoc dicit auf. permiſſa ⁊c̄.quam hic lege.
p ¶ Permiſſa ē ⁊c̄. hec auf. ſumif in auf.vt imo.an.nup. do.colla.v.⁊ in auf.de equa.do.§.alind. coll.vij.quaʒ habes.j.de iur.do.auf. donationem.
q ¶ Alias cās.ne mutuo amore ſpolienf ⁊ ne melioꝛ fiat paupioꝛ aut deterioꝛ fiat ditioꝛ.vt.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo.l.j.ij.⁊.iij.in prin.
r ¶ Efficiuntur.ſicut ſit hic.
s ¶ Si igitur.nunc ſecunda pars incipit.
t ¶ Quantitatē non excedant.immo videtur poſſe excedere: vt.j.de pac.do.l.ex morte.quam ⁊ cōfirmat.j.e.l.§.ita tn̄ ⁊c̄.Sol.vbi a princi pio cōſtituitur dos ⁊ donatio poſſunt inequaliter conſtitui:vt ibi.vbi ex poſtfacto conſtituaf alteꝛ:ſecus vt hic.ſed hodie ſemper equaliter. vt in auf.equalitas.que eſt ſuper.l.cōtraria.
v ¶ Expreſſum.qꝛ pacta facta in donatione.
x ¶ Oportet.i.quotam partē dotis vel donationis debeant lucrari.ſi autem in dote prius data fuit aliquid appoſitū in donatione poſtea da ta nullū.qđ erat in dote intelligef et in donatiōe:⁊ hoc ſubijcit.ſic er go pactum ſi eſt expreſſum ⁊ inequale valet vt hic pactum cōuentio nis ⁊c̄. Sed ɔ.j.de pac.cōuen.l.ex morte.vbi ſaltem in quātitate exi git equalitatē. Sol.h corrigit qđ non placet:imo hic illaʒ confirmat. vt.j.§.ita tn̄ ⁊c̄. Dic ergo q hic dicit qn̄ ex poſtfacto ɔſtituitur. ibi ab initio vtraqʒ. Sed auf.dicit vbiqʒ ſeruari equalitatem etiam in quāti tate ⁊ non ſolū in quo titate.que autentica ibi ponitur equalitas ⁊c̄.
y ¶ Si autem. equis paſſib⁹.q̄tū ad pactū.
z ¶ Leoniana. vt.j.de pac.cō.ex morte.
a ¶ Partibus.quotis. que corrigitur per auf. ibi poſitam.
b ¶ Sed etiam noſtra. vt.j.eo.ti.l.lege. ambe tamen dicūt quādo ab initio eſt vtraqʒ conſti tuta. vt modo dixi.
c ¶ Minorē. ſi maius reducitur ad minus er go aliqđ ad nullū ſi ſit p aliq̊ eoꝝ ſit nullū:cuʒ id qđ nullʒ ſit minus ſit. vt.ff. đ tribu.l.illđ. §.min⁹. qđ eſt falſum: immo nullʒ ad aliqđ. vt.s. e.l.§. ſi autem do natio ⁊c̄. ſic ⁊ alſ fallit argumentū predictum vt ſi inſtituā te heredeʒ in.xj. vncīs: ⁊ altū ſim pliciter: habet partē va cantem. ſi vo nulla va cet qꝛ prim⁹ in.xij.vn cīs ſit inſtitutus: alius in medietate tātū.prio ri ademptuʒ videtur et ſecundo dari.ſic ⁊ in le gato. vt.j.de leg. cum queſtio.
d Dos data. me retur.id eſt de bebit eam mulier lucra ri ſoluto matrimonio: licet nullum pactuʒ de ea vel eius quota parte lucranda fuerit factuʒ. quod nō placet: immo eſt dicere q ſicut muli er conſtituit doteʒ: ita et maritus debet dona tionem ppter nuptias conſtituere. ⁊ ſicut dos ad muliereʒ ſoluto ma trimonio redit: niſi pa ctum ſit de lucrādo. vt j.de rei vxo. act.§. illo proculdubio. ſic ⁊ do natio redit ad maritʒ cum lex iſta cum multe dicat dotem ⁊ donatio nem propter nuptias equis paſſib⁹ ambula re. ſʒ cur meretur vxoꝛ cū ipſa non lucretur eā niſi ex pacto ſpeciali. vt.d.§. illo. nec fructus habeat. Rn̄. vt ſecurioꝛ ſit in dote.nā res ſuas vir alienat cōſentiente vxore. vt.s.ad vellſ.l.etiā.qđ non eſt in donatione. vt in auf. ibi poſi ta:ſiue a me ⁊c̄. Sed qua actiōe agitur vt fiat donatio. rn̄.cōditione ex hac.l. Sed azo dixit q agit mulier ɔditiōe vt ſibi tradaf. nō autē vt cō ſtituatur:qꝛ ipſo iure eſt cōſtituta in ſili quātitate que eſt dos.
e ¶ Res mobilis.nā aliter non ſit depoſitio. vt argu.j. quando ⁊ qui bus quarta pars.l.ij.
f ¶ Exactio.ſʒ qd ſi nec fuit ɔſtituta donatio:nec petita ɔſtitui ſʒ facto diuoꝛtio petit eā ɔſtitui ⁊ lucrari p tertia cū dotē dediſſet ⁊ de ea lucrā da p tertia ſit pactū.rn̄.nō pōt agere ſʒ ſibi iputef q̄re ɔſtāte mr̄imonio non fecit ſibi fieri donationē. Item nūqd pactuʒ de lucranda dimidia parte dotis valebit:cū nullū fiat i donatiōe.rn̄.ſic. Allij ɔ.cū dicat lex iſta:cū mlte diſparib⁹ em̄ ⁊c̄.⁊ min⁹ dī ⁊ ſi nihil ſit. vt.ff.de tri.l.illud.

dē dotis cōmoda lucrētur[a] vxores autē[b] ſine nuptiali remedio reliquā tur. ¶ Sancim⁹ noīe pri⁹ emēda to[c] ita reʒ[d] corrigi:⁊ nō ante nuptias donationē eādē vocari. ſed ppt̄ nu ptias donationē. q̄re[e] em̄ dotē qdeʒ (⁊ iā ɔſtāte mr̄imonio) mulieri ma rito dare ɔcedif: donationē aūt ma rito niſi an̄ nuptias facere nō pmit taf:⁊ q̄ hui⁹ rei differētia rōnabilis pōt iueniri:cū meli⁹ erat mulierib⁹ ppter fragilitatē ſexus q̄ʒ maribus ſubueīri:ſicut em̄ dos ppt̄ nuptias ſit[f]:⁊ ſine nuptijs qdē nulla[g] dos itel ligitur: ſine[h] dote aūt nuptie pn̄t ce lebrari[i].ita ⁊ in donationib⁹ q̄s ma riti faciunt vel pro his alij: debʒ eſſe aperta licentia:⁊ conſtāte matrimo nio talem donationē facere[k]: qꝛ q̄ſi antiferna[l] hec poſſunt intelligi:⁊ nō ſimplex donatio. ¶ Ideo enim an tiqui[m] iuris conditores inter dona tiones etiam dotes connumerant. ¶ Si igitur ⁊ noīe[n] ⁊ ſubſtantia[o] ni hil diſtat a dote ante nuptias dona tio q̄re nō etiā ea ſimili modo ⁊ ma trimonio ɔcto dabif. ¶ Sācimus itaqʒ oēs licentiam hr̄e ſiue priuſq̄ʒ mr̄imonia ɔxerit: ſiue poſtea dona tiones mulieribus dare ppter do tis donationeʒ: ⁊ non ſimplices do nationes intelligātur:ſed ppter do tem ⁊ propter nuptias facte.

In auten. vt imo.an tenup.do. §.ſi quis collatione.v.

Conſtitutio.xiiii.

¶ Pro donatione ppter nuptias cōpe tit in rem actio mulieri.h.d.Bal.

Permiſſa eſt[p] et in rem actio pro tali donatione mulieri aduerſus omnes poſſeſſores.

¶ Finit auf. Sequitur textus.C.

¶ Simplices etem̄ donatiōes nō ppter nuptias fiūt:ſʒ ppter nupti as vetite ſunt ⁊ ppter alias[q] cās ⁊ li bidines forſitā vl̄ vni⁹ ptis egeſta tē nō ppter ipaʒ nuptiaꝝ affectōeʒ efficiunf[r]. Si igif[s] dote iā pſtita ma rit⁹ nulla āte nuptias dōatiōe facta donare mulieri res maluerit:ita tn̄ vt dotis q̄ʒtitatē[t] nō excedāt: ⁊ h ip ſum ſignificauerit q nō ſimplicē fa ciat donationē:ſʒ ppter dotē iā cō ſcriptā. ⁊ ipē ad donatiōeʒ venerit licebit hoc ei facere et ſupponaf pa ctis dotalib⁹ hmōi donatio:⁊ ſi qui dē h ſpecialr̄ fuerit exp̄ſſum[v] pacta ɔuēta ſuari op3[x]. ¶ Si naūt dona tio talis qdē facta ſit: vtpote dotali inſtr̄o an̄cedēte nulla pacta tali do natiōi poſt nuptias iſerāf: re ipā vi deaf hoc eē pactū: ⁊ ſʒ dotales ɔuē tiōes itelligant. ⁊ in tali dōatiōe pa cta fuiſſe ɔuēta: vt eqs paſſib⁹[y] vtra qʒ ābulet tā dos q̄ʒ donatio. Ita tn̄ q leoniana[z] ɔſtitutio:q̄ ſup exeq̄tio ne pactionū loqtur:nō in quātitate ſʒ in ptib⁹[a] maneat in his caſib⁹ inta cta. ⁊ nō ſolū ea imutilata cuſtodia tur:ſʒ ēt nr̄a[b] quā de iterp̄tatiōe ei⁹ fecim⁹ ābiguitatē ei⁹ tollētes. diſpa rib⁹ etem̄ pactiōib⁹ factis maioreʒ lucri pteʒ ad minorē[c] deducendam eſſe cenſemus: vt eodeʒ modo vter qʒ minorem partem lucretur.

In auten. vt exact. i ſtā. do.§.il lud.collatione.vij.

Conſtitutio.vij.

¶ Notandū eſt valde:et dicit q dos data meref donationē ppt̄ nuptias coeq̄lē ſibi in quātitate ⁊ quotitate ⁊ pactis ita intelli git gl. Scđo dicit q ſi mlier nō dedit doteʒ ſed pmiſit ⁊ vult dare ⁊ offerre depōit ⁊ ɔſignat ſi res cōſignabilis ē vel offert tm̄ ſi immobilis q ⁊ ſimilis eſt dāti ⁊ pmeretur donationē:ſed ſi differt dotis preſtationeʒ non meretur propter nuptias preſtationē alſ largitionem.h.d.Bal.

Dos data donatiōeʒ ppter nuptiaſ meref[d]. pterea ſi ps mulieris dotē ſoluere ſit parata:cū ex diuerſo recuſef: ⁊ mulier hoc cō teſtef:cūqʒ ſit res[e] mobilis ſignacu lo ipoſito recōdef: aut igrediēs iu diciuʒ petat hoc fieri: vt pti viri de nūcief:ſic neq̄ʒ declināda ē dona tiōis exactio[f] ac ſi p dilatiōem dos viro non detur ⁊ donatio prorſus denegetur.

¶ Finit auf. ſequitur textus.C.

Antifer na quid ⁊ vnde dī.

Donatio q̄re eſt in ter coniu ges prohi bita.

Dos et dōatio an poſſint cō ſtitui in equaliter

dos ⁊ do natio pro pter nu ptias eqs paſſibus ambulāt.

§.pe.⁊.ff.de re.iu.minus.Sed contra eos eſt in.e.l.§.penul. vbi dicit ſinautem donatio ⁊c.

a ¶ Similiq₃ modo.tertia pars legis:⁊ refertur ad prin.l.

b ¶ Fecimus.ſ.l.pxi.videtur eñ feciſſe cū fecerit pater ei⁹. Uel dic ꝙ fecit aliquā non quā habemus ſimilem illi.

c ¶ A veterib⁹. vt.ff. de do.inter vi.⁊ vxo.p totū.⁊.j.de do.inter virū ⁊ vxo.per totum.

d ¶ Ed decurſum ē. ſpōſalitia.i.donatiōes ꝑpter nuptias. ⁊ ſic iproprie dr̄:ſ₃ proprie illa quam ſpōſus ſpōſe:vl' eᷓ dat ⁊ facit.

e ¶ Specialis.q: quodda ſpeciale in ea ſuat. vt ſubijcit:nec eñ inſinuationē ⁊c. olim contra:niſi in caſu. vt.ſ.e. l.minoribus.

f ¶ Inſinuationē. que exigit in donatiōe excedēte quīgētos ſolidos. vt.j.de dona.l. pe.⁊ fi.

g ¶ In viri perſonā.ſ. noīe viri fiat mulieri.

h ¶ Quaten⁹.i. eo pacto vt cōſcribat.ſ. maritus in hūc ꝯctū.i.donationē ꝑpter nuptias id eſt dicere hoc pacto vt fiat inſinuatio:vl' vt ſubſcribat maritus.

i ¶ Quantū ad mulierem.vt inſinuatio non ſit neceſſaria.

k ¶ Cū ea ſit quātitas. quia excedit quingētos ſolidos.

l ¶ Concedāt parti. dicit eñ ꝙ fecerat pactū vir de lucranda dote q̄ erat mille ⁊ ſic vltra gngenta ſi mulier predecederet ⁊ mulier deberet lucrari donationē propter nuptias ſi vir ꝑdecederet q̄ ſilr erat ī mille. lucrabit ģ mlier donationē ſi vir ꝑdecedat licet nō interuenerit inſinuatio. at econtra ſi vxor ꝑdecedat non lucrat vir de dote ſi donatio nō eſt inſinuata.

¶ De nuptijs. Dixit de ꝑambulis nuptiarū ſcil₃ ſpōſalib⁹:ſequitur nūc de nuptijs. vel ſic. Premiſſis ꝑparatorijs nuptiarū ponit de nuptijs de quib⁹ videam⁹ quid ſint nuptie ⁊ vnde dicant.qui pñt ꝯhere nuptias: ⁊ quib⁹ rationib⁹ prohibent ⁊ q̄liter ſpecificant:⁊ quis ſit effectus. Azo.

m Cum ḋ nuptijs. futuris:al's ſi ñ eſſet pupilla nō hr̄et tutorē⁊ eius volūtas quereret. vt.j. eo.in copulandis. ⁊.l. vidue. ⁊.l.in ꝯiunctione. Aliī dicūt ꝙ hec puella nolebat ſuā volūtatē dicere cultu verecūdie. vt.d.l.in ꝯiūctiōe.quod tñ nō placet cum ⁊ ibi in adulta dicat.

n ¶ Arbitriū.per qḋ ſedetur eoꝝ diſcordia.ſic ⁊ inſti.de ſatiſda.tu.§.

¶ Similiq₃ᵃ modo ſi facta quide₃ fuerit talis donatio que antea quide₃ āte nuptias vocabat:nūc autē propter nuptias:non aūt fuerit (actis interuenientib⁹) inſinuata:licebit etiā cōſtante mr̄imonio ea₃ inſinuare: nullo obſtaculo penitus ex nuptiarum interuentu faciendo. ſi enim fieri eas poſt nuptias concedatur:multomagis inſinuari.

¶ Similiq₃ mō ⁊ ea ꝯſtitutio quā pro augēdis tā dotib⁹ q̄₃ āte nuptias donationib⁹ fecim⁹:itacta illibataq₃ ꝯſeruet:oib⁹ videl₃ que de ſimplicib⁹ donatiōib⁹ inter maritu₃ ⁊ vxorē cōſtante mr̄imonio vel a veteribusᶜ vel a nobis ſtatuta ſunt in ſuo robore duraturis.

In Auten.

vt ſpō.lar. in ꝑncipio coll.ix.Cōſtitutio.j.⁊ in aut. vt fra. filij.§.illḋ quoq₃.col.ix. Cōſtitu.vij.

¶ Iſta aut.ꝯtinet ius poſitiuū. Prio ꝑmittit quoddā ꝑambulū:ſc₃ ꝙ donatio ꝑpter nuptias eſt ſpecialis ꝯtract⁹ id eſt proprie⁹ diſtinct⁹ valid⁹ ⁊ iuſtus. Secūdo ſubdit ꝙ vbi facta eſt donatio ꝑpter nuptias in qua eſt appoſitū pactū de lucrādo cōſimili pacto dotis mulier q̄ nō iſinuat donationē ꝑpter nuptias nō meret penā quin exiſtēte ꝯditione lucret ſed vir qui nō inſinuat meretur penā ꝙ ſibi nō ꝓdeſt pactu₃ lucrande dotis.h.d.Bal.

Eᵈ decurſum eſt:vt ſponſalitiaᵈ largitas ſpecialisᵉ ſit contractus:nec inſinuationemᶠ deſideret etiam ſi ab alio detur:l₃ inᵍ viri perſonam donatio fiat quatenusʰ ipſe hunc contractū conſcribat hoc q̄₃tumⁱ ad mulierem. ¶ At ſi vir vel alius qui dederit eam non inſinuet:cumᵏ ea ſit quātitas: ⁊ pacta dotalium concedantˡ parti viri nullam ſuper eis habere vir actione₃.

ᶻNAter donatiōe₃ ꝑpter nuptias quā ꝯtulit in vxorem non cogit ſuare liberis prioris matrimonij. ⁊ ſi ad ſcḋas nuptias migrauerit: aliud eſt ſi apḋ maritū aliquid ex dote ē:vel apud mulierē ex donatiōe reſedit. ¶ Illud eñ ſuare liberis prioris matrimonij d₃.

In Auten.

de equali. do.§. aliḋ. collatione.vij. Conſtitu.x.

Nunc inhibet diminutio ne fraus fiat liberis ꝑoris mr̄imonij:quoꝝ vnicuiq₃ etiā cui min⁹ datū eſt dare tantū cogit quantum ſcḋe vxori.ita etia₃ a parte vxoris.

finautem.⁊.ff.de admi.tu.l.iij.§.fi.

o ¶ Si nuptijs.nō ſubſcripſit.hoc videt hodie q̄nq₃ contra.vt in auten.ſed nouo iure.que eſt.j.eo.

p ¶ Libertum.coniugem.quondam.

q ¶ Accuſare poteris.quicunq₃ ſis.ſ.de ſtupro vel adulterio vel ſacrilegio niſi vilis eēt talis femia: vt.ff.e. ſi patrono.q̄ eſt cōtra.

r ¶ Cōgruentē.ſ.extra ordinem ſuo officio ſm quoſdam.

s ¶ Odioſas.iure ciuili ſed nō naturali.

t ¶ Merito.propter reuerētiā pſonaꝝ. ⁊ facit ff.eo. ſenatoris filiam. ⁊.l.lege.

v ¶ Liberi. vxores. nec ꝯcubinas habere:vt.ff. de concubi.l.j.§.pe.

x ¶ Nō pñt. ꝑpt affinitatē. Sed certe ꝯ nō vr̄ affinitas:cū dr̄ affinitas regularitas pſonaꝝ ex nuptijs cōiūctaꝝ oī carens parētela:attamen hoc nō peruenit ex nuptijs:ſ₃ certe ſic impeditur matrimoniū ꝑpter illicitā ꝯiūctione₃ ſicut p affinitatē:⁊ ſic eſt hił licita ꝯiūctio: vt.ff.e.l. ſemp.ſed ⁊ hic pōt dici affinitas:vt.xxx.qō.iij. c.de inceſtis. Affinitatis diffinitio.

y ¶ Si vt ꝑponis.nō cōtradixit. idem ecōtra in p̄ře filie nubētis.ff. de ſpō.l. in ſpōſalib⁹.§.j. Et no.arg.ħ q tacet cōſentit.ſic.ff.furti aduer.nau.cau.ſta.l. j.in fi.⁊.j.ad maceḋ.ſ₃ iulia.§.interdū.⁊.l.ſi filius.⁊.ff.nau. cau.l.fi. ⁊.j.ad velleianum.ſi ſine.S₃ ar.ꝯ.ff. de fur.q vas.§. vetare.⁊ adde ħ qḋ dr̄.ff. de ꝯtabu.l.iij. §.ſi emācipatus. Taciturnitas eq pollet cōſenſui.

z ¶ Et ſi ꝯ mādata. differētia eſt inter mādata principū et cōſtitutiōes. Nā ꝯſtitutio gñale eſt nomen ad oēs leges iꝑatorias ptinēs. Mādatū vō eſt cōſtitutio qua cauet quō rector ꝑuicie debeat ſe habere in ꝑuincia quā adminiſtrat. vt in aut. de man.prin.in princi. colla.iij. Mandatum principū ⁊ cōſtitutio differūt

a ¶ Cōtractū ſit. cū adminiſtratore q nō ſit oriūdus ide.nō eñ q in ſua pr̄ia militat ꝓhibet ibi ducere vxorē. vt.ff.e.l. ſi qs offm̄.⁊.l. eos q cōcubinā.aut pōt hr̄e. vt ff.de concubi.l.fi.

b ¶ Poſt depoſitum. no. ħ ꝙ poſt depoſitu₃ officiū opus ē nouo cōſenſu. ſec⁹ eſt eñ in minore.xij.an.nupta ⁊ loco vxoris habita q̄ ſc₃ legitimo tpe impleto ſit vxor etiā ſine nouo conſenſu. vt arg.ff.de ſpōſa.l.queſitū.⁊ de do.inter vi.⁊ vxo. cum hic ſtatus.in fi.⁊.ff.de ritu nup.l.iiij.

¶ De nuptijs.

¶ Quando ſuper maritāda puella diſcordant ꝯſanguinei ⁊ tutor:arbitriū iudicis eſt neceſſariu₃.qui d₃ eligere qḋ eſt vtili⁹ puelle ⁊ nō pati qḋ eſt inutile.h.d.bal.

¶ Impa.Seue.⁊ Anto.aa.Por. Tit.iiij. Lex.j.

Cum de nuptijsᵐ puelle q̄rit: nec inter tutorē ⁊ matrē et ꝓpinquos de eligēdo futuro marito conuenit: arbitriumⁿ preſidis ꝓuincie neceſſarium eſt.

¶ Etiā ſine ſubſcriptione paterna valet conſenſus patris in nuptijs per filiā contrahendis.h.d.Bal.

¶ Iidē.aa.Trophine. Lex.ij.

Si nuptijs pr̄ tuus ꝯſenſit: nihil oberit tibi ꝙ inſtrumento ad mr̄imoniū ꝑtinēti ñ ſubſcripſitᵒ.

¶ Illicitū matrimoniū poteſt coram ſuo iudice ſeculari accuſari.⁊ pena arbitraria imponitur contrahenti.h.d.Bal. vel ſic. Libertus patronā nec eius filiam neptem vel ꝓneptē poteſt ducere in vxorem.Sal.

¶ Iidē.aa.Ualerie.L.iij.

Libertū q patronā ſeu pr̄oni filiā vl' ꝯiugēᵖ vel neptē vel ꝓneptē vxorē ducere auſus ē: apud cōpetētē iudice₃ accuſare poterisᑫ morib⁹ tēpoꝝ meoꝝ congruentēʳ ſentētia₃ daturū que huiuſmodi coniūctōes odioſasˢ eſſe meritoᵗ duxerint.

¶ Per cōcubinatū ⁊ illicitū coitū cōtrahit affinitas. vnde ei⁹ affines ꝓhibēt matrimonio copulari.h.d.bal. vel ſic. Cōcubina patris nō d₃ eē vxor filij.h.d.Sali.

¶ Impa.Alex.a.ꝑpetuo.Lex.iiij.

Liberi concubinas parentū ſuoꝝ vxoresᵘ ducere nō poſſuntˣ:q: minus religioſam ⁊ probabilem rem facere videnť qui ſi ꝯtra hoc fecerint crimē ſtupri cōmittūt.

¶ Qui nō cōtradicit ⁊ patit cū poſſit vetare:cenſet cōſentire.h.d.vel ſic. Patientia habet ꝓ cōſenſu in fauorabilibus.h.d. bal.vel ſic. Taciturnitas patris habet ꝓ cōſenſu in filij nuptijs.h.d.Saly.

¶ Idem.a. Maxime. Lex.v.

Si vt ꝓponis pr̄ quōdā mariti tui(in cui⁹ fuit ptāte)cognitis nuptijs vr̄is nō ꝯdixitʸ vereri nō debes ne nepotē ſuū non agnoſcat.

¶ Quod ꝓhibet initiari pōt poſtea īpedimēto ceſſante confirmari accedente ꝯſēſu nouo.h.d.bal.vel ſic Matrimoniū inualidu₃ validat ex nouo cōſenſu adbibito tempore quo ceſſaut cauſa impediēs.Sa.

¶ Impera.Gor.a. Uale.Lex.vj.

Et ſi contra mādataᶻ ꝑncipu₃ ꝯctūᵃ ſit in ꝓuincia cōſentiēte muliere matrimoniū:tñ poſtᵇ depoſitū officiū ſi in eadē volūtate perſe

Poſtea

uerauerit iuſte nuptie efficiuntur: ⁊ iõ poſtea[a] liberos ſuſceptos natoſq; ex iuſto mřimõio legitĩos eẽ rñſuʒ viri prudẽtiſſimi pauli ꝺclarat.

Solẽnitas requiſita in actu faciendo regrit̃ i eo reparãdo vel reficiẽdo. h.d.bal. vel ſic. Sicut conſenſus patris neceſſari⁹ eſt in matrimonio cõtrahẽdo a principio ſic in diſſoluto reparãdo. h.d. Saly.

Idem. a. Apro. Lex. vij.

SI (vt ꝓponis) poſt q̃relaʒ de marito a filia tua ad te delatã diſſolutũ ẽ mřimoniũ: nec te ꝯſentiẽte ad eũdẽ regreſſa ẽ min⁹ lĩma ꝯiũctio ẽ ceſſãte pr̃is volũtate i cui⁹ eſt ptãte. atq; iõ nõ petẽte[b] filia petitionẽ dotis repetere non ꝓhiberis.

Auctoritas curatoris in nuptijs adulte nil operatur: quia perſone curator non datur. h.d.bal. vel ſic. Non curatorum vł cõſanguineorũ ſed ſolius puelle ꝯſenſus in eius nuptijs ſpectatur. h.d. Saly.

Idem. a. Romano. Lex. viij.

IN copulãdis nuptijs nec curatoris q ſolã rei familiaris ſuſtinet adminiſtrationẽ: nec cognatoꝝ[c] vel affiniũ vlla auctoritas põt interuenire: ſʒ ſpectãda eſt ei⁹[d] volũtas de cuius ꝯiunctione tractatur.

Iſta lex tractat duo. p̃mo de mřimonio p̃ſumẽdo. ſecũdo de ſimulatiõe p̃ſumẽda ⁊ dicit ꝙ nati ex ea q̃ eſt vel preſumitur vxor: ſi ſunt nati in domo patris p̃ſumunt̃ legitimi. h.d.bal. vel ſic Ad p̃ſumẽdũ matrimonium nõ ſunt neceſſaria inſtrumenta nuptiaꝝ: nec ad ꝓbationẽ filiationis eſt neceſſarium inſtrumentuʒ natiuitatis: ſʒ ꝙ probetur natus ex ea cũ qua dicitur eſſe legitimũ matrimonium ⁊ in domo vicinis ſcientibus. h.d. ſaly.

Imp. prob⁹. a. fortunato. L. ix.

SI vicinis vł alijs ſciẽtib⁹ vxorem liberoꝝ ꝓcreandoꝝ cauſa domi habuiſti: ⁊ ex eo matrimonio filia ſuſcepta eſt: q̃uis neq; nuptiales tabule: neq; ad[e] natã filiam pertinẽtes[f] facte ſunt: nõ ideo min⁹ veritas matrimonij aut ſuſcepte filie ſuam habet poteſtatem[g].

Dignitas accidentalis cõtrario accidente reſoluitur: ſed non ea q̃ ex natalium radice ꝓcedit. h.d.bal. vel. ſic. Mulier nobilitatem quam acq̃ſiuit propter virũ ſtatim ꝑdit cũ alteri inferiori nubit. h.d. ſaly.

Idem. a. Pauline. Lex. x.

CUm te[h] nõ ex ſenatore pr̃e ꝓcreatã: ſʒ ob mřimoniũ cũ ſenatore ꝯctũ clariſſime[i] femie nomẽ adeptã dicas: claritas q̃ bñficio ei⁹ mariti tibi parata eſt: ſi ſcdi[k] ordinis virum poſtea ſortita es redacta ad prioris dignitatis[l] ſtatũ depoſita ẽ.

Maritus repetit ſuam vxorem etiam a patre; maxime cum pater retinet eã reluctantem. h.d. Bal.

Imp. Diocł. ⁊ Maxi. aa. Alex. Lex. xj.

SI inuita[m] detinetur vxor tua a parẽtib⁹ ſuis: interpellat⁹ rector ꝓuĩcie amic⁹ noſter: exhibita[n] muliere voluntatẽ eius ſecutus deſiderio tuo medebitur.

Filius non cogitur inuitus ad aliquã vxorem ducẽdam ſed quam vult: dũ tñ patris conſenſus accedat. h.d. bal.

Iidem. aa. Sabino. Lex. xij.

NEc filiũ quidẽ familias inuitũ ad vxorẽ ducẽdã cogi legũ diſciplina ꝑmittit[o]. igit̃ ſicut deſideras (obſeruatis iuris[p] p̃ceptis) ſociare cõiugio tuo quã volueris nõ impedieris: ita tñ vt in ꝯhendis nuptijs: patris tui conſenſus accedat.

Per inſtrumẽta cõtracta ſuper dote non cõtrahitur matrimoniũ. Item ⁊ ſine inſtrumentis matrimoniũ contrahitur: ⁊ pe[r] indicia ꝓbari poteſt. h.d. Bal.

Iidẽ. aa. ⁊ cc. Done. Lex. xiij.

NEq; ſine nuptijs inſtrumẽta facta matrimonij ad probationẽ ſunt idonea diuerſuʒ vitate ꝯtinẽte[q]: necnõ interpoſitis iſtrumẽtis[r] iure ꝯctũ mřimoniũ irrituʒ[s] eſt: cũ omiſſa quoq; ſcriptura cetera indicia nuptiaruʒ nõ ſunt irrita.

Matrimoniũ debet eſſe liberũ ad hoc allegatur bal. vel ſic. Matrimoniũ debet eſſe liberũ in contrahendo etiam ab inuicẽ diuertendo. h.d. vel ſic. In contrahendo ⁊ diſſoluẽdo contractum matrimonij exigitur libera voluntas. Bar.

Iidem. aa. ⁊ cc. Atilio. L. xiiij.

NEq; ab initio matrimoniũ cõtrahere: neq; diſſociatuʒ recõciliare quiſq; cogi poteſt: vñ intelligis liberã facultatẽ ꝯhẽdi atq; diſtrahendi[t] matrimonij[u] transferri ad neceſſitatem[x] non oportere.

Manumiſſor põt accipe in vxorẽ ſuã libertã. h.d. bal. Vel ſic. Patronus põt libertam ſuã in vxorẽ ducere: niſi ſit de perſonis expſſe ꝓhibitis. h.d. ſaly.

Iidem. aa. ⁊ cc. Titiano. L. xv.

UXorem libertã ſuam manumiſſori ſi non ſit ex his[y] pſonis q̃ ſpecialr ꝓhibent̃ ducere non eſt interdictũ: ⁊ ex eo mřimonio iuſtos pr̃i filios naſci certiſſimum eſt.

IN auten. vt liberti de cetero §. ſi quis autẽ colla. vj. conſti. vj.

Nulla dignitas prohibet cum libertis nuptias contrahi. h.d. bald. vel ſic. Hodie quilibet poteſt matrimonium contrahere cum liberta. ſaly.

SEd nouo iure nulla dignitas ꝓhibet cũ liberta[z] nuptias ꝯ bi dotalibus[a] inſtr̃is confectis.

---

a Poſtea liberos. quid ſi ante. rñ. nõ ſunt legitimi. ar. ff. de ſta. ho. paulus. ſecus in natis ex cõcubina. vt inſti. de nup. §. fi. col. iiij. Sed cur hoc. rñ. q: cõcubinatus nomẽ per. l. accepit. vt. ff. de concu. in cõcubinatu. Sed alij ꝯdixerunt. Sed quare non inſpicit̃ initiũ ꝯctus vt ita nullũ ſit mřimoniũ vt ⁊ alś. ff. man. ſi procuratoreʒ. §. j. ⁊ depo. l. j. §. itẽ ſi ſeruus here. rñ. nõ cõcedo vt contra. l. inchoatũ cõualeſcat. ſʒ de nouo incipit hic finita adminiſtratiõe: et ſic nõ obſtat. s̃. de le. ⁊ cõ. l. non dubiũ. Alij rñ. illi. l. ꝙ loquit̃ in perpetuo ꝓhibitis qd̃ hic nõ eſt: ꝯcordãtie ſunt huic l. j. ſi quacũq; pre. po. l. j. ⁊. s̃. ſi rector ꝓuin. l. j. ⁊. ff. de ri. nup. qui in ꝓuincia. in p̃nci. ⁊. ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. l. iij. §. j. ⁊. j. de do. inter viꝝ ⁊ vxo. l. donationes.

b SI vt ꝓponis. nõ petente. imo etiã cõtradicẽte. qd̃ alś non eẽt. vt. j. de rei vxo. act. §. ⁊ hoc ex rei. ⁊. ff. ſol. ma. l. ij. §. pe. ⁊. l. dotẽ. ⁊. l. volũtatẽ. ⁊ facit. ff. de ſta. ho. paulus. ⁊. ff. eo. l. nuptie. xxvij. q. ij. ſufficit. Sed ꝯtra. xxxij. q. iij. c. patrẽ. ex̃ de conſang. ⁊ affi. c. ex lr̃is. et ff. de pac. do. l. cũ maritus. §. ticius.

c IN copulãdis. nec cognatoꝝ. ex neceſſitate.

d Eius volũtas. cuʒ vult eam ex̃pmere alioquin p̃ſidis. vt. s̃. e. l. j. vel aliud ĩ tutore ꝙ in curatore. ⁊ ẽ ſic. ff. ꝺ appel. cũ in vna. §. tutor. ⁊ facit. ff. t. ſciendum. ⁊ s̃. de ſpõ. ſi patrem. Et no. curatorẽ principaliter dari rebus. ſʒ ecõtra in tutore. vt inſti. q dã. tu. poſ. §. certe.

e SI vicinis. ad natã filiam. ex tali matrimonio.

f Pertinẽtes. ſ. tabule. q̃ dicunt̃ natales. et facit. xxx. q. v. ꝑ totum.

g Poteſtatẽ. niſi in ꝯriũ ſit actũ ꝙ vt concubinam. ſ. eaʒ habeat. vt ff. de ꝯcubi. l. in ꝯcubinatu. Vel plene dic vt dixim⁹. ff. de ritu nup. l. in libere. Et no. ꝓbationẽ filiatiõis. ſic ⁊. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. filium. ⁊. ff. de proba. l. fi. ⁊. s̃. de teſti. l. j. ⁊. s̃. de rei ven. l. indicia. vere eñ probari nõ põt de patre. vt. ff. ꝺ cõdi. ⁊ demon. l. luci⁹.

Filiatio qualr̃ probatur.

h CUm te. differẽtia eſt inter eaʒ que ſortita eſt nomẽ femine clariſſime p pr̃eʒ ſenatorẽ ⁊ eã que ꝓpter maritũ. Nã primo caſu retinet dignitatẽ etiã ſi ſit nupta viro ordinis inferioris: dũ tamen nõ plebeio. Sed in ſcdo vxor retinet ſi eſt vidua vel nubat: non tñ viro inferioris ordinis: niſi ⁊ tũc ꝯſularẽ dignitatẽ ĩpetret a p̃ncipe. vt. ff. de ſena. femie. ⁊. l. fi. in prin. ⁊. j. de incol. l. fi. ⁊ de digni. l. mlieres. li. xij. ⁊ in aut̃. de nup. §. ne tñ. colla. iiij. ⁊. ff. ad munici. filij. §. vidua.

Mulier aliter per patrẽ aliter p maritũ ſortit̃ dignitatẽ

i Clariſſime. i. illuſtris.

k Scdi ordinis. i. plebei. ẜm. M. vel verius ſimplr̃. i. inferioris.

l Dignitatis. ſi quaʒ antea habebas.

m SI iuita. maxime nam ſi eſſet volens eſſet idem.

n Exhibita. ꝑ iterdictũ de libero hoie exhibẽdo. vt. j. de lib. ho. exhibẽ. l. ſi ad inſtar. Itẽ ⁊ vtile de liberis exhibẽdis. vt. ff. ꝺ li. exhi. l. immo. ⁊ ſic referat̃ ad tituluʒ. l. imo. ſub quo poſita eſt: lʒ quidã contra.

o NEc filiũ. ꝑmittit. vt. ff. eo. nõ cogitur. ⁊. l. ſi patre.

p Iuris p̃ceptis. que ſunt inſti. e. ꝑ totũ. ⁊ facit. xxxij. q. ij. §. dũ di. ⁊ q. iij. §. j. argu. ꝯ. xxvij. q. ij. c. j.

q NEq; ſine. cõtinẽte. naʒ plus valet qd̃ vere eſt geſtũ q̃ ſcriptũ. vt. ff. de offi. p̃ſi. l. illicitas. §. v̂itas. ⁊. s̃. plus va. qd̃ agi. interim tñ ſtat̃ ſcripture publice. vt. s̃. de ꝓba. cum precibus.

r Inſtr̃is. nõ eñ dotib⁹ ſʒ ⁊ affectu mřimonium ꝯhitur: vt. j. de repu. l. iubemus.

s Irritũ eſt. niſi ĩ caſu. j. e. ti. aut̃. ſʒ nouo iure. Itẽ ⁊ in alijs. vt. j. e. aut̃. maximis. §. fi. ⁊ in alioꝝ q̊ſdã. vt inſti. de nup. §. fi. qd̃ nõ placet: vt ibi diximus.

t NEq; ab iitio. diſtrahẽdi. ſecus in ꝯctibus: vt. s̃. de actio. ⁊ obliga. l. ſicut.

v Matrimonij. quã habet ab initio.

x Neceſſitatẽ. ſi dixerit vir vxori ꝑmittis decẽ ſi vnq̃ diuerteris a me non valet: vt. ff. de ver. ob. ſtiplatio facta. ⁊. l. ticia. ⁊. j. de inti. ſtipu. libera. ⁊. s̃. ꝺ ſpõ. l. fi. in fi. Sed cõtra. ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. ea q̃. Sol. ibi pecunia ꝓceſſit a ſtipulãte: ſʒ lʒ nõ valeat: p̃dicta penalis ſtipulatio penã tñ legalẽ ſubibit q ſine cã diuertit. vt. j. de repudi. l. iubemus.

Stipulatio penalis in matrimonio nõ valet.

y UXorẽ. ex his pſonis. puta ſenator vł ſenatoris fili⁹ vt. ff. de ri. nupt. l. lege iulia. ſʒ ecõtra non põt vt. s̃. e. libertũ. ⁊ dic vt ibi ⁊ rõ ĩ promptu eſt.

z SEd nouo iure. cũ liberta. idem ecõtra ẜm. H. vt libertus cum filia ſenatoris.

a Dotalib⁹. i. nuptialib⁹ ⁊ eſt ſpãle. ſʒ regulariter ꝯ. s̃. e. l. neq;.

a Patrẽ. expoſuit ſ. in hoſpitali.
b ¶ Filio tuo deſiderã tis. ſubaudi tui deſiderantis.
c ¶ Qui. ſ. pater.
d ¶ Renitatur. cõſentire. ſ; videtur ꝙ patria poteſtas ſit ſoluta. ⁊ ſic eſt ↄtra. j. de inſan. ex. l. ij. ⁊ ſic etiã citra conſenſu; eiꝰ pater viri poteſt eã dare filio ſuo qđ quidã concedunt. Uel dic aliud in ſeruo ⁊ liberto ꝙ filio. vt in ṗdicta. l. cum his.
e ¶ Solutiõi. regulariter cõtra. vt. ſ. de neg. ge. l. j. ⁊. ij. ⁊. ff. de cõdi. inde. l. cũ his. §. pe.
f Nemini. pnepte. ⁊ vſq; in infinitũ. vt inſti. eo. §. j. ⁊ ff. e. ſororis. ⁊. l. nuptie cõſiſtere. adeo vt ſi adã viueret non poſſet contrahere matrimonium ſm Johan.
g ¶ Antiquo. niſi ſint in ſeptimo gradu. vt in decre. xxxv. q. ij. c. progeniem. ⁊. c. conſanguinitate. ⁊. c. in copulatione. ⁊. c. nulli.
h Vidue. ſentẽtia. i. ſcientia. non autẽ ↄſenſus eſt neceſſariꝰ. Uel dic ꝙ eſt cõſilium qđ hec lex dicit cũ emancipata ſine pr̃e poſſit hoc facere. vt. ff. eo. filius emãcipatus. ⁊ de ↄtratabu. l. iij. §. ſi emãcipatus. ⁊ arg. j. e. l. in cõiunctione. ſic eſt ſ. de iure emphi. l. fi.
i ¶ Delectũ. i. deliberationẽ: al's delectu.
k ¶ Habẽdo examini. i. ad habendũ examen.
l ¶ Pares. ſi ṽo impares ptinus dz ei dici vt meliorem eligat.
m ¶ Suſpitio. ſic ⁊. j. vbi pu. e. l. j. ⁊. ij. ⁊. ſ. ti. j. auf. ſed iã neceſſe eſt.
n ¶ Succedere. i. ad deliberationẽ admitti.
o Celebrãdis. auctoritate. q̃ idẽ qđ hec lex ſtatuebat.

¶ Hic ponitur vnus caſus in quo alimẽta pietatis cã remitti poſſunt. h. d. bal. vel ſic. Si pater q filiam expoſuit non ↄſentit nuptijs ↄhendis cũ filio nutritoris: teneť impenſam alimentoꝝ ſoluere. Sali.

¶ Jidẽ. aa. ⁊. cc. Rodoni. **Lex. xvj.**

Patrẽ q filiã expoſuit[a] ac nũc adultã ſũptibꝰ et labore tuo factã mr̃imonio ↄiũgi filio[b] tuo deſiderãtis fauere voto ↄuenit: q[c] ſi renitať[d] alimentoꝝ ſolutiõi[e] in hoc ſolummodo caſu parere debet.

¶ Hec lex ponit q̃ ſũt pſone cũ qbꝰ matrimoniũ non conſiſtit. h. d. bal.

¶ Jidẽ. aa. ⁊. cc. **Lex. xvij.**

Nemini liceat ↄhere mr̃imoniũ cũ filia nepte vľ pronepte[f]: itẽq; cũ mr̃e auia vel pauia: et ex latere amita: ac mr̃tera ſorore ſororis filia et ex ea nepte preterea fr̃is tui filia ⁊ ex ea nepte. Jtẽ ex affinibꝰ ṗuigna: nouerca: nuru ſocru ceteriſq; q̃ iure antiq[g] prohibenť: a quibꝰ cunctos volumꝰ ſe abſtinere.

¶ Poniť hic forma q̃liter vidue debent ↄtrahere matrimoniũ ⁊ q̃liter virgines ⁊ de quorũ ↄſenſu. Aduerte tñ qꝛ iſta forma nõ eſt ſubſtãtialis ꝙtũ ad ſubſtantiã matrimonij ſed eſt q̃dã forma continens quandã inſticiã publice honeſtatis. h. d. Bal.

¶ Jmperatores Ualẽ. et Gratia. aa. ad ſenatum. **Lex. xviij.**

Vidue intra qntũ ⁊ viceſimũ annũ degẽtes ẽt ſi emãcipatiõis libertate gaudẽt: tñ in ſecũdas nuptias ſine pr̃is ſentẽtia[h] nõ ↄueniant. Qđ ſi in ↄuentiõis delectũ[i] mulieris volũtas repugnat pr̃is ſentẽtie ⁊ ppinquorũ placet (queãdmodũ vt in ṽginũ ↄiunctiõibꝰ ſancitu; eſt) hñdo[k] examini auctoritatẽ q̃q; iudiciarie cognitiõis adiungi: vt ſi pares[l] ſint gñe ac moribꝰ petitores is potior extimeť que; ſibi ↄſulens mulier approbauerit. ¶ Sed ne forte hi qui gradu primo aduiduaru; ſucceſſiõe; vocanť etia; honeſtas nuptias impediant: ſi hmõi rei ſuſpitio[m] pceſſerit eoru; volumus auctoritatẽ iudiciumq; ſuccedere[n] ad quos etiam ſi fatalis ſors intercesserit tamen hereditatis commodum peruenire non poſſit.

¶ Jnter conſobrinos conſiſtit matrimonium dicit glo. iure ro. ſed non diuino. et ideo nati ex conſobrina ſunt inceſtuoſi et non ſuccedunt ſm Cy. Bal.

¶ Jmperato. Archa. ⁊ Hono. aa. Euthi. prefec. preto. **Lex. xix.**

Celebrãdis int' ↄſobrinos mr̃imonijs licẽtia legis huiꝰ ſaluhritate indulta eſt: vt reuocata ṗſci iuris auctoritate[o]: reſtrictiſq; calũniarũ fomẽtis[p] mr̃imoniu; inter cõſobrios habeať legitimũ: ſiue ex duobꝰ fratribꝰ[q]: ſiue ex duabꝰ ſororibus[r]: ſiue ex fratre ⁊ ſorore nati ſũt: ⁊ ex eo mr̃imõio editi legitimi[s] ⁊ ſuis patribus ſucceſſores habeantur.

¶ Jn mr̃imonio p filiã cõtrahẽdo patris expectať arbitriũ ſuuſq; ↄſenſus exigiť. ſ; ſi patre caret matris et ppinquoꝝ eſt iudiciũ requirẽdũ. qbꝰ nõ extãtibꝰ ſi puella curatorẽ h; ipſe ⁊ ppinqs exiſtẽtibꝰ ſi puella cultu verecundie ſponſu; ſibi nõ eligit: iudici eſt deliberare pmiſſum. h. d. bal.

¶ Jmperato. Hono. ⁊ Theo. aa. Theo. prefec. pretorio. **Lex. xx.**

In ↄiũctiõe filiaꝝ i ſacris poſitaꝝ: pr̃is expecteť arbitriũ. ¶ Sz ſi ſui iuris puella ſit ĩtra qntũ ⁊. xx. an. ↄſtituta ipſiꝰ[t] q̃; aſſenſus exploretur ſi pr̃is auxilio deſtituta mr̃is ⁊ ppinquoꝝ ⁊ ipſiꝰ q̃; reqrať adulte iudiciũ. Si ṽo vtroq; orbata parẽte ſub curatoris defenſione cõſtituta ſit: ⁊ iter honeſtos cõpetitores mr̃imõij oriať forte certamẽ vt q̃rať cui potiſſimũ puella iũgẽda ſit: ſi puella cultu vererũdie ppria; noluerit volũtatem depromere corã poſitis ppinquis iudici deliberare pmiſſu; ẽ: cui meliꝰ adulta ſocieť.

¶ Dictio a. icludit ťminũ a q̃ ⁊ dictio vſq; includit ťminũ ad quẽ. h. d. vľ ſic. dictio a. ⁊ dictio vſq; ponũť icluſiue. nã icludũt ſuas extremitates vt h. d. hec. l. A caligato milite vſq; ad ptectoris pſonã incluſiue ſine aliq̃ ſolẽnitate ſcripturaꝝ mr̃imoniũ ẽ pmiſſu;. bal. vel ſic. Milites etiã caligati ſine aliq̃ ſolẽnitate pñt nuptias ↄhẽ. ſal.

¶ Jmpera. Theo. ⁊ Uale. aa. baſſo prefecto pretorio. **Lex. xxj.**

A caligato[u] milite vſq; ad protectoris[x] pſonã ſine aliq̃ ſolẽnitate mr̃imonioꝝ liberam cũ ingenuis dũtaxat mulieribꝰ ↄhendi cõiugij permittimus facultatem.

¶ Pompa matrimonij non facit ad eſſe matrimonij. h. d. Bal.

¶ Jidem. aa. Hiero. **Lex. xxij.**

Si donationũ añ nuptias vel dotis inſtr̃a[y] defuerit. põpa[z] etiã aliaq; nuptiaꝝ celebritas omittať: nullꝰ exiſtiet ob id deeſſe recte al's inito mr̃imonio firmitatẽ vľ ex eo natis liberis iura poſſe legitioꝝ auferri iter pares honeſtate pſonaſ nulla lege ipediẽte ↄſortiũ qđ ip̃oꝝ cõſenſu atq; amicoꝝ fide firmatur.

¶ Clemẽtia decet principẽ. reſtitutio natalibus omnẽ abſtergit macula;. infectio parentu; inficit filiu; poſt ↄceptu; inť pares ⁊ ſine dotalibꝰ inſtrumẽtis ↄſiſtet matrimoniũ. h. d. l. iſta lõga. Jac. de are. Bal. Et diuiditur in tres partes groſſas. Primo ponit pemiu; Secundo ponit ſtatutum. Tertio ↄcludit. Ja. de are. Baldus.

¶ Jmpe. Juſti. a. Demoſteni. prefecto pretorio. **Lex. xxiij.**

Imperialis beniuolentie ppriũ hoc eẽ indicãtes: vt omni tpe ſubiectoꝝ cõmoda tã inueſtigari q̃; eis mederi pcuremꝰ lapſus q̃; mulieꝝ per q̃s indignã honoru; cõuerſatiõe; imbecillitate ſexus elegerunt: cũ cõpetẽti moderatõe ſubleuãdos eſſe cenſemꝰ minimeq; eis ſpem melioris ↄditõis adimere: vt ad eã[a] reſpicientes[b] ĩprouidã ⁊ minus honeſtã electiõem faciliꝰ derelinquant. ¶ Nã[c] ita credimus dei

Nimiam

p ¶ Fomentis. q̃ erant media iuris prudentia.
q ¶ Fratribus. hi ſunt patrueles.
r ¶ Sororibus. hi ſunt cõſobrini. vt inſtitu. de gradi. §. iiij.
s ¶ Legitimi. hoc ẽ verum iure fori: vt hic. et ff. e. l. iij. ⁊. l. non ſolu;. §. j. ⁊ inſti. e. §. diuortiu;. ſed nõ iure poli. vt. xxxv. q. j. c. cũ igitur.
t In coniunctione. ipſius. patriſ familias.
v A Caligato. caligatꝰ dř ille q h; ocreas ferreas. Caligatꝰ quis dř.
x ¶ Protectoris. i. peditis qui regit ⁊ ptegit armatos milites. Uel caligatum vocat. i. infimum ⁊ obſcuru;. vt in auť. qui. mo. na. effi. le. §. quiſquis. Protector ergo erit maior quaſi dicat a miore vſq; ad maiorem vel tertia eſt militia pedeſtris ⁊ equeſtris. Pedeſtres milites dicunť qui habẽt caligas de corio. Et hi dicuntur caligati milites. Equeſtres qui in equis vadũt. Et no. ꝙ hodie eſt ius generale quod hec lex dicit vt ſine ſolennitate ſcripture ⁊ alioꝝ que dicũtur j. l. proxi. ↄhatur matrimonium. Accur. Protector quis dicitur. pedeſtreſ milites q dicũtur. Eq̃ſtres milites.
y Si donationũ. inſtrumenta. ſic et ſ. e. l. neq; ſine. ⁊. j. đ re pu. l. iubemus. ⁊ in autẽ. vt li. ma. ⁊ auie. §. qꝛ vero dudũ. colla. viij.
z ¶ Pompa. i. cõuiuiũ familiare. Ac.
a Imperialis. ad eã. meliorẽ conditionem.
b ¶ Reſpiciẽtes. ſ. mulieres.
c ¶ Nã ita. ſ. ſubleuãdo lapſus mulierũ ſicut et noſtros lapſus deꝰ miſerator ſubleuat.

¶ Nimiã clementiaꝫ. imitari. Mo.ꝙ dicit imi tari nimiã aľs diuinam clemẽtiã.i. dei qḋ ideo dic̃ qꝛ i ſola pietate poſ ſumus eẽ deo pares.ſi/ cut dr̃: ſola deos equat clementia nobis. ſic et in auť.vt in. fine q̃quo ſuſ.§. itaq̃. ꝛ.ſ. de do. inter vi. ꝛ vxo.l.fi.i fi.

Pietas nos deo parificat

b ¶ Itaq̃.ſuſpẽſiua eſt cõſtructio vſq̃ illuc p/ ſenti clemẽtiſſima ꝛc.

c ¶ Nati eſſent. vt.ff.ď nata.reſti.l.queris.

d ¶ Scenicis.q̃ dicun tur ſcenice dr̃ i auť. ſce nicas.§.nõ ſolũ.colla. v.ſcꝫ ꝯſtitute. hic autẽ lꝫ de eis tractare inten dat:temperauit tñ voca buli ſignificationẽ eaꝝ turpitudinẽ ſupprime/ re volens:aľs em̃ dicũ tur ſcenice q̃ ludunt in ſcena.ꝛ iſte etiã ſunt in fames ꝛ de eis etiã poſ ſet dici hic log. vt.ff.de his qui notã.infa.l.j.ꝛ ij.§.ſi.

Scenice que ſunt

e ¶ Scitis.i.ſtatutis.

f ¶ Dignitate.ſibi da/ ta.

g ¶ Alio modo. puta data patri.ſ. dignitate. vt qꝛ ille ſenator: ꝛ hic ſit filius ſenatoris.

h ¶ Dotalib⁹.i.nuptia lib⁹. nã ꝛ ſine dote põt eẽ mr̃imoniũ. ſꝫ nõ ecõ tra:vt.ſ.de do.añ nup. l.fi.tuti⁹ eſt tñ aliqḋ lꝫ modicũ: in dotẽ dari.

i ¶ Omni macula.no. ar.ꝙ teſtis ſit admitten dus lꝫ prius fuerit infa mis ſi accepit peniten/ tiã.qḋ quidaꝫ cõcedũt. ꝛ p eis in decre. xxxij. q.j.qḋ aũt apud ꝛ in lõ barda de periur.c.fi.li. ij.Sed Jo.ſ. arg.ff.de re mil.l. qui cũ vno.§. ignominia.ꝛ.ff.de ritu nup.l.palã.§. nõ ſolũ. ꝛ pñia quo ad mũdũ vľ ſolum principẽ valeat.

k ¶ Uocabulũ. ſic.ſ. de fer.l.a nullo.

l ¶ Diſtulerint. ideꝫ ꝛ ſi nunq̃ venerint.ſic ꝛ ſ.de con. ob cau. fi re/ petẽdi.ſic ergo late iter pretaꝫ cõceſſio. ſic ꝛ.ff. de cõſti.princ.l.fi.ꝛ.ff. de re iudi.l.qdã cõſule bat.ꝛ.j.de bo. vacã.l.ſi qñ.predictam aũt inter pretationẽ licet facere etiã ſi iurauerit ꝯtrariũ Unñ ſequitur auť.quod eis ꝛc.que eſt ex corpe ſcenicas ꝛc.coll.v.

m Quod eis. aľs eis: ꝛ aľs his.

n ¶ Permittitur.ſic ꝛ aľs ex ꝑmiſſione legis deſeritur ſacrũ ratiõe pietatis: vt.ff. de obſe.

Sacrm̃ ex certis cãis deſe ritur.

beniuolẽtiã ꝛ circa gen⁹ humanũ ni miã clemẽtiã: q̃tũ nr̃e nature poſſi bile ẽ imitari: q̃ ꝗtidianis hoĩꝫ pctis ſemp ignoſcere dignaꝛ: ꝛ pniam ſu ſcipe nr̃am ꝛ ad meliorẽ eã ſtatũ de ducere. ¶ Quod ſi circa nr̃os ſubie ctos iperio nos etiã facere differa/ m⁹: nulla venia digni eẽ videbimur ¶ Itaq̃ᵇ cũ iuſtũ ſit ſuoſ qdẽ liber tate donatos poſſe p diuinã idulgẽ tiam natalibus ſuis reſtitui: poſt q̃ hmõi ꝑncipale bñficiũ ita degere q̃ ſi nũq̃ ſuiſſent ſꝫ ingenui nati ͨ eẽnt. ¶ Mlieres aũt q̃ ſcenicisᵈ ſeſe qdẽ ludis añ imiſcuerint.poſtea ꝯo ſpre ta mala ꝯditiõe ad meliorẽ migra uere ſnĩaꝫ ꝛ inboneſtã ꝓfeſſionẽ ef/ fugerint: nullã ſpem pñcipalis bñe beneficij qḋ eas ad illum ſtatũ redu ceret: in quo ſi nihil inboneſti pecca tum eſſet cõmozari potuerunt.

¶ Scenice mlieres ad frugẽ melioris vi te reuertẽtes poſſunt ipetrare a pncipe vt eis liceat cũ ceteris matrimoniũ ꝯtrahere quo ipetrato ad ꝓſtinũ ſtatũ intelligunꝛ re ducte. Et nomẽ ſcẽicarũ deſinunt habere ꝛ mr̃imõiũ põt ꝯtrahi cuꝫ eis ipune. Et ſi lĩi etiã eis nati erunt legitimi . poſſunt ta/ mẽ etiaꝫ poſt impetrationeꝫ a pncipe cõ trahendo abſtinere.h.d. Saly.

¶ Preſenti ſanctiõe clemẽtiſſima pñcipale bñficiũ eis ſub ea lege ꝯdo nam⁹: vt ſi derelicta mala ꝛ inbone ſta ꝯuerſatiõe cõmodiorẽ vitaꝫ am plexe fuerint boneſtatiq̃ ſeſe dede/ rint:liceat eis nr̃o ſupplicare numi ni: vt diuios affat⁹ ſine dubio mere anꝛ:ad mr̃imoniũ eas venire ꝑmit/ tẽtes legitimũ. his q eis ꝯiũgẽdi ſũt nullo timore tenẽdis:nec ſcitisᶜ ꝑte ritaꝝ legũ infirmũ eẽ videaꝛ tale cõ iugiũ ſꝫ ita validũ hmõi pmanere mr̃imoniũ ꝯfitẽtib⁹ q̃ſi nulla pcedẽ/ te iboneſta vita vxores eas duxerit ſiue dignitateᶠ prediti ſint ſiue alioᵍ mõ ſcenicas i mr̃imoniũ ducere ꝓ/ hibeanꝛ: dũtamẽ dotalibʰ oĩmodo inſtrũs nõ ſine ſcriptis tale ꝓbeꝛ ꝯiu giũ. Nã oĩ maculaⁱ penit⁹ dire/ pta ꝛ q̃ſi ſuis natalib⁹ hmõi mulieri bus redditis neq̃ vocabulũᵏ ibone ſtũ eis inherere decet ͦ volum⁹:ne q̃ differẽtiã aliquã eas hr̃e cuꝫ his q̃ nihil ſiſe peccauerũt. Sꝫ ꝛ libe ros ex tali mr̃imonio ꝓcreãdos ſu os ꝛ legitimos ꝑri eſſe: licꝫ alios ex priore mr̃imõio legitimos hẽat: vt bona ei⁹ tã ab inteſtato q̃ ex teſta/ mẽto iſti q̃ ſine vllo impedimento percipe poſſint. Sed ꝛ ſi tales mlĩe res poſt diuinũ reſcriptum ad pces eaꝝ datũ ad mr̃imoniũ venire diſtu lerintˡ: ſaluã eis nihilomin⁹ extima tionẽ ſuari pcipim⁹: taꝫ in alijs oĩ/ bus q̃ ad transmittendam in qui/ bus voluerint ſuam ſubſtantiam et ſuſcipiẽdam cõpetentem ſibi legib⁹ ab alijs relictaꝫ vel ab inteſtato de latam hereditatem.

In auten. ſcenicas ſi ſoluꝫ fide/ iuſſores.§.ij.colla.v. Conſtitu.ij.

¶ Iſta auť.ꝯtinuaꝛ ad.l.C. hoc mõ. Di/ ctuꝫ ẽ.ſ.in.l.C.ꝙ ſcenice penitẽtes poſſũt ſupplicare pncipi vt eis reſtituat famaꝫ vt poſſint nubere hõeſtis pſonis. Nũc dubi taꝛ qḋ ſi illa mulier iurauerit ſẽp pmanere i illo vitio ꝛ i illo opprobrio ꝛ libidinis iſa mia nũqd iuramẽtũ ipediat qn poſſit ꝑuile giũ ipetrare ꝺterminat q iuramẽtũ nr̃ꝫ qꝛ ẽ illicitũ dicit ꝙ potius ẽ puniẽd⁹ ille q ex igit tale iuramẽtũ q̃ illa q iurat. h.d. Bal.

Quod eis ᵐ permittiꝛⁿ etiam ſi iurauerint ſe in tali profeſſio ne perſeueraturas: qꝛ legib⁹ expreſ ſum eſt illicite rei iuſiurandũ ſerua ri nõ oportere: ꝛ pena° piuriꝫ ſi qua eſt in eũ conuertenda eſt qui exigit.

¶ Finis auť.ſequiꝛ textus.C.

¶ Qui ꝯſequiꝛ dignitatẽ tacite videꝛ re/ ſtitutus ad famã.bal. vel ſic.Si mulierib⁹ ſcenicis vel quibuſcũq̃ aliis imperator di gnitatis titulũ ꝯceſſit: vr̃ cum omni macu la ꝛ impedimento diſpenſare.h.d. Saly.

¶ Similes ꝯo tale merẽtibusᵖab imperatore bñficiũ mulierib⁹ illas etiã eẽ volum⁹ q dignitatẽᵍ aliquã hẽantʳ. Sꝫ ꝛ ſi nõ ſereniſſimo ꝑn cipi ſupplicauerit vltroneãˢ tñ dõa tiõeᵗ añ mr̃imõiũ meruerit.ex q̃ di gnitateꝫ aliã etiã oẽs maculã p quã certis hoĩb⁹ legitie ꝯiũgi mulieres ꝓhibenꝛ aboleri penit⁹ᵘ oportet.

¶ Nõ dicit ſcenice filia q ꝯcepta ẽ abſter/ ſa macla: ſꝫ tm̃ illa q nata ẽ vigẽte macla.h. d.bl. vľ ſic. Filie nate p⁹ ꝑuilegiũ mr̃imo nij ꝯceſſum illo potiunꝛ ꝑuilegio non ꝑus nate niſi ꝓ illis fuerit ſupplicatũ.h.d. ſal.

¶ Illud his adiungimus vt ꝛ filie hmõi mlĩeꝝ ſigdẽ poſt expurgatio nẽ ꝑoris vite mr̃is ſue nateˣ ſint:nõ videanꝛ ſcenicaꝝ eẽ filie: nec ſubia/ cere legib⁹ q̃ ꝓhibuerũt filias ſceni caꝝ certos hoĩes i mr̃imoniũ duce re. ¶ Sin vero añ ꝓcreate ſint lice at eis pces offerẽtibus inuictiſſimo pñcipi ſacrũ ſine obſtaculo vllo me reri reſcriptũ: p qḋ eis ita nubere p mittaꝛ q̃ſi nõ ſint ſcenice mr̃is filie: nec iã ꝓhibeanꝛ illis copulari: qb⁹ ſcenice filias vel dignitatis: vel alte ri⁹ cãe gr̃a vxores duceꝛ iterdicꝛ: vt tñ omĩmodo dotalia inter eos etiã inſtrumẽta ꝯficianꝛ. Sꝫ et ſi a ſcenica mr̃e ꝓcreata que vſq̃ ad mortẽ ſnãȝ i eadẽ ꝓfeſſiõe durauerit poſt ei⁹ obitũ pces imꝑatori clemẽ tie obtulerit. ꝛ diuinã indulgẽtiam meruerit.liberationẽ materne inũ rieꝫ nubẽdi licẽtiã ſibi ꝯdonatẽ.iſtã q̃ poſſe ſine metu ꝑorũ legũ in ma trimonio illis copulari q dudũ ſce nice filiã vxorẽ ducere ꝓhibeanꝛ.

¶ Remotis veterib⁹ legibus que diſpo/ nebãt matrimoniũ ſine dotalibus inſtru/ mẽtis non valere. ſtatuit impator valere ex ceptis nefarijs inceſtis ꝛ alijs ꝓhibitis.h. d.bal. Uel ſic. Mr̃imonia inter pares poſ ſunt fieri etiã ſine dotalibus in ſtrumentis ſecus ſi pſone ſint impares.h.d. Saly.

¶ Immo ꝛ illud remouendũʸ eſſe

l.nullũ. ꝛ aľs rõne taci te ꝯditiõis: vt.ſ.de nõ nume.pecu.l.ſi. Iteꝫ et aľs qꝛ ꝯ leges fiat vt.ſ. de legi.ꝛ ꝯſti.nõ dubi/ um.ꝛ.ff.de lega.j.ſi qs inquilinos.§.fi.ꝛ.ff.ď pac.l.iuriſgentiu.§.et generaľr. ꝛ aľs habeꝫ: meli⁹ eſt vota ſtulte ꝑ miſſiõis nõ implere q̃ crimẽ admittere. Itẽ to lerabilius eſt iuramen tũ nõ implere q̃ turpi/ ter facere: vt in decre. xxij.q.iiij.c.j.ꝛ.c. vnuſ quiſq̃.

o ¶ Pena.decẽ libra/ ruꝫ auri.vt.j.e.auť. Et no.ꝙ tria dꝫ ꝯtinere iu ramẽtũ: veritatem: iuſti ciã: ꝛ iudicium. quoꝝ ſi qḋ defuerit piurus ẽ q̃ facit. vt.xxij.q.ij.aiad/ uertẽdũ. at ĥ nulla fuit diſcretio:nullũ iudiciũ. de hoc dr̃ ex de iureiu. tua nos.

Juramẽ/ tũ tria cõ tinere dꝫ

p ¶ Similes. merenti bus.ad ſui petitionẽ.

q ¶ Dignitatẽ.a princi pe ſibi datam.

r ¶ Habeat.per ꝑuile/ gium principis.

s ¶ Ultroneã. ſcꝫ ſine adminiſtratiõe. nã cuꝫ adminiſtratiõe nõ pñt ha bere: vt.ff. de reg. iu.l. ij.niſi forte diceret non obſtãte lege aliqua. Et erit exẽplum qñ ſine ad miniſtratiõe: qꝛ ꝯceſſit ꝙ eſſet illuſtris vel ſi/ milis: vt.ff. ď ſena.l.fi.

t ¶ Donationẽ.i.cõceſ ſionem dignitatis. ſic ꝛ dr̃ donari libertas. vt inſti. de liber.§.fi.

v ¶ Penit⁹ ops. ar.ꝙ hoc ipſo ꝙ ꝯceditur di/ gnitas videꝛ remitti in famia: cũ oẽ id per qḋ peruenit ad illud vide tur eſſe remiſſum. vt.j. de dig.l.ij.lib.xij.

x ¶ Illõ his.nate ſint. argu. ꝙ non eſt dicen/ dus ſacerdotis fili⁹ vel regis qui anteq̃ eẽt pa/ ter ſacerdos vel rex na tus eſt ſicut hic. ecõtra qui naſcitur poſtq̃ ma ter deſinit eẽ ſcenica. ꝛ eſt ſic.ff.de noxa.l.in delictis.§.j.ꝛ.ff. quod iuſſu.ſi tutoris.§.ſi iuſ/ ſu.ꝛ.ff.ad le. corne. de fal.l.de eo q.ꝛ.ff.de te ſta.mil.l.ticius.ꝛ.ff.de decurio.l.ij.§.in filijs. ꝛ.j. de decurio.l. fina. Sed argu.contra.ff.de condi.ꝛ demonſt.ſi an cille. Item argu.pro ꝛ contra.ff. de pe.l.mo ris.§.iſte.dic vt ibi.

Regis ſi li⁹ an di caꝛ q na/ t⁹ eſt an/ teq̃ paꝛ ei⁹ rex eſ ſet.

y ¶ Immo. remouen/ dum.a dubitatione.

a ¶ Impares. vt inter clariſſimam ⁊ illuſtrē. ⁊ inter illuſtrem ⁊ ſuperilluſtrem.
b ¶ Nephariarum. quādo inter aſcendentes ⁊ deſcendentes.
c ¶ Inceſtarū. int collaterales vel affines.
¶ Sequitur aut. maximis. que eſt in corpore vt lice. ma. ⁊ auie. §. qꝛ vero legem. ⁊. §. hic ergo. colla. viij.
d Maximis decorati. vt ſuperilluſtres.
e ¶ Ad illuſtres. deſcē ſiue ⁊ incluſiue. nam ⁊ ipſi maximis decorantur dignitatibus.
f ¶ Dotalib⁹. i. inſtrumentis nuptialib⁹. Nā dos non eſt opus: vt dixi ea. l. Sed arg. contra in aut. qui. mo. na. effi. legi. §. hic ergo. colla. viij. Itē ⁊ al's in trib⁹ caſibus exigitur ſcriptura qui ſunt i hac. l. Eſt ⁊ quartus. ſ. e. aut. ſed nouo iure. regulariter contra. vt. ſ. eo. neqꝫ ſine. ⁊ hic ſubijcit.
g ¶ Ante cōtractas. ſ. ante dignitatē adeptā vt in corpore.
h ¶ Barbaris. i. ſubiectis noſtre reipublice quib⁹ ſolo affectu ſine aliqua ſcriptura licꝫ cōtrahere nuptias: lꝫ maximis decorētur dignitatibus.
i ¶ Affectu ſolo. non obſt. inſti. eo. §. penul. qꝛ illud quoad hoc vt filij fiant legitimi non ad ſubſtantiam matrimonij.
¶ Finit glo. aut. Sequitur glo. textus. C.
k ¶ Subiecto. id eſt deinceps.
l ¶ Succeſſores. ſi dictum priuilegium impetretur.
m Sancim⁹. feſtiuitas. vt. j. de teſta. manu. l. cum teſtator. ⁊ arg. ſ. de his qui veniam etatis impetrauerūt. l. fi. ⁊. j. de le. here. l. ſi maior. Arg. contra. j. de fideicōmiſ. libe. l. fideicommiſſaria. Sed ibi ſtatuit certum tempus. hic autē non. Item ibi fauore libertatis. Item argu. contra. j. de inſtitu. ⁊ ſubſtitu. l. ſi mater.

cēſem⁹: qḋ ēt i p̄ſcis legib⁹ (lꝫ obſcuri⁹) ꝯſtitutū eſt: vt mr̄imonia iter ipares^a honeſtate pſonas ꝯhēda nō aliter qdē valeāt niſi dotalia inſtrumēta cōfecta fuerit. his vero intercedētib⁹ oīmodo firma ſint ſine aliqua diſtinctiōe pſonaꝝ: ſi mō libere ſint ⁊ ingenue mulieres nullaqꝫ nephariaꝝ^b vl' inceſtaꝝ^c ꝯiunctionum ſubierit ſuſpitio. nā nephariоs ⁊ inceſtos coit⁹ omnib⁹ modis amputamus ſicut ⁊ illos q p̄teritarū legū ſanctione ſpecialiter vetiti ſunt: exceptis videlicet his quos preſenti lege pmittim⁹. legitimiqꝫ mr̄imonij iure muniri precipimus.

In auten.
vt lic. ma. ⁊ aui. §. qꝛ vero legem. colla. viij. cōſtitu. vlti.

¶ Maximis dignitatibus p̄diti ōbēt matrimonia ꝯtrahere cū dotalibus inſtrumētis. excipiunt ſub iſta ſolēnitate barbari ſubiecti romano imperio. hoc dicit Bal.

Maximis decorati^d dignitatibus vſqꝫ ad^e illuſtres: non niſi dotalibus^f inſtrumētis conſcriptis rite contrahunt nuptias licꝫ ante^g contractas retineant. Exceptis barbaris^h. reliqui omnes affectu^i ſolo recte contrahunt matrimoniūꝫ.

¶ Finit aut. ſequitur textus. C.

¶ Hec. l. trahit etiam ad matrimonia iāꝫ contracta poſt imperium iuſtiniani nō ante. hoc dicit Bal.

¶ His itaqꝫ p hāc generalē legem ita ꝯſtitutis ⁊ de cetero ſeruādis p̄teritas hmōi ꝯiūctiōes ex ſubiecto^k tpe factas ſm p̄dictā diſpoſitiōeꝫ iudicari p̄cipim⁹: vt ſi qs talē vxorem ab initio nr̄i iperij (vt ſupra dictū eſt) iā duxerit: ⁊ liberos ab ea pcreauerit iuſtos eos ⁊ legitimos et tā ab inteſtato q̄ꝫ ex teſtamento pr̄is ſucceſſores^l habeat: ⁊ legitima in poſterum nihilominus ea vxore permanente pcreati quoqꝫ liberi legitimi ſint.

¶ Ubi fit mētio nuptiarū nō ſufficit nubilis etas: ſꝫ oportet q matrimoniū re ipa ꝯhaꝫ. h. d. ſing. ſm. bal. vel ſic. Cōditio nuptiarū implet per actum ⁊ rem ipſam non per habitū ⁊ potentiam. Saly.

¶ Idem. a. ad ſenatum. Lex. xxiiij.

Sancimus ſi qs nuptiaꝝ fecerit mētōeꝫ i q̄licūqꝫ pacto qḋ ad dādū vl' ad faciēduꝫ vl' nō dādū vl' nō faciēduꝫ ꝯcipit: ⁊ ſiue nuptiaꝝ tpe dixerit ſiue nuptias noīauerit: nō al'r intelligi eē ꝯditiōeꝫ adimplēdā vl' nō extenuādaꝫ niſi ipa nuptiaruꝫ accedat feſtiuitas^m: et nō eē tēp⁹ inſpiciēduꝫ in quo nuptiaꝝ etas vel feminis poſt. xij. annū acceſſerit: vel marib⁹ poſt. xiiij. annū ꝯpletū. ſꝫ ex quo vota nuptiaꝝ re ipa pceſſerint. ſic eñ ⁊ ātiqui iuris ꝯtētio dirimet: ⁊ imenſa librorūꝫ volumina ad mediocrē^n modum tandē peruenient.

¶ Filie vel filij furioſi vel mētecapti ſine ꝯſenſu pr̄is matrimoniū ꝯtrahere pn̄t ⁊ dotem ⁊ donationē añ nuptias cū auctoritate curatoris conſtituere. ⁊ gratis debꝫ procedere ne afflicto detur afflictio. h. d. bal. ⁊ Salycetus.

¶ Idem. a. Julia. p̄. p̄to. Lex. xxv.

Si furioſi parētis liberi in cuius ptāte cōſtituti^o ſunt nuptias^p poſſint ꝯhere apḋ veteres agitabat. ¶ Et qdeꝫ filiā furioſi marito poſſe copulari oēs pene iuris antiq cōditores admiſerūt: ſufficere eniꝫ putauerunt ſi pater non ꝯtradicat. ¶ In filio aūt familias dubitabatur. ⁊ vlpian⁹ qdē retulit ꝯſtōnē imperatoris marci: q̄ de furioſo nō loquit: ſed general'r de filijs mentecapti ſiue maſculi ſiue femīe ſint q nuptias ꝯhunt vt h̄ facere poſſint non adito p̄ncipe: ⁊ aliā^q dubitationē ex hoc emergentē. ſi hoc qḋ de mente capto ꝯſtitutio induxit etiā in furioſos obtinendū eſt q̄ſi exēplo mente capti ⁊ furioſi filios adiuuantes^r. His itaqꝫ dubitatis tales ambiguitates decidētes ſancim⁹ hic repleri qḋ diui marci ꝯſtōni deeſſe videtur vt nō ſolū demētis ſꝫ etiā furioſi liberi cuiuſcunqꝫ ſexus poſſint legitimas ꝯhere nuptias: tā dote q̄ꝫ ante nuptias donatiōe a curatore eorūꝫ preſtāda: extimatōe tā in hac regia vrbe excellētiſſimi p̄fecti vrbis. in prouincijs aūt viroꝝ clariſſimoꝝ earū preſidū vel locoꝝ antiſtitū^s: taꝫ opinione pſone q̄ꝫ^t moderatione dotis ⁊ ante nuptias donatiōis ꝯſtituēda preſentib⁹ tā curatoribus demētis vel furioſi q̄ꝫ his q ex gn̄e eoꝝ nobiliores ſint: ita tñ vt nulla ex hac cauſa oriat vel in hac regia vrbe vel in prouincijs iactura ſb̄e furioſi vel mētecapti: ſed gratis omia procedant ne tale hominū infortuniū etiam expenſarum detrimento p̄grauetur.

¶ Poteſt qs alumnā ſuā ducere in vxorē: ſꝫ nō eā quā d̄ ſacro fōte leuauit. h. d. bl'. vel ſic. Cū ancilla manumiſſa patron⁹ pōt ꝯtrahere matrimoniū. cū filia vero adoptiua etiā emācipata nō poteſt. nec cū aliena de ſacro baptiſmate ſumpta. Saly.

¶ Ideꝫ. a. Juliano. pre. p̄. L. xxvi.

Si quis alumnā^u ſuā libertate donauerit ⁊ i mr̄imonio ſuo collocauerit: dubitabat apud antiquos vtrū hmōi nuptie legitime eē videant an nō. ¶ Nos itaqꝫ iſtam vetuſtā ambiguitatē decidētes non eſſe vetitū mr̄imoniū cēſemus. ſi eñ ex affectu oēs introducātur nuptie ⁊ nihil impiū nec legibus contrariū in tali copulatiōe expectam⁹ quare predictas nuptias inhibendas extimauerim⁹. nec eñ hō ſic impi⁹ inuenietur vt quā ab initio loco^x filie habuit eā poſtea in ſuo collocauerit mr̄imonio: ſꝫ ei credēdū eſt qꝛ eam ⁊ ab initio nō vt filiā educauit et lib̄tate dōauit: ⁊ dignā eē poſtea ſuo putauit mr̄imonio. ¶ Ea videlꝫ pſona oīmodo ad nuptias venire phibē-

Deo mediāte

n ¶ Mediocreꝫ. al's eſt in textu meliorem.
o Si furioſi. conſtituti ſūt. remanēt eniꝫ in poteſtate. vt. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. l. patre.
p ¶ Nuptias. vt inſtit. eo. §. j.
q ¶ Aliam. repete retulit.
r ¶ Adiuuantes. repete conditores antiqui iuris.
s ¶ Antiſtituꝫ. extimatione repete cōſtituenda: qḋ eſt. j.
t ¶ Quā moderatiōe. ſic ⁊. ff. de iure do. l. q̄ro. ⁊. ſ. de epiſ. audiē. l. tam demētis. Sꝫ quid ſi idem ſit filius patris curator quod poteſt. vt ff. de cura. furi. l. j. Nā ſpecialis ad hoc dabitur: vt ar. ff. de iure do. l. ſiue generalis. quominus enim curator detur habenti curatorem regula iuris non eſt impedimento. vt. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. l. ventri. §. fina. Uel aliter dic q predicta fiant auctore pretore vel iudice: vt ⁊ quando debitor ſoluere vult minori: vt. ff. de mino. ait p̄tor. §. j. ⁊ facit ad. l. iſtaꝫ. ff. de lega. iij. filie. ⁊. ff. eo. l. ſi nepos. ⁊. l. ſi ita. et l. ſi filius.

Curator curatoreꝫ habēti dari poteſt.

v Si quis alumnā. id eſt quam ipſe aluit cuꝫ ſua eſſet ancilla ⁊ inde eam manumiſit: vt ſubijcit. ⁊ facit inſtitu. qui ma. non poſſunt. §. eadem.
x ¶ Loco filie. ſ. adoptiue. quam etiam non licet ducere. vt inſti. e. §. ⁊ adeo. Uel h̄ dicit qn̄ aluit vt filiam. ſ. in p̄nci. alius fuit cū ea. Uel aluit vt ancillam. et facit. xxix. q. ij. ſi quis ancillam. ⁊. j. ad. l. iul. repetun. l. ſi.

a ¶ Deo mediante. no. ⁊ eſt ſic ad hunc caſum. xxx. q. iij. ⁊. iiij. per to/ tum. ⁊ ex. de cogna. ſpiri. c. laudabilem.

b ¶ Sancimus. homines volentes. dic q. l. papia. cautū fuerat q maſculus maior ſexagenario nō contrahat cum maiore vel minore femina quinquagenaria. ⁊ ecōtra maior quinquagenaria nō cōtrahat cum maiore vel minore ſexagenario. ⁊ erat rō q2 nuptie fiunt cauſa liberorum q̄ cum ſa hic deficere videbatur: ſed cōtra eſt: vt hic ⁊. j. de legit. here. ſi mater.

Matrimonium an poſſit ſ. hi per ſenes.

c ¶ Si libertam. nō patitur. vt. ff. e. l. lex iulia.

d ¶ Decreſcat. ſic ⁊. ſ. de ſtatuis ⁊ imagi. l. ſi. ⁊ de cōdi. ⁊ demon. fal ſa. §. ſed ſi cui. ⁊. ſ. e. an ten. maximis. Sed ecō tra alterius coniugis ife licitas facit valere matrimoniū qđ non valet vt. ff. eo. ſi quis in ſena torio. non autē infelici tas piugis pris vt. ff. de ſenatoribus. filiam.

e ¶ Diminutū. non er go vitiaſ lȝ ad eū caſuȝ peruenerit a quo incipere nō pōt. vt ⁊ inſti. de leg. §. poteſt autem.

f ¶ Diſſolvatur. ſic et ff. ſolu. ma. l. ſi cum do tem. §. an antē illa. ⁊. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. patre.

g ¶ Una. ſ. hac.

h ¶ De inceſtis ⁊ inutilibus nup. Large oīs dicūtur inutiles: ſed ne pharie ppie inter aſcē dentes ⁊ deſcēdentes. Inceſte inter collatera les vel affines. vt inſti tu. eo. §. ergo non oēs. ⁊. ff. eo. l. quinetiā. ⁊. l. ſi. ⁊. ff. de adul. l. ſi adul terium. j. rñ. Alie que alqs rōnibus probibē tur ſimpliciter inutiles dicunt qđ multis modis cōtingit: vt dixim⁹ inſti. eo. §. ſunt ⁊ alie.

Nuptie nepharie ⁊ inceſte q̄ ſunt.

i ¶ Liberta. non hēat. dixor/ tiūȝ tñ tenet. vt. ff. § repu. l. ſi. in prin. vnde non cōmittitur adulterium cū ea: vt. ff. ad. l. iul. de adulte. l. pe. ſed quo ad hoc vt nō poſſit alā nu bere di durare pri⁹ ma trimoniū. vt. ff. vñ vir ⁊ vxor. l. j. §. ſi. ⁊ fac. ff. e. l. matrimoniū. et. l. in eo. iure. et de diuor. l. penul.

k ¶ Uelis. quod qua liter fiat dic vt. ff. de re pu. l. ſi. Ac.

l ¶ Neminem. bi nas vxores. vel ſpōſas. vel alteram coniugem ⁊ aliam ſpō ſam. vt. ff. de his q no tantur infamia. l. j. §. ſi na. ⁊. l. quid ergo. §. j. ⁊

da quā aliqs ſine alūna ſit ſiue nō a ſacroſancto ſuſcepit baptiſmate: cū nihil aliud ſic īducere poteſt pſnam affectiōēȝ ⁊ iſtā nuptiaꝶ ꝓhibitiōēȝ q̄ hmōi nexus per quez deo⁹ mediante anime eorum copulate ſunt.

¶ Pōt qs accipere vxorem ſexagenariā vel decrepite etatis ꝯſtitutā. h. d. Bal.

¶ Idē. a. Iohāni. pſ. pto. Lex. xxvij.

Sancimus nuptias que inter maſculos ⁊ feminas maiores vel minores ſexagenarijs vel quinquagenarijs lege iulia vel papia ꝓhibite ſunt homines volētes⁹ ꝯtrahere: ⁊ ex nullo modo vel ex nulla p te tales nuptias impediri.

¶ Noua dignitas mariti vel ſoceri matrimoniū nō diſſoluit: q2 felicitas viri dȝ vxori pdeſſe ⁊ ſimiliter felicitas vxoris dȝ pdeſſe viro: ⁊ ſimiliter felicitas ſoceri dȝ nurui pdeſſe. h. d. Bal. vel ſic. Res perfecta et cōſummata nō viciaſ lȝ veniat ad caſuȝ a q non pōt incipere. h. d. Sa.

¶ Idem. a. eidem. Lex. xxviij.

Si libertā qs vxorē habeat: de inde īter ſenatores ſcribaſ di gnitate illuſtrat⁹ an ſoluaſ mrīmoniū: apō Ulpianū q̄rebaſ: q2 lex papia inter ſenatores et libertas ſtare cōnubia nō patiſ. ¶ Nos igiſ dei ſequētes iudiciū nō patimur in vno eodēq3 matrimonio mariti felicitatē vro ri fieri ifortuniū: vt quātū vir ī altū tollaſ tantū ⁊ ꝯiunx ei⁹ decreſcat⁹: ī mo magis penit⁹ depereat. abſit ita q3 a noſtro tpe hmōi aſperitas: ⁊ fir mū maneat mrīmoniū: ⁊ vxor mari to cōcreſcat ⁊ ſentiat ei⁹ fulgorē: im mutabileq3 maneat matrimonium ex hmōi ſuperuētu minime diminu tu3⁴. ¶ Siñ mō ſi priuati hoīs filia ad liberti veniat connubiū: ⁊ poſtea pater mulieris ad ſenatoris dignitatē fuerit elat⁹: taceat papie legis crudeliſſima ſanctio: ⁊ neq3 p hunc modū diſſoluaſ mrīmoniū inter fa cti ſenatoris filiā ⁊ libertū. ne ſoceri proſperitas ſine genero ineniatur.

¶ Meli⁹ eñ eſt legis papie ſeueritatē in vtroq3 caſu cōpeſcere: q̄ eaȝ ſequēdo hoim mrīmonia diſpgere nō ex vitio mulieris ⁊ mariti: ſed ex ꝓſpera alterutri⁹ partis fortuna. cū eñ ex vna⁹ radice vitiū naſcitur: cōſequens eſt vt vna lege tollatur.

¶ De inceſtis ⁊ inutilib⁹ nuptijs.

¶ Liberta vxor patroni non poteſt diuertere inuito patrono ⁊ cum alio contra here matrimonium. h. d. bal.

¶ Impera. Alexā. a. Amphigono. Titu. v. Lex. j.

Liberta eadēq3 vxor tua ſi a te inuito de

ceſſit cōnubiū cū alio non habeat⁹: ſi modo vxorē eā habere velis⁴.

¶ Binas habens ſeu tenens vxores eſt infamis. h. d. bal.

¶ Imperatores Diocle. ⁊ Maxi. aa. Sebaſtiano. Lex. ij.

Neminē qui ſub ditiōe ſit ro mani nomis binas¹ vxores habere poſſe vulgo patet: cū etiam in edicto᷑ ꝑtoris huiuſmodi viri in famia notati ſunt: quam rem cōpetens iudex inultā eſſe nō patietur.

¶ Inter liberū ⁊ ſeruā matrimoniū nō conſiſtit. ⁊ filiȝ q naſcunſ ex ſerua dicūtur ſui q2 ſequunſ ꝯditionē matris h pmo. De curio q ꝯtraxit matrimoniū cū ſua depor/ taſ. bona ei⁹ curie ꝓſiſcanſ. puniūtur acto res ⁊ ꝓcuratores locoꝶ ſciētes q paſſi ſūt i domib⁹ dñoꝶ ſuoꝶ huiuſmodi libidinē ex erceri. puniſ etiā dñs ſi fuit ſciens ⁊ nō de/ nunciās. ⁊ in publicatiōe fūdi veniūt acceſ ſoria mancipia ⁊ pecora illi fundo deputa ta. ⁊ magis puniſ delictū cōmiſſum in ciuitate q̄ in agro. h. d. hec lex. bal.

¶ Impe. Cōſtā. a. patroclo. L. iij.

Cum ancillis nō poteſt eē con nubiū³: nā⁹ ex huiuſmodi cō tubernio ſui naſcunſ. ¶ Iōq3 ꝑ cipim⁹ ne ḋcuriōes ī gremio poten tiſſimoꝶ dominoꝶ libidine ſeruarū ducēte confugiāt. ¶ Si eñ decurio clam actorib⁹ ⁊ ꝓcuratorib⁹ neſciētib⁹ aliene fuerit ſerue cōiun ctus⁴ mulierē in metallū detrudi p ſniam iudicis iubemus: ⁊ ipm decu rionē ī inſulā deportari: omnibus bonis eius ciuitati cuius curialis fu erat mācipandis: ſi patria ptāte fu erit liberat⁹: nulloſq3 ᵖ hēat liberos vel parētes vel etiā ꝓpinquos qui ſm legū ordinē ad ei⁹ ſucceſſionem vocenſ. ¶ Qđ ſi actores vl̄ ꝓcura tores loci (in q̄ flagitium admiſſum eſt) fuerit cōſcij: vel cōpertū facin⁹ ꝓmere noluerit: metallo eos cōue nit īplicari. ¶ Si do dñs loci hoc fieri pmiſit: vel poſtea cognitū⁹ ce lauit: ſi quidē in agro id factū ē fundus cū mancipijs ⁊ pecorib⁹ ceteriſ q3 reb⁹ q̄ cultui ruſtico ſuſtinētur: ſi ſci iurib⁹ vendicenſ. Si do in ciuitate id factū eſt: dimidiā bonorum omniū partē ꝑcipim⁹ confiſcari: pe naȝ augētes⁸ qm intra domeſticos⁸ parietes ſcelus admiſſum eſt: qđ no luit mox cognitum publicare.

¶ Ex matrimonio reprobato lucra matrimonialia nō ꝓcedūt ſȝ veniūt poti⁹ ꝓfiſ cāda. idē in donatiōe ſimplici: niſi etas ſex⁹ vl̄ iuſta ignorātia excuſet. h. d. bal. vl̄ ſic Nuptie a iure ꝓhibite ſunt ipſo iure nulle ⁊ donata hīcinde a ſcientib⁹ auferunſ vt indignis ⁊ fiſco applicanſ nō aberrātib⁹ in ſte, dū tñ ꝯiūctione dirimāt ꝓpto errore ſa.

¶ Imp. valē. theo. ⁊ arch. aaa. ad. adromachū comitē ꝑuatarū. L. iiij.

m ¶ In edicto. nō eſt bona ratio: q2 nubēs infra tempus luctus infamatur. vt. j. de ſecun. nup. l. j. tenet tamen matrimoniū: vt in auſ. de reſti. ⁊ ea que pa. §. ſi. ſed eſt ratio q2 prohibentur a lege: vt hic. ⁊ inſti. e. §. affinitatis. ⁊. ſ. de adul. l. eum.

Infamiā icurrit q infra tps luct⁹ nubit.

n ¶ Cum ācillis. cō nubium. id eſt matrimonium. connubium ⁊ coniugiū idem ſunt: niſi ī caſu vbi etiā quod matrimoniū nō eſt dicitur connubium ff. de ritu nup. l. in eo. §. hoc caput.

o ¶ Nam ex. ⁊c. bona ratio: vt inſtitu. de patria pote. in princi. ap/ pellabitur ergo contu/ berniū: vt. j. ad. l. iul. de adul. ſerui. Itē hoc iure fori. ſec⁹ iure poli.

p ¶ Nulloſq3. repete. ⁊ ſimi.

q ¶ Cognitū celauit. ⁊ no. hac ⁊ ſequenti. l. tā tūdem eſſe ſine quid ſci am ab initio eē ſiue po/ ſtea ſciam ſi patiar. S3 argu. contra. ff. de his qui notan. infa. l. quid ergo. xxiiij. q. j. c. iij. et j. de vſucap. transfor. l. j. §. quod in rebus. ⁊. ff. de vſuris. qui ſcit. §. ſi. Item ſume hic argu. q parcitur ei qui delictū cognitum a ſe patefe/ cit. ſic. j. ō his qui ſe de. l. j. libro. x. ⁊. ſ. l. proxi. diceo.

r ¶ In ciuitate. ſic ⁊ in l. moſaica diſtingueba tur: ſieret adulteriū in ciuitate vel in rure.

s ¶ Augentes. immo in caſu non augetur ſi fundus ī villa vbi hoc factum eſt plus valeat q̄ alia hōs ſua. Ad qđ Iohannes dicit q tūc non totus fundus pu/ blicaretur: ſed id omne quod eſt minus dimi/ dia. hec enim lex auge/ re penam voluit. Alū dicunt contra et raro inueniri q decuriones plus habeant extra ci/ uitatem q̄ intra. et ſic de eo nō cauent legiſ/ latores. vt. ff. de leg. et ſenatuſconſul. l. nam ad ea.

t ¶ Domeſticos. facit j. de fal. mone. l. j. ⁊ ad legem iuliam de adul. l. graccus.

a Q Ui contra legū.vt.ff.de ritu nup.l.papia.
b ¶ Mandata.vt.ſ.ti.j.ꝛ ſi contra.
c ¶ Cōſtitutioneſqꝫ.vt.ſ.de epi.ꝛ cle.ſi quis nō dicā.ꝛ.l.raptores.ꝛ ſ.ti.j.ſi qs alumnā.§.fi.Itē qnqꝫ ꝯ ſenatuſconſultū:vt.j.ti.j.
d ¶ Donatū.quod hodie dicitur propter nuptias.
e ¶ Datū.ſ.pro dote.

ſuperueniēs ſcientia nocet ſicut ꝛ in noſtra lege in petitione hereditatis.vt.ff.de petitione heredita.l.ſed ꝛ ſi lege.§.conſuluit.Item ꝛ in vſucaptore partus incipiente cognoſcere ꝙ mater ſit furtiua interrūpitur:vt.ff.pro ſuo.l.pe.
l ¶ Procraſtinatione.ſic in decre.j.q.j.conſtat.

Q Ui cōtra legū[a] ꝑcepta vl' cōtra mādata[b] ꝯſtitutōeſqꝫ[c] ꝑncipum nuptias forte ꝯtraxerit nihil ex eodēꝫ mr̄imonio ſiue añ nuptias donatū[d] ſiue deiceps ꝗquo mō datuꝫ[e] fuerit ꝯſequatᷣ.idqꝫ totuꝫ qȯ ab alteriꝰ liberalitate[f] in alterū ꝑceſſerit: vt indigno indigne veſublatū fiſco[g] vēdicari ſancimꝰ. ¶ Exceptis tā femis ꝗꝫ viris q̄ aut errore[h] acerrimo nō affectato[i] ſimulatove: neqꝫ ex vili cā ꝺcepti ſunt aut etatis lubrico lapſi.ꝗs tñ ita demū legis noſtre laq̄is eximi placuit ſi aut errore cōperto[k] aut vbi ad legitimos ꝑuenerit ānos: ꝯiunctōeꝫ huiuſcemodi ſine vlla ꝑcraſtinatione[l] dirimerint. ¶ In veteri teſtamēto tenebaᷣ qs ducere vxoreꝫ fratris eo mortuo:ꝛ debebat ei iponere certū nomē Impator dicit hic ꝯtrīū:qꝛ relictā fratris alr̄ fraᷣ nō ducit i vxorē:nec pōt duas ſorores ſucceſſiue hr̄e in vxores h.d.vl' ſic Fratris ꝑmortui vxorē vl' vxoris ꝑmortue ſororē nō lꝫ ducere in vxorē:lꝫ ꝑmortui fratris vxor virgo ꝑmāſerit.h.d.ſa.

¶ Iidem.aa.Cinegio. Lex.v.

F Ratris[m] vxorē ducendi vel duabꝰ ſororibꝰ ꝯiungēdi penitus licentiam ſubmouemus: nec diſſoluto quoquo modo coniugio.

¶ Inceſtas nuptias ꝯtrahētes nō ꝑdunt iṗo iure ꝑṗas facultates.tñ in h̄ puniunᷣ qꝛ nō poſſunt teſtari:nec poſſūt habere ſucceſſores niſi ꝑſonas h̄ declaratas:qbꝰ non exiſtētibus ſuccedit fiſcus.bal.vel ſic.Fratris ꝑmortui vxorē vel vxoris ꝑmortue ſororem non lꝫ ducere in vxorē.licꝫ ꝑmortui fratris vxor virgo ꝑmanſerit.h.d.Saly.

¶ Impera.Archa.ꝛ Hono.aa.eutitiano.prefec.preto. Lex.vj.

S I quis inceſti vetitiqꝫ[n] ꝯiugij ſeſe nuptijs funeſtauerit: proprias ꝗꝫdiu vixerit teneat facultates.ſꝫ neqꝫ vxoreꝫ neqꝫ filios ex ea editos hr̄e[o] credaᷣ. ¶ Nihil ꝑſus ꝑdictis neqꝫ ꝑ iterpoſitā qdē ꝑſonā vel donec ſupſtes: vl' moriturꝰ derelinq̄t.Dos ſi q̄ forte ſolēniter aut data aut ꝑmiſſa fuerit(iuſta ius āti quū)fiſci nr̄i ꝯmodis cedat.teſtō ſuo extraneis nihil relinq̄t.Sꝫ ſiue teſtato ſiue inteſtato legibꝰ ei ꝛ iure ſuccedāt:ſi q forte ex iuſto ꝛ legitiō mr̄imonio editi fuerit h̄ eſt de deſcēdentibꝰ filius:filia:nepos:neptis:ꝑnepos:ꝑneptis.De aſcēdentibꝰ autē:pr̄:mr̄:auus:auia.De latere:frater ꝛ ſoror:patruꝰ:amita. ¶ Teſtādi[p] ſane ita demū hēat facultatē vt his tm̄modo ꝑſonis ꝑ iuris ac legū qȯ voluerit arbitrio relinquat ꝗs ſuccedere iperialis ꝑcepti tenore mandauimꝰ. ¶ Ita tñ vt ab hereditate defuncti penitꝰ arceaᷣ ſi quis ex his ꝗs memorauimꝰ in ꝯhēdis iceſtis nuptijs ꝯſiliū iniſſe mōſtrabiᷣ:ſucceſſuro i locū illius q poſt eū gradū[q] ꝑximus inuenitᷣ. ¶ Ea ſane q̄ de viris cauimꝰ etiā de femis q̄ ꝑdictoꝝ ſeſe cōſortijs cōmaculauerit cuſtodiantur.Memoratis ꝟo ꝑſonis nō extātibus noſtro fiſco locus pateat.

I N auten. de inceſtis et nephariis nuptijs.§.j.colla.iiij. Conſtit.j.

¶ Iſta autᷣ.dicit ꝙ bona contrahentium inceſtas nuptias ipſo facto ſunt ꝯfiſcata.Item dicit ꝙ filij eoꝝ legitimi ipſo facto ſunt effecti ſui iuris.Iteꝫ dicit ꝙ iſti debēt poni in exilio.Itē dicit ꝙ lꝫ pꝛ ſit exul filius tñ debet eū alere.h.d.Bal.

I Nceſtas[r] nuptias ꝯhētis pena ē ꝯfiſcatio[s] bonoꝝ tā ceteroꝝ ꝗꝫ dotis exiliū etiam ꝛ cinguli[t] (ſi q̄ potiᷣ) ſpoliatio: ꝟberatio q̄ꝫ ſi vilis eſt. ¶ Femia q̄ꝫ talia ſciēter[v] peccāte ſili pene ſubiugāda:ſba[x] ſic amiſſa liberis hoc ipſo ſui iuris effectis[y] ſi quos habet legitimos applicetur[z] tñ vt pater ab eis alatur: quibus non extantibꝰ fiſco defertur[a].

I N auten. quibꝰ mo.na.effi.ſui.§.fina.colla.vij. Conſtitu.iij.

¶ Nefarij inceſtuoſi ꝛ ſpurij non ſuccedūt nec aluntᷣ.h.d.in.c.cuꝫ haberet.extra de eo q duxit in matri.quā pol.per adulte.dicitᷣ ꝙ ſpurij ſunt alēdi de equitate canonica.tñ hoc nō puto verū in nefarijs inceſtuoſis ſꝫ in ſpurijs ſimpliciter.h.d.Bal.

E X complexu nephario[b] aut inceſto ſeu damnato liberi nec[c]

f ¶ Liberalitate.extra dotē ꝛ donationeꝫ propter nuptias.
g ¶ Fiſco vēdicari.vt ff.de ri.nup.inceſte.et inſti.ꝺ nup.§.ſi aduerſus.ꝛ hoc cū vterqꝫ ſciēter ꝯtraxit.ſi aūt a ſciente ignorāti detur apud ignorātē remanet vt ꝓbaᷣ.ff.de leg.j.l.fi.ꝛ de do.inter vi.ꝛ vxo.l.cū hic ſtatꝰ.§.fi.Uel dic aliud eſſe cū relinquiᷣ ei ex teſtamēto.Naꝫ tutor ex teſtamēto quondam pupille ſue quaꝫ duxit nil pōt cape:ꝑſumiᷣ em̄ eā decepiſſe.illa aūt ecōtra ex teſtō eius pōt.vt d.l.de le.j.l.fi.ꝛ.ff.ꝺ ri.nup.l.ꝑfectus.Itē ar.ꝯ.ff.de cōdi.ſine cau.l.auunculo.vbi reſtituiᷣ dāti.Sol.ibi nec de facto ſecutū fuit.Uel dic vt ibi.Itē ꝯtra.j.tit.j.ſi tutor.vbi ſil'r reſtituiᷣ danti.Sol.ibi ſpeciale vel hic de mr̄imonio ꝓhibito legibus ibi ſenatuſconſulto.Uel ibi loquiᷣ cū tutor donat pupille:hic ecōuerſo.Ul' hic de ſponſalitia largitate:ibi de dote.Ul' ibi in minore.xxv.annis.
h ¶ Errore acerrimo.i.iuſtiſſimo vel fortiſſimo.Et dicas hic breuiter ꝙ hec lex ꝑpter errorē facti iuſtū ꝛ cōtinuum excuſat.Si ꝟo i iure quantū ad penā inceſtus mulier in totū releuatur.ꝛ idē in mare qui ſic errat in iure ciuili: qꝛ credidit poſſe cōtrahere cū pupilla.ſi autē in iure gentiuꝫ i aliquo ſubleuaᷣ non in totuꝫ:vt.ff.ad.l.iul.de adul.l.ſi adulteriū.§.nōnunꝗꝫ.in fi.ibi cū in adulterio ꝛc̄.ꝛ.§.ſtuprū.in fine.§.Eſt tñ ar.ꝯ.j.ti.j.l.j.Sed certe ibi clam fuerat ꝯctuꝫ vñ ꝑſumiᷣ ſcia.ſecꝰ ſi palā qñ bōa fides ꝑſumereᷣ.vt.ff.de ritu nup.l.fi.Itē qd erit de filijs ipſoꝝ.rñ.nō eſt cautū in lege.Sed dico eſſe legitimos ſi vterqꝫ ignorauit:lꝫ nullū ſit mr̄imoniū:ſicut ꝛ in adoptiuis ꝯtingit qui ſunt legitimi ſine matrimonio ꝛ hoc dꝛ reſcripſiſſe alexāder ex priuilegio cuidaꝫ vt dices.j.ſi quis inceſti.ad hoc.ff.de ri.nup.l.qui in ꝓuincia.vbi autē alter ſciuit illi nō ſunt legitimi ſed ignoranti ſic.
i ¶ Affectato.cū forte potuit ſcire ꝛ noluit.
k ¶ Cōperto.parciᷣ alicui ꝑpter ignorantiā vel cuꝫ ſciuit ſi ſe offerat al's purget.ſic.ff.de po.l.iij.ꝛ.ff.de edil.edic.l.qui ſcit.§.idē ait ſi ſuus Arg.ꝯ.ff.de his qui no.infa.quid ergo.in prin.Nā ibi patre neſciēte ſed poſtea ratū habēte filius duxit vxorē infra tṗs luctus:ꝛ tñ nō notatur pater infamia.Sil'r eſt arg.ꝯ in vſucapione vbi bona fides ſufficit ab initio:ꝛ ſi poſtea ſupuenit ſcientia rei aliene nō enim vſucapio iterrūpitur nec ideo minus vſucaptor facit fructꝰ ſuos:vt.ff.de vſucapi.qui ſcit.§.fi.ꝛ.j.de vſucap.trāſfor.l.vnica.Sed arg.cōtra ꝑdicta vbi

Mr̄imoniuꝫ per errorē ꝯtractū an excuſet ignorātes.

Uſucapio an interrūpaᷣ ſi ſcia rei aliene ſuꝑueniat.

m F Ratris.facit i ſti.eo.§.affinitatis.ꝛ.j.e.l.pe.ꝛ fi.
n S I quis.vetiti.ꝑpter inceſtū.et ſic ſpecialiᷣ de inceſtis tantū.ꝛ dicitur ceſton.id eſt cingulus veneris.vnde inceſtꝰ.id eſt effrenata libido.Uel dic vetiti generaliᷣ vt ad ſecundam parteꝫ rubrice referatur.

Ceſton.

Inceſtꝰ.

o ¶ Habere credaᷣ.vt ꝛ in autᷣ.qui.mo.na.effi.ſui.§.fina.ſed per decre.alexan.permittiᷣ ꝙ ſint legitimi eo caſu q̄ permittitur ſtare matrimoniū.vt ex̄ qui fi.ſint legiti.c.ex tenore.ꝛ.ff.de ritu nup.qui in prouincia.§.j.
p ¶ Teſtandi.imponitur ergo neceſſitas in ꝑſonas certas teſtari.ſic eſt.j.de ſecū.nup.l.iij.§.fi.ꝛ.ſ.de ſacroſan.eccle.autᷣ.ſi qua.
q ¶ Graduꝫ.niſi ſit aliud in eodē gradu cū eo qui excluditur.ꝛ eſt ad l.iſtā.xxxv.q.vij.quidā.ꝛ.j.de mulie.q̄ ſer.proprijs.ꝛ.j.de ſecun.nupt.l.hac edictali.ꝛ ff.de ritu nup.l.ſemp.Itē intellige hāc.l.ſm ea q̄ notauimꝰ.ſ.l.qui cōtra.id eſt qñ ſciuerūt Item ſunt ꝛ alie pene quas patiuntur ꝑdicti.vnde vide autᷣ.iceſtas.que eſt ex tit.de inceſt.nup.colla.iij.
r I Nceſtas.ꝛ hāc ꝛ ſeq.autᷣ.intellexerūt qdā de vetitis tm̄ iure ſāguis.ſecus ſi al's ſint vetite vt cū ācilla alicuiꝰ qȯ ē vetitū.vt ſ.e.l.cū ancille.vñ eiꝰ filiū dicūt naturalē qȯ non placet.imo large h̄ ꝛ proxi.autᷣ.accipe quocūqꝫ mō ſint inutiles.ar.in corpe huiꝰ autᷣ.et ſ.eo.qui ꝯ.ꝛ.l.ſi qs inceſti.ꝑṗe aūt q̄lr accipiātur no.ſ.e.in rubrica.

Nuptie ſūt varijs ex cauſis vetite.

s ¶ Confiſcatio.ſ.ſi non hꝫ filios legitimos:vt.j.proxi.Sed videtur ꝙ etiā alij excludunt fiſcū:vt in autᷣ.vt nulli iudi.§.fi.Solu.illa hanc corrigit:vel aliter vt plene dices.j.de bo.dam.autᷣ.bona.
t ¶ Cinguli.id eſt dignitatis.
v ¶ Scienter.ſecus ſi ignoranter.ꝛ idem in mare:ſed nō ita ad plenū vt plene dixi.ſ.eo.l.qui contra legem.
x ¶ Subſtātia.ſic amiſſa.redit ad primū caſum qñ vir delinquit.
y ¶ Effectis.ipſo iure.vel hoc ipſo ꝙ pater ſupplicio deditus eſt.Ad hanc expoſitionem pertinet quod dicitur in corpore paternā mox illa accipiant ſucceſſionem ꝛc̄.
z ¶ Applicetur.ſ.ſubſtantia.
a ¶ Defertur.ipſo iure.
b E X complexu nephario.large accipe licet improprie:vt.ſ.proxi.autᷣ.dixi.
c ¶ Nec naturales.q̄les ſunt ex ꝯcubina nati qui ſunt naturales tm̄.

ꝛ legitimi

⁊ legitimi tm̄ vt adoptiui.legitimi ⁊ naturales vt ex vxore.nec legitimi nec naturales.vt iſti de quibus hic dicitur.

a Indigni.⁊ materne.qđ eſt verū quando coitus per legē poterat accuſari.alʼs nō.vt ſi ex meretrice.quo caſu matri nō patri ſuccedit.vt inſti.de ſuc.cog.§.vulgo.⁊.ff.de in ius vocā.l.quiqꝫ.in fi.⁊.l.qꝛ.Sꝫ qđ ſi nō obſtante hac.l.cōceſſit imꝑator talem fieri legitimum.rñ.pōt.vt ar.ĵ.ō teſta.auť.hoc inter.cum nullus ei legem iponere potuerit.vt.ff.de arbi.l.nam magiſtratus.

Senatores an poſſint cū feminis humilioribꝰ ꝯtrahere.

b Humilē.qꝛ inhibitū erat ſenatoribus ꝯtrahere nuptias cuꝫ humilioribꝰ feminis.vt.ff.de ritu nupt.l.lege papia. Que ſunt intelligende humiles.hec lex dicit que innotatur ꝑ auť.vt libe.de/ce.§.ſi qs autē.collʼ.vj.per quaꝫ auť.licet ſenatoribus ducere libertas dotalibus iſtrumētis ꝯfectis.ſed ꝑ auť.vt liceat ma.⁊ auie.§.quia vero collʼ.viij.generaliter ꝑmittitur idē de omnibus humilioribus ꝑſonis.

c Preditis.i.ornatꝫ.

d Opulentiores.i.dicere.nō refert ſi ſint ingenue an ſint diuites pecunia:an ſint opulētes fortuna.i.bona ꝯuerſatione vel bonis moribꝰ ⁊ facit in decre.xxiij.diſtin.ca.legimus.

e Licet.antiquaꝝ.ſ.e.l.qui cōtra.⁊.l.ſi qs inceſt.⁊ eſt ad l.feminis.ſ.e.⁊.l.pxi.⁊.ſ.de dona.ante nup.l.cū in te.

f Ab inceſtis.ſ.l.pxi.⁊.l.fratris.⁊.ĵ.ſi nuptie ex re.pe.l.ij.xxiij.q.v.inceſtuoſi. Itē no.reſcriptum permittens illicituꝫ matrimoniū nullius eſſe momenti.

g Nam.accipe decreuimus quod eſt.ĵ.

Cōtinuatio.

De interdicto matrimonio ⁊c. Dixit q̄liter rōne ſanguinis matrimonia ꝓhibenť nūc autem qualiter ratione officij.

b Senatuſcōſulti.cuius nomē non habemus ⁊ ꝓhibet matrimoniū inter tutorem vel eius filium ⁊ pupillaꝫ.vt hic ⁊.ff.de ritu nupt.ſena-

naturales ſunt nominādi: oīs paterne ſubſtātie indigniᵃ beneficio vt nec alantur a patre.

Pauper ſi alʼs eſt dignus nō dicitur vilis et abiecta ꝑſona.ſꝫ ille ꝑſone dicuntur viles q̄ malis moribus vileſcūt.bal.vʼl ſic. Paupertas vel diuitie non faciunt queꝫ ignobilē vel nobilē eſſe: ſed ſtatus cōditio vel vilitas ⁊ commendatio vite.Saly.

Imperatores Valenti.⁊ Maximi.aa.Palladio pre.ꝑto. L.vij.

Humilemᵇ vel abiectā feminā minime eā indicamꝰ intelligi:q̄ lꝫ pauꝑ ab ingēuis tm̄ parētibus nata ſit.vnde licere ſtatuimꝰ ſenatoribus ⁊ qbuſcūqꝫ āpliſſimis dignitatibus ꝑditisᶜ ex ingēuis tm̄ parentibꝰ natas:q̄uis pauperes i matrimoniū ſibi accipere: nullūqꝫ inť egenos ⁊ opulentioresᵈ ex diuitijs ⁊ fortūa eē diſtātiā. Humiles vo abiectaſqꝫ ꝑſonas tātū modo mulieres eē cēſemus āciltā.ācille filiā.libertā.liberte filiā ſcenicā.ſcenice filiaꝫ.tabernariā.tabernarij vel lenonis aut arenarij filiā.aut eā q̄ mercimōijs publice ꝑfuit.ideoqꝫ huiuſmodi ihibuiſſe nuptias ſenatoribꝰ haꝝ feminaꝝ q̄s modo enumerauimus equum eſt.

Vxorem fratris ⁊ virginē frater ſuperſtes nō poteſt ducere in vxorē: nō obſtāte cōſuetudine egypti vel reſcripto ꝑncipis h.d.cū.l.ſequē.que incipit ab inceſtis.

Impa.zeno.a.Epinico.ꝑ.ꝑto

Licꝫ qdā egyptioꝝ L.viij. idcirco mortuoꝝ fratrū ſibi ꝯiuges mr̄imonio copulauerit qꝛ poſt illoꝝ mortē manſiſſe virgines dicebanť:arbitrati ſcꝫ qꝛ certꝭ leguꝫ ꝯditoribꝰ placuit cū corpore nō cōuenerit nuptias nō re videri ꝯtractas.⁊ huiuſcemodi ꝯnubia tūc tēporis celebrata firmata ſūt:tm̄ ꝑſēti lege ſancimꝰ ſi q̄ huiuſmodi nuptie cōtracte fuerit eas earūqꝫ ꝯ̄ctores ⁊ ex his ꝓgēitos ātiq̄rūᵉ legū tenori ſubiacere:nec ad exēplū egyptiorū(de qbꝰ ſupra dictū eſt) eas videri fuiſſe firmatas vel eſſe firmādas.

Reſcriptū ꝑmittens inceſtuoſum matrimoniū eſt ipſo iure nullū.h.d.Salyce.

Impa Alex.Seue.ꝑ.ꝑ. Lex.ix.

Ab inceſtisᶠ nuptijs vniuerſi q nostro regūť imperio nouerit tēperādū:nāᵍ reſcripta quoqꝫ omnia vʼl pragmaticas formas aut ꝯſtitutiōes ipias q̄ qbuſdā ꝑſonis tyrānidis tēpore ꝑmiſerūt ſceleſto ꝯtubernio matrimonij nomē iponere:vt fratris filiā vʼl ſororis vʼl eā q̄ cū frē quondā nuptiali iure habitauerat vxorē legitimā turpiſſimo ꝯſortio liceret āplecti:aut alia huiuſmodi cōmitterenť viribꝰ carere decernimꝰ: ne diſſimulatiōe culpabili nephāda licētia corroboretur.

De interdicto matrimonio inť pupillam ⁊ tutorem ſeu curatorē filioſqꝫ eorum.

Ruſticitas vel imperitia non excuſat h.d.bal.vel ſic.Inter pupillā ⁊ tutoris filium prohibitum eſt matrimonium nec ꝑtextu ignorantie excuſatur.h.di.Salyce.

Imperatores Seuerꝰ ⁊ Antoni.aa.Mario. Titu.vi.Lex.j.

Senatuſconſultiᵇ auctoritatē q̄ inť pupillā ⁊ tutoris filiū ꝯnubiū ſaluberrie ſublatū eſt circūueniri ruſticitatis ⁊ ipitie velamētis nō opꝫⁱ.

Inter matrē pupille ⁊ eius tutorē nō eſt prohibitum matrimoniuꝫ: ⁊ loquiť expreſſe hic qꝛ vitricus poteſt eſſe tutor priuigne ſue.h.d.Bal.

Impera.Alex.a.Huirio. L.ij.

Mater pupille cuꝫ tutore filie ſue vel filio tutoris nuptias contrahere non prohibeturᵏ.

Matrimoniū rite ꝯtractuꝫ ex ſupueniente caſu retractari non debet.h.d.bal.vel ſic.Socer non ꝓhibeť dari curator nurui:nec cura ſupueniens dirimit matrimonium legitime cōtractū inter adultā ⁊ filium curatoris.h.d.Saly.

Idem.a.Rogatiano. Lex.iij.

Cum ꝓponas ei quā in matrimonio tuo iūctam ſuggeris poſt liberos ſuſceptosˡ curatorē patrē tuū datū quē cōtēdis nec te i poteſtate habuiſſeᵐ cū rite ꝯ̄ctū matrimoniū ex poſtfacto viciari nō poterit iuſtā interpretationē metuere non debes: ne liberi quos habetis nō ex iuſto matrimonio ſuſcepti videanťⁿ. Vt autē oīs ſcrupulꝰᵒ auferať inſiſtere pater tuus debet: nec nō ⁊ vxor tua vt alius loco eiꝰ detur.habebitᵖ enim facultatem repetende rationis negocioruꝫ geſtorum ab eo qui fuerit ſubſtitutusᑫ.

Appellatione filiorum etiam naturales filij ꝯtinētur.h.d.bal.vel ſic.Inter filium liberi ⁊ pupillā cuius ipſe libertus eſt tutor prohibetur matrimoniū.Saly.

Imp.Philip.a.higi. Lex.iiij.

Libertinū q filio ſuo naturali quē in ſeruituteꝫ ſuſcepatʳ poſtea māumiſſo pupillā ſuā eādē qꝫ patroni ſui filiā in mr̄imonio collocauit:ad ſn̄iaꝫ ampliſſimi ordinis q hmōi nuptias interdicēdū putauit pertinere dubitari nō oportetˢ.

Curator adulto ſuo poteſt in vxorem filiam ſuam dare.h.d.Bal.

Impera.Philip ⁊ Phili.aa.Apuleio. Lex.v.

Curatorem adulto ſuo filiam ſuaꝫ nuptui collocare pō poſſe:falſoᵗ tibi perſuaſum eſt.

Iſta lex determinat ſpaciuꝫ temporis qđ debet interuenire ad hoc vt filius tutoris vel curatoris poſſit contrahere matrimonium cum pupilla vel adulta:quia debet eſſe lapſum tempus.xxv.annorum ⁊ vtilis anni.Itē qꝛ ratio adminiſtrationis ſit reddita.h.d.bal.vel ſic.Non reddita ratione vel etiā reddita non poteſt filius tutoris matrimoniū cōtrahere cū pupilla donec ipſa.xxv.annos exceſſerit: niſi pater

tus.⁊ de ſpon.tutor.

i Nō oportet.no.errorē vel imperitiam nō excuſare. Et ſic eſt contra.ff.de adulte.l.ſi adulteriū.§.ſtupruꝫ.⁊.§.nunqꝫ.ibi em̄ videť qꝛ iure ciuili error excuſat a pena inceſtus in totū etiam mares nedū feminas.Sed dic ſpāle hoc caſu.Vel hic clam.vnde a iure preſumiť ſciētia.vt.ff.de ritu nupt.l.fi.Item cōcor.huic.l.ſ.de in ius vocan.l.ij.Sed arg.ꝯtra.ĵ.de his qui ſibi aſcri.l.ſenatus.⁊.l.penul.⁊.ff.de iuriſdi.om.iud.ſi quis id.§.doli.⁊ de eden.l.j.§.fi.⁊.ſ.titu.j.l.qui cōtra.

Error an excuſet a pena.

k Mater pupille.nō ꝓhibeť.nā priuigni ſui tutor quis eſſe poteſt vt.ĵ.de cōtrario iudi.tu.l.fina.

l Cum ꝓponas.ſuſceptos.maxime nā idē ⁊ nō ſuſceptis liberis.ſic ⁊.ff.de ritu nup.q in ꝓuincia.

m Habuiſſe.idē eſſet ⁊ ſi in poteſtate eſſet.vt ff.de ritu nup.nō eſt.

n Videantur.quod em̄ legitime fit ⁊c.vt.ĵ.de admini.tuto.l.ſancimus.

o Oīs ſcrupulus.de iure ⁊ de facto.nam tractu temporis diceretur forte curatorem datum ante matrimoniū.⁊ facit.ff.de reg.iur.l.que dubitationis.⁊.ff.eo.l.pe.§.ij.⁊.ĵ.de excuſa.tuto.licet.⁊.l.ampliſſimis.

p Habebit.ſcꝫ vxor tua.

q Subſtitutus.⁊ etiā a patre tuo.

r Libertinū.ſuſceperat.nunc libertus.

s Non oportet.⁊ relegať.vt.ff.ō ritu nup.libertum.⁊ facit.ſ.de nup.l.libertum.

t Curatorem.falſo.quia bene poteſt fieri vt tutor ſuam filiaꝫ pupillo ⁊ curator adulto copulet.vt hic.⁊.ff.de ritu nup.libertum.§.tutor ⁊c.⁊ ratio eſt qꝛ non eſt hic timor ne timeat pupillus ab vxore ⁊ herede tutoris repoſcere rationem qđ eſſet cōtra.arg.ff.de ritu nup.ſi quis officium in prin.§.fi.⁊.ĵ.l.pxi.⁊ l.ſi tutor.

a S I patris. cōcor.
ff. de libe. ⁊ po/
ſthu. filius a patre. ⁊ de
ritu nup. nō eſt tutor. ⁊
l. pe. §. de vno. al's de/
nuo. ⁊. l. non eſt. ⁊. ĩ. de
dona. inter vi. ⁊ vxorē
ſi ex voluntate. ⁊. ff. de
ſponſa. tutor. ⁊. ĩ. eo. l.
prima.
b ❡ Suſceptus. idem ſi
preceſſerunt ſponſalia.
vt. ff. de ritu nup. tutor
vel ſi impetret a princi
pe. vt. ff. de ritu nupti.
non ſolum. §. j.
c S I tutor. infamia.
ipſo iure.
Cōfeſſio extraiudicialis nō infamat.
d ❡ Cōfeſſum. ſi confi/
teaṫ extra iudicium nō
fit infamis nec fit ei pre
iudiciū. Sed ſi in iure ⁊
ob dolum efficiṫ infa/
mis. ſecus ſi ob culpaʒ
vt inſti. de ſuſpe. tuto.
§. ſuſpectus. ⁊. ff. de his
qui no. infa. l. quoniaʒ.
⁊. ff. de interro. act. l. j.
§. fina.
e ❡ Dos data. cōtra. ſ̃.
ti. j. l. qui cōtra. Sol. vt
ibi. Item cōcor. huic. l.
ff. de ritu nup. l. nō eſt
libertuʒ. in prin. ⁊. ff. de
ſpon. tutor. ⁊. ĩ. de excu
ſa. tu. l. ampliſſimi. ⁊. ĩ.
de dona. ĩter vi. ⁊ vxo.
ſi ex voluntate. ⁊. ff. de
dona. inter vir. ⁊ vxo.
cū hic ſtatus. §. fi. Item
facit ꝯtra. ſ̃. de cōdi. ob
cauſam. l. j.
f S I quis tutoris. ⁊
nō ad exemplū.
eſt ⁊ alia differentia. qꝛ
excipiṫ de dolo tutoris
ſi pupillus ſit locuple/
tior. nā etiā de dolo pro
curatoris. vt. ff. de doli
exceptiōe. apud. §. illa
etiā. ⁊. §. ſeq. Sed oppo
nitur cū hic ꝓcurator te
neaṫ vt tutor de his que
geſſit: cur hoc diuerſuʒ
Itē cōcor. ſ̃. ſi rector ꝓ
uincie. l. j. ⁊. ff. de regu.
iur. l. in ambiguis. Iteʒ
no. ꝙ licʒ ſit hic eadem
equitas que in. l. ſupio/
ri: nō tñ ideʒ ius. Arg.
cōtra. ff. ad. l. aquiliam.
illud. ⁊ de verb. obli. l.
a ticio.
❡ Si quacunqʒ ⁊c.
Hic ꝓpter officiū ſicut
titu. ſuperiori matrimo
nium ꝓhibetur. Iteʒ ħ
de nuptūs. ſ̃. ſi rector ꝓ
uincie ⁊c. de ſponſali/
bus dixit.
g S I qs ordi/
naria ıp̄is.
ſcʒ mulie/
ribus.
h ❡ Sortis. i. cōditiōis
ſit mulier ſubaudi.

puelle hoc diſpoſuerit. Saly.
❡ Imperatores Valē. ⁊ Gal'. aa.
Lucio. Lex. vj.
S I patris[a] tui pupillā nōdum
reddita tutele ratiōe vel poſt
redditā nondū exacto q̄nto ⁊ viceſi
mo anno: necnō etiā vtili anno vxo
reʒ duxiſti: nec mr̄imoniū cū ea ha
buiſſe te nec filiū ex hmōi ꝯiūctione
ꝓcreaſſe videri pōt. ❡ Sane ſi hoc
pater puelle cuʒ decederet poſtula
uit: ⁊ nuptie rite cōtracte: ⁊ filius vi
detur iure ſuſceptus[b].
❡ Tutor vel curator q pupillā vel adul
tā ſuā ſibi vel filio ſuo collocat mr̄imonio
ipſo facto fit infamis ex dolo ſuo preſum/
pto. nā ideo preſumitur contraxiſſe vt nō
reddat rationeʒ adminiſtrationis ratione
fraudis commiſſe. h. d. Bal.
❡ Impera. Diocle. ⁊ Maxi. aa. ⁊
cc. Paregonio. Lex. vij.
S I tutor vel curator pupillaʒ
vl' adultā quondā ſuā ſibi vl'
filio ſuo nullo diuino ĩpetrato bn̄fi
cio in mr̄imonio collocauerit: ma/
net ĩfamia[c] ꝯ eū veluti ꝯfeſſū[d] ď tute
la. qꝛ hmōi ꝯiūctiōe fraudē admini
ſtrationis tegere laborauit: et dos
data[e] ꝑ ꝯditionē repeti poteſt.
❡ Lex penalis diſponēs de tutore ⁊ cu/
ratore intelligiṫ de tutore ⁊ curatore v̄o ⁊
nō ficto. h. d. Baldus. vel ſic. Prohibitio
facta de tutore vl' curatore nō extēdiṫ ad ꝓ
curatorē ſiue negocioꝝ geſtorē. h. d. Sali.
❡ Impera. Leo ⁊ Anto. aa. Eri/
the Theodorio. pre. pre. L. viij.
S I qs tutoris vl' curatoris no
mīe vſurpato. i. ꝓ tutore ſeu
curatore negociorū ve geſtore res
pupille admĩſtrauerit eāqʒ ſibi filio
ve ſuo copulauerit tales nuptias
ſtare ⁊ nō ad exēplū[f] tutoꝝ infirma
ri ſācim⁹: nec ex hmōi ſubtili vl' ma
ligno tractatu mr̄imonia ſeu ꝓles
ex his ꝓgenita vl' dos ſup his data
vel promiſſa aliquam leſionem vel
calumniā patiantur.
❡ Si quacūqʒ p̄ditus ptāte vel ad
eū ptinētes ad ſuppoſitaꝝ iuriſdicti
oni ſue aſpirare tētauerit nuptias.
❡ Qui ſibi ſubiectā rōne iuriſdictiōis ꝑ
metū vel terrorē nitiṫ in vxorē accipe pu/
niṫ pena. x. lib. auri ⁊ ꝑdit officiū ſeu digni
tatē ſine ſpe recupatiōis: quā ſi denuo vſur
pat expelliṫ de ꝓuincia in qua deliquit: ⁊
tam mulier ꝙ aliū de domo mulieris ab ei⁹
iuriſditione eximunṫ in omnibus queſtio
nibus ciuilibus ⁊ criminalibus ⁊ aliū iudi
cem ſortiuntur. h. d. ⁊ eſt no. tex. Bal.
❡ Impe. Gra. Valē. ⁊ Theodo.
aaa. Theo. p̄. p̄. Ti. vij. Lex. vnica.
S I qs ordinaria vl'
q̄libʒ predit⁹ ptāte
circa nuptias inui
tis ipſis[g] vl' parēti
b⁹ earū ꝯhēdas ſi
ue pupille: ſiue a/
pud patrē virgines ſiue vidue erūt
ſiue ſui iuris vidue deniqʒ cuiuſcū
qʒ ſortis[h] occaſione poteſtatis vtaṫ
et minacē feruorē ſuum inuitis his

quoꝝ vtilitas agiṫ exhibere aut ex
hibuiſſe detegiṫ: hunc (lʒ ꝓhibitas
nuptias nō ꝑegerit[i]) attamē[k] ꝓ tali
conamine mulcte librarū auri. x. ob
noxiū ſtatuim⁹: ⁊ cū honorē ambie
rit pactā dignitatē vſurpare ꝓhi/
bemus: tali ſcilicet pena. vt ſi circa
honorē eū ꝙ male vſus ē vendicā/
dū noſtris ſtatutis parere noluerit
eā ꝓuinciā i q̄ ſibi vſurpauerit[l] ha/
bitare ꝑ iuge biēniū[m]: ñ ſinaṫ. ❡ Il
lo videlicet adijciēdo: vt in poteſta
te adhuc ꝯſtituto[n] l iceat ꝑſone quā
huiuſmodi ambitu circūuenire tē/
ptauerit: cōfeſtiʒ cōteſtatiōe ꝓpoſi
ta cū ſua ſuorūqʒ domo iuriſditio/
nē ei⁹ euitare[o]: curaturis hoc vniuſ
cuiuſqʒ ciuitatis defēſorib⁹ ⁊ eiuſdē
iudicis apparitorib⁹. Et qdē ſi hec
prauitas ordinarij iudicis erit vni/
uerſa dom⁹ ei⁹[p] ratio atqʒ omnia vl'
ciuilia vl' criminalia negocia ꝙdiu
idē in adminiſtratione fuerit vica/
rio[q] cōpetāt Sinautē vicari⁹ vl' ſi/
milis[r] poteſtatis vi i huiuſmodi ma
trimonio ꝯhēdo molietur: viciſſim
ordinarius iudex interceſſor exiſtat
Sinautē erūt vtriſqʒ ſuſpecti ad il/
luſtrē p̄fecturā[s] ſpecialiter taliū do
morum: ꝙdiu ibidem adminiſtra/
uerint tuitio pertineat.
❡ Si nuptie ex reſcripto petātur.
❡ Nō valet reſcriptū obreptitiū vel de il
licitis impetratū. h. d. Bal. vel ſic. Per re
ſcriptū p̄ncipis mulier inuita nō cōtrahit
nuptias. ⁊ impetrātis bona publicanṫ ſi/
ne ſpe venie. ⁊ filū ex tali cōiunctione nati
ſunt illegitimi: impetrāti tñ ꝑmittiṫ: vt ſpō
ſalia p̄us ꝯſenſu celebrata impleantur vel
data noie arraꝝ reddanṫ. Saly.
❡ Imperatores Hono. ⁊ Theo.
aa. Teodo. p̄. p̄. Ti. viij. Lex. j.
Q Vidā[t] vetuſti iuris
ordie[u] p̄termiſſo: ob
reptione p̄cuʒ nupti
as quas ſe intelligūt
non mereri: a nobis
exiſtimāt poſtulādas: ſepe habere
puelle cōſenſū ꝯfingentes[x]: quapro
pter tale ſponſaliū genus p̄ſētis le/
gis diffinitione ꝓhibemus. ❡ Si
qs igiṫ ꝯtra hāc diffinitionē nupti
as p̄cū ſubreptiōe meruerit: amiſ/
ſionē honoꝝ ⁊ penā deportatiōis
ſubiturū ſe eſſe nō ambigat. ⁊ amiſ/
ſo iure matrimonij qȯ ꝓhibita vſur
patiōe meruerit: filios ſe ex hac cō/
iunctione ſuſceptos iuſtos nō habi
turū: vnq̄ʒ poſtulate indulgētie an
notioniſve indulte efficacem ſe ve/
nie effectuʒ meruiſſe. ❡ Exceptis
his q parētū ſpōſionē de nuptijs fi
liarū iplere deſiderāt: vl' ſpōſalia ħ
eſt arrarū data noie reddi[y] ſibi p̄ce
pto legū cū ſtatuta pena depoſcūt.
❡ Ideʒ dicit in effectu qȯ lex p̄cedēs. vel
qȯ in. l. p̄cedēti dixit in genere hic dicit in
ſpecie. bal. vel ſic. Reſcriptū ꝑ qȯ inceſte
nuptie ꝯcedunṫ nō eſt impetrandū nec im
petratū eſt ſeruandū. h. d. Salice.

i ❡ Nō peregerit. ſcilʒ
de iure.
k ❡ Attamen. ſic ⁊. ff.
de extraor. cri. l. fi. ⁊. ſ̃.
de epiſ. ⁊ cle. ſi qs nō di
cam. Sed arg. cōtra. ff.
qȯ quiſqʒ iur. l. j. in fi.
ſol. vt ibi.
l ❡ Vſurpauerit. illum
honorem.
m ❡ Biennium. ſ. con
tinuum.
n ❡ Conſtituto. ſcilʒ re
uerſo.
o ❡ Euitare. ſi hic ſpe/
cialiter cōceditur decli
nari ordinarius iudex
ergo regulariter ꝓhibe
tur. vt. ff. ad municip.
l. j. ⁊ de hoc diximus. ſ̃.
de iudi. apertiſſimi. cir/
ca mediū legis.
p ❡ Domus ei⁹. ſ. mu/
lieris que circūuēta eſt.
q ❡ Vicario. illius iudi
cis.
r ❡ Vel ſimilis. veluti
legati ꝓcōſulis.
s ❡ Prefecturā. ſ. vr/
bis. ⁊ facit. ſ̃. de nup. l.
⁊ ſi contra.
❡ Si nuptie ex reſcri
pto petantur. Que ſcʒ
al's nō valerēt. vel etiaʒ
que al's valerent.
t Q Vidam. lo/
quiṫ de his
qui nō poſ/
ſunt tenere.
vnde qui impetrat ſuſti
net penā quā hic dicit:
niſi in caſu quē excipit
pōt etiā ſecundo intel/
ligi de illo matrimonio
loqui qȯ etiā de iure cō
muni tenet. Iteʒ tertio
pōt plane ĩtelligi in pre
ſide. vt ⁊. ſ̃. titu. proxi.
Accur.
u ❡ Ordine. quo caueṫ
vt cū nō ꝓhibitis cōtra
hatur ꝑm primū. vt in/
ſti. de nup. §. j. vel q̄ ca
uetur: vt libere cōtrahā
tur matrimonia. vt. ĩ. ď
inuti. ſtipu. l. j. ꝑm ſecū/
dum caſum. vel quo ca
ueṫ: vt tales nuptie. ſcʒ
inter preſidē ⁊ ſubiectā
non fiant ꝑm tertiū. vt
ſ̃. de nup. ⁊ ſi contra.
Matrimonia debēt eē libera.
x ❡ Confingentes. ſcʒ
cū nō habeant ꝑm om/
nes caſus vel etiam ha
beant ꝑm primū ⁊ ter/
tium.
y ❡ Reddi ſibi. ſub al/
ternatione. ſ. hi ergo q
conſentiente patre nul
lam penā patiunṫ. ⁊ eſt
ſic. ſ̃. de interdi. matri.
l. ſi tutor. ⁊ de ſpon. mu
lier ⁊. ff. de ritu nup. l.
tutor. ⁊. xxxvj. q. ĩ. ca.
nullus.

Nefandiſſimum

a Nefandiſſimū. dānatum eſt. vt. ſ. de nup. l. nemini. ꝛ inſti. de nup. §. ij. ꝛ. §. ſi aduerſus. ꝛ. ſ. de inceſtis nuptijs. l. fi.
b Denegamus. ꝛ hoc cū ꝓhibeť iure naturali vel gentiū. vt qꝛ rōne ſanguinis vel affinitatis: ſecus vbi de iure ciuili tm̄ ꝓhibeť vbi reſcriptum tenet. vt. ſ. de interdic matri. l. pe. ꝛ facit. j. ad tertu. l. ſi qua mulier.

colla. ix. Sꝫ an frater ꝛ ſoror auus ꝛ auia admittunť ſimul eo ꝙ pares ſunt in gradu. puto ꝙ ſic ſm Azo.
r Preſumi. i. capi. Sꝫ q̄re cū ab extraneo qd dať nō preſumiť a fiſco alijs deficiētibus. Rñ. qꝛ maior eſt indignatio p̄mi viri ſi ad ſcđa vota tráſeat q̄ꝫ alicui⁹ etiā extranei. Itē ſi hēat ſubſtitutū an excludat fiſcuꝫ. Rñ ſic. ar. j. de cad. tol. l. j. §. i p̄mo. ꝛ. §. p ſcđo qđ verū eſt niſi in caſu quē hēs. j. de pa. po. l. fi.

De ſecundis nup. Dixit de primis: ſequiť nūc de ſecūdis nuptijs que oēs vlteriores dicunť. ꝛ dic ꝙ ꝯtrahunť eodē modo. ſꝫ multa cō cedunť primis que non ſecundo ꝯtrahentibus dantur.
c Si qua feſtinatiōe. nubēdo infra annū a tpe mortis primi viri.
d Sit infamis. vt. ff. de his qui not. infa. l. j. niſi a p̄ncipe impetret ante. vt. ff. e. l. ſolet vel poſt. vt. j. ad tertul. l. ſi qua. vel niſi decubuerit infra ánuꝫ cū vir nō eſt lugendus. nā hec duo ſunt neceſſaria. vt. ff. đ his qui no. infa. l. liberoꝝ. §. j.
e Vltra tertiā partē. minus aūt quādoqꝫ ſic qꝛ filijs eā coartát quorū vnicuiqꝫ ꝛc. vt. j. eo ti. l. hac edictali.
f Teſtamēto. nec ēt inter viuos ſm. H. ne inueniať via qua fiat ꝯ legē. vt. j. eo. hac edictali. in prin. Sed qd ſi in ſolidū faciat eū heredē. ſi dicas habere totū ꝯ ꝯdicit hec lex ſi dicas tertiā: ergo erit ꝓ parte inteſtatus ꝛ ꝓ pte teſtatus: qđ eſſe nō debet. vt ff. de reg. iur. l. vij. So. ſm Io. in ſolidū eſt heres ſꝫ teneť reſtituere venientibus ab inteſtato qđ vltra tertiaꝫ aufert. vel fiſcus aufert quaſi indigno lꝫ em̄ accepit: nō tñ fuit capax. vt. ff. de verb. ſig. l. aliud. idē in eo qui necē defuncti non vindicat heres em̄ eſt ſꝫ auferť hereditas ei vt. ff. de vulg. ſubſti. l. ex facto. §. iulian⁹. ꝛ ad trebel. cogi. §. hi. q. ſic ꝛ ff. de adopt. l. ſi arrogator. Alij dixerūt hic ſpeciale: vt ꝓ pte teſtatus: ꝛ ꝓ pte inteſtatus qs decedat. ſic. ꝛ. ff. de inoffi. teſta. l. circa.

Teſtatuſ ꝓ pte ꝛ ꝓ pte iteſtatus qs eē nō pōt.

Imp Zeno. a. baſilio. p̄. p̄. L. ij.

Nefandiſſimū ſcelus fratris ſororiſve filie nuptiarū (qđ ſacratiſſimis ꝯſtitutionib⁹ ſub grauiſſime pene interminatione dānatum eſt[a]) iterato p̄ſentis diuine ſanctionis tenore modis oībus prohibemus. Precādi quoqꝫ in poſterū ſup tali cōiugio (immo poti⁹ contagio) cunctis licentiā denegamus[b]: vt vnuſquiſqꝫ cognoſcat interp̄tationē rei cuius eſt denegata petitio: nec ſi ſubreptionē poſt hāc diē obtinuerit: ſibimet ꝓfuturam.

De ſecundis nuptijs.

Mulier nubēs ſecūdo viro infra tēp⁹ luct⁹ puniť penis hac lege expreſſis. Bal.

Imperatores Grati. Valen. et The. aaa. Eutropio prefecto pretorio. Titu. ix. Lex. j.

Si qua mulier neq̄ꝫ luctus religioneꝫ priori viro nuptiaꝝ feſtinatiōe[c] p̄ſtiterit ex iure qdem notiſſimo ſit infamis[d]. Preterea ſcđo viro vltra tertiā[e] partē bonorū in dotē non det: neqꝫ ei ex teſtamēto[f] plus q̄ꝫ tertiam partem relinquat. Omniū preterea hereditatū: legatorū: fideicōmiſſoꝝ ſuprema volūtate relictoꝝ[g] mortis cauſa[h] donationū ſit expers. Nāqꝫ hec omnia ab heredib⁹ vel coheredib⁹ aut ab inteſtato[i] ſuccedētibus vēdicare iubemus: ne in his in qb⁹ correptionē morū induximus fiſci videamur habere rationē. His etiā amittēdis q̄ prior maritus ei ſuprema[k] voluntate reliquerit q̄ꝫ q̄ꝫ hec que mulieri a p̄ori viro reliquūtur: et p immaturū[l] matrimoniuꝫ vacuata eſſe ceperūt p̄mo a decē p̄ſonis edicto p̄toris enumeratis[m] ideſt aſcendētibus[n] ꝛ deſcēdentibus[o] ex latere[p] aut vſqꝫ ad ſecūdū gradū. ſcꝫ gradibus ſeruatis[q] deinde p̄ſumi[r] a fiſco iubemus. Eandē quoqꝫ mulierēꝫ infamē redditā: hereditates ab iteſtato[s] vł legitimas[t] vł honorarias[v] ñ vltra tertiū gradū ſinim⁹ vēdicare

In auten. đ nupt. §. ſinautē tutelā. colla. iiij. conſtitu. j. et ſecunda pars huius autentice habetur colla. iiij. conſti. vj. de reſtitu. et ea que parit in. xj. menſe. §. j.

Vidua q̄ infra annū luct⁹ parit: ꝛ certū eſt ꝙ nō ex p̄ore patitur oēs penas q̄s patiť nubēs infra annū luctus hoc primo Itē mater que ſuſcepta liberorū tutela ꝯ ſacramētū denuo nubit nō petito tutore ꝛ rōne nō reddita ſiłr patiť omnes penas q̄s patiť nubēs infra annū luctus. h. d. Bal.

Eiſdeꝫ penis[x] ſubijciť etiā ea q̄ parit[y] intra luctus tempus ſi modo indubitatum ſit ſoboleꝫ hāc ex defuncto nō exiſtere[z]: nam ꝛ vſufructu antenuptialis donatiōis priuatur[a]. Item et ea que ſuſcepta liberorum tutela contra ſacramentum[b] ſecundo nubit: non prius tutorem petens ꝛ rationem reddens: ꝛ exſoluens omne qcqd debꝫ. Sꝫ hodie vlteriori iure ſacramentum ab ea non exigitur. Sed contractis nuptijs a tutela repellitur.

Hic ꝓſequiť materiā. l. j. ſ. eo. et dicit ꝙ oli mulier tenebať lugere virum p menſes. x. ꝛ īfra iſtud tēp⁹. x. menſiū nō debebat nubere hodie ſunt additi duo mēſes ꝛ ſic annus luctus p. xij. menſes eſt cōſtitutus. h. d. bal. vel ſic. Tempus luctus infra qđ mulier nō pōt nubere eſt annus infra quē nubēs vltra infamiā p̄dit omnia lucra nuptialia a primo marito habita. h. d. Sa.

Iidem. aaa. Eutropi. pre. pre.

Si q̄ ex feminis ꝓdito. Lex. ij.

Si marito intra anni ſpaciū alteri feſtinauerit nubere (paruū eni tēpus poſt. x. menſes ſeruandū adijcimus[c]: nā[d] ꝛ ſi idipſum exiguū putemus) ꝓbroſis iuſta votis honeſtioris nobiliſqꝫ pſone decore[e] ꝛ iure p̄uet: atqꝫ oīa q̄ de p̄oris mariti bōis vel iure ſpōſaliū[f] vł iudicio defuncti ꝯiugis ꝯſecuta fuerat amittat[g].

Iſta lex eſt ſingularis ꝛ. h. d. Mulier tráſiēs ad ſecūda vota qcqd ex facultatib⁹ p̄mi viri lucratiuo titulo ꝯſecuta ē: teneť moriēs liberis cōmunib⁹ reſeruare: vel alpore vnde hec ſumiť. ſcꝫ de nup. §. ſinautem. colla. iiij.

s Ab inteſtato. multo magis ex teſtamēto. vt. ſ. e. l.
t Legitimas. quādo ſunt ſue vel agnate.
v Honorarias. quādo emācipate vł cognate. Sed cū hodie ſtatim nubere poſſint ſm canones vt i decretali. ij. q. iij. euthemiū als paulū. an patiť iſtas penas Rñ. nō arg. in auť. ꝯſti. q̄ de digni. §. illud. coll. vj. Itē no. ꝙ eedē pene imponunť pariēti īfra tp̄s luctus ꝛ ei qui ſpreto ſacramento deſerit filiorum tutelam.

Mulier nubēs infra tp̄s luct⁹ an patiať penaſ legales.

x Eiſdē penis. q̄s patiť illa que. j. annum nubit. vt in. j. ꝛ ij. l. huius titu.
y Parit. idē ſi nō pariat ſed ſtuprū cōmittat vt in auť. de reſti. ꝛ ea q̄ parit. §. fi. col. iiij.
z Nō exiſtere. qꝛ poſt decimū mēſem ſit nata a tpe mortis p̄mi viri.
a Priuať. Sed quid eſt qđ hic dicit ꝙ etiam vſūfructū antenuptialis donationis amittit. cū etiā legitimas nuptias ꝯtrahēdo donationē illā amiſit. vt. j. eo. l. ij. ꝛ iij. ꝛ auť. vxore. ꝛ. j. ſi ſe. nup. mulier. Rñ hꝫ q̄dem donationē illā: ſꝫ auferť ei vt indigne vł ſi vere nupſit infra tp̄s luctus: verū eſt qđ amiſit ꝛ ꝓprietatē ex vſum fructū. vt. j. eo. l. ij. ſed poſtea ſolam ꝓprietatē. vt. j. e. l. iij. ſm. H.
b Sacramentuꝫ. hodie nō iurat. vt in auť. vt ſine probi. matres. Sed an eadem pena habeat locū. qđ videť per dictaꝫ auť. vt ſine ꝓhibi. ſm Io. Alij dicunt cōtra cū ꝓpter tria hec pena iponiť. vt in corpore vnde hec ſumiť. ſcꝫ de nup. §. ſinautem. colla. iiij.

g Relictorum. ab alio q̄ꝫ a primo viro.
h Cauſa donationū. non idem forte in ea que fit inter viuos. arg. ff. de pe. l. interpretatione.
i Ab inteſtato. qñ fuit ſola inſtituta. ꝛ dic quocunqꝫ gradu ſint etiā vſqꝫ ad decimū niſi qñ a viro p̄ori fuerit relicta vt ſubijcit. ꝙꝙ hec ꝛc.
k Suprema. vel inter viuos. vt. j. l. proxi. Sed tūc dicā vēdicari tm̄ ab heredibus ex teſtamēto vel ab inteſtato venientibus.
l Immaturum. id eſt valde maturum.
m Enmeratis. q ſunt cognati. vt in auť. de nup. §. ſiquidem.
n Aſcendentibus. pater: mater: auus: auia.
o Deſcendentibus. filius: filia: nepos: neptis.
p Ex latere. frater: ſoror: qui omnes in ſecundo gradu ſunt.
q Seruatis. vt p̄mo qui ſunt in p̄mo gradu admittanť. Sed an primo linea deſcēdēs q̄ꝫ aſcēdēs. forte ſic. vt in auť. de here. ab inteſta. §. j.

c Si qua de feminis. Adijciamus. nam olim forte decem menſes ſeruabantur. Unde pro tam modico tempore non videbatur puniri.
d Nam etſi. i. q̄uis.
e Decore. hoc niſi ante decubuerit. vt. ff. de his qui no. infa. l. liberorum. §. j. ſm. M. ſed ibi non erat lugendus. als non ſufficit parere cum ꝛ alia ſit ratio. ſcilicet ne qua ſuſpitio ꝛc. vt in auť. de reſtitu. ꝛ ea que parit. §. fina.
f Sponſalium. de quo non dixerat lex precedens.
g Amittat. per ſententiam. matrimonium tamē tenet vt in auť. de reſtitu. cur ergo legitime factum punitur. vt argu. j. ad. l. iulia. de adulte. l. gracchus. reſpon. non matrimonium ſed nimia feſtinantia punitur. vt in auten. de nupti. §. prime. collatio. iiij. ꝛ facit. ſ. de infa. decreto.

a Fœmine. huc uſ
qꝫ de his que i/
fra tempus luctus nu/
bent nunc q̄ñ poſtea.
b ¶ Filiis. ſecus ſi nō
haberet filios cum eſſet
cauſa prohibitiōis. ſcꝫ
amoꝛ filioꝝ. vt in auť.
eo. §. ſi vero expectet. ꝛ
§. prima ſiquidem. ꝛ. ĩ.
in fine.
c ¶ Statutū. infra an
num. nā ꝛ ſi ante maio
rem patitur penam. vt
ſ. l. proxi. ꝛ. l. j.
d ¶ Sponſalium iure.
id eſt ſimplicis donatio
nis vel ꝑpter nuptias.
e ¶ Nuptiarum. vt lu/
crum donationis pro/
pter nuptias.
f ¶ Dūmodo. interpo/
ſitio eſt.
g ¶ Digniſſimos. quia
ſunt capaces. Accur.
h ¶ Atqꝫ. pro ſed.
i ¶ Reintegrabiť. ſ. ſi
cōſumpte ſunt. alś ven
dicanť. vt. ĩ. l. pri. ꝛ. l.
generaliter. ꝛ facit. ĩ. ad
tertul. l. mater. ꝛ. ĩ. ti. j.
l. j. ꝛ de indi. vi. l. ambi/
guitatem. ꝛ. ĩ. ad. l. iuliā
maieſta. quiſquis.
k ¶ Illud etiam. ſucceſ
ſionē. ſcꝫ filij qꝛ mater
ſucceſſit filio.
l ¶ Poſſeſſione. dela/
ta. cauſa vtendi ꝛ fruen
di. vt ꝛ. ſ. dixi. Alij. vt
azo dicunt in plena ꝑ/
prietate. ꝛ idem in viro.
vt in auť. neqꝫ virū qδ
ex dote. Et no. ꝙ ex hac
l. ꝛ alia. ꝛ. ĩ. ad tertu. ma
ter diſtinguitur. nubat
ante mortē filij vel poſt
vt no. d. l. mater.

teri eorū quē eligit ꝯtēplatione meritoꝝ ali
enatiōe in extraneā pſonā penit⁹ iterdicta
h. d. ꝑmo. Itē ſi aliqs ex filijs ꝑmi mrīmo/
nij decedit: id qδ mater p ſucceſſionē ei⁹ cō
ſeqtur fratribus remanētib⁹ ſimiliť reſuā/
re teneť alienatiōe penit⁹ iterdicta. ſꝫ ſi nul
lus ali⁹ fili⁹ ſupeſt mater filio moriēti ſuc
cedit libere ꝛ pleno iure. ꝛ de bonis ex tali
ſucceſſiōe ꝑueniētib⁹ pōt libere diſponere
ꝛ teſtari. h. d. bal. vľ ſic. Mulier trāſiēs ad
ſecūda vota teneť reſuare filijs ꝑmi mrī/
monij vľ vni ex eis lucra oīa a ꝑmo viro p
uēta: etiā ſi donatiōeꝫ ꝑpť nuptias ali⁹ de/
derat ei p viro. ſꝫ h̄ hodie ñ vni tm̄ pōt reli
q̄re ſꝫ inť oēs diſtribuiť. h. d. cū añcedēti ſa.

¶ Idē. aaa. Tho. p̄. p̄. Lex. iij.

Fœmine[a] q̄ ſuſceptis ex prio/
re mrīmonio filijs[b] ad ſecū
das poſt tēp⁹ lucti ſtatutū[c] trāſierit
nuptias: qcqd ex facultatib⁹ prioꝝ
maritoꝝ ſpōſaliū[d] iure: qcqd ēt nup
tiarū[e] ſolēnitate ꝑceperit: aut qcqd
morť cā donatiōib⁹ factis aut teſta
mēto iure directo: aut fideicōmiſſi
vľ legati titulo: vľ cuiuſlibꝫ munifi
ce liberalitať ꝑmio ex bonis (vt di/
ctū eſt) ꝑorū maritoꝝ fuerit aſſecu/
te: id totū ita vt ꝑceperint integrū
ad filios q̄s ex ꝑcedēti ꝯiugio habu
erit trāſmittāt vľ ad quēlibꝫ ex filijs
(dūmō[f] ex his tm̄ q̄s tali ſucceſſiōe
digniſſimos[g] iudicam⁹) i quē ꝯtēpla
tiōe meritoꝝ liberalitať ſue iudiciū
mať crediderit dirigēdū. ¶ Nec
qcq̄ꝫ eedē femine ex hiſdē facultati
b⁹ alienādi i quālibꝫ extraneā pſo/
nā vľ ſucceſſionē ex alteri⁹ mrīmo/
nij ꝯiūctiōe ſucceptaꝫ p̄ſumāt atqꝫ[h]
habeāt poteſtatē: poſſidēdi tm̄ atqꝫ
fruēdi i diē vite nō ēt alienādi facul
tate cōceſſa. ¶ Nā ſi qd ex hiſdē re
b⁹ i aliū quēlibꝫ fuerit ab ea trāſlatū
ex mrīnis reintegrabiť[i] facultatib⁹
q̄ illibata ad hos q̄s ſtatuim⁹ libe/
ros bona etiā incorrupta ꝑueniāt.
¶ Mulier trāſiēs ad ſecūda vota ſucce/
dit filijs ꝑmi viri ex teſtamēto vľ ab iteſta/
to vt poſſit poſſidere talia bōa donec viuit
tñ ex filios ſupſtites illi⁹ mrīmonij alienā
di poteſtatē nō hꝫ. h. d. ꝑmo. Et ſi vnicus
erat fili⁹ q deceſſit vel ſi plures ꝛ oēs de
ceſſerūt tūc hꝫ plenū ꝛ liberū dominiū etiā
alienādi quālibet poteſtatē. h. d. bal. vel ſic
Mulier trāſiēs ad ſecūda vota teneť alijs
filijs ex ꝑmo mrīmōio reſuare q̄ſita ex ſuc
ceſſiōe liberorū dicti mrīmonij: ex his nul
lo ſuperſtite pro libito de bonis: illis pōt
diſponere. h. d. Saly.
¶ Illud etiā addimus huic legi vt
ſi aliqs ex hiſdē filijs quos ex ꝑore
mrīmōio ſuſceptos eē cōſtabat for
te deceſſerit: matre iā ſecūdis nup/
tijs funeſtata alijs ēt ex eodē mrīmo
nia ꝓgenitis liberis ſupſtitib⁹ id qδ
p eandē ſucceſſionē[k] ab inteſtato vľ
ex teſtamēto ſue poſteritať mať vi/
debiť ꝯſecuta: in diem vite ſue ꝓ ſi/
bi debita portiōe ſola tm̄ poſſeſſiōe[l]
delata omne his (qui ſuperūt) ex ꝑ
ore ſuſceptis mrīmonio filijs relin
quat: nec ſup iſtiuſmodi facultati/
bus teſtādi in quālibet extraneā ꝑ/
ſonā vel quicq̄ꝫ alienādi habeat po
teſtatem. ¶ Qδ ſi nullā ex primo
mrīmonio habuit ſucceſſionē vel
natus nataue deceſſerint: omne qδ
quomodo ꝑceperit pleno ꝓprieta/
tis iure obtineat atqꝫ ex his nanciſ/
cendi dominij vel teſtādi circa quē
voluerit liberam hēat facultatem.

In auten. ō nupt. §. ſi vero ex
pectet. colla. iiij. Conſtitu. j.

¶ Iſta auť. ſe habet ad. l. C. h̄ modo Di/
ctum erat in. l. codicis ꝙ ſi interuēit pactū
de donatiōe ꝑpť nuptias lucrāda liberis
exiſtentibus: vel ſimiliter ꝙ mater lucrať
ꝑmortuo viro in matrimonio: tamē ſi po
ſtea tranſit ad ſecunda vota tale lucrū dꝫ
reſeruare filijs primi matrimonij. ꝛ ipſa dū
viuit habet dūtaxat poteſtatem ad vtēdū
et fruendū tamē tex. in. l. C. non declara/
uerat vtrū iſta poteſtas ſit dominiū vľ vſu
fructus. ꝛ qdā dicebāt ꝙ erat dominiū ad
vtēdū ꝛ fruēdū. Alij dicebāt ꝙ erat vſufru
ctus formalis: mō iſta auť. decidit ꝙ domi
niū ipſo facto eſt perditum: qꝛ deſerit ipſā
ꝓprietas: ergo remanet ipſa ſimplex vſu/
fructuaria formalis. h. d. Bal.

In donatiōe ꝓpter nuptias
(etiam ſi alius pro viro de/
derit) deſerit eam proprietas.

In auten. collť. ꝯſti. ꝛ §. qbus ſu
pra. verſi. vbi venient autem talia.

¶ Hec auť. ꝯtinuať. ad. l. C. qꝛ dictū erat
ibi ꝙ mať trāſiēs ad ſecūda vota poterat te
ſtari inter liberos ꝛ diſponere: ꝛ alterū ip
ſorū ꝓ qualitate meritorū eligere. ſed iſta
auť. determinat ꝙ legis diſpoſitio ipo iure
diſtribuit inť liberos talia lucra: ꝛ ipā ma
ter poteſtatē diſtribuēdi nō habet. ꝛ idem
in patre lucrante. ꝙ ſi tranſeat ad ſecun/
da vota dos ab eo lucrata equaliter ꝑtinet
ad liberos ſupſtites. et pater nō hꝫ aliter
diſtribuendi arbitrium. h. d. Bal.

Lucrum hoc eq̄liter inter li/
beros lege diſtribuiť: nō ar
bitrio parentis permittitur.

In auten. de nup. §. hic nobis
collť. iiij. ꝛ de non eli. ſec. nubē. §. cuꝫ
igitur colla. j.

¶ Iſta eſt bona auť. ꝛ diuidiť in duas ꝑ/
tes. ꝑma loqtur q̄liter mulier que trāſit ad
ſecunda vota ſuccedit liberis cōībus ex te
ſtamēto Secūda qualiter ab inteſtato. ſecū
da ibi. ab inteſtato quoqꝫ. Secunda ſubdi
uiditur in duas ptes. qꝛ prima loquiť qua
liter ſuccedat ab inteſtato in bonis primi
viri. Secunda qualiter ſuccedat ab iteſta
to in bonis aliunde queſitis. h. d. Bald.

Ex teſtamēto[m] quidē ſuccedit
mater liberis ſuis q̄ conuola
uit ad ſecūdas nuptias ſicut inſtitu/
tus quilibet[n]. ¶ Ab inteſtato quo
qꝫ vocať ſiue añ mortē filij[o] ſiue po/
ſtea ieat ſcdas nuptias[p] ſꝫ ab inteſta
to eoꝝ ſolū vſumfructū ꝑcipiet q̄ ex
pr̄na ſubſtātia ad filiū ꝑuenerūt. q̄n
tū vo ad ātenuptialē dōatiōeꝫ ꝑtiet
erit ſiliť vt i reſiduis[q] omino igrati
tudie ꝛ h̄ ꝯ mrēꝫ fratreſqꝫ inſpecta.

In auten. ō nō eli. §. hinc auteꝫ

¶ Sequiť auť. In do
natione ꝛc. ꝛ eſt ex cor/
pore de nup. §. ſi vero
expectet. collť. iiij. quā h̄
lege. Et no. ꝙ quidam
dicunt ꝙ mulier habet
plenā ꝓprietatē in tali
bus cū poſſit teſtari. ꝛ
ſm eos hec auť. eſt ne/
ceſſaria que corrigat q̄
ſolum vſumfructū eaꝫ
habere dicit. Sed bal.
dixit. tantū vſumfructū
eam habere ꝛ teſtať de
alienis ex permiſſione
legis. ſic ꝛ. ſ. de ſacro/
ſanc. eccle. auť. ſi qua.
Item ad id qδ dicit hec
lex femie. crediderit di/
rigendū. i. eligendum
vnum de filijs qδ corri
gitur per auť. lucrū. que
ſequitur. ꝛ eſt de nupt.
§. ſi vero expectet. col/
la. iiij.
m Ex teſtamento.
hec autentica
partim eſt ex titulo de
nō eligendo ſecūdo nu
ben. §. cuꝫ igiť colla. j.
partim ex titulo ō nup.
§. hinc nos collť. iiij.
n ¶ Quilibet. hucuſqꝫ
eſt ex vtroqꝫ.
o ¶ Filij. quem ſolum
habebat.
p ¶ Nuptias. hoc ex il/
lo de nō eligendo. ꝛ qδ
ſubijcit. ſꝫ eoꝝ ꝛc. vſqꝫ
in finē eſt de nup. ſꝫ ad
hoc qδ dicit ſuccedere
ab inteſtato. ſimpliciter
eſt cōtra ꝑmā auť. ſed
et ſi qs vbi aliter ſucce/
dit. Sed dic ibi circa do
nationeꝫ ante nuptias
hic circa alia. qδ nō pla
cet: cū ꝛ hic de illa dona
tiōe dicat vt h̄ i fine Alij
ꝙ ibi fuit ab extraneo fa
cta donatio hic a viro.
Uel verius: illa in do/
natione ꝛ quādo appo
ſitum fuit pactū hic ge/
neraliter ꝛ quādo nul/
lum pactum fuit factuꝫ
de lucrando.
q ¶ Reſiduis. ſcꝫ a viro
habitis. vt nubens ſecū
do amittat ius ꝓprieta
tis. vt in auť. de nup. §.
ſi vero. colla. iiij.

a ¶ Sed ⁊ ſi quis. hec eſt de non eligendo. §. hoc aūt. ⁊ ēt de nup. §. quoniam infirmas. Et dic caſum. Pactū fuit vt ſi vir predecederet vxoꝛ lucrifaceret tertiā partem donatiōis pp nuptias liberis. ſ. non extantibus. ⁊ idē de viro dictū eſt. poſt ea forte tribus relictis liberis deceſſit maritus ⁊ poſtea deceſſit vnꝰ ex liberis ſicut haberet totam tertiā partez ſi oēs decederēt ſic dꝫ lucrari tertiā partē poꝛtiōis cōtingentis decedentem. Quam lecturam qdaꝫ improbāt qꝛ liberis exiſtentibus deficit conditio. nec pt ammō lucrari mater ſed tu approbari vt in nouellis de muliere que poſt moꝛtē mariti. l. nullā poſthac. ⁊ d. bis q ad ſecun. nupt. l. nulla licētia. Et dic ꝙ tū acgritur. id eſt acgri poſſet ex pacto ⁊c. ⁊ ad dictā opinionē rn̄de qꝛ ſi oēs decederent perinde habeꝫ ac ſi a principio nullus natus fuiſſet. qđ ergo eſt de toto quo ad totū idē de parte quo ad partē. l. que d. tota. ff. de rei vē. Negari tn̄ nō pōt qn hec auf. cōtra ius cōmune dicat Alij exigūt hoc addi ꝙ pactū fuit de lucrando aliquid in caſu exiſtentiū liberoꝛū. puta totaꝫ donationē quaꝫ amiſit nubēdo. ſic ⁊ ponit i nouellis in tit. de muliere q̄ poſt moꝛtem mariti. l. nullam poſthac. contra quod eſt. ff. de verb. ob. ſi ita qs ſti. eſt. ⁊. ff. indi. ſolu. l. cōquerebaꝫ ſi enim cōmittiꝫ pactū in vno caſu non dꝫ poſtea ꝯmitti in alio. Ad ꝙ dicas ꝙ duo fuere pacta. Vel aliter. p̄rio caſu cōmittiꝫ ex vi pacti. ſecundo ex vi legis magis ꝙ ex vi pacti. Tertū ponūt ꝙ pacta ē lucrari tertiam partem in caſu nō exiſtentium liberoꝛū. in caſu exiſtentium liberoꝛum pactum eſt ꝙ nihil. ſed totum dictū eſt permanere penes filios. Cui opponiꝫ ꝙ male diceret redire dn̄ium cum nunq̄ fuerit penes eam ⁊ eodem modo prime poſitioni opponitur. Sed dic qđ fuit ſaltem conſtante matrimonio ⁊ amiſit eo ſoluto. Item ⁊ ꝑ hoc tollitur alia oppoſitio ſi fuit pactum de tertia lucranda in caſu liberoꝛuꝫ exiſtentium: ⁊ de tota in caſu nō exiſtentiuꝫ liberoꝛū ⁊ extiterunt. ⁊ ſic tertiam lucraꝫ quā nubendo poſtea amittit. ⁊ tunc ſi decedant omnes totā lucraꝫ. ſic ergo poſt plus redit q̄ p̄rio hēbat. male ergo pōiꝫ redit. Sed dic habito reſpectu vt dixi qn̄ matrimoniū durabat. Item quid ſi ſimpliciter pepigit de lucrādo. rn̄. in vtrūqꝫ caſuꝫ videꝫ pepigiſſe. Itē qd ecōtra ſi plus pepigit in caſum exiſtentium puta totū. ⁊ minus i caſu non exiſtentium puta tertiā. Dic ſi amiſit nubēdo ꝙ recuperare poterit ex ſecundo pacto ſm̄ formam eius lꝫ ſit minus q̄ id ꝙ ex primo. ſic ergo hec ſunt paria ab initio nullos filios extare: ⁊ ex poſtfacto deficere omnes. vt in auf. vnde hec ſumitur. ⁊ idem ſi vnus decedat: vt ꝙ iuris eſt in toto quo ad totum: idem ſeruetur in parte quo ad partem vt in auf. de nup. §. quoniam infirmas. quod eſt mirabile ⁊ voluntarium ⁊ non vtens ratione cum adhuc aliqui ſint de liberis.

b ¶ Ex his. ſcꝫ filijs ex primo matrimonio natis.

c ¶ Redit ad mr̄em ꝙ habuerat tpe mr̄imōij in dōatiōe ſm̄ primum ⁊ tertiū caſum. ⁊ ꝙ amiſit ꝑ ſolutionē mr̄imonij. nā vt dos ad vxorem: ſic dōatio ad virū redit ſoluto mr̄imōio. vt. j. de rei vx. act. §. illo. nam eqs paſſibus ambulāt. vel ſm̄ aliū caſum dic reddit ꝙ amiſerat per ſecundū matrimoniū cum illud habebat ex pacto exiſtentiū liberoꝛum.

d ¶ Quibuſlibet. lꝫ ergo mr̄ cuꝫ ipſa ſit heres. male ergo ſtat hec auf.

Caſuꝫ ponit multipliciter.

colla. j. ⁊ de nupt. colla. iiij. §. quoniam infirmas.

¶ Quod debuit lucrari vir vł vxoꝛ in caſu nō exiſtētiū liberoꝝ dꝫ lucrari ſi ex poſt facto res redeat ad eum caſum. vel ſic. Quod iuris eſt de toto q̄d ad totū idē ſit de parte q̄ ad partem. h. d. Ja. bu. ſm̄ Bal.

Sed ⁊ ſi qs[a] ex his[b] ꝑmoriatur abſqꝫ ꝓgenie redit[c] ad matrē dn̄iū q̄tū acqriꝫ ex pcō nō exiſtētiū liberoꝝ: reſiduū āt ꝯcediꝫ qbuſlibꝫ[d] defuncti hr̄dibꝰ[e]. ¶ Si qd ergo ex his alienauerit[f] ꝓ ſupraſcripta poꝛtiōe ꝯfirmaꝫ aliēatio: q̄re ſi ſola heres extiterit[g]: iſolidū ad ipſaꝫ redit[h] vel alienationem ſequitur.

¶ Ex q̄cunqꝫ cōiugio ſuſcepti filij a ſuis parētibꝰ collatas ſpōſalitias largitates ſibi vēdicāt p̄cipuas. h. d. bal. vł ſic. Sicut mulier q̄ trāſit ad ſecūda vota teneꝫ reſuare liberis illiꝰ mr̄imonij ſpōſalitiā largitatē quā vir ꝑmus ei ꝯtulit ita mulier q̄ trāſit ad ſecūda vota ſpōſalitiā largitatē ex donatione ſecūdi viri ad eā deuolutā teneꝫ filijs ſecūdi viri reſuare: ſiue ad tertiū matrimonium trāſeat ſiue nō. Sꝫ alia bona ſimpliciter materna ipſa mulier decedēs trāſmitit ad liberos diſponēdo de eis ꝓut vult. Ab iteſtato vo omnes filij tā ꝑmi q̄ſecūdi mr̄imōij ſuccedūt ꝓ numero liberoꝝ bal.

¶ Impera. Hono. ⁊ Theodo. aa. ⁊ cc. Marino. pre. pre. Lex. iiij.

Cum alijs[i] ſanctionibus[k] iuſſerimus bona mr̄na itegra ad liberos ꝑuenire: ꝙ tn̄ mulier ex mariti largitate[l] ꝑcepit: ex eo tn̄ liberi ꝯiugio ꝓcreati ſibi ſpāle (tanq̄ p̄r nū) nouerit p̄rimoniū vēdicādum. ¶ Itaqꝫ[m] ſi hēns[n] filios ad ſecūdas nuptias foꝛtaſſe trāſierit ſpōſalitiaꝫ largitatē q̄ꝫ vir ſcōs ꝯtulerit i vxorē. tm̄mō filij q ex ſcōo mr̄imōio ſuſcepti ſīt ꝓ ſoliditate poſſideant: nec ꝓſit[o] liberis ex prioꝛe ſuſceptis mr̄imōio: ꝙ mulier i tertia minime vota migrauerit. ¶ Quod ſi poſterioꝛ vir ſine liberis ex eodē mr̄imōio ſuſceptis deceſſerit qcqd ab eo ex ſpōſaliū largitate vxoꝛ fuerit ꝯſecuta: id ſibi[p] iuriqꝫ ſuo ſciat eſſe collatū: ēt ſi ex prioꝛe mr̄imōio donatoꝛ filios reliqſſe doceaꝫ. ¶ Ad mr̄nas[q] ſane vēiēs vel ex hoc vel ex alio quolibꝫ titulo facultates: oīs poſteritas ex quocūqꝫ ſuſcepta[r] viro ꝓ debita ſui poꝛtiōe: vt a mr̄e[s] vel ſpōtāea largitate vł ꝑ teſtm̄ eiꝰ fuerit collata[t] poſſideat. ¶ Nos eīn hac lege id p̄cipue cuſtodiēduꝫ decreuimus[v] vt ex quocūqꝫ ꝯiugio ſuſcepti[x] filij: patrū ſuoꝝ ſpōſalicias retieāt facultates.

¶ Sicut mater trāſiēs ad ſecūda vota lucra doꝛis matrimōij teneꝫ reſeruare filijs eiuſdem matrimonij. ita vir trāſiens ad ſecunda vota teneꝫ reſeruare filijs eiuſdem matrimonij lucra dotis alienandi facultate penitus interdicta. adminiſtratiōe tn̄ ꝑmiſſa p̄ri dū viuit ⁊ etiā ꝑtāte eligēdi: ac ēt diminuēdi. h. d. vſqꝫ ad. §. in his autē. bal.

¶ Imperato. Theo. ⁊ Val. aa. florentino. pre. pre. Lex. v.

Generalr̄[y] cēſemꝰ quocūqꝫ caſu[z] ꝯſtitutiōes an̄ hāc legem mulierē[a] in liberis cōibꝰ moꝛte mariti mr̄imōio diſſoluto ea q̄[b] de bonis mariti ad eā deuoluta ſunt ſeruare ſanxerūt hiſdē caſibꝰ. maritū quoqꝫ q̄ de bōis mulieris ad eū deuoluta ſunt moꝛte mulieris mr̄imonio diſſoluto cōibꝰ liberis ſeruare. ¶ Nec itereſt ſi alter ꝓ marito donationē an̄ nuptias vel pro muliere dotē crediderit offerendā. ¶ Hoc obſeruari precipimus lꝫ res an̄ nu-

Sed dic ꝙ alſ inſtituerat ⁊ matri ſolam legitimam dimiſerat. Vel dic ſpeciale in hac donatione: vt non plus debeat habere mater etiam ſi ei ſuccedat.

e ¶ Heredibus. ex teſtamento vel ab inteſtato. vt in coꝛ.

f ¶ Alienauerit. mulier.

g ¶ Extiterit: puta filio inſtituto.

h ¶ Redit. cum nihil ē alienatum.

i ¶ Cum alijs. cum id eſt q̄uis.

k ¶ Sanctionibus. q̄s non hēmus. Vel dicit de illa. j. de bo. mater. ſi vita.

l ¶ Largitate. i. dōatione propter nuptias.

m ¶ Itaqꝫ. nūc dicit in ſpecie ꝙ in genere dixerat. Vel qꝛ ſicut eſt circa primū matrimoniū: ſic ⁊ circa ſecundum.

n ¶ Habēs. ſ. mulier.

o ¶ Nec proſit. videbatur ꝓdeſſe. qꝛ hec pena mulieri imponiꝫ: vt nō alij relinquere poſſit: qꝛ ſcōo cōtraxit matrimoniū ꝑ ꝙ tn̄ primis filijs fecit iniuriam nō ſecundis. Vnde primi cuꝫ ſecūdis videbanꝫ admitti ꝙ nō eſt verū vt hic dicit. ⁊ in autē. de nup. §. illud col. iiij. Sed arg. ꝯtra. j. eo. ſi qs prioris. §. talem vbi ēt filijs primi matrimōij dat de his lucris ſecundi matrimōij. Sed hic de donaꝫ. pp nuptias ⁊ d. dote ibi aūt de alijs lucris ſꝫ Bul. Vel hic loquiꝫ cum filij ſecundi matrimonij vtriuſqꝫ parentis hereditatem adierunt: ibi illius tantum qui lucrifecerat donationē vel dotem: ⁊ ideo ibi primi predicti filij ſecundi matrimonij habent eam donationem vel dotem ſimul cuꝫ liberis prioris matrimonij ſm̄ Ja.

Mulier ſcōo nubēs filijs iniuriam facit.

p ¶ Id ſibi. quaſi dicat mulier libere habet etiam ſi donatoꝛ. id eſt vir ſecundus ex alia vxoꝛe filios habebat.

q ¶ Ad maternas. lege ſic. ſane omnis poſteritas ex quocunqꝫ viro ſuſcepta poſſideat lucrum ſubaudi veniens ad matrem veniens dico ex hoc titulo. ſcilicet donatiōis propter nuptias vel ex aliquo alio ſcilicet ſimplicis donationis inter ſponſos. vel ſic. omnis poſteritas veniens ad maternas facultates que obueniunt matri ex hoc vel ex alio titulo quod in idem recidit. In alijs autem lucris a donatione ꝓpter nuptias: ⁊ de dote ſponſalicia largitate loquitur dictus. §. taleꝫ. ⁊ ibi plene dices.

r ¶ Suſcepta viro. ſcꝫ in primo vel tertio ſm̄ quoſdam: vt nō obſtet §. talem. ⁊ caue tibi quia non ſunt filij ex hoc coniugio in quo habuit lucrū: ſed ex alijs viris primis vel poſterioꝛibus.

s ¶ Vt a matre. q. d. ita habebunt ſicut mater volet verbū enim vt denotat veritatem.

t ¶ Collata. ſcilicet poꝛtio.

v ¶ Decreuimus. in principio legis.

x ¶ Suſcepti filij. ſi ſunt filij. alſ omni poſteritati. vt hoc. §. in prin. §.

y ¶ Generaliter. id eſt ſiue mulier nubat infra annū ſiue poſt. Iteꝫ ſiue mater ſiue auia.

z ¶ Quocunqꝫ caſu. quod eſt quando ſecundo nubit. vt. ſ. eo. l. femine. ⁊. j. l. proxi. Item ⁊ quando non nubit ſi non alienauit vel cōſumpſit. vt. j. hac. l. in fine.

a ¶ Mulierem. migrantem ad ſecundas nuptias.

b ¶ Ea que ſubaudi.

a ¶ Donate. ſpõſe ſimpliciter qđ poſtea datꝛ i dotẽ. vt hic ꝛ. ş. de dona. ante nup. l. j.

b ¶ Rediganꝛ. vt ſeruenꝛ filijs primi matrimonij viro lucrante.

c ¶ Uendicabũt. vt et j. de bo. que libe. quecũ qꝫ. ꝛ arg. ş. ꝺ ſacroſan. eccle. iubemus. ꝛ. j. de repud. l. ꝯſenſu. §. fi.

d ¶ Exigent. cõditiõe ex hac. l. ſm Iohã. vel ẽt ſine cauſa. arg. ꝯ. ş. de cõd. ſine cauſa. l. penul.

e ¶ Suo nomine. bene dixit ſuo nomine. quia filij noie p̃t vt ſequitur.

f ¶ Utiliter. imo ꝛ nõ vtiliter qꝛ erubeſcit lex ꝛc. vt i autẽ. de nupt. §. ſi vͦ expectet. colla. iiij.

g ¶ Non denegamus. imo hodie negatur. vt ş. eo. autenti. lucrum.

h ¶ In his. mortu⁹ eſt. ꝛ qui donauit vel dedit in dotem.

i ¶ Moritur. ꝛ qui recepit in dotem.

k ¶ Fauore. vt ea bona ſeruenꝛ eis tanq̃ꝫ prio mortui parẽtis fuiſſent.

l ¶ Ad leſionem. ꝙ vtiqꝫ fieret ſi ipſi non poſſent ea bõa hẽre niſi prius adita hereditate defuncti parẽtis dantis fauore enim eorum inductuꝫ eſt vt liceat eis res quas mater accepit a patre vt paternas vel q̃s pater a matre vt maternas vendicare. hoc autem ad eorum leſionem poſſet retorqueri: quia ſi non adeant hereditatem patris morientis q dedit videtur ꝙ nõ poſſint vendicare res ſuas vt paternas. quod hic remouet. nam hic vt ſic dicam aditio omiſſa nõ efficit quomin⁹ hic admittatur cui ſimile dicitur. ff. de contrata. l. nõ tantum. §. ſi emancipatus. ꝛ facit ad hoc. ş. de le. ꝛ conſti. quod fauore ꝛ de fi. inſtru. l. plures. ꝛ. j. de rei vxo. ac. §. illo quod aũt hic dicitur ſi eius ꝛc. inouat autẽ. qꝛ heredes lucro cedunt liberis lꝫ nõ ſint heredes patris vl̃ matris vel nõ ſint hr̃des vtriuſqꝫ. idẽ ꝛ ſi neutrius ſint dũmõ non ſint ingrati circa vtrunqꝫ: vel ſaltẽ circa poſterius decedentem. vñ ſequitꝛ autẽ. Hec res.

ptias donate[a] vt aſſolet fieri in dotẽ a muliere rediganꝛ[b]: dñium autẽ reruꝫ que liberis ꝑ hmõi legis vel preteritaꝝ ꝯſtitutionũ auctoritateꝫ ſeruanꝛ: ad liberos ꝑtinere decreuimus. Itaqꝫ defuncto eo q eas liberis reſeruabat: extãtes ab om̃i poſſeſſore liberi vẽdicabũt[c]: ꝯſumptas vero ab heredibus eius exigẽt[d] qui eas ſeruare debuerãt. ¶ Alienãdi ſane vel obligãdi ſuo noie[e] eas res que liberis ſeruari p̃cepte ſunt: eis qui reſeruaturi ſunt adẽpta licẽtia eſt. ¶ Negocia vero liberoꝝ patri vtiliter[f] adminiſtrari cõcedim⁹. Diuidẽdi res quoqꝫ inter eos liberos ipſis parentibus ꝑ ſuo arbitrio vel eligendi quam voluerint licentiam non denegamus[g].

¶ Lucra q̃ debẽt reſuari filijs p̃mi matrimonij ꝑtinẽt ad eos: ſiue ſint heredes p̃moriẽtis ſiue lucrãtis. h. d. vſqꝫ ad. §. illud. bal. vl̃ ſic. Hec lucra debẽtur liberis ſi hereditatẽ primi parẽtis nõ adiuerint: dũmodo heredes exiſtãt ſecũdo moriẽtis. hodie vͦ etiã ſi neutri eoꝝ exiſtãt heredes dũmodo ñ fuerit igrati. h. d. cũ aut. he res ſali.

¶ In his autem caſibus in quibus res vt paternas mater liberis cõibus ſeruare p̃cepta eſt: hoc eſt vbi morte mariti mr̃imonio diſſoluto mulier ad alias nuptias ꝑuenerit. vel vbi res vt maternas patrẽ liberis cõibus ſeruare cẽſuim⁹: hoc eſt vbi morte mulieris mr̃imonio diſſoluto vir ad alias nuptias venerit: ſi hereditatẽ ei⁹ parẽtis q prior mortuus eſt[h] nõ adierĩt liberi: licebit eis tanq̃ꝫ ei⁹ tñ res fuerint q poſterior moritꝛ[i] eas ſibimet vẽdicare. ſ. ſi vel ei⁹ q poſterior moritꝛ hereditatẽ crediderint adeũdã: ne qđ fauore[k] liberoꝝ inductũ eſt q̃buſdã caſib⁹ ad leſionẽ[l] eorũ videatur inuentum.

In auten. de nup. §. ſi vͦ expectet. ꝛ. §. quoniã infirmas. ꝛ. §. ſoluto. colla. iiij.

Conſtitu. j.

Hec res[m] lucro cedunt liberis lꝫ hr̃des non fuerint patris aut matris aut vtriuſqꝫ[n] niſi fuerint ingrati: ꝛ probetꝛ ingratitudo.

¶ Finit aut. ſequitur textus. c.

¶ Qui nõ trãſit ad ſecunda vota põt lucra libere alienare ꝛ cõſumere. ſi vero nõ alienat nec cõſumit pñt liberi illius matrimonij tãq̃ꝫ reſeruata vendicare. h. d. bal.

¶ Illud etiaꝫ hũanis ſenſib⁹ huic legi credidimus inſerendũ. vt eo q̃ꝫ caſu quo lucratꝛ vel mulier res q̃ ad eã a marito ꝑueniũt: vel marit⁹ eas que ex bõis mulieris ad eũ trãſeũt: hoc eſt vbi primũ matrimoniũ alterius morte diſſoluitꝛ: nec ſupſtes ad ſecũdas nuptias ꝑuenerit ſi res vel maritus vel vxor hoc eſt q ſupſtes eſt nõ ꝯſumpſerit vl̃ alienauerit (qđ eis[o] ad ſcđas nuptias nõ veniẽtibus quaſi reꝝ dominis ꝯceſſum eſſe nõ dubiũ eſt) liberis[p] liceat res a patre ꝑfectas vt pr̃nas a mr̃e vt maternas accipere.

In auten. neqꝫ virũ qđ ex do. §. nuptialib⁹ coll̃. viij.

Cõſtitu. ſi.

¶ Iſta autꝛ. dicit ꝙ lucrũ dotis ꝛ donationis ꝑpter nuptias om̃ino eſt reſeruandũ filijs illius matrimonij ſiue matrimoniũ diſſoluatur morte ſiue diuortio. h. d. bald.

Uxore mortua: qđ vir ex do/te[q] lucratꝛ filijs cõibus oĩmode[r] reſeruatꝛ q̃ꝫtuꝫ ad ꝑprietatẽ vſufructu patri ꝯceſſo. ¶ Idem eſt ex parte mulieris ſi lucretꝛ ex ſponſalicia[s] largitate: idẽqꝫ ſi aliter[t] mr̃imoniũ ſoluatꝛ. ¶ Sup his lucris loquitur hec eadẽ ꝯſtitutio[u] coll̃. ix. cõſti. vij. vt fra. ſi. §. qꝛ vero.

In auten. Ut fratrũ filij. §. quia vero colla. ix.

Conſti. vij.

¶ Iſta autꝛ. dicit ꝙ mulier que nõ tranſit ad ſecunda vota non ſolum habꝫ vſuꝫ fructuꝫ lucratorum ex cauſa donationis ꝑpter nuptias: ſed ẽt hꝫ virilem ꝑprietatis ꝑtem ſm numerum liberorũ. h. d. bal.

Si tamẽ[x] abſtineat mater a ſecundis nuptijs: hẽbit ꝛ ip̃a ꝑprietatis portionẽ ꝑ numero liberoruꝫ. ¶ Idem in patre obtinet et in omnibus aſcendentibus a ſecundis nuptijs abſtinentibus.

¶ Mulier ſecũdo viro vel vlteriori vel maritus ſecũde vxori vel vlteriori nullo liberalitatis titulo. ſeu nullo lucrandi pacto vl̃ relicto põt pl⁹ ꝯferre q̃ꝫ vni liberoꝝ p̃oris matrimonij min⁹ habẽti. ꝛ qđ vltra reliq̃t vl̃ donauit ꝑ nõ ſcripto habetꝛ: ꝛ q̃c q̃d in fraudẽ huius ꝯſtitutiõis agitꝛ ipſo iure caſſatur. h. d. vſqꝫ. ad. §. his illud. Bal. vel ſic. Coniunx tranſiens ad ſecũda vota nõ poteſt vllo titulo in ſcđm coniugeꝫ transferre pluſq̃ꝫ reliquerit vni ex filijs primi matrimonij cui minus reliquerit: ꝛ qđ vltra reliquerit non valet: ſed inter liberos equaliter diuiditur. h. d. Saly.

¶ Impa. Leo. ꝛ Anto. aa. eritrio.

Hac edictali[y] lege. Lex. vj.

Hac edictali lege in ꝑpetuũ valitura ſancim⁹ ſi ex p̃ore mr̃imonio ꝑcreatis liberis pr̃ mr̃ue ad ſcđa vl̃ ad tertia: aut vlteri⁹ repetiti mr̃imonij vota migrauerit: nõ ſit ei licitũ nouerce vel vitrico teſtõ[z] vl̃ ſine ſcp̃tura ſeu codicillis hereditatiſue iure ſiue legati vel fideicõmiſſi titulo pl⁹ relinq̃re nec dotis aut añ nuptias donatõis noie ſeu mortis cã habita donatiõe ꝯferre: nec inter viuos cõſcribẽdis donatiõib⁹: q̃ ꝛ ſi ꝯſtãte mr̃imonio ciuili iure ĩterdicte ſint morte tñ donatoris ex certis cãis[a] ꝯfirmari ſolẽt: q̃ꝫ filio[b] vl̃ filie ſi vn⁹ vel vna extiterit. ¶ Qđ ſi pl̃es liberi fuerint ſingulis eq̃s ꝑtes hñtibus minime pluſq̃ꝫ ad vnũquẽqꝫ eoꝝ ꝑuenerit: ad eoꝝ liceat vitricum nouercãue trãſferre. ¶ Sin aũt nõ ex eq̃s portionib⁹ ad eoſdẽ liberos memoratꝛ modis trãſierit facultates: tũc quoqꝫ non liceat plus eoꝝ nouerce vel vitrico in teſtõ relinquere vel do/

m Hec res. h autꝛ. eſt ex autꝛ. de nup. §. ſi vero expectet ꝛ. §. quoniam infirmas ꝛ. §. ſoluto. ꝛ. §. deinceps. colla. iiij.

n ¶ Utriuſqꝫ. niſi ingrati extiterint ſi nõ eſt i textu vt i autꝛ. de nupt. §. ꝛ ſuper his quoqꝫ lucris. ꝛ. §. ſi quis ex his.

o ¶ Illud ꝙ eis. ſ. alienare vel cõſumere. ꝛ facit. j. e. hac edictali. §. fi.

p ¶ Liberis liceat. ſꝫ hodie non põt conſumere vel alienare. ꝛ ſic ſequitur alia autꝛ. vxore. que ꝛ ipſa in aliquo corrigitur. ꝛ ſic ſequitꝛ alia autꝛ. ſi tñ. quas ambas lege. ꝛ nõ omittas ꝙ dꝛ. ş. e. in auten. ſed ꝛ ſi quis.

q Uxore. ex dote. nõ corrigitur hec lex vetus in alijs rebus niſi in dote ꝛ donatione ꝑꝑ nuptias.

r ¶ Omnimode. i. ſiue cõtraxit ſecundum matrimonium ſiue non.

s ¶ Sponſalicia. i. ꝑꝑ nuptias donatione.

t ¶ Aliter. diuortio.

u ¶ Cõſtitutio. vt. j. eo. quoniam.

x Si tamẽ. hec ẽ ex corpore. vt fra. fili. §. qꝛ vero. colla. ix.

y Hac edictali. id eſt generali. ꝛ nota ꝙ hucuſqꝫ dixit q̃liter puniantur cõtemptores liberorum in lucris prouenientibus a defuncta ꝯiuge. nũc q̃liter in alijs eorum bõis.

z ¶ Teſtamento. ſcriptura facto.

a ¶ Cauſis. q̃ ſunt. j. de dona. inter virũ ꝛ vxo. l. donationes.

b ¶ Quã a filio ꝛc. ꝯtra ş. de dõa. añ nupt. l. ſi liberis. Solu. vt ibi.

¶ Derelicta.

nare ſeu dotis vel ante nuptias donatiõis titulo ꝯferre: q̃ filius vel filia hꝫ cui minor portio vltima volūtate derelicta[a] vel data[b] fuerit aut donata[c]. Ita tñ vt q̃rta ps q̃ hiſdẽ liberis debeẽ ex legibꝰ nullo mō minuaẽ: niſi ex his cauſis[d] q̃ de inofficioſo excludūt q̃relas. ¶ Quã obſeruationẽ i pſonis etiã aui[e] vl' auie ꝓaui ⁊ ꝓauie: nepotū vel neptū: itẽ ꝓnepotū vel ꝓneptuꝫ ſiue in ptãte ſiue emãcipati emãcipateve ſint. ſiue ex paterna vel materna linea veniẽtibꝰ cuſtodiri cẽſemus. ¶ Sin uero pluſq̃ ſtatutū eſt aliqd nouerce vel vitrico relictū vel donatum aut datū fuerit: id qᵭ plus relictuꝫ vel donatū vel datuꝫ fuerit: tanq̃ nō ſcriptū neqꝫ derelictū aut donatū vel datū ad liberoꝝ[f] pſonas deferri: ⁊ inter eas diuidi[g] iubemꝰ omni circūſcriptione (ſi qua p interpoſitam pſonaꝫ vel alio[h] quocūqꝫ modo fuerit excogitata) ceſſante.

¶ Mater trãſiens ad ſecūda vota donec viuit rerū mobiliū lucratarū pcipit cõmoda alienatiõe penitus interdicta. Immobiliū vero pſtita ſatiſdatiõe ⁊ facta extimatiõe vſumfructū hꝫ. S autẽ nō vult vel nō põt ſatiſdare facultas ſatiſdandi conuertitur ad filios q debẽt ſatiſdare matri ꝓ vſufructu extimatiõis medij tẽporis. qua ſatiſdatiõe pſtita filij poſſunt libere res alienare: neutro võ ſatiſdante ꝓpter impotentiã vel diſſimulationẽ res remanẽt apud matrẽ donec viuit: p quarū reſtitutione ſunt tacite obligata bona matris pſentia ⁊ futura: ⁊ ipſa mater poſterioribus pfertur creditoribꝰ: ⁊ hoc ſi trãſit ad ſecūda vota. Si aūt liberoꝝ affectiõe vel caſtitate ſeruata nō migrauit ad ſecūda vota remanet dña pleno iure: ⁊ habet alienandi poteſtatem tamen ſi non alienat licebit liberis extantia vendicare. h.d. Bal. vel ſic. Si mulier tranſit ad ſecunda vota ꝓprietas rerū a primo viro ꝓuentarum in liberos primi matrimonij transfertur: ⁊ ipſa vſufructuaria efficitur que ꝓ mobilibus tenetur ſatiſdare forma hic ſcripta ⁊ ea non ſatiſdante poſſeſſio tranſfert in filios ſatiſdantes. ⁊ neutro ſatiſdante poſſeſſio remanet penes matrem. ⁊ omnibus liberis morientibus proprietas redit ad matrem. h.d. Salice.

¶ His[i] illud adiūgimꝰ: vt mulier in his caſibꝰ in qbus añ nuptias donationes certas etiaꝫ a marito res ad ſe deuolutas ſm prioꝝ ſtatuta[k] legū liberis cõibus vt paternas ſeruare cõpelliẽ. hoc eſt vbi morte mariti mr̃imõio diſſoluto ad alias nuptias venerit: imobiliū reꝝ ⁊ mãcipioꝝ[l] ãnonaꝝ q̃ꝫ ciuiliū[m] vſufructu dūtaxat vite ſue tꝑibus potiaẽ: alienatõe eaꝝ penitꝰ iterdicta. ¶ Mobiliū vero reꝝ iuſtis precijs eſtimatione habita: p eos quos vtraqꝫ ps elegerit arbitros iudicaturos interpoſito ſacr̃o[n] ſimili mō vſumfructū hẽat. Si idoneã fideiuſſionẽ[o] pbuerit q caſdẽ res mobiles vel eaꝝ p̄ciū filijs vel filiabꝰ ex eodẽ mr̃imonio ꝓcreatis: vel poſt morteꝫ eoꝝ: eoꝝ nepotibus ⁊ neptibꝰ ex hiſdẽ filijs ꝓcreatis: ſiue oībꝰ: vel vno vnaue ſupſtite mori ꝯtigerit[p]: ſm legū modū[q] reſtituat. ¶ Vel certe ſi fideiuſſiones idoneas pſtare diſtulerit aut nequiuerit: pdicte res mobiles nōdū matri a liberis tradite apud eoſdẽ manebūt. Solute vero eideꝫ matri vel ab eadẽ detẽte reſtituenẽ liberis. ſi tñ ab his fideiuſſio idonea matri fuerit oblata: qua caueri dꝫ qᵭ eidẽ ſupſtiti[r] ꝓ vſufructu earūdẽ reꝝ mobiliū vel precio quo taxate ſunt vſuraꝝ noie centeſime parteꝫ tertiã annuis qbuſcūqꝫ tꝑibus preſtare nō differãt: ita vt in eadẽ fideiuſſiõe hoc quoqꝫ caueaẽ: q a filijs filiabuſue vel ex his genitis liberis (ſi ante eandẽ matrem oẽs eos obire contigerit) omnes res[s] predicte mobiles ſm legū moderationẽ matri vt' ad eãdẽ lucrū redeat luctuoſū reſtituantur[t]. ¶ Erit itaqꝫ licitum vtrilibet[v] parti que fideiuſſionẽ prebuerit ſi ſibi cõmodū eſſe ꝓſpexerit his rebus mobilibus vtifrui caſdẽqꝫ dare vel mutuo[x] obligare vl' vẽdere: vt ex hmõi maxie[y] liberi acqrentes poſſint materno affectu[z] ſine ſuo incõmodo ſeruire. ¶ Sin autẽ vtraqꝫ ps predictã fideiuſſionẽ diſſimulauerit: aut forte offerre nequiuerit: eedẽ res apud mulierẽ vſqꝫ in diẽ vite ſue manebunt[a].

In auten.

colla. j. cõſtitu. ij. de non elig. §. illud. ⁊ in aut. de nup. §. ⁊ q² colla. iiij.

¶ Hec aut. vult q ſi maritꝰ aurū vel pecuniã certã ꝓmiſit ex cauſa donatiõis ꝓpt nuptias ⁊ nō ſoluit: q ſi in ſubſtãtia viri nō reperiaẽ q̃titas auri vl' argẽti ꝓmiſſa q mulier volẽs illã exigere: q ex pacto eſt lucrata. nō poſſit illã exigere ab heredibꝰ ne cõpellanẽ ſubſtãtiã vẽdere: ſꝫ teneanẽ heredes cautionẽ vſurarū pſtare: ſecus ſi q̃ꝫtitas illa eſt repta in hereditate. h.d. ſalice.

Sed ſi aurum fuerit in donatione ꝓpter nuptias[b] ſcriptū cautio vſuraruꝫ exponitur: aut nō exigitur[c] aurū niſi forte viri ſubſtãtia ſit habens aurum ⁊ cetera que ſcripta fuere.

¶ Finit aut. ſequitur tex. c.

¶ Bona matris ad ſecūda vota trãſeūtis ſunt obligata filijs ꝓ rebꝰ ab eoꝝ patre ad matrẽ ꝓuẽtis a die qua res ille ad matrẽ ꝑuenerunt: ⁊ ideo ſi illas alienet vẽdicare poterūt vt potiores. h.d. Saly.

¶ Omnibus videlicet hiſdẽ ma-

a ¶ Derelicta. ſcilicet vltima voluntate.
b ¶ Data. inter viuos.
c ¶ Donata. ob cauſam. vt dos ⁊ donatio ante nuptias ⁊ inſpicitur hoc tempore mortis hinubi. vt in auẽ. de nup. §. quia vero. colla. iiij. ⁊ facit. ſ. de inoffi. do. l. j. ⁊. ſ. de dona. ante nup. ſi conſtante. §. fina.
d ¶ Niſi ex his cauſis. hoc a compoſitoribus eſt additum. nec obſt. ſ. e. l. cum apertiſſime. q̃ hoc q̃ſi nouū inducit.
e ¶ Aui vel auie. nam auus meus qui nouercã magnam duxit: tantum mihi dabit quantū illi magne nouerce. q intellige ſi ⁊ pater meꝰ predeceſſerit.
f ¶ Liberorum. primi matrimonij. ſed per. l. ſ. e. quoniã ẽt ſecundi matrimonij. ſed tertio iure rediẽ ad iſtud. vt ĩ auẽ. poſita ibi ad eos ſolos ⁊c.
g ¶ Diuidi. ſed pone q mulier que tranſiuit ad ſecunda vota centum habet in bonis: ⁊ ea dat ſecundo viro. nunquid totum reuocabunt filij primi matrimonij. Videtur q ſic cum appellatione pluris ⁊ totum comprehendatur. arg. ſ. de here. inſti. l. ij. ⁊. ff. de ver. ſig. l. ceterorum ſicut ⁊ minus diceretur ⁊ dare quãdo nil dareẽ. vt. ff. de trib. illud. §. minus. ⁊. ff. de verb. ſign. minus. Solu. dicunt q reuocant vt ſint equales cum ſecundo viro. Item no. q hec lex itelligitur quando fecit pactum cum ſecundo viro de lucrãdo. alias nō habet locum quod hic dicitur. vt diximus. ſ. ſi aduer. dotem. l. i. Itẽ loquiẽ hec lex ſiue non habeat alia bõa niſi ea que dat ſecundo viro: ſiue habeat. vt in auẽ. ᵭ nup. §. illud colla. iiij.

Mulier tranſiẽs ad ſecũda vota ſi dat totuꝫ qᵭ hꝫ ſecũdo viro an filij primi reuocare poſſint.

h ¶ Alio quocūqꝫ. cuꝫ fingat ſe vendere cum donet.
i ¶ His. ſ. ſupradictis.
k ¶ Statuta. vt. ſ. eod. femine. ⁊. l. cum alijs. ⁊ l. generaliter.
l ¶ Mancipiorum. qñ cenſentur imobilia vt ff. ᵭ diuer. ⁊ tempo. preſcri. l. longe.
m ¶ Ciuiliū. que de publico dantur annuatiꝫ vt in auẽ. de nō alie. §. ij. coll. ij. ⁊. ſ. de anno. ciuili. Item no. q hic loqtur de morte ſoluto matrimonio. nam ſecus ſi per diuortium: q² tunc aliam penaꝫ patiẽ. vt. ſ. de diuor. cõſenſu. §. hic niſi. ⁊. §. ſi vero.
n ¶ Sacramẽto. a partibus nō ab arbitro ſm H. nec obſt. auẽ. decernimus. Vel dic etiam ab arbitro quia non eſt vere arbiter ſed arbitrator.
o ¶ Fideiuſſionem. quam non preſtaret pater pro bõis maternis. vt ſ. de bo. que libe. cum oportet. §. non autem hypothecam. ⁊. l. fi. §. illo proculdubio. vel forte aliud eſt in caſu iſto ⁊ in patre. Iteꝫ non aliter facit fructꝰ ſuos. vt. ff. de vſufr. leg. l. vxori.
p ¶ Cõtigerit. ſ. mr̃eꝫ.
q ¶ Legum moduꝫ. vt ipſe ſi extãt ⁊ deterioratio eſtimetur.
r ¶ Superſtiti. i. dum viuit.
s ¶ Omnes res. iteꝫ ſi vnus de pluribus decedat hꝫ locum pactū appoſituꝫ in caſu non exiſtentium filiorum. vt i auẽ. e. §. ſed ſi quidẽ nobis pridem ſm Ioã. vt ſcilicet tãtominus nūc reſtituat: aliqui libri habent finem iſtius gl. ſic vt in auẽ. eo. §. ⁊ ſancimus. Sed hoc quidem nobis prodeſt ſecundū Io. vt ſcilicet tanto minus non reſtituat.
t ¶ Reſtituantur condictione ex lege vel rei vendicatione ſi extant: vel ex ſtipulatione que interpõitur. ſic ergo eſt aliquis ſollicitus de hereditate viuentis. Sed arg. cõtra. ff. de vulga. ſubſti. l. ij. §. interdum. ſed ideo eſt hoc q² ab ea proceſſerūt: ⁊ quodam modo ſcilicꝫ per vſum fructū adhuc ſunt ſue.
v ¶ Vtrilibet. prio matri poſtea filijs dare cui vult.
x ¶ Mutuo. i. ꝓ mutuo
y ¶ Maxime. quia ipſi habent dñium. ⁊ mater poſſet idem facere ſi ſatiſdediſſet cum ad precium teneatur.
z ¶ Affectu. ſcilꝫ i vſuris predictis.
a ¶ Manebunt. Sed quid ſi ambo ſint parati ſatiſdare ſicut ⁊ alias vt. ſ. ᵭ teſtamẽ. ma. l. fi. Rñ. poteſt dici meliorẽ conditionem poſſidentis. vel melius mater pfertur. que fructuaria ẽ argu. pro hoc. q hic in contrario caſu ſtatuiẽ. Sed arg. cõtra. ff. vſufructu. quẽadmodū ca. l. ſi vſufructus noie. et facit in auẽ. de nupt. §. ſi autem inteſtatus. §. pe. colla. iiij.
b Sed ſi aurum. in donatione propter nuptias. quã mulier lucrata eſt ex pacto
c ¶ Exigitur aurū. ſcꝫ i ſolutione facienda.

a ¶ Maritalibus. de lucris pro quibus ſunt obligata alia bona mulieris a primo viro habitis. ⁊ dic vt. ĩ. eo. ſi quis. §. in illo.
b ¶ Facultatibus. idem in viro. vt. ĩ. e. ſi quis. §. in illo. ⁊ dic. i. lucris habitis a viro. ⁊ ſic videtur interim filiȷ̃ non domini. Uel dic verius eos dominos ⁊ non habere hypothecam. vt. ĩ. e. ſi quis prioris. in fi. ⁊ ibi extra mẽorata ⁊c.

go hoc filiꝰ de ſuis filiȷ̃s ſicut ⁊ pr̃ p̃t eligere. vt hic. ⁊. s̃. eo. l. femie. ⁊. l. gñaliter. §. negocia. Sȝ an ita corrigat̃ in hoc caſu ſicut in pr̃e. vt. s̃. e. aut̃. lucrũ qꝺ pōt dici. licet alia rõ poſſit aſſignari. qꝛ illud corrigat̃ nõ hoc. qꝛ filiȷ̃s oĩbus fit iniuria ꝑ ſcꝺm matrimoniũ: ⁊ nõ nepotibꝰ. ⁊ facit ad. l. ĩ. ꝓxi. in p̃n. ⁊. ĩ. cõmunia de ſuc. l. fin.

⁊ ſubaudi hic pro his.
c ¶ His etiam. id eſt facultatibus.
d ¶ Pignoris. expreſſe. ſcilicet.
e ¶ Traditaſ. a filiȷ̃ſ ⁊c. ⁊ eſt etiam ad. l. iſtaȝ. ĩ. de bo. que li. cũ optȝ. §. fi. ⁊. s̃. de dõa. añ nupt. ſi conſtante. §. pactis ⁊ ĩ. de pac. cõ. l. fi.
f ¶ In vendicandis. ꝑ hypothecariam.
g ¶ Prohibebunt̃. vt s̃. eo. generaliter. §. fin.
h ¶ Parentum. primo decedentium. nam poſterius decedentiuȝ adire debent. vt. s̃. eo. l. generaliter. qꝺ ⁊ ipſuȝ recipit correctioneȝ. vt in aut̃. ibi poſita heres ⁊c. Iteȝ nouo iure: nec pater ꝙ ex dote eſt nec mater ꝙ ex añ nuptias donatione lucratur: niſi ꝑtem pro numero liberorum ſibi competentem in alio tráſferre poteſt vt in aut̃. vt fra. fi. col. ix. q̃ eſt. s̃. eo. generaliter. aut̃. ſi tñ. Itẽ facit in aut̃. de nupt. §. ſoluto. colla. iiȷ̃. ⁊. ĩ. de bo. que libe. l. cũ oportȝ. §. ſiue.
i In quibus. precepti ſũt. vt. s̃. eo. femine. ⁊. l. generaliter. in prin.
k ¶ Debebatur. vel deberetur ſi in tempore ſecundarum nuptiarum ſupſtes fuiſſet ⁊ hoc nõ facta electiõe a paréte.
l ¶ Peruenire decernimus hoc intellige ſaluo pacto non exiſtentium liberorum. naȝ ſolum reliquum conceditur filiȷ̃s heredibus extraneis vt hic. ⁊ in aut̃. de nõ eli. §. proſpeximꝰ ⁊. §. hoc aũt colla. ĩ. Sȝ per aliã de nupt. §. quoniam ĩfirmas colla. iiȷ̃. redit̃ ad. l. iſtã vt. s̃. aut̃. ſed ⁊ ſi quis. ibi abſqȝ ꝓgenie ⁊c. Itẽ no. ꝙ dubitatio huiꝰ. l. eſt ⁊ erat qꝛ cuȝ donatio propter nuptias proceſſerat ex ſubſtantia patris mortuo filio: ad liberos alios videbatur peruenire. ſcȝ ad fratres defuncti ad quos etiam bona patris ꝑueniebant. Sȝ nõ eſt ita qꝛ ĩ perpetuũ ꝺceſſit ab aliȷ̃s ꝙ ad hũc deuenit ſm̃ Io. ſi aũt ſine liberis decederet qd iuris ſit dicit aut̃. s̃. e. ſȝ. ſi quis ex eis.
m ¶ Eligendi. eliget er

ritalibus[a] facultatibꝰ[b]: his etiã[c] q̃s hȝ habiturãue eſt tãq̃ȝ ſi iure pignoris[d] vel hypothece ſuppoſite ſint ſuper eadẽ ante nuptias donatiõe vł rebus aliȷ̃s ad eã ex mariti ſubſtantia deuolutis ex eo die q̊ eedeȝ res ad eaȝ ꝑuenerint liberis obligatis vt ſi quis poſt traditas[e] matri vł detẽtas ab ea res: ſi ita contigerit. contractũ aliquẽ cũ eadẽ muliere ĩierit q̃ ſe repetitis nuptiȷ̃s copulauerit ĩ vẽdicãdis[f] hiſdẽ ſuppoſitis rebꝰ poſteriores habeant̃ liberis qui ex eodẽ matrimonio procreati ſunt ⁊ nepotibꝰ neptibuſue q ex hiſdẽ liberiſ geniti ſunt ſine dubio preponẽdis.
¶ Pater vel mater non tranſiens ad ſecunda vota poteſt de lucris nuptialibus diſponere pro libito: ⁊ eo vel ea non diſponente poſſunt filiȷ̃ vendicare lȝ hereditatẽ primi parentis repudiauerint. h. d. Saly.
¶ Sin vero liberorũ ſuorũ affectione ſuata pater materue ad alias nuptias migrare noluerit neqȝ vir ex his q̃ de bonis vxoris ad ſe trãſeunt: neqȝ mulier rebꝰ q̃ ex ſubſtantia mariti ad ſe ꝑuenerint ꝓ ſuo arbitrio vti vel eas vẽdere aut q̃cũqȝ modo vł iure alienare vł pignoris iure ſeu hypothece ſi voluerit obligare: vtpote dñicaꝝ ꝓhibebunt̃[g].
¶ Extãtes aũt p̃dictas res (ſi non fuerint alienate vel cõſũpte vel ſuppoſite) licebit liberis vẽdicare etiã non adeũtibus hereditatẽ parẽtũ[h].
¶ Iſta lex ⁊ principiũ ſequẽtis tẽdũt ad idẽ. ⁊. h. d. Quod debet per lucrantẽ filiȷ̃s reſeruari ſi alter filiorũ decedit cũ liberis: alter vͦ ſi adhuc viuit liberi moriẽtis ſuccedunt loco ſui genitoris: ⁊ nõ fratres: eis tñ electiõe reſeruata. h. d. bal. vel ſic. Filiꝰ traſmittit ad deſcendentes ius vendicãdi lucrũ ſibi ꝑueniẽs ꝓpter tranſitũ quẽ parẽs fecit ad ſecũda vota aſcendentibꝰ ⁊ collateralibus excluſis. h. d. Saly.
¶ Imperator zeno. a. Sebaſtião prefecto pretorio. Lex. viȷ̃.
In quibus caſibus pater dotẽ mater ãte nuptias donationẽ vł alias res ad ſe ex altera ꝑte deuolutas: filiȷ̃s vtriuſqȝ ſexus ſeruare p̃cepti ſunt[i]. ſi quẽ ex filiȷ̃s vel filiabus ante patris vel matris obitũ mori cõtigerit: ſiue añ ſcꝺas nuptias ſiue poſtea filio vel filia vł nepte aut nepote vno vel pluribꝰ patre ſuo adhuc viuo vł matre ſuperſtite derelictis portionẽ q̃ defuncto filio vel filie debebat̃[k] vel lucrũ ex ea nõ ad fratres vel ſorores mortui ſed ad filios eiꝰ vel filias vel nepotes vtriuſqȝ ſexus aut pronepotes auis vel ꝓauis ſupſtitibꝰ ꝑuenire[l] decernimus. Eligẽdi[m] videlȝ quos voluerint ex liberis ſuperſtitibus.

non adempta licentia.
¶ Sicut nõ ſuccedũt fratres ſȝ liberi ita nec parẽtes ⁊ quot liberi exiſtẽt ex vno filio p̃mortuo vnius loco habent̃. h. d. vſqȝ ad. §. illud etiã addẽdo p̃ncipiũ iſtiꝰ. l. ad finem ſummariȷ̃. l. p̃cedentis. Itẽ addit̃ hic ꝙ omnes nepotes ex vno filio ad vnã partem vocant̃ ⁊ patruꝰ ad alterã. h. d. bald.
¶ Impe. iuſti. a. menne. p̄. p̄.
Si quis prioris ma Lex. viiȷ̃. trimoniȷ̃ filiorum ante[n] ſcꝺas nuptias patris vel matris mortuꝰ fuerit filiȷ̃s a ſe vel nepotibus vel ꝓnepotibꝰ relictis ꝑtem eius non ad fratres eiꝰ: vł ſi nullus alius frater vel ſoror ſit: nõ ad patrẽ vel ad matrẽ eiꝰ ꝑuenire: ſȝ ad filios vel nepotes vel ꝓnepotes eiuſdẽ mortue ꝑſone: ſancimꝰ vt ſiue vnus ſiue plures ſint: eã tantũmõ ꝑtem vẽdicare poſſint que mortuo competit[o].
¶ Iſtuȝ. §. habuimꝰ etiã in ſuperioribꝰ ⁊ dicit ꝙ lucrãs q non trãſit ad ſecũda vota pōt de ipſis lucris diſponere ⁊ alienare: ſi vero nõ diſponit nec alienat in defectum ꝓuiſionis hoĩs ſuccedit ꝓuiſio legalis reſuans hec lucra filiȷ̃s ⁊ nepotibꝰ. h. d. bal.
¶ Illud[p] etiã certa ſanctione diffinire cenſemus: vt ſi quis vel ſi qua ex aliquo matrimonio filiȷ̃s procreatis minime ad ſcꝺas nuptias venerit vt eo mõ liceat qdẽ genitori vel genitrici res ex priore[q] cõiugio ſibi acq̃ſitas quoquo mõ voluerit alienare vel adminiſtrare ſi q̃ vero res eaꝝ minime ſint alienate poſſint liberi etiã nõ adeũtes paternam[r] vł maternã hereditatẽ eas vendicare.
¶ Iſte. §. ꝯtinuat̃ ad p̃cedẽtia ſic. Dictũ eſt. s̃. ꝙ lucrans qui nõ trãſit ad ſecũda vota pōt libere alienare res lucratas modo poſſet dubitari vtrũ heredẽ inſtituẽdo ſiue filiũ ſiue extraneũ ĩtelligat̃ alienare. Rñ. ꝙ ſiue ſpecialiter relinquat ſiue heredẽ inſtituat alienaſſe videtur. h. d. bal.
¶ Certum eſſe ſancimꝰ[s] ꝙ etiam illa decetero videbitur earundem fuiſſe rerum alienatio: que in teſtamento genitoris vel genitricis vel ſpãliter[t] relinquendo vel generaliter heredẽ inſtituendo[u] facta ſit.

In auten. de nup. §. deinceps. ⁊. §. ſoluto. col. iiȷ̃. Conſtitutio. j.
¶ Hec aut̃. corrigit qꝺ. s̃. de inſti. here. dixit. nã hodie ſiue heredẽ inſtituẽdo ſiue gñalit̃ bona ſua reliquẽdo nõ dicit̃: nec lucra nuptialia aliẽare: ſeu ĩ aliũ ſe trãſferre: niſi exp̃ſſe de eis faciat mẽtionẽ: ſȝ p̃ſumit̃ liberis ſeruare. h. d. quod no. Saly.
Nunc aũt[x] niſi expreſſim trãſponat in alios: preſumit̃ ipſis conſeruare talia lucra.
¶ Finit aut̃. ſequitur textus. C.
¶ Iſte. §. reputat̃ difficilis ꝓpter varietatẽ lecturarũ: ⁊ vt intelligas. vide. bal. ⁊ ſa.
¶ Talem[y] vero licentiam datam

n Si qs. ante. idẽ ſi pꝰ vt. s̃. l. ꝓxi. ĩ fi.
o ¶ Cõpetit. i. cõpetere poterat. ſic. ff. de ſta. lib. l. labeo. ⁊ hoc nõ facta electione a parẽte ⁊ hẽs idẽ qꝺ hic. s̃. l. ꝓxi.
p ¶ Illud. hec eadẽ ſũt s̃. eo. gñaliter. in fi. ⁊. l. hac edictali in fi.
q ¶ Ex priore cõiugio. quo ad differentiã ſecũdi qꝺ cõtrahi potuit ſed cõtractum nõ eſt.
r ¶ Paternã. i. eiꝰ parẽtis qui primo deceſſit adeant tñ hereditatẽ eiꝰ q poſterior moriat̃ etiã qui eſt lucratus: vt. s̃. e. gñalr̃. §. ĩ his. lȝ aut̃. heres corrigat ibi poſita.
s ¶ Sancimꝰ. i. ſanciẽtes. alr̃s ſcientes.
t ¶ Spãliter. id eſt particulariter.
v ¶ Inſtituẽdo. ſ. in totuȝ. nã alienatio eſt ⁊c. vt. ĩ. de fun. do. l. j. ⁊ eſt ſimile qꝛ inſtituẽdo heredẽ videat̃ alienare. vt ff. de lega. iȷ̃. peto. §. fratre. ⁊ de verb. obli. ſi ita qs ꝓmiſerit. §. ea lege. ſȝ arg. ꝯtra. ff. de fun. do. l. j. ⁊. ff. de alie. iudi. l. ex hoc edicto. §. ſȝ heredẽ.
¶ Sequit̃ aut̃. Nunc aũt. que eſt de nup. §. deinceps. ⁊. §. ſoluto. colla. iiȷ̃.
x Nunc aũt. Sic ergo immutat aut̃. qꝺ dicit lex iſta. qꝛ ꝑ aut̃. p̃ſumit̃ parẽs talia lucra ꝯſeruare liberis niſi exp̃ſſe trãſponat in alios: lȝ gñaliter bona alicui dimittat. ⁊ ſic ſpãle derogat gñali. ⁊ ẽ ſic. ff. de lega. iȷ̃. vxoreȝ §. feliciſſimo. Sȝ in quibus rebꝰ hẽat locũ hec aut̃. dubiũ eſt nã aut̃. de nup. §. ſoluto. parenti ad ſcꝺas nuptias nõ venienti ꝑmittit liberã facultatẽ alienãdi dotem vel donationem ꝓpter nuptias. quam corrigit aut̃. neqȝ virũ qꝺ ex dote eſt. vt in aut̃. vxore. q̃ etiã ĩmutatur ꝑ aut̃. vt fra. fi. vt. s̃. aut̃. ſi tñ. vnde pōt dici ꝙ hec aut̃. nõ loquit̃ in illa portione quã lucrat̃ parẽs ex pacto nõ exiſtentiũ liberoꝝ: ⁊ in aliȷ̃s lucris q̃ nõ ſunt dos vel donatio ꝓpter nuptias. Iteȝ eſt arg. cõtra. huic aut̃. ff. de acq. re. do. quedaȝ ſed illud regulariter eſt verũ. hoc caſualiter.
y ¶ Talẽ. dic caſuȝ ſic. Conceſſum eſt

Heredeȝ iſtituens alienare videt̃.

Caſuz po nit.

Cōceſſum eſt filijs primi matrimonij vendicare lucra primi matrimonij etiã nō adeuntibus patris vel matris hereditatem: ſed talem licentiam filij ſecundi matrimonij nō paſſi iniuriã per tertiũ matrimonium nō habent. ſcz vt ſoli ea lucra habeant ſi filij prioris matrimonij extãt ideoqz ꝓ parte ſunt heredes ſecũdi matrimonij: ſed ſm hũc caſum eſt cõtra. vt. ſ. eo. cũ alijs. Solu. illa trahiẗ ad iſtã ⁊ ſm iſtam intelligitur ſm. M. vel hic loquiẗ de ſimplici donatione que debz diuidi inter liberos primi matrimonij ⁊ ſecundi. ſ. vero de dona. ꝓpter nup. quaz ꝓpriaz habere debent. Vel melius ibi adierũt filij ſecũdi matrimonij hereditatẽ ⁊ ſic habuerunt precipuũ: adierũt dico parentis a quo lucrũ factũ eſt: id eſt hereditatẽ primo mortui parentis id eſt ſecundi matrimonij. hic repudiauerunt filij ſecũdi mr̃mõij hr̃ditatẽ p̃mortui parẽtis ſed adierũt lucrãtis. Vel ibi de ſponſalitia largitate tantuz hic de alijs ſm. H. Sz vt hoc cõtrarium euites dic ſic caſuz ſm Jo. Berta habuit primũ virum: quo mortuo ſuſceptis liberis lucrata eſt ex primo .x. accepit ſecũdum ⁊ eo mortuo ſuſceptis liberis lucrata eſt eodẽ modo .xx. filij primi matrimonij non adita patris hereditate: ſz matris tãtum poſtea moriẽtis habent precipua dicta .x. que ex patre ſuo mater lucrata eſt: filij ſecundi matrimonij ſi nõ adeãt patris hereditatẽ a quo mater lucrata eſt: ſed tãtum matris ad quã cuz filijs primi matrimonij admittunẗ ſortiunẗ dicta .xx. cũ ſupradictis ſi lijs p̃mi mr̃mon. ſecus ſi adiſſent vtriuſqz parẽtis hereditatẽ filij ſecundi matrimonij: qꝛ tunc inſolidum lucranẗ illa .xx. ⁊ ſic loquitur illa dicta lex cũ alijs. ⁊ ita ibi adierũt vtriuſqz hic vnius. ſ. lucrantis. Qđ dictum eſt in matre: idem in patre ſuo pone. ⁊ idẽ dicũt in filijs primi matrimonij. vt ſi tñ poſterius decedẽti ſuccedãt vel ꝓ parte vendicent lucra p̃mi matrimonij ꝓ qua ſunt heredes cuz filijs ſecundi matrimonij. Sed Jo. cõtra in hoc: ſunt em̃ iniuriati primi per ſecundũ matrimoniũ: ⁊ ideo vendicãt in ſoliduz ex quantacũqz parte ſunt heredes. filij aũt ſecundi matrimonij nõ patiunẗ iniuriam. ⁊ ſm has. ll. nam per auẗ. fecit vel nõ fecit iniuriã: integrã tamẽ ſeruat vt p auẗ. neqz virum qđ ex dote eſt. que auẗ. in nuptialibus lucris tantũ loquiẗ vt ex rubrica apparet. alia enim lucra quomodo velit alienat niſi ad ſecunda vota cõuolet. vt in auẗ. eo. §. ſi vo expectet. que nõ alienata filijs deferuntur ſm. H.

Mulier binuba ſi ex vtroqz mr̃imõio lucreẗ q̃li ter illud i ter filios diuideẗ.

filijs[a] vt etiaz non adeuntes[b] paternam vel maternã[c] hereditatẽ lucra vẽdicarent[d]: que parens eorum ex matrimõio q̄ ſecundo thoro[e] minime mutauit ſibi[f] acq̄ſita nõ alienauit: nullo mõ eis cõcedimus: ſi paternam vel maternã hereditatem[g] ab inteſtato ex p̃te[h] (ſi forte alij etiã ex ãteriore matrimõio moriẽti parenti filij ſint) ſibi acquiſierint[i].

Bona parentuz ad ſecunda vota trãſeuntium ſunt liberoꝝ qb⁹ debẽt lucra reſeruari tacite obligata. nec patria poteſtas ipedit iſtã tacitã hypothecã tñ pater filio ad reddendã rationẽ adminiſtrationis nõ cogiẗ. h. d. cuz glo. bal. vel ſic. Sicut bona matris ita patris ad ſecunda vota trãſeuntis ſunt obligata liberis primi matrimonij ꝓ lucris cõſeruandis ac etiaz pro alijs bonis a matre vel a materna linea ad filium peruẽtis in qbus pater habet vſumfructũ non tñ filij ex cauſis p̃dictis poſſunt perſcrutari adminiſtrationẽ parẽtuz. h. d. ſal.

In illo etiam veterem[k] ſanctionem adimplẽtes precipimus exemplo matris cuius res poſt ſecũdas nuptias filijs ex priore matrimõio natis in hypotheca ſuppoſite ſunt: ad conſeruãda eis lucra que ex priore matrimonio ad eam ꝑuenerũt. Patris quoqz bona que habet habituruſqz eſt filijs ex priore matrimonio natis poſt ſecũdas eius nuptias ad ea conſeruanda que ex eorum matre lucrat⁹ eſt ſuppoſita eſſe. Illius[l] etiaz patris qui in ſua poteſtate talez liberum vel liberos habens maternam ſubſtantiaz eis vl' ex materna linea ad eos deuolutam ſeruare compellitur: bona hiſdem liberis ſuppoſita eſſe ad cõſeruandas eaſdẽ maternas res decernimus: ita tamen vt occaſiõe taliuz hypothecarũ neqz patris neqz matris filij valeant adminiſtrationem perſcrutari: vel aliquam eis mouere ſuper hoc queſtionem cũ perſpicui iuris ſit etiaz ſi alienata ſint eoꝝ bona que extra mẽorata lucra vel maternas res ſunt iuris hypothece[m] integrũ hiſdẽ manere filijs.

Iſta lex cõcernit. l. hac edictali. ⁊. h. d. Totum quod vltra modũ ſecũde coniugi daẗ vl' relinqtur tanq̄ nõ datũ liberis vtriuſqz matrimonij applicaẗ. in hoc corrigiẗ l. hac edictali. §. ſi vero que dicebat' q̄ applicabaẗ ſolum filijs offenſis per tranſitũ ad ſecunda vota. hodie corrigiẗ hec. l. ⁊ redit ad. l. hac edictali. p auẗ. de nupt. §. optime. verſi. vt h decernẽs. ⁊ p auẗ. ad eos. hic poſitam. vnde corrigẽs corrigiẗ ⁊ ad p̄ſtinum ſtatum ius reducitur. Bal.

Idem. a. Mẽne. pre. prẽ. L. ix.

Quoniam p̃terite[n] leges omnia que liberis[o] ex p̃ore matrimonio procreatis mulier quidẽ ſecundo marito vir autez vxori ſecunde dotis vel ante nuptias dõationis nomĩe vel alio quocũqz modo dederit vl' reliquerit: ampliora his que vni filio vel filie ex anteriore matrimonio ꝓgenitis dãda vel relinquẽda ſunt reuocata ad ſolos filios ex priore matrimonio natos peruenire conſtituerũt: nullaqz in hac parte filiorum ex ſecũdo matrimonio natorum mentio[p] facta eſt: hoc quoqz corrigentes omnia que memorato modo reuocãtur: non ſolum ad filios prioris matrimonij: ſed etiam ad eos qui ex ſecũdis nuptijs nati fuerunt pertinere[q]: et in capita inter oẽs diuidi ſancim⁹.

Statuta i lucris nuptialib⁹ mr̃imõio morte ſoluto locũ habẽt: ẽt ſi ſoluaẗ diuortio. hoc dicit Salyce.

Ad hec[r] lucra q̃ marito vel vxori ex dote vel ante nuptias dõatione occaſione repudij accedũt: indiſtincte poſt ſecundas eorũ nuptias liberis ex priore cõiugio ꝓcreatis ad ſimilitudinez primi matrimonij morte diſſoluti ſeruari[s]. nec decetero repudij cauſam[t] requiri: vel aliã in ea re exquiſitionem fieri.

In auten. de nup. §. j. et. §. nec illud: ⁊. §. optĩe. colla. iiij. cõſtitu. j.

Iſta auẗ. corrigit. l. codicis ⁊ redit ad legẽ hac edictali. Et rõ ẽ qꝛ ſoli iĩuriã paſſi dñt ꝯſeq lucrũ i recõpẽſationẽ iĩurie. ſaly.

Ad eos[u] ſolos etiã nũc ꝑtinet ⁊ ſi qs p̃moriẗ relicta ſobole portio eius ad eam defertur.

Ne nature iĩuriarenẗ leges liberi q ſũt vere ingrati nõ habẽt beneficiũ. l. hac edictali. h. di. bal. vel ſic. Liberi ingrati non admittunẗ ad partẽ lucri qđ debeẗ filijs p̃mi matrimõij: ex eo qꝛ plus debito ſit datũ vel relictum ſecundo coniugi. h. d. Saly.

c Vel maternam. ſcz primo morientis. ſed ſecundi. ſic. vt. ſ. eo. generaliter. §. in his.
d Vendicarent. ipſi ſoli.
e Secundo thoro. i. tertio. omne enim matrimoniũ poteſt dici ſz q̄ primũ ſequitur forte reſpectu ſecundi qđ eſt primũ poſt ſecundũ. ⁊ ſic de alijs: ⁊ ſic in auẗ. de heredi. ⁊ fal. §. inordinatum.
f Sibi. i. parenti.
g Hereditatẽ. ad quã venit lucrum.
h Ex parte. quod ita eſſe poteſt.
i Acquiſierint. quaſi dicat nõ eius parẽtis a quo venit lucrum ſm caſum. Jo.
k In illo. veterem. ſ. illam. ſ. eo. hac edictali §. omnibus. vbi diciẗ qđ hic ſubijcit vſqz ibi. patris.
l Illius. etiaz patris nõ ſoluz ſuperioris. Et dic q̄. ſ. pro cõſeruatione lucroꝝ. id eſt ꝓ ꝯſeruatione rerum maternarum.
m Ius hypothece. cũ res obligate tranſeant cũ ſua cauſa. vt. j. de diſtrac. pig. ſi debitor. qđ autẽ hic de patre dicit ſimpliciter veruz eſt q̄ filij in eius poteſtate cõſtituti nõ debent p̄ſcrutari eius adminiſtrationẽ vt in auẗ. de nup. §. ⁊ ita circa taliuz. ⁊. j. de bo. que libe. l. fi. niſi ipẽ ſuſpectus habeatur de fraude vel de alienando. vt. ff. ad trebellia. l. imperator adrianus ſz in matre nõ eſt ita ſimpliciter admittendum nam nil prohibet eius adminiſtrationẽ perquiri in predictis lucris. ⁊ facit de bo. mater. l. j. ⁊ de bo. que libe. cũ oportet. §. non autem. ⁊. §. fina.

Filij i poteſtate cõſtituti patris adminiſtrationẽ nõ debẽt p̄ſcrutari.

n Quoniam preterite. vt. ſ. eo. l. hac edictali. ⁊ de dona. ante nup. ſi conſtante. §. ſi.
o Liberis. ablatiui abſoluti.
p Mentio. facta. ſcilicet vt ipſi aliquid habeant.
q Pertinere. ſic ergo per hanc legem corrigiẗ illa lex hac edictali in princip. ſed ⁊ corrigitur per auẗ. quam habes ad eos ⁊c.

a Filijs. ſecundi matrimonij.
b Adeuntes. ⁊ hoc in diuerſis caſibus ſm has. ll. vt proxi. dixim⁹. ſed hodie lz nullius. vt in auẗ. he res. ſ. eo.

r Ad hec. i. iuxta. hec.
s Seruari. ſubaudi ſancimus.
t Cauſam requiri. i. a qua parte vel quare ſit miſſum.
v Ad eos. que ſumitur in auẗ. de nupt. §. optime ⁊. §. nec illud. ⁊ ſic reditur ad. l. iſtam veterem. Item ſi nihil datum fuit filijs prioris matrimonij ⁊ aliquid datum fuerit ſecundo marito vel vxori totum reſtituitur filijs illis: ita q̄ filij ſecundi matrimonij quarta debita non fraudantur. Vel aliter. vt no. ſ. eo. l. hac edictali. circa prin. Unde miror etiã quare queſierũt hic qdã vtrũ filij primi mr̃imonij habebãt querelã ſi nil ẽ eis datũ. cũ em̃ habeãt ꝯditionẽ ex hac auẗ. nõ habet locũ querela. vt inſti. de inoffi. teſta. §. tam autem. ⁊c.

Filijs p̃oris thori qbus nihil relinquiẗ q̄rela nõ daẗ

a C Um apertiſſime. legib⁹. vt.ſ. de inoffi.teſt.l.liberi. ⁊.l. oino.
b Si hoc.i.cauſam ingratitudinis.
c Iidem.ſ.parentes.
d In ſuis elogijs.ſi eñ cauſa ingratitudinis nõ fuit expreſſa nõ lic; parētibus exheredare.vt.j.de libe.prete.auſ.non licet.

Idem.a. Demoſteni. prefecto pretorio. Lex.x.

C Um apertiſſime legibus[a] cauetur igratos liberos a maiorum ſuorū hereditate merito eē repellendos: ſi hoc[b] ijdem [c] in ſuis elogijs[d] cõſcripſerunt ⁊ reuera hoc fuerit reuelatum[e]: reclamare videtur hmõi ſanctõi[f] diualis ↄſtitutio[g] leõis iclyte recordatiõis: q̄z ſup filijs ex priore matrimõio ꝓcreatis ↄſcripſit. Nam cū neceſſitas[h] eſt p̄ri vl' matri q ad ſcḋa vota migrauerūt tm̄ p̄ſtare p quācūq; cām ſecūdo marito vel nouerce q̄ztum[i] filio vel filie ex anterioribus nuptijs ꝓgenitis q ꝑtem minimā habitur⁹ eſt reliquerit maxima iniquitas ex hac ſanctiõe cõtra gēitores efficiebat.liberi etēm ſciētes q ōimõ aliqd ſibi a gēitorib⁹ ſuis ēt nolētibus relinquēdū eſt: ⁊ tm̄ q̄ztū ſcḋs maritus vel nouerca acceperit: cū oī licētia ⁊ laſciuia ſuos genitores iniurijs afficiebant. quapropter ſancimus igratos reuera liberos: neq; hoc bñficiū q diualis ↄſtitutio leonis auguſte memorie eis p̄ſtitit: im poſterū poſſe ſibi vēdicare[k] ſed q̄ſi igratos ab oñi hmõi lucro repelli: quā obſeruationē i pſonis ēt aui: ⁊ auie: proaui ⁊ ꝓauie: nepotū vel neptū itē ꝓnepotū vel ꝓneptum: ſiue in ptāte ſiue emācipati emācipateue ſint ex paterna vl' materna linea veniētib⁹ cuſtodiri cēſem⁹. Sz quēadmodū genitoribus prouidimus ita ⁊ innocuā poſteritatē nullis affici iniurijs patimur: vt nõ genitores q ſeſe ſecūdis nuptijs deuouerūt irrationabile odiū ad p̄ores liberos forſitan habētes: ſine iuſta rõne eos ingratos vocare ↄcedātur. Eos etēm liberos hmõi beneficio defraudari volum⁹ q re ip̄a ingrati circa ſuā[l] antiqtatē ab heredib⁹ genitoꝝ liqdis ⁊ indubitatis ꝓbatõib⁹ ↄuicti fuerit ex hmõi caſib⁹ q antea p̄ſcis legib⁹ enumerati ſūt.

Si ſecundo nupſerit mulier cui maritus vſumfructū reliquit.

Mulier tranſiens ad ſecūda vota vſūfructū ſibi relictū a primo marito ꝑdit: ⁊ liberis prioris matrimonij reſtituit ⁊ ſi eſt in mora expreſſa vel tacita reſtituendi cõdemnatur ad oēs fructus quos ꝑcepit indebite: ſecus ſi fuerat lucrata plenum dñium.nam tunc vſūfructum non ꝑdit.bal.

Impa. Valen. Theo. ⁊ Archa. aaa.taciano.p̄.p̄. Ti.x. Lex. vnica.

S I vſumfructū maritus rerū ſuarū decedens vxori reliquerit: eaq; in ſecundas nuptias conſortiūq; cõuenerit: vſumfructū quē ex priore marito cõſecuta fuerit amittat: atq; eū filijs[m] ex ea die quo nupſerit mature reſtituat. Qḋ ſi liberos ex priore m̄rimonio: adhuc imbecilitas hēbit infantie: nec muniat eos tutoris auxiliū: ac p hmõi occaſionē mater q̄ relicta fuerāt vſurpauerit: oia legitime repetant: ⁊ cū cõpetentibus[n] fructib⁹ ad liquidu; deducta rõne reſtituat. Hec de vſufructu quē vir extremā ↄſtituēs volūtatē de reb⁹ ꝓprijs vxori reliq̄rit. De vſufructu vero rerū añ nuptias donatarū ea obſeruari[o] que anteriores conſtitutiones decreuerunt ſancimus.

I N auten. de nup.§. ſi nuero ſolum col.iiij. Conſti.j.

Iſta auſ. ẜ vnā lec.legis diuidiſ in duas ꝑtes.nam in prima loquiſ in vſufructu relicto vxori. in ſecūda loqtur in vſufructu qui datur inter viuos vel p ſe vel cū ꝓprietate.ſecūda ibi: ſz vſufructus.h.d.bal.

H Oc locū[p] hz ſi datus vel relictus fuerit ea lege: vt ex ſecūdis nuptijs interiret: aliogn pſeuerat: ſiue relictus[q] eſſet: ſiue donatus[r]: qbus caſibus licuit[s]. Sed vſufructus in dote ſiue ante nuptias donatione lege ꝑmiſſus non poteſt a teſtatore derogari[t].

De dotis ꝓmiſſiõe ⁊ nuda pollicitatione.

Dos incerta re ⁊ genere ex pacto nudo nõ põt peti: etiā ſi nudū ſit pactū in ſcriptura redactū.h.d.Bal.vel ſic. Duo ſpecialia circa idem non poſſunt concurrere h.d.⁊ ad hoc ſemp allegaſ.Saly.

Imperato. Alexan.a.Claudio. Titu.xj.Lex.j.

F Ruſtra exiſtias actionem tibi competere quaſi promiſſa dos tibi nec preſtita ſit: cum neq; ſpecies vlla nec quantitas[u] promiſſa ſit: ſed hacten⁹ nuptiali inſtrumento aſcriptum ſit: q ea que nubebat dotez[x] dare promiſerit.

e Reuelatū.i.ab heredibus probatum.
f Sanctioni.i.ſtatuto veterum legum.
g Cõſtitutio.quā habes.ſ̄.eo.hac edictali. in principio.
h Neceſſitas.ſcz ſi aliquid vult dare: quaſi diceret ⁊ nõ plus.
i Quantū.fiſco hyſteron ꝓteron.ſic ⁊ inſti.de iniur.§.iniuria.
k Vendicare.imo ⁊ illa cõcedit exheredare. ſz dic illud a cõpoſitoribus additum.vel aliud verū in quarta.nõ autē in bñficio legis leonis.
l Suā antiquitatē.i. maiores ſuos. Et põt h legi auſ.q̄ dicit ſic. mater tñ filio donans ſi ad ſecūdas nuptias venerit nõ poterit occaſiõe ingratitudinis reuocare niſi ex tribus cauſis: ſi filius vite matris inſidietur: aut manus ip̄as inferat: aut circa totius ſubſtātie ablationē agere aduerſus eam declaretur.

Si ſecūdo nupſerit mulier. De penis ſcḋo nubentiu; dixit.ſ̄. ti.j. generaliter.nunc ſpāliter in caſu vno.

m S I vſūfructu;.filijs. legitie etatis.
n Et cū competentibus.i.ꝑceptis tm̄ nõ ꝑcipiendis ẜm quoſdā ⁊ ſic intelligūt qḋ dicitur ſ̄.de vſufructu ſi pater.
o Ea obſeruari.vt ꝓprietas amittaſ vſufructu retēto ſi ſecundo nupſerit.vt ⁊.ſ̄.titu.j.hac edictali.§.his illud ⁊.l. femine.
Sequiſ auſ. Hoc locū.que legiſ in prin.l.
p H Oc locū.i. talis vſufructus amiſſio.
q Relictus: p legatū vel fideicõmiſſum.
r Donatus. inter viuos.
s Licuit.qḋ dic ꝑ exē plū.vt.ff.de dona. iter vi.⁊ vxo.l.ſi ſpõſus.§. ↄceſſa.⁊.§.ſi maritus.⁊ §.ſi qs.⁊.l.q ſi vir. ⁊.l. qḋ adipiſcende.
t Derogari. Arg.in auſ.ↄſtitutio que de dignitati.§.pe.⁊ eſt rõ in ſupiori caſu: q2 ↄditio nõ nubēdi ſcḋo nõ eſt in vidua improbata: ſz in virgine ſic.vt.j.de indic.vidui.l.ij.⁊ in auſ.cui relictū. Itē aliud eſt forte in vſufructu alioꝝ lucroꝝ qbus poterit derogare teſtator. Sz qd ſi dicat vir.relinquo eā dñam ⁊ vſuariā vel dñam ⁊ vſufructuariā.qd habebit mulier per talia legata. Videſ q nil. vt.ff. de reg.iur.l.vbi repugnātia. Ecõtra q ſic vt ſint duo legata.ſ.plene ꝓprietatis ⁊ vſufructus. vt.ff.de vſufru.lega.l.ſi ticio fundus. vñ cū ꝓprietatē nõ hēat p hoc: q2 p hoc teſtator aliū inſtituit habebit vſumfructū p.l.illā.ſicut ⁊ al's dī.lego vſūfructū habitationis: nā vſum habitationū videſ legare. vt.ſ̄.de vſufru.cū antiqtas. Alij dicunt eo plus q heredes iure fideicõmiſſi teneanſ reſtituere hereditatē: ſz ẜm cõſuetudinē ſic ⁊ hic cum dicit dñam ⁊ vſufructuariā dz habere alimēta. Sz an in extraneis inſtitutis hēat locū eadē ↄſuetudo. Quidā nõ. alij q ſic. ſz de iure videſ q ſic vt.ff.de leg. ⁊ ſe.cõ. de qbus ⁊.j.que ſit lon.cõſue.l.j. Ecõtra.q nõ: q2 plenius filijs q̄ extraneis hereditas debeſ. j.de codicil.l. ſi. ꝑdict⁹ tñ vſufructus nõ valet vltra dodrantē.vt.ff. de vſufru.l.oiu;.⁊ extimatur.vt.ff.ad.l.fal.l.hereditatū. Itē ad hoc.j.de indic.vidu.l.ſi.⁊ no.in auſ.de tri.⁊ ſe.§.ꝓhibemus.⁊ exp̄ſſe.ff. de vſufru.lega.l. vxori.ij. Sz an idē in extraneis inſtitutis. Dico idem. Vel dic q non.q2 alia rõ eſt ibi.vt.j.de codicil.l.ſi. Sz arg.ↄ.ff.de leg.⁊ ſe. ↄſul.de qbus.ij.rñ.

Mulier vſuaria

vel vſufructuaria qd habere dz.

De dotis ꝓmiſſiõe. Dictū eſt de nuptijs tā primis q̄ ſecūdis. cūq; vtriſq; dos accedere ſoleat ea rõne de eius dotis ꝓmiſſione vel pollicitatione ſupponit. Et eſt pollicitatio ſoli[s] offerētis ꝓmiſſio.que pars quidē pacti eſt: ſz ponit partem ꝓ toto.vt.ff.de polli.l.iij.

Cõtinuatio.

Pollicitatio.

v F Ruſtra. nec q̄titas.ſ. certa vt habeat locū ↄrium. Vl' dic q nec certa nec incerta.⁊ ſic nullu; eſt cõtrarium.
x Dotē.que niſi certa ſit nõ põt peti.vt hic ⁊ arg.ſ̄.man.l. ſalariū. ⁊.ff.de verb.obli.ita ſtipulatus.in princi. Sed cõtra.ff.de iure do.l. cū poſt.§. gener. Sol. ibi in arbitrium boni viri erat collata. hic autem nullius.ẜm Azo. Vel hic ꝓmiſit ſe datu; ibi ↄſtitutuꝝ.hoc nõ vz vt j.e.ſi cū vbi ſe datuꝝ ꝓmiſit ⁊ tñ val;. Vel tertio ibi p̄r ꝓmiſit cui⁹ officiū eſt dotare.h extrane⁹: q̄ nõ pl;.nā ⁊ h ip̄a met mulier ꝓmittebat. Tu aūt dic q ibi interuenit ſtipulatio: hic non. nec etiā pactū: ſz ſola ſcriptura q̄ cõtineſ q ea q̄ nupſit dotē ꝓmiſit. Sz huic obijciſ q ex quo ſic eſt ſcriptū p̄ſumiſ ⁊ factū.vt inſti. de fideiuſſori.§.ſi.⁊ arg.j.e.l.iiij.ſed in illa.l.j.e.fuit ſcriptū volūtate nubentis hic ſine voluntate. Vel ibi certa quātitas licet minor ſoluta eſt ⁊ fuit. vnde ꝓpter quātitatē certā pactum ibi interceſſiſſe intelligiſ. hic autē tm̄ dotem

Scriptura p̄ſumitur ſolēniter acta.

tm̃ dotē ꝑmiſſaꝝ ꝯtineri in inſtrumēto. Ad aliā dic ꝙ hic iā duo eſſent ſpecialia: ⁊ ꝙ preſumentur ſolēnitates. ⁊ ꝙ incerta dos valeret ꝙ eſſe nō pōt vel hic nudo pacto: ibi ſtipulatione fuit ꝑmiſſa. vñ cū oportet hic eſſe duo ſpālia. ſ. ꝙ ex nudo pacto actio daretur ⁊ ꝙ ad incertū ibi aūt ad vnū tm̃. ſcꝫ ad incertū ⁊ eiſdē modis ſolue aliud cōtra. j. eo. ſi cū ea. vt hic. ⁊. j. de donatio. ſi qs argentū. ſꝫ regulariter cōtra. vt. s̃. locati. ſi tibi. ſꝫ hodie fingitur ineſſe ſtipulatio. vt. j. de rei vxo. ac. circa p̃n. Eſt ⁊ ſcōm ſpāle in dote. s̃. eo. l. iij. Itē tertiū. s̃. eo. ſi volūtate. ⁊ facit. j. de teſta. qm̃ indignū. ⁊. s̃. de nō nume. pecu. l. gñaliter. ⁊ inſti. de verb. obliga. §. in hac. ⁊. s̃. ad velleia. l. generaliter. Accur.

qꝫ parit actionē.

a SI ꝑ dote. oſtēderis. ſ. dotē ꝑmiſſam ⁊ vſurā ꝑmiſſaꝫ ⁊ idē ſi tantū vſura eſſet ꝑmiſſa. nā qđ alſ facit ſolutio vſuraꝝ ꝑ longū tēpus. vt. ff. de vſur. cū de in rē verſo. hoc debꝫ ſtipulatio facere ꝑ vnā horā. vt. j. ad legē fal. l. ſi. ⁊ ſic etiā h. Quidam dicunt ꝙ nō fuit ꝑmiſſa ſors niſi fictione iuris per hoc ſcꝫ ꝙ vſura fuit promiſſa.

b Precipiet. prepoſita certi ꝯditiōe ex ſtipulatu ſi tm̃ tu vir ſubeas onera matrimonij. ſec⁹ ſi pater mulieris. vt. ff. de iure do. cū poſt. §. in domū. ⁊. ff. đ excep. do. l. pater. An aūt dicendū ſit idē ſi ſpōſus ſponſam exhibeat queritur. qđ ſatis dici pōt. vt tūc ſcꝫ habeat fructus ⁊ vſuras alſ non.

c SI cū ea. arbitrat⁹ ſcꝫ is qui dotem promiſit.

d Actionib⁹. i. actione puta certi cōditione ex ſtipulatione.

e Videtur. fauore dotis etiā certa intelligitur quātitas: que ſcꝫ colligitur ex facultatib⁹ ⁊ ſm dignitatē viri. vt. ff. de iure do. l. quero. ⁊. l. cū poſt. §. gener. ⁊ ſic ē cōtra. s̃. e. l. j. ſed ibi ſolui. qꝛ hoc ē ad arbitriū. Itē no. ad arbitriū boni viri recurri. ⁊ ſic a perſona recedi. vt. ff. de reg. iur. l. in ꝑſonā. §. generaliter. ⁊. j. ꝓ ſocio. ſi ſocietatē. j. colū. ⁊. ff. de cōtrahē. emp. hec vēditio. ⁊ ſic faciunt ad queſtionē eius qui ſe cū pignoribus compromiſit in offenſum. Sed arg. cōtra vt a ꝑſona nō recedatur. ff. de verb. ob. ſi qs arbitratu. ⁊. ff. ꝓ ſocio l. ſi coita.

Arbitriū boni viri qñqꝫ requirit̃ ⁊ a ꝑſona receditur.

f SI volūtate. petēdis. i. petens tu vir niſi animo ſimulādi hec facta ſunt vt faciunt ignobiles cū nobiles accipiunt. Et no. mirabilē fictionem cui eſt arg. cōtra in mutuo. vt. ff. ſi cer. peta. l. qui pecuniā. ⁊ facit. s̃. de nō nume. pecu. l. in ꝯtractibus. §. ſed quoniam.

Qui promittit vſuras dotis videtur ipſam dotē ꝑmittere. h. d. Bal.

Impera. Gordia. a. Herodoto. prefec. preto. Lex. ij.

SI pro dote promiſſa vſuras dare ſocer tuus ſpopōdit id ꝙ deberi oſtenderis [a] competēs iudex ſolui tibi precipiet [b].

Qui cōmittit ſe i arbitriū ſtipulatoris videtur ſe cōmittere tanꝙ in arbitriū boni viri. h. d. bal. Etiā ſi ꝑmittēs ſit extne⁹ ſal.

Idem. a. Claudio. Lex. iij.

SI cū ea q̄ tibi mr̃imōio copulata eſt nuberet is cui⁹ meminiſti dotē tibi nō adita q̄ꝫtitate ſed qđcūqꝫ arbitrat⁹ [c] fuiſſet ꝓ ea daturū ſe rite ꝑmiſit: ⁊ interpoſite ſtipulatiōis fidē nō exhibet cōpetentib⁹ actiōibus [d] vſus ad repromiſſi emolumentū iure iudicioꝝ peruenies. Videtur [e] eñ boni viri arbitriū ſtipulationi inſertū eſſe.

Ille q̄ cōfitetur ex cauſa dotis plus receptiſſe q̄ꝫ receperit poteſt agere vt id qđ nō recepit recipiat. h. d. Bal. ⁊ nō eſt alibi.

Impera. Diocle. ⁊ Maxi. aa. Rufo. Lex. iiij.

SI volūtate dotātis in dotali inſtr̃o plura tibi tradita ſcripſiſti q̄ꝫ ſuſcepiſti: itelligis đ his q̄ deſunt petēdis [f] pactū eſſe conſecutū [g].

Ex ꝑmiſſione dotis agit maritus nō mulier. h. d. Baldus.

Iidem. aa. ⁊. cc. Daſumiane.

SI pro te pater marito tuo ſtipulāti ꝑmiſit [h] dotē: nō tibi ſed marito tuo ſtipulāti contra ſucceſſores ſoceri [b] ꝯpetit actio [i]. Lex. v.

Dos ꝑmiſſa nudo pacto cū ſcriptura vel ſine ſcptura peti pōt. h. d. vl' ſic. Ex nudo pacto dotis ꝓſtāde oritur actio. h. d. bal.

Imp. Theo. ⁊ Val'. aa. Hierio. pre. pre. Lex. vj.

AD exactōeꝫ dotis quā ſemel ꝓſtari placuit: q̄liacūqꝫ ſufficere v̈ba cēſem⁹: ſiue ſcripta fuerit ſiue nō: ēt ſi ſtipl'o [k] in pollicitatiōe rerū dotaliū minie fuerit ſubſecuta.

Pater ſimpliciter dotādo filiā nō exꝑmēdo de quo patrimonio videtur dotaſſe de ꝓprio patrimonio ipſius patris. ſi v̈o expſſit ꝙ dotabat de ꝓprio patrimonio et filie tunc ſi eſt ſoluendo. intelligitur dotaſſe de proprio. ſi vero non eſt ſoluēdo intelligitur dotaſſe đ patrimonio filie. h. d. iſta lex ſingularis ⁊ vnica: ⁊ vna de quinquaginta deciſionibus iuſtiniani. Bal.

Imperator Iuſtinianus. a. Iohanni. prefec. preto. Lex. vij.

SI pater dotē ꝓ filia ſimpliciter [l] dederit [m]: vel ꝓ filio ante nuptias donationem fecerit [n]: habeat auteꝫ filius vel in poteſtate cōſtitutus vel forte emancipatus res maternas: vel ex alio modo tales q̄ acquiſitionem effugiunt [o]: quarum vſufructus ſolus apud patrem remanet: vel quocūqꝫ alio modo poterat quaſdam actiones contra patrē habere [p]: dubitabatur apud veteres vtrū ne videatur pater ex hoc ipſo debito dotis vel añ nuptias donationis feciſſe promiſſionē vel donationē: vt ſeſe ab hmōi nexu liberet an debitū qdeꝫ remaneat in ſua natura: liberalitas aūt paterna dotem vel ante nuptias donationem dare ſuggeſſit. Et in tali dubitatione multa pars legiſlatoꝝ ſeſe diuiſit: alio etiā incremēto hmōi queſtioni addito: ſi forte dixerit in iſtrumēto dotali ex reb⁹ paternis ⁊ maternis dotē vel ante nuptias donationeꝫ dare: vtrū ꝓ dimidia parte videatur datio vel ꝑmiſſio facta eſſe: an ꝓ rata [q] portione vtriuſqꝫ ſubſtātie. Vtranqꝫ igitur dubitationeꝫ certo fini tradētes ſancimus: ſiquidē nihil addendū exiſtimauerit: ſed ſimpliciter dotē vel añ nuptias donationē dederit: vl' ꝑmiſerit ex ſua liberalitate [r] hoc feciſſe intelligi [s]: debito i ſua figura remanēte. Neqꝫ eñ leges incognite ſunt: quibus cautū eſt oīmodo paternū [t] eſſe officiū dotē vel añ nuptias donationē ꝓ ſua dare ꝓgenie: liberalitas itaqꝫ talis remaneat vera [v] ⁊ irreuocabilis vt puro noīe liberalitas ⁊ debitā ſuā ſequatur fortunā. Vbi autē ex rebus tā ſuis q̄ꝫ maternis [x] vel alijs q̄ nō acquiruntur: vel ex ſuis debitis dixerit ſe feciſſe hmōi liberalitates: tunc ſiquidē penit⁹ inopia tētus eſt ex illis videri rebus dotem vel ante nuptias donationē eſſe datā: q̄ ad filios vel ad filias ꝑtinent [y]. Si v̈o ⁊ ipſe ſubſtātiā idoneā [z] poſſidet: ⁊ in hoc caſu de ſuo patrimo-

l SI pater. ſimpliciter. id eſt nō deſignato ex quo pr̃imonio

m Dederit. per deſtinationem.

n Fecerit deſtiatiōe.

o Effugiūt. i. nō acquirunt pr̃i vt aduētitia caſtrēſe ⁊ quaſi caſtrenſe.

p Habere. cū ſit emācipatus. Vel dic inſpecto naturali iure. Vel dic de ipſis in qbus pater hꝫ vſumfructum.

q Pro rata portiōe. vt plus de maiori ſubſtantia dare videatur.

r Ex ſua liberalitate. id eſt ex ſua ſubſtantia.

s Intelligi. ſecus ꝓſumā in auo. argu. ff. de neg. geſt. neſenni⁹. nā ibi nō cōpellitur auia dare alimenta: qꝛ nepotes ſufficientes erāt hic autem ſic dotare: licet filij ſufficiant ſibi.

t Paternū eſſe officiū. vt. ff. de ritu nup. q liberos nō maternū. vt j. ti. j. mater niſi quādo eſſet heretica. vt. s̃. de hereti. l. cognouimus. Quid aūt ſi extraneus dotē ꝓ muliere promiſit: de cui⁹ patrimonio videtur promittere: de ſuo vel mulieris ſiue patris mulieris. Rñ. mulieris vel patris: quaſi eius gerat negociuꝫ: niſi aliud ꝓbetur. arg. ff. de neg. geſt. neſennius ⁊. ff. de admi. tuto. l. cuꝫ poſt mortem. §. j. ⁊ de leg. iij. vxorem. §. pater

Dos ſi ꝑ extraneū ꝑmittitur: de cuius patrimonio ꝑmiſſa preſumitur.

v Vera. non ficta ꝙ pater iactet ſe dare de ſuo ⁊ de ſubſtantia filie detur. vt. j. e. l. ſi. in ſi.

x Maternis. filio delatis.

y Pertinēt. ſed hoc quid prodeſt patri. naꝫ ⁊ ſi hoc non preſumeres. tamen non cōdemnaretur pater. niſi in quātum facere poteſt. vt. ff. de re iudi. l. ſed cū hoc. Reſpon. prodeſt: quia ſi perueniat hoc caſu ad meliorē fortunam non poterit conueniri cum iam ſolutum eſt marito ſecus autē ſi de ſuo preſumeres eum promiſiſſe.

g Cōſecutū. agetur ex prima ſtipulatione. ⁊ ſi excipiatur de confeſſione replicabitur de tacito pacto.

h SI ꝑ te. ſoceri. ſcꝫ ſui. i. patris tui. ſed ſi tu es heres equaliter cuꝫ fratribus de tuo eſt tota dos ſoluēda. vt. ff. de col. do. l. j. §. pe. ⁊. j. de col. l. ij.

i Actio. ſecus in legato. vt. ff. de lega. iij. l. fideicōmiſſa. §. interduꝫ ſm Io. ⁊ de leg. j. l. ſeruo legato. §. ſi teſtator.

Pactuꝫ nudū qñ

k AD exactionē. ſi ſtipulatio. ſpāle vt ex nudo pacto oriatur actio.

z Idoneam. ſcꝫ tantā vel talem ex qua cōmode poterat hanc dotem pro filia dare ⁊ accipere cōmode ſm dignitatem ⁊ facultateꝫ ſuam. vt ff. de verb. ſig. nepos ꝓculo. ⁊. ff. de iur. do. quero. Sed in caſu ſupiori indiſtincte videtur teneri de ſuo dare quādo ſcꝫ ſimpliciter promiſit. ſed ⁊ ibi puto ꝙ ſm menſuram ſubſtantie ſue teneatur. ſuperfluum vero de bonis filij vel filie intelligatur ꝑmiſſum. nec enim veriſimile eſt ꝙ vltra ſe obligauerit pater. arg. ff. de vſur. ſi ſtipulatus. ſed forte fauore dotis pōt hic dici contrarium: qꝛ hec lex videtur velle notare differētiam inter primum ⁊ ſecundū caſum.

a ¶ Intelligatur.ſcꝫ totum.
b ¶ Poterat.ratio vtriuſqꝫ.
c ¶ Conſentire.repete ⁊ poterat ⁊c.
d ¶ Liberalitati.id eſt ei qđ pater dedit.
e ¶ Periculū.⁊ ſic qđ iactauit obligat.ſic.ff.de ſerui.vrb.pre.ſi arbore.§.pe.⁊.ff.de reg.iur. in ambiguis.arg.cōtra ff.de contrahē. empt.l. ea que.

t ¶ Si polla.pro qua mater dederat dotem.
u ¶ Donādi.cā mortis vł veri⁹ mortis cā capiōis.ꝙ ē ac ſi iter viuos. *Mortis cā capio.*
x ¶ Stipulari.⁊ aliam lucraretur vir.
y ¶ Q.ō.id eſt quia.
z ¶ Ex minore.ꝙ dimidia per ꝙ videbaꝛ intm̄ ſtipulationem etiam dotis diminutam.

Cōtinuatio.

¶ De iure dotiū. De dotis ꝓmiſſiōe:⁊ de priuilegijs circa ꝓmiſſionē in dotibus cōpetētibus dictū eſt: ſequiꝛ videre de iure dotiū idest de iure qđ circa dotes ꝓmiſſas ⁊ preſtitas eſt inductum.Azo.

f Dicta. pollicitatio. ſine interrogatione precedēte dationē.vt.ff.đ polli.l.iij.
g ¶ Vel ꝓmiſſio.cū interrogatiōe.⁊ dic de dote dāda tam hic ꝙ̄ in ſuperiori caſu. Vel ꝙ eſt melius de tradēda.quo caſu p̄t ad itereſſe agi:ꝙ nō eſſet in ſupiori caſu. ſed ad eſtimationē tm̄. vt.ff.de ver.ob.ſi fundū tradi. Vel tertio.ſ.đ euictione preſtanda.
h ¶ Cōditiōe.ſ.certi.vł dic ꝯditiōe ex hac.l. Et nota ꝙ ex nudo pacto daꝛ hic actio.put ad pollicitationē reſpicit.⁊ ſic contra.ar.ſ̃. de pact.l. ex conuentione.
h ¶ Ex ſtipulatione.i. certi cōditione q̄ daꝛ ex ſtipulatiōe q̄ſi nec ſit datū cū ſit euictū.vt.ff.de vb.obli.vbi aūt.§.fi.⁊ ff.de rerū pmu.l.j.
i ¶ Interceſſerit.ſi a datione dos cepit.ſic ⁊ in dōatione diſtinguiꝛ an teneaꝛ de euictiōe donator vel nō per.l. iſtam.
k ¶ Ex empto.qꝛ eſtiatio facit ēptionē.vt.ff. e.l.plerūqꝫ.⁊.l.quotiēs ⁊.ſ̃.đ pac.l.ex ꝯuētiōe.

nio dotē vel ante nuptias donationē dediſſe itelligaꝛ[a]. ¶ Poterat[b] eñ ſꝫ ſuas vires dotē ꝓ filia vel añ nuptias dōationē ꝓ filio dare ⁊ ꝯſētire[c] filijs ſuis qñ voluerit ptē vł forte totā ſubſtātiā q̄ꝫ hēnt paterne liberalitati[d] ꝓ dote ⁊ añ nuptias dōationē aggregare:vt reuera appareat qđ ipſe vult dare:⁊ qđ de ſubſtātia filiorꝫ ꝓficiſciꝛ.ne duꝫ effuſo ſermone ſeſe iactent in ꝓmptuꝫ incidant ſui periculum[e].

¶ De iure dotium.

¶ Vbi cōſtitutio dotis incipit a ꝓmiſſione:re euicta pōt agi de euictione.ſed vbi incipit a traditione de euictione non agiꝛ: niſi res eſtimata ſit data: vel dolus dantis dotē interceſſerit.h.d. Bal.

¶ Imp.ſeue.⁊ ant.aa. Nicopho. Titu.xij.Lex.j.

Euicta re q̄ fuerat in dotē data:ſi pollicitatio[f] vł ꝓmiſſio[g] fuerit iterpoſita :gener ꝯ ſocerꝫ vel mulierē ſeu heredes eorū ꝯditiōe[h]: vel ex ſtipulatōe[h] agere pōt. ¶ Si aūt nlła pollicitatio vł ꝓmiſſio iterceſſerit[i] poſt euictionē eius:ſiquidē res eſtimata fuerit:ex empto[k] cōpetit actio. Si vero hoc nō eſt factū ſi qđē bōa fide eadē res in dotē data eſt nulla marito[l] cōpetit actio dolo aūt dātis iterpoſito[m] de dolo actio aduerſus[n] eū locū hēbit niſi a muliere dolus interpoſit⁹ ſit:tūc ei ne famoſa[o] actio aduerſus eā detur:in factum[p] actio cōpetit.

¶ Filia agens ex ꝓprio ꝯctu nō agit ꝓ hereditaria portiōe:ſꝫ ſꝫ formā ꝯctus.pōt tm̄ exceptiōe repelli ſi inſtituta ſit animo cōpēſandi ſeu iuſſa eſt eſſe ꝯtenta portiōe inſtitutionis ⁊ prelegatis iuſſaqꝫ nō petere a marito.h.d.bal. Vel ſic. Filia q̄ ſibi fuit ſtipulata partē dotis materne de m̄ris voluntate:nō ꝓhibeꝛ illā petere:etiā ſi a matre fuerit iſtituta i minori pte : niſi ꝓbeꝛ ꝙ mater eā inſtituit ne a viro ei⁹ peteret.Sa.

¶ Imp.Anto.a. Alpiadi. Lex.ij.

Si ſtipulatio đ reſtituēda portiōe dotis date ſubiecta[q] eſt: conditioqꝫ eius[r] extitit:habetis ex ea actionē i cuius pſona vtiliter cōcepta cōmiſſaqꝫ eſt:ſcđm ꝙ[s] ſi polla[t] ſoror tua de reſtituēda ſibi pte dotis hꝫ actionē:eo ꝙ mater veſtra donādi[u] aio paſſa eſt ptē dimidiam dotis poſt obitū matris filiā ſtipulari[x] metuere nō dꝫ doli exceptionē ꝙ[y] matris ſue que pactū iterpoſuit heres ex mīore[z] q̄ꝫ dimidia portiōe extitit:niſi liqdo ꝓbatuꝫ fuerit m̄rem ei⁹ mutaſſe dotis pcī volūtatē ꝯtētāqꝫ eē[a] voluiſſe filiā ſuā ꝓ portiōe h̄ditaꝛ p̄legatiōib⁹: maritūqꝫ ſuū exactiōe liberari voluiſſe.

¶ Seruus dotalis pōt per virtum in teſtamento ⁊ inter viuos manumitti. h.di. Bal. ⁊ Salyce.

¶ Imp.alex.a.Euphēio. Lex.iij.

Et ſi[b] dotis exactio defuncta i m̄rimōio filia potuiſſet ad patrē ptinere:dotalib⁹[c] tñ ſuis marit⁹ teſtō directā ⁊ fideicōmiſſariā libertatē iure dedit:⁊ p̄ſtita reuocari nō debuit[d]:cū ⁊ iter viuos māumittēdi mācipia dotalia ꝯſtāte m̄rimōio marit⁹ liberā hēat facultatē.

¶ Breuis eſt ⁊ p ſe patens.dicit enim ꝙ mulier marito ſuo pōt dare in dotem oīa bona ſua:quod intelligo non ſolum p̄ſentia ſꝫ futura ſi de futuris caueꝛ exp̄ſſe.aľs in vniuerſali diſpoſitione tranſlatiua dominij futura nō veniunt.h.d. Bal.

¶ Idē.a.Valēti.. Lex.iiij.

Nulla lege ꝓhibitū eſt[e] vniuerſa bona in dotem marito feminam dare.

a ¶ Contentāqꝫ eſſe.id eſt voluiſſet filiā ꝯtentā eſſe eiuſdē partis dotis cui⁹ ⁊ hereditatis. Vel dic ꝙ voluit ꝙ nō hēret aliqđ de dote pp hereditatē.⁊ ſcđm has duas expoſitiones ip̄roprie poniꝛ p̄legatiōibus.i.bñficijs dotis cum nō eēt in teſtamēto relicta:ſed inter viuos data id eſt ꝯceſſum ius petēde dotis.ſꝫ iō dꝛ p̄legatio:qꝛ in tp̄s mortis fuit ꝯceſſuꝫ ius petēdi.⁊ ſic mortis cā dōatio vel capio ſicqꝫ ſimile legato.vt.j. de dona.ca. mo.l.fina. Vel dic tertio ſcđm Jo. p̄legatiōib⁹ id eſt qbuſdā rebus q̄ ſibi p̄legauit p̄legationibus dico valentib⁹ ꝓ portione hereditatis.nam non valet p̄legatio ꝓ ea parte pro qua eſt heres:ſꝫ pro ptib⁹ coheredū. vt.ff.de leg.j.legatuꝫ.§.j.⁊ hoc intellige ſalua falcidia ipſi filie. Collige ergo hic ꝙ ita demū reuocat mater ſi aliqđ ꝓ hoc reliquit ꝙ accipit filia.ſic eſt contra.ff. de leg.iij. cū qs decedens.§. nuptura. vbi ſola penitentia reuocat.Sol.hic valuerat filie donatio iter viuos:ibi non:ſꝫ pro ſe matre. vñ hic non pōt ſuū ꝯſiliū ſola pnia i alterius mutare iniuriam idē ſi eēt mera dōatio cā mortis:qꝛ ſola pnia poſſet reuocari ſi ſolo nudo pacto eſſet inita:⁊ ſic inualida iure veteri.vt ff.de dōa.l.fi.⁊ facit.ff. de dote p̄le.l.ſeia. ⁊ de ali.leg.l.penul.⁊ ſolu. matri.l.que dotis.⁊ de pac.do.l.cum maritus.§.fi.⁊.ſ̃.de here.acti.ſi adulta.⁊.j.de dona.que ſub mo.l.quotiens.

l ¶ Marito.iure veteri.⁊ fac.ff.de edil.edic.l.ad res.⁊ de dōa.l.ariſto. ſed hodie ſcđm azo.ex ſtipulatu cōpetit:qꝛ ſemp fingiꝛ iterueniſſe.vt.j.de rei vxo.act.§.i.Sꝫ nos ꝯ nec eñ ibi dꝛ ꝙ deꝛ ex ſtipulatu:ſꝫ ꝙ reb⁹ euictis tacita ex hypotheca conſtituta vt ibi dices.
m ¶ Interpoſito.vtpote qꝛ res aliena data eſt.
n ¶ Aduerſus eū.ſ.extraneū dotē ꝯſtituētē nō āt ꝯ mulierē vt ſubijcit.
o ¶ Famoſa.vt.j.rerum.amota.l.diuortij.
p ¶ In factū.i.noīe doli datur in factū.⁊ ſic intellige ꝙ eſt.ff.eo.cum poſt.§.cū res.Sic ergo ex p̄dictis collige ꝙ eſt.ff.e.cū daꝛ res i dotē: aut eſtiata aut nō.primo caſu aut fit eſtimatio vt p̄cium reſtituaꝛ.⁊ tūc eſt vēditio:⁊ re euicta ex empto competit vtilis ad intereſſe.vt.j.eo.l. quotiēs.aut iō vt appareat inq̄ꝫtum res deterioreꝛ.vt eo p̄cio quo eſtimata eſt res reſtituaꝛ.vt.j.e.ſi inter virū.⁊.ff.e.dicta.l.cū poſt.§.cum res.quo caſu idē eſt ac ſi nō eſſet eſtimata.Itaqꝫ cū nō eſt eſtimata.aut initiū capit dos a datione aūt a ꝓmiſſiōe.ſi a datiōe aut ꝓmiſſuꝫ eſt de euictiōe:⁊ agiꝛ ex ſtipulatu re euicta.aut nō eſt ꝓmiſſum:⁊ tūc vel bōa fides dātis interuenit vel mala.ſi bona re euicta nō agiꝛ:ſi mala:agiꝛ de dolo aduerſus extraneū dantē.ſꝫ ſi mulier vel pꝛ eius dedit.agitur actiōe i fcm̄ in defectū famoſe actōis de dolo.vbi āt res ſiue dos icipit a ꝓmiſſiōe re euicta agiꝛ ex ſtipulatu ac ſi data nō eēt:vt mō diximus. *Dotē dāſ an teneaꝛ de euictione.*
q ¶ Si ſtipulatio.ſubiecta eſt:ſcꝫ pacto precedēti ſuper eodem.
r ¶ Eius.ſtipulationis.qꝛ ſolutum matrimonium eſt.
s ¶ Scđm qđ.dixit in genere.nunc in ſpecie.

b ¶ Et ſi dotis.Et ſi.i.q̄uis.
c ¶ Dotalibus.⁊ ſic ineſtimatis.vt.j.ti.i.l.i.§.⁊ cum lex. *Maritus eſt rei dotalis dñs*
d ¶ Non debuit h̄ ſi vir eſt ſoluēdo.vt ⁊.j.de ſer.pigno.da.māumiſ.l.i.⁊.l.fi.⁊.ff.de māu.l.ſeruū dotalē.⁊.ff.ſolu.matrimo. dotalē.Itē no. hic maritū dñm rei dotalis.vt ⁊.ſ̃.de rei vēdi.doce ⁊ dices.j.eo.i reb⁹. nec ob.ff.ſolu.matrimo.ſi ꝯſtāte.§.ſi marit⁹.vbi dicunꝛ dotales ſerui aliēi.i.nō viri.ſꝫ illud pp ſpē nō rem.Inde eſt ꝙ vir iubet ſeruo dotali hereditatē adire vel repudiare.ſꝫ.M.⁊ Pi.dicūt virū reddere vxori interim q̄ſita vſqꝫ dum adeat.per ꝙ ēt ꝓbatur ꝙ vir eſt dñs.vt.ff.ſolu. matrimo.l.ſeruus dotalis.in fi.nec mirādum ſi ꝙ ſeruus dotalis acqrit non ex re viri vel opa ſua vxori vir reſtituat.vt.ff.de acquir.here. aditio.nam ⁊ idem eſt in ſeruo vendito qui redhibetur:de quo cōſtat ꝙ fuit factus emptoris.vt.ff.de edil.edic.l.⁊ generaliter.
e ¶ Nulla lege ꝓhibitum eſt.imo ꝓmiſſuꝫ eſt.vt.ff.e.l.mulier bōa nec ob.ſ̃.de inoffi.do.qꝛ nō reuocatur ibi:qꝛ omnia dedit. ſꝫ qꝛ inofficioſa erat pro filijs.Itē eodem mō nō ob.ſ̃.de ſecun.nup.hac edictali.in prin.qꝛ ⁊ ibi non iō qꝛ oīa:ſed qꝛ iniuriam facit filijs primi matrimonij.Item eodem mō non ob.ſ̃.ſi aduerſus do.l.i.⁊.ff.de mino.ſi ex cā.§.in dotis.quia ⁊ ibi non qꝛ omnia:ſed quia non erat vir dignus tam magnam dotē habere ⁊ ſic leſa.Itē nec obſtat quod diciꝛ ꝙ immobilia nō poſſunt a minore alienari.⁊ ſic nec in dotem dari:qꝛ illud eſt

illud eſt falſum:q; poſſunt ex hac cā alienari.vt.ff.eo.l.titia.τ.j.de ad mi.tuto.lex que tu.τ.j.de pdi.mino.l.predia.τ.j.ſi ma.fac.ra.ha.l.fi.§.fi.Sed arg.ↄtra in eo ti.de pdi.mi.l.ob es.ſʒ hoc poſito tñ nō q; oia ſed q; hmōi rei ꝓhibita eſſet alienatio.τ idē ſi datuʒ eſt aliqd ea lege vt nō alienet.Itē nec ob.ff.e.l.iure ſuccurſuʒ.§.fi.q; ibi alia deceptio nō q; oia ſi modo maritus eſſet dignus reciſioneʒ inducit.τ eodeʒ modo reſpondeo ad ea que di cunt.ff.eo.ſi res.§.j.

a Q Uotiēs. dñiū. ex hoc colligit ꝙ qñ ieſtimate ſunt nō tranſit dñiuʒ.qđ eſt fal ſuʒ.vt dices.j.e.i reb9.

b Cōuenit.not.ergo duplici modo fieri eſti mationē vno vt h.alte ro.vt.j.eo.ſi inter virū.

c Retinebit.ſubaudi maritus.

d Offerat.vbi ergo ē dictuʒ cuius eoꝝ ſit ele ctio illius erit.vt.j.de fun.do.l.j.ſi nihil eſt di ctū viri eſt electio.vt.ff. e.l.plerūqʒ.in fi. Itē vi def ↄtra.ff.e.ſi res.§.j. vbi indiſtincte videt ar bitrio viri ſʒ hoc ſm il lā.Itē ↄtra.s.đ vſufru. l.intereſt.Solu.hoc eſt fauore mulieris vl lege legē illā.vt ibi notaui.

e A Uia tua. diffe rentia eſt inter patrē dantē dotē ꝓ filia τ extraneū nā pater etiā in cōtinēti nō pōt paci ſci vt ſibi tantū reddat ſine ſtipulatione:q; offi ciū paternuʒ eſt dotare filias.cū em ſibi τ filie q̄ ſierit actionē nō pōt ſim plici pacto innouare:at extraneus vtiliter paci ſcitur ſibi reddi in cōti nēti τ orit actio preſcri ptis verbis.nō aūt ifor mat vet9 que nulla eſt.

f Filia tua.i.pnepte ſua τ ſic ꝓ extranea. vt j.ti.j.§.extraneuʒ.nam idem in quolibet extra neo.vt.j.eo.ſi dotē.τ.j. de pac.cōuen.l.j.

g Actionē.ſ.preſcri ptis verbis.vt.s.de re rū pmu.l.reb9.et.ff.de pac.l.in traditiōe.τ de pac inter emp.τ vē.l.ij

h Cōuentionis.in continenti adhibite que valuit vt dixi: ſed nō eſt idem in pacto patris.vere nō idem q; matris τc.

i Matris.idem in auia.vt in noſtro caſu:τ idem in quolibet qui nō habet perſonā dotatam in poteſtate:qui omnes dicunt extranei.vt.d.l.j.titu.j.§.extraneum.

k Patris.ſubaudi ſed.

l Profectitie.pfectitiā doteʒ facit non ius poteſtatis ſʒ patris no mē ſi modo vt pater dederit.vt.ff.e.l.pfectitia.§.fi.τ.§.ſi pater.

m Cōpetentē.i.cōpetiturā.nā nō videt naſci niſi demū ſoluto mrī monio.vt.ff.de bo.dā.ſʒ ſi alia.in fi.τ facit.j.ſolu.ma.l.dos.

n Simplici.ſed ſtipulatione poſſet in cōtinēti nō ex interuallo poſt ↄtractū mrīmoniū.vt.ff.ſol.ma.quotiēs.τ.ff.de pac.do.cū dos.τ.ff.e. poſt nup.τ.j.l.px.Sic ergo no.hic ſpāle vbi ex pacto in cōtinēti appo ſito nō orit actio ſic τ.s.de vſur.l.ꝙuis.τ.ff.de relig.ꝙ ſi locus.τ.ff. de ſer.expor.ſi ſeruus.Si querat ratio quare diuerſuʒ in patre τ extra neo.Rñ.q; patri prouiſum eſt p.l.ff.ſol.matri.l.ij.§.j.qđ nō eſt in ex traneo.vnde facile eſt vt ſibi poſſit prouidere.vt.j.ti.j.§.accedit.Iteʒ ſecundo:q; patris officium eſt dotare nō extranei.vt.s.titu.j.l.fi.τ de hereti.cognouimus.τ ideo pactum nudū facilius operat in extraneo

Patris officiū eſt dotare.

Si res eſtimata eſt in dotē data ſoluto matrimonio res retinet p virū ſi eſtimatio offerat.h.d.Bal.vel ſic.Eſtimatio facit emptionem ſed maritus hʒ electionē reſti tuat rē vel preciū.h.d.Saly.

Idem.a.Statie. Lex.v.

Q Uotiēs res eſtimate in dotē dantur:maritus dñium[a] cō ſecutus:ſumme(veluti precij)debi tor efficit. Si itaqʒ nō cōuenit[b] vt ſoluto matrimonio res reſtitue rent τ iure eſtimate ſunt: retinebit[c] eas ſi pecuniam tibi offerat[d].

Extraneus dotās ex nudo pacto in cō tinenti appoſito ſibi actionē q̄rit.pater ve ro cōmunē actionē patris τ filie ſibi nudo pacto cōſolidare nō pōt.h.d.bald.vel ſic. Pater ex nudo pacto in cōtinēti appoſito ſup dote pfecticia ſibi reſtituēda agere nō pōt.mater vo τ auia ſic.h.d.vel ſic.Pater dotās filiā nō pōt ſibi querere actionē niſi p ſtipulationem.ceteri etiaʒ poſſunt ex pa cto nudo.h.d.Saly.

Idem.a.Sulpitio. Lex.vj.

A Uia tua[e] eoꝝ q̄ ꝓ filia[f] tua in dotē dedit(τ ſi vboꝝ obliō nō itercesſit)actionē[g] ex fide ↄuētio nis[h] ad te(ſi heres extitiſti)trāſmit tere potuit. Nec em̄ eadē cā eſt patris τ matris paciſcentiū:quippe matris[i] pactā actionē pſcriptis ver bis ↄſtituit:pris[k] pactum[l] dotis ac tionem profecticie[l] nomine compe tentem[m]:conuentione ſimplici[n] mi nime creditur innouare[o].

Ius filie q̄ſitū facto patris non pōt ex poſt facto:ea nō ↄſentiēte mutari.h.d.bal. vl ſic.Pater ſtipulādo dotē ſibi reſtitui ex iteruallo nō piudicat filie nō ↄſentiēti.ſal.

Imp.Gor.a.Marco. Lex.vij.

C Um a ſocero tuo pro vxore dos tibi daret:ſi ea in ſtipula tionem deducta nō eſt ſub tpe da tiōis:ſʒ poſtea ſocer tu9 tecū pacis ſcēdo[p] ſi id nō ex volūtate filie ſue fe cit:ↄditionem ei9 ledere nō potuit[q]. Quādoqʒ em̄ ſola[r] filia ex dote experiēs id pactū nō debere ad ſui diſpēdium opari de iure defendit.

Uerba trahunt ad intellectū τ diſpo ſitū in principali:in augmēto intelligit ta cite repetitū ēt in obligatione vbali.h.di. bal.vel.ſic.Senſum magis ſpectamus ꝙ vba.Et pacta inita in aliquo ſubiecto in telligunt repetita in ei9 augumēto.h.d.ſal.

Idem.a.Agripine. Lex.viij.

E Tiā ſi nō dotē reddi ſibi ma ter:ſʒ ea q̄ i dotē data ſunt vt eā ſequerent[s] vel ad ſe[t] ptineant in matrimonio: defuncta filia ſtipula ta ſit:durāte mrīmōio filia decedē te actionē ex ſtipulatu videri q̄ſitaʒ equiſſimū eē iudicam9: cui[t] ↄñs eſt. vt ēt id ꝙ additamēti[u] cā in dotem datum eſt:eadē actione repetatur.

Inter fiſcum τ mulierem ꝑlatio ſumi tur ex parte al's ex tempore.h.d.Bal.vl ſic Mulier in dote prefertur fiſco poſterius contrahēte.h.d.Saly.

Impe.Decius ceſar vrbicarie.

D Otis tue potiorem Lex.ix. cauſam magis eſſe[x] conuēit ꝙʒ reipublice:cui poſtea idem mari tus obnoxius factus eſt.

Ubi res eſtimata dat in dotē tenetur mulier viro actione ex empto.τ incommo da rei pertinēt ad maritum.h.d.Bal.vel ſic.Qñ extimatio facit emptioneʒ mulier tenetur ex empto ad rem et maritus ſolu to mrīmonio tenet ad eſſe τ iterim pericu lum τ augmētū ſpectāt ad maritū.Saly c.

Impa.diocle.τ maxi.aa.Inge nuo. Lex.x.

C Um dotē te eſtiatā accepiſſe ꝓfitearis:apparet iure cōi p pcm̄ q; doti icertū eſt formato ↄctu ex ēpto[y] actionē eſſe.Quis[z] em̄ du bitat eſtimationē a te mulieri debe ri:cū piculo tuo res dteriores fiāt[a] vel augmēta lucro tuo recipiant.

Si res dotalis vi aufert marito q̄ritur actio.h.d.Bal.vel ſic.Pro reb9 dotalib9 ei abreptis agit maritus nō vxor.h.d.Sa.

Iidem.aa.et.cc.Seue. Lex.xj.

D E his q̄ in doteʒ data ac di repta[b] cōmemoras mariti[c]

ꝙ in patre.Eſt et tertia.q; cū iam eſſet actio cōiter queſita nō pōt filie auferri ſine eius volūtate.vt.ff.ſolu.mat.quotiēs.Sed nōne τ ſic acq ſita filie ſtatim cū auus maternus vel mater dedit dotē.vt.j.ti.j.§.ac cedit.τ.§.extraneū.Rñ.ſic ſed fingit nō queſita.vt arg.ff.de noua.l. nō em̄.Eſt τ quarta ratio que reddit hic:q; nō pōt ſimplex pactuʒ no uare τ facit ad.l.ff.de ↄdi.ob cau.ſi extrane9.

o Innouare.i.ad no uum eſſe reducere.ſcilʒ vbi eſt eſſentialiter pa tris τ filie cōmunis ſit ſolius patris.Bal.

Additio

p C Um a ſocero. paciſcēdo.vt ſi bi ſoli reddat.

q Nō potuit.vt τ.ff. eo.poſt nup.τ de pact. do.cū dos.ſec9 ſi ante. vt.ff.ſo.ma.l.quotiēs.

r Sola veluti ſui iu ris facta emācipatione vl morte pris.vt.j.ti.j. §.videamus vel q; pr ſit turpis pſona aut ab ſens.vt.ff.ſol.ma.ſi cū dotē.§.eo.tpe.τ facit.ff. de mi.l.iiij.§.ſʒ vtrū.in fi.§.τ ſicut pater nō fa cit filie ↄditionē deterio rē:vt hic.ſic nec filia pa tris.vt.ff.ſo.ma.l.ij.§. itē ſi volūtate.Ecōtra ſi fiat pactū ab aliquo eoꝝ vt pſit dic vt dixim9.ff. de pact.do.l.cū dos.in gl.imo nec τc.τ đ pac. l.τ heredi.§.filia.τ fa cit ad.l.iſtā.in eo ꝙ que dam pacta ſup dotē nō valent.vt que ad ius re ſpiciūt.τ facit.ff.đ pac. do.ſi pater.§.ex pacto. τ.l.ij.j.ti.ij.ꝙuis.τ.s. l.proxi.

s E Tiā.ſequerent ſic.s.de dona. añ nup.ſi cū añ.τ.ff.de pac.tale pactū.§.fi.Et no.arg.ſenſuʒ nō vba ſpectari.ſic.τ.ff.de adi. le.l.iiij.§.ↄditio.τ de ↄ hen.emp.l.ſʒ celſus.τ j.de lib.pre.l.iij.τ.ff.de pac.tale.j.rñ.Arg.ↄ.ff. de pac.iuriſgentium.§. vtrūqʒ.

t Cui.ſ.rationi.

v Additamenti.vt ſunt acceſſiōes vel etiā aliqđ ſepatum augmen tū.qđ intelligit.Io.ſi τ ſuper hoc in continenti fuerit pactū al's nō:ſed certe τ idē videt etiam ſi nullum pactum ſpeciale fiat ſuper augmento.vt.ff.de pac.do.l.in ter.§.cū inter.τ.s.de do.ante nup.l.ſi cōſtante.§.pactis.

x D Otis.magis eſſe.fiſcus τ femina paribus paſſibus ambulant vnde qui prior eſt tpe potior erit in iure vt hic.τ.j.de pri.fiſ. l.ij.τ fa.ff.ex qui.cau.ma.l.fi.τ.j.qui po.in pig.ha.l.iiij.hic autē niſi ex primipili cauſa.nam tūc etiā res dotales occupant pro tali debito.vt j.in qui.cau.pig.ta.cōtra.l.ſatis.τ de primipilo.l.vtilitas.liberi etiaʒ ſi non ſint heredes cōueniunt.vt.j.de primi.l.fi.

y C Um dotē.ex empto.vt pſtent q̄ pſtāda ſūt etiā euictio.vt.τ.s. de pac.l.ex ↄuētione.Sʒ an etiā ipa hʒ ex vēdito ſoluto mrīmo nio ad eſtimationē dotis.Nō puto nec em̄ ſimplex vēditio eſt.vt.ff.eo. cōmoda.l.quotiēs.nec eſt abſurdū ex altera tm̄ pte dari ex empto ex al tera ex ſtipulatu ꝓ dote.vt arg.ff.e.l.quotiens τ man.l.poteſt.

z Quis enim.argumentatur a relatiuis vel a cōiter accidentibus. nam ſi eſt emptio ergo precium τ econtra.

a Fiāt.h ſi poſt mrīmoniū nō aūt ante.vt.ff.eo.plerūqʒ.§.ſi ante.

b D E his.ac direpta.i.vi ablata.

c Mariti.vtpote dñi.vt.s.de rei ven.l.doce.

a ¶ Actionē.vi bonoꝝ raptorum vel furti.
b E ¶ X pecunia.comparatus.eſt noie ſuo.
c ¶ Non tibi querit.vt.j.de ſer.pig.da.ma.l.fi.niſi hoc agerek ab vxore ꝛ viro.vt dos fieret ꝛ vtile eſſet mulieri.vt.ff.eo.l.res ex pecunia.ꝛ.l.ita ꝯſtāte.que ſunt ꝯtra.Sic ecōtra ſpēbus venditis.ſ.lapidib⁹ ſit pecunia dos cū hoc agit ꝛ mulieri eſt vtile.vt.ff.e.ſi ex lapidi cinis.ex pecunia autē minoris vel militis res empta cōſtat ꝙ eſt militis vel minoris.vt.s̃.de rei ven.ſi vt ꝓponis ꝛ.ff.qñ ex fac.tuto.l.ij.

Dotalis nō eſt res ex pecūia dotali empta.

d ¶ Acquirere.etiā ſi ei⁹ noie emiſſet.vt ꝛ.s̃.ſi qs alte.vel ſibi.l.multū.ꝛ.j.e.ſi genero.auus tñ acquirit nepti.vt.ff.ſol.ma.l.gaius.
e ¶ Prouidebit.ſic et j.de fur.poſt deciſionē.
f S ¶ I a mr̃e.nullā.nec ad dñij trāſlationē nec ad hoc vt de euictione teneat que dedit cū accipiēs fuerit ſciēs.vt.j.de euic.ſi fundum.ꝛ.s̃.e.l.j.

Dos pōt cōſtitui p pollicitationem.

g ¶ Pollicitatio.q̄ ſufficit in dote conſtituēda.vt.s̃.ti.j.ad exactionē.ꝛ quādo ſic incipit dos agitur de euictione.vt s̃.eo.l.j.
h ¶ Stipulatio.ſ.de euictione.etiā ſi incepit a traditione.ꝛ dic cū res nō fuit eſtimata.nā tūc agit vtili ex ēpto.vt.s̃.eo.l.j.ꝛ.l.cum dotem.
i N ¶ Eq̄ mater.cā vt q2 ſit heretica.filia vero orthodoxa vt.s̃.de hereti.cognouimus.
k ¶ Facultatē.ſ3 d̃ ſuis ꝓprijs h3 neceſſitatem.vt.s̃.ti.pri.l.fi.
l C ¶ Um citra.probanti.p teſtes vel alias ꝓbationes vl̃ preſumptiones.
m ¶ Amiſſis.ſic in vēditione.vt.s̃.de fide inſtru.l.cū inſtrumētis ꝛ in libertate data.j.de libe.cau.l.ſicut.ꝛ facit.s̃.de rei ven.l.indicia.ꝛ l.cū ſup.ꝛ de ꝓba.l.ad ꝓbationē.ꝛ.ff.de fi.inſtrumē.l.mater.ꝛ.s̃.de nup.l.neq̄.
n A ¶ Nte diuiſionē.ꝓhibetur.vt ꝛ.s̃.cōi diui.l.j.ꝛ de ꝯtrahē.emp.l.dudū.ꝛ de cōi.re.alie.falſo.Itē hoc caſu etiā lite cōteſtata.vt j.de litig.l.fi.
o R ¶ Es quarum.i.quas.
p ¶ Uſufructu.qui finitus.cedit lucro dotis vt.ff.e.l.iij.ſ3 contra de pac.do.l.iiij.
q ¶ Tibi.marito pro filia tua.

tui eſſe actionē[a] nulla eſt dubitatio.

¶ Res empta ex pecūia dotali nō eſt dotalis.et ex tali emptiōe mulieri nō acqrit actio.ꝛ iō ſi dos eſt in caſu reſtitutiōis mulier pecuniā repetit nō ad rē agit.h.d.bal.vel ſic.Fundus empt⁹ ex pecunia dotali nō efficit vxoris.iō ſola pecunia repetitur vel eius reſiduū vbi pars reſtituta fuit.ſal.

¶ Jidem.aa.ꝛ.cc.Rufine.

E X pecunia dotali **Lex.xij.** fundus a marito tuo cōparatus[b] nō tibi querit[c]: cū neq̄ marit⁹ vxori actionē empti poſſit acqrere[d] at dotis tm̃ actio tibi ꝯpetit vñ aditus preſes[e] ꝓuicie ſi nō trāſegiſſe te repererit:ſ3 ex maiore pte dotē cōſecutā reſiduū reſtitui ꝓuidebit[f].

¶ Mater nō pōt dare rē filiorū p dote ſua:ꝛ accipienti nō cōpetit actio noie euictionis ſi fuit ſciens:niſi pactū vel ſtipulatio interceſſerit de euictiōe preſtanda.h.d.bal.Uel ſic.Mater nō pōt in preiudiciū filiorū tradere p ſua dote res eorū.Salyc.

¶ Jidem.aa.ꝛ.cc.Catule.**Lex.xiij**

S I a matre vr̃a ſupſtite aliqd ad vos ptinēs in dotē ſcienti vitrico vr̃o datū eſt itelligas[f] nullā firmitatē iuris dationē hēre ſi neq̄ pollicitatio[g] neq̄ ſtipl'atio[h] īt'ceſſit.

¶ Mater nō cogit dotare filiā niſi ex rōnabili cā:ꝛ niſi ex cauſis exp̄ſſis i iure.Itē pat ex bonis vxoris ſue nō pōt dotare filiā cōē3 nō cōſentiente vxore.h.d.bal.vel ſic Mater nō cogit dotare filiā niſi ex cauſa:pr̃ ſic.ſ3 nō pōt d̃ alieō dño iuito.qd̃ no.ſa.

¶ Jidem.aa.Baſilide.**Lex.xiiij.**

N Eq̄ mater pro filia dotem dare cogit niſi ex magna ꝛ ꝓbabili cauſa[i]:vel lege ſpecialiter exp̄ſſa:neq̄ pater de bonis vxoris ſue inuite vllā dandi h3 facultatē[k].

¶ Amiſſio inſtrumētoꝝ nō p̄iudicat doti:q2 ſubſtātia dotis etiā ſine iſtrumētis cōſiſtit:dūmō ꝓbet p teſtes vel legitias p̄ſūptiōes.h.d.cū gl.bal.vl' ſic.Amiſſio iſtr̃orū dotaliū nō nocet ſi alie ſūt ꝓbatiōes.ſa.

C ¶ Jidē.aa.ꝛ.cc.vlpi.**L.xv.** Um citra fidē etiā inſtr̃oꝝ datā dotē aliūde ꝓbāti[l] poſt diuortiū q̄ndā vxori ſ3 bonā fidē reſtitui debere ꝯſtet amiſſis[m] etiā īſtrumēt ſine dubio cetera ꝓbationū indicia iure ꝓdita non habentur irrita.

¶ Soror habēs bona indiuiſa cū fratre.pōt dotē ſuā i dotē dare:etiā fratre ignorāte vel inuito.h.d.bal.vel ſic.Cōmunio nō impedit partē ꝓ indiuiſo dari i dotē.h.d.ſali.

¶ Jidē.aa.ꝛ.cc.Emilio. **L.xvj.**

A Nte diuiſionē ſoror tua inteſtato patri etiam ipſa ſuccedens ꝓ indiuiſo portionē fundi cōis in dotē dare non ꝓhibetur[n].

¶ Dans ꝓprietatē in dotē retēto vſufructu nō in p̄iudiciū ꝓprietatis vendēdo vel alio modo poteſt diſponere.h.d.bal.

ei vxor facit ſup ꝓprietate.ꝛ ded it cauſalē q̄muis ꝛ ip̄a hēret formalem.
t ¶ Fundum.id eſt plena ꝓprietate.
v ¶ Placiti.de lucrando.ꝛ hoc cū ſocrus dedit vſumfructū genero ſuo.ſecus aūt ſi retinuit ꝛ filie locauit.ꝛ hoc ſubijcit:ꝛ ſic ſunt duo caſus:ꝛ huic ſecūdo eſt ꝯtra.s̃.de vſufru.ſi domina.Sol.vt ibi.

¶ Jidē.aa.ꝛ.cc.Sabino. **L.xvij.**

R Es quarū[o] vſufructu[p] ſibi deducto ſocrus in dotē dedit venundādo tibi[q] auferre non pōt.

¶ Si vir ab vxore recipit nudā ꝓprietatē cū pacto de lucrādo a ſocero vſufructū ſoluto matrimonio morte mulieris nihil reſtituit:ſecus ſi vſufructū nō recepit in dotē.q2 tunc ei nō ꝓdeſt pactū de lucrādo.h.d.Bal.vel ſic.Proprietas poteſt dari in dotē ab vxore ꝛ vſumfructū p eadē a ſocru ꝛ pactū tūc de lucrādo initū cū vxore nocet in vtroq̄.morte aūt cōducētis nō extinguit vſufructus formalis.h.d.Salyce.

¶ Jidem.aa.ꝛ.cc.Meneſtrato.

S I ſocrus tua fundū **L.xviij.** deducto vſufructu vxori[r] tue donauit:tibiq̄ in dotē vxor quidē proprietatē:ſocrus autē vſufructū dedit[s]:vxore tua rebus humanis i mr̃imonio exempta fundū[t] apud te remanſiſſe ſ̃m placiti[u] inter vos fidē nō ambigit. ¶ Nā ſi acceptura certū quid annuū filie ſue vſumfructū locauit:mortua cōductrice vſufruct⁹[x] extigui minime potuit.

¶ Ex ſtipulatione dotantis nō queritur alteri actio:ſ3 ſi illemet ſibi ſtipulet de volūtate dotātis actio q̄rit.ſ3 ſi in teſtamento eā exercere ꝓhibeat cū ſit heres inſtitutus a dotāte ſalua falcidia parendū eſt volūtati.h.d.bal.vel ſic.Ex pacto vl' ſtipulatiōe patris nō q̄rit actio filie emācipate.ꝛ teſtator pōt grauare heredē ne actionē ſuā agat ſalua tm̃ falcidia.h.d.ſ̃m.lec.glo.Salyce.

¶ Jidē.aa.ꝛ.cc.achilli. **Lex.xix.**

C Um patrem ꝓ filia dotē tibi dantē:ſi poſt ſuā[y] mortem in mr̃imonio cōſtituta rebus hūanis eadē[z] eximat:partē dimidiā dotis hammie[a] reddi pactū[b] ꝓpōas poſt ꝙo teſtamēto facto cū alijs ēt hammiā heredē ſcripſiſſe:nec[c] hammiā q̄cq̄ ex ſtipulatu petere velle ſanxiſſe:ſiquidē hanc reddi ſibi ſ3 fidē pacti ſtipulatā hammiā non ꝓbet ex alieno pacto:nec ꝓrſus ei vlla ꝯpetit actio[d]. ¶ Si ꝙo ex ꝙboꝝ cōceptiōe ſibi q̄ſiuit obligationē ac tibi[e] teſtatorē ꝓſperiſſe ꝓbet[f]:ꝯ eā ex ſtipulatu poſt euētū cōditionis petentem quatenus accepit[g] ex defuncti voluntate q̄ fuit ſtipulata exceptione ſalua falcidia[h] vti potes.

¶ Fructus dotis ptinēt ad maritū onera mr̃imonij ſuſtinētē.quos ſi vxori ꝯcedit repetit ab vxore q̄tenus vxor locupletior effecta ē.h.d.bal.vl' ſic.Fruct⁹ dotis cedūt lucro mariti:nec poſſūt vxori donari.ſali.

¶ Jidem.aa.ꝛ.cc.Tiberio.**L.xx.**

P Ro oneribus matrimonij[i] mariti lucro fructus dotis totius[k] eſſe quos ip̄e percepit:vl' ſi vxori capere[l] donatiōis cā permi-

x ¶ Uſufructus.ſ.formalis.
y C ¶ Um patrē.ſuam.i.patris.
z ¶ Eadem.filia.nā ſi morte generi ſolueret matrimoniū non noceret filie pactū patris.vt j.ti.ij.quāuis.
a ¶ Hammie.ꝓprium nomē filie emancipate nō nupte.
b ¶ Pactū.ita ꝙ ſtipulat⁹ vt ſtatim inuit.
c ¶ Nec hammiā.repete ꝛ ꝓpōas patrē ſanxiſſe ſe nō velle hammiā aliquid petere ex ſtipulatione patris.
d ¶ Actio.ſ.directa ſic ꝛ.j.ti.ij.l.q̄muis.ꝛ.l.pactū ꝛ.s̃.ſi qs alteri vel ſibi.l.multū vtilis.ſic ſi nō eſſet teſtamentū.ſic ꝛ.j.ti.ij.pater p filia.ꝛ j.de do.que ſub modo l.quotiens.
e ¶ Tibi genero.
f ¶ Prohet.potuit em̃ dixiſſe gratia coheredū.vt.ff.de leg.in.fideicōmiſſa.§.interdum.Itē gratia tui q eras gener.vt hic dicitur.
g ¶ Accepit.puta accepit.xl.ex inſtitutiōe cū totidē ei deberēt ex ſua ſtipulatione.xxx.patiet exceptiones q̄ cōcurrūt cū eo qd̃ ſupeſt deducta quarta in q̄ non potuit grauari:vt hic ſubijcit.ꝛ.ff.ad.l.fal.qd̃ de bonis.§.fi.licet ipſe heres poſſet ſe in ea grauare.vt.ff.ad.l.fal.l.pōt.vel hic poſſet grauari.vt ſi hoc exp̄ſſe dixiſſet ꝙ aio cōpēſandi dimittit.vt ff.ad.l.fal.ſi debitor.hodie aūt ꝯſtat ꝙ pōt vt.j.ad.l.fal.aut.ſ3 cū teſtator.ꝛ facit.s̃.e.ſi ſtipulatio ꝛ ꝯriū ibi dictū eſt.ꝛ hic dici poſſet ex.l.ff.de leg.iij.cū qs.§.nuptura.ꝛ ſolue.vt ibi.
h ¶ Falcidia.iure inſtitutionis.
i P ¶ Ro oneribus matrimonij.q̄ ſunt plura ꝛ ſuſtinet ea vir.vt.ff.ſo.ma.l.ſi cū dotē.§.ſ(i) naūt in ſeruiſſimo.ꝛ.ff.de do.iter vi.ꝛ vxo.ſi qs p vxore i p̄n.§.j.ff.e.l.dotis fructus ꝛ.l.q̄muis.in fi.ꝛ de do.excep.l.fi.in prin.ꝛ.ff.fami.hercis.ſi filia.ꝛ.l.ſi maritus. Mr̃imonij onera ſūt plura.
k ¶ Totius.niſi forte ſerui dotales querāt aliquid extra res mariti vel operam ſuā qd̃ queritur mulieri.
l ¶ Capere.ſc3 fructus.

r S ¶ I ſocrus.vxori tue.ſ.filie ſue.ꝛ tenuit donatio.
s ¶ Dedit.donādo vel faciēdo ſimile pactū de lucrando ſicut

¶ Locupletior.

a ¶ Locupletioꝛ. ⁊ ipſe paupioꝛ. vt ⁊. s̃. ſi qs alte. vel ſibi. l. multũ. vbi ergo ipſa vxoꝛ ⁊ ſui ex eis ſuſtẽtata eſt: nõ repetet vir. vt. j. ti. ij. fructus ⁊ de dona. inter vi. ⁊ vxo. ſi fruct⁹. ⁊. ff. de dona. inter vir. ⁊ vxo. ſi qs ꝑ vxoꝛe. que ſunt ꝯtra. Sed videt̃ fructus poſſe donari nec repeti etiã in quo eſt locupletioꝛ. vt. ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. l. de fructibus. ⁊. ff. de vſur. l. fructus. que ſunt ꝯtra. ſed ibi reʒ do nãdo donat fruct⁹ lʒ iu re non teneat donatio: hic aũt ꝑncipalr̃ fruct⁹.

b Si inter. eſtimate. nõ tñ vt eſtimatio faceret emptionẽ ſʒ vt ſciret̃ an eſſent deteriores. vt ⁊. ff. e. l. plerunqʒ. §. pe. ⁊. l. cũ poſt §. cũ res. ⁊. ff. ſo. ma. l. ſi extimatis. ⁊. s̃. de vſufruct. intereſt. et. j. ſo. ma. l. dubiũ. ⁊ eſt argu. ff. de exer. ac. l. j. in fi. ⁊ vſufru. quẽad. ca. l. j. §. recte. Quid aũt ſi non appeat q̃ mente fiet eſtimatio. R̃ñ. preſumit̃ illa que facit emptioneʒ. vt arg. ff. loca. cuʒ fundus. Itẽ qd ſi fuerit vilioꝛ in precio nõ in ſubſtantia. Vel qd ſi in p̃cio carioꝛ nõ in ſubſtãtia. R̃ñ. p̃ciũ ꝯſiderari.

c ¶ Diminuta. i. vſucapta qd eſſe põt. vt. ff. de fun. do. l. ſi fundus. de pdita võ que in reꝝ natura deſinit eſſe. ⁊ hoc dolo vel culpa viri. ar. ad has expoſitiones. ff. de peti. here. l. depditũ.

d Rem quaʒ. nec recepit. ſecus ſi recipit: qꝛ tunc alienare põt. vt innuit: ſed hodie cõtra. vt. j. titu. j. in auſ. ſed q̃uis. Vel dic ꝙ nõ ſumit̃ hic. ar. a cõtrario qd in idẽ recidit.

e ¶ Nõ põt. cum nõ ſit ſuũ nec dotis põt cõditionẽ facere deterioꝛeʒ. vt. ff. eo. poſt nuptias. ⁊. j. de dona. cõſtante.

f Si prediũ. dotale. ineſtimatũ cuius alienationẽ inhibet lex iuli. fundi do. vt. j. tit. j. §. ⁊ cuʒ lex. ⁊ inſti. qui. alie. licʒ in prin.

g ¶ Nihil itereſt. ⁊ poſſet ipſa venire ꝯtra venditionẽ etiã iuratã. vt. s̃. de legi. ⁊ ꝯſti. l. nõ dubiũ. ⁊. j. de agri. ⁊ cẽſi. l. quẽadmodũ. li. x. Aliud dicũt qdã eſſe hodie ꝑ ꝯſtitutionẽ federici ſacr̃a puberũ ſponte facta. ſʒ certe ſacr̃m faceret eũ haberi maioꝛẽ: at maioꝛ ꝯtra veniret: ergo ⁊ poſt ſacr̃m cuʒ erit maioꝛ veniet ꝯtra. ⁊ ſic etiã ſibi nõ p̃iudicat ſm Jo. Vel dic etiã cum nõ iurauit diſtingui vtrũ ſcienti vel ignoꝛãti vendidit mulier: ſi ſciẽti nullatenus tenet̃ de euictione: ſi ignoꝛãti obligat̃ emptoꝛi de euictione lʒ res eius nõ fiat nec eã habere poſſit ſicut in re ſacra vendita dicit̃. vt. ff. de ꝯtrahẽ. emp. l. ⁊ liberi. ⁊ inſti. de cõtrahen. emp. §. fi.

h ¶ Dominium. no. vt. j. eo. l. rebus.

i Si doté. matrimonio. pacto vero appoſito culpa liberte non nocet vt in auſ. de nup. §. eſt quoqʒ quidẽ. colla. iiij.

k ¶ Proſpexiſtis. ſic ergo fit vxoꝛis vt vel reddi vel in penam ei auferri poſſit per maritum.

l ¶ Fuiſſe. poſtq̃ culpa diuoꝛtiũ cõmiſit. Sed qd ſi ante. R̃ñ. idem ſi modo in ſuitutẽ tũc nõ ſit reuocata cũ ſit diuoꝛtiũ factũ ſua culpa. Sʒ an ideʒ ſit in pte ſi nõ ſit ſtipulatus ſibi reddi. R̃ñ. vtiqʒ lʒ lex ꝓuideat ei: qꝛ ⁊ filie ꝓuidet: ⁊ tñ amiſit: ⁊ ſibi iputet ꝙ nõ fuerat ſtipulat⁹ ſm. h. arg. dicte auſ. de nup. ⁊ no. de amiſſione dotis. ſicut ⁊. j. de diuoꝛ. l. cõſenſu. ⁊. ff. ſolu. ma. l. lutius. Itẽ facit. ff. eo. l. cũ poſt. §. patrona.

ſit eũ inq̃tum locupletioꝛ[a] fact a eſt poſſe agere manifeſtiſſimi iuris eſt.

¶ Cum res in dotem data eſtimat̃: ita vt res ſub eadẽ extimatiõe reddat̃ ipſa res eſt in dotẽ nõ extimatio. ſi tñ res eſt deterioꝛata dʒ reſtitui ẽt extimatiõe taxata. h. d. bal. vel ſic. Res dotalis extimata deterioꝛationis gratia repetitur ſoluto matrimonio et nõ extimatio. h. d. Salice.

¶ Iidem. aa. ⁊. cc. ad Geminium.

Lex. xxj.

Si inter virũ ⁊ vxoꝛē pactũ ſit interpoſituʒ: vt ſi matrimoniũ intra quinquẽnij foꝛte tp̃a quoquomõ eẽt diſſolutũ ſpecies eſtimate[b] dotis date p̃cijs qb⁹ eſtimate ſunt redderent̃: manifeſtũ eſt nõ p̃cia ſpecieꝝ dari ſʒ ip̃as ſpẽs debere reſtitui: cũ in placito ſpecierũ reddendaꝝ: idcirco precioꝝ nomẽ videat̃ annexũ: ne ſi ſpecies aliqua diminuta[c] fuiſſet aut ꝑdita alio p̃cio q̃ʒ quo taxata fuerat poſceret̃.

¶ Pater rẽ quã ꝓ filia dedit in dotẽ nec recepit alienare nõ põt. h. d. Bal.

¶ Iidẽ. aa. ⁊. cc. populiane.

Lex. xxij.

Rem quã pater in dotẽ genero pro filia dedit nec[d] recepit: alienare nõ poteſt[e].

¶ Vxoꝛ nõ põt vẽdere p̃diũ dotale: nec vẽdenti ꝯſentire marito nõ ꝯſentiẽte. h. d. Bal. vel ſic. Prediũ dotale nõ põt mulier cõſtãte matrimonio alienare. h. d. Salice.

¶ Iidẽ. aa. ⁊. cc. Diogeni.

Lex. xxiij.

Si prediũ vxoꝛ tua dotale[f] venundedit ſponte: necne cõtractum ratum habuit nihil[g] intereſt: cum rei tibi queſite dominium[h] auferre nolenti minime potuerit.

¶ Vbi mulier ex culpa pdit dotẽ dos nõ reuertit̃ ad eũ q eã dedit: niſi ſibi fuerit pactus vel ſtipulatus. h. d. Vel ſic. Pena ſemel cõmiſſa ꝓpter repudiũ nõ tollit̃ lʒ mulier ꝓpter ingratitudinẽ ſit reuocata in dñi ſeruitutẽ. h. d. Bal. vel ſic. Vbi mulier ex culpa perdit dotẽ nõ reuertit̃ ad eũ qui dedit niſi ille ſibi prouiderit. h. d. Sali.

¶ Iidem. aa. ⁊. cc. Aureliano. ⁊ Liſimacho.

Lex. xxiiij.

Si dotẽ marito liberte veſtre dediſtis: nec eã reddi ſoluto mr̃imonio[i] vobis incõtinẽti pacto vel ſtipulatiõe ꝓſpexiſtis[k] hanc culpa vxoꝛis diſſolnto mr̃imonio penes maritũ remãſiſſe ꝯſtitit: lʒ eam ingratã circa vos fuiſſe[l] oñderitis.

¶ Defectus cauſe ipulſiue non impedit ius agendi: nec habet̃ loco ꝯtractus foꝛmalis nec loco ꝯditionis nec loco cauſe finalis. Bal. vel ſic. Stipulatio de dote reddẽda mulieri teſtandi cauſa cõmittit̃ illa moꝛtua etiam inteſtata. Salice.

¶ Iidẽ. aa. ⁊. cc. Eutichia.

Lex. xxv.

Si mulier[m] dotẽ a viro dari[n] ſtipulet̃: vt de ea teſtari[o] poſſit: cũ[p] oꝛdinatiõis teſtamẽti cogitatio moꝛtis[q] añcedẽs tp̃s ſignificat[r]: nec ꝯditionẽ ſed cãm[s] ꝯtinet. Inteſtata quoqʒ muliere defuncta ſtipulationem cõmitti ꝓficiet[t].

¶ Pater nõ põt ſtipulari dotẽ extraneo reddi. h. d. Bal. vel ſic. Pater nõ põt ſtipulari filio emãcipato. h. d. Sali. Vel ſic. Stipulatio alteri interpoſita neutra eſt valida. h. d. vel ſic. Preter intẽtionẽ agẽtis ⁊ ꝯ ꝓhibitionẽ iuris nõ querit̃ actio. Salice.

¶ Iidem. aa. ⁊. cc. Demoſtheni.

Lex. xxvj.

Si genero dotẽ dando ꝓ filia pater cõis eaʒ reddi tibi extraneo[u] ꝯſtituto ꝑ emãcipationẽ ſtipulatus eſt. nec ſibi ceſſante volũtate[x]: nec tibi ꝓhibẽte iure querere potuit actionem[y].

¶ Bona lex ⁊ ſingularis eſt iſta. Licet maritus ſit lucrat⁹ dotẽ nõ tñ tenet̃ ad ſoluendũ tributa aliarũ reꝝ vxoꝛis ſue: ſʒ tenẽt poſſeſſoꝛes ſeu ſucceſſoꝛes. bal. vel ſic. Onera hereditaria ſpectãt ad heredes nõ ad maritũ dotẽ lucratũ. Salice.

¶ Iidẽ. aa. ⁊. cc. põpe.

Lex. xxvij.

Licet dos[z] iure[a] penes maritum remãſerit: ꝓ rebus tamen hereditarijs ſucceſſoꝛes[b] non maritus quondã ſolẽnibus penſitationibus[c] parere debent.

m Si mulier. que dotẽ dederat cuʒ vellet de ea teſtari ſtipulata eſt eam a viro ſibi reddi vt in ea teſtaret̃: lʒ inteſtata ſit moꝛtua tñ ſtipulatio cõmittit̃: nõ ẽm fuit hec ꝯditio ſed cã ſcʒ impulſiua vel efficiens nõ finalis cũ ẽm ſcires eaʒ velle teſtari ſup dote ꝓmiſiſti ei. ſicut ſi dem tibi decẽ vt emas caligas. nã licʒ nõ emas nõ reddes decem: qꝛ hec impulſiua cã fuit. vt. ff. de dona. l. ij. §. fi. ⁊. l. ſeq. Et ſunt hic ar. ad queſtiones hmõi cõcedam tibi duos pedes terre vt ibi ꝓ̃ijcias aquã an tibi eoꝝ ꝓprietas vl' vſus ꝯceſſus videt̃. Et videt̃ ꝙ ꝓprietas eo ꝙ nõ fuit conditio ꝓ̃iciẽdi ſed cauſa dandi. Iteʒ ad hanc dedi prediũ vt haberent in vſu aliqui religioſi vt ꝓprietas data videat̃ quaſi nõ cõditio ſed cauſa ſit inſerta.

Terre duos pedes cõcedã vt ibi ꝓ̃ijciaſ aquã: qd ꝯcedit̃.

n ¶ Dari. ideſt reddi ſub hoc modo. vt hic dicitur ⁊c.

o ¶ Teſtari. ꝑ qd dicit vir tacitum pactũ interueniſſe ꝙ ipſe lucretur niſi ipſa teſtetur.

p ¶ Cũ. ꝓ qa vt ſit ratio ſequẽtis. nõ cõditio ⁊c. nam qa hic oꝛdinatio ſignificat tẽpus ãtecedẽs moꝛtẽ. ſi dixeris eſſe ꝯditiõem nũq̃ implebitur ſtipulatio cum ñ poſſit ante moꝛtẽ finiri matrimonium. ⁊ ſic nec dos reddit. vt. j. ſi dos ꝯſtã. ma. l. j. ⁊ ſic facit. j. de teſt. p̃repoſteri. ⁊ de cõtrahen. ſtipul. l. ſcõm. Alij dicunt ideo nõ valere ſtipulationẽ. quia poſt moꝛtẽ ſtipulari videbatur. hodie cõtra qa valet. vt inſti. de inuti. ſtipu. §. ſi poſt moꝛtem qd nõ placet.

q ¶ Moꝛtis. i. moꝛteʒ.

r ¶ Significat vl' dic. i. ſignificãs. vel facias. §. ibi. inteſtata ⁊c.

s ¶ Cauſam. i. moduʒ. ⁊ dic impulſiuam non finalem.

t ¶ Proficiet. heredibus. ſ. mulieris ab inteſtato veniẽtibus. videbatur ẽm ſub cõditione facta ſtipulatio. ſ. ſi teſtata eſſet. ⁊ ideo inteſtata moꝛtua conditione deficiente ſtipulatio euanuiſſe putabatur. ſed nõ eſt cõditio que ſi deficiat obſit. ſʒ ideo fecit vt ſecurioꝛ eſſet. ſic ⁊ ſtipulatur mulier doteʒ reddi: ⁊ tamẽ ſine ſtipulatione hʒ actionẽ. ⁊ hic etiã ſine ſtipulatione poterat de ea teſtari.

u Si genero. extraneo. puta filio emancipato. ſecus ſi eſſet in poteſtate: qꝛ eadeʒ vox patris ⁊ filij intelligitur. vt inſti. de inuti. ſti. §. eis. lʒ ſit ar. cõtra. ff. de pac. do. l. cũ dos. vbi non eſt eadem vox.

x ¶ Volũtate. ſic ⁊. s̃. ſi qs alte. vl' ſibi. l. mltũ. ⁊. ff. d reb. du. l. i ãbiguo.

y ¶ Actioneʒ. directam ſtricto iure. ſed ex equitate hʒ vtilẽ. vt. j. ti. ij. l. pactum. ⁊. l. pater. ⁊. ff. ſol. ma. l. gaius. Vel dic ꝙ nullam hʒ hic extraneus cũ ceſſet rõ que reddit̃ in fi. illius. l. gaius. ſ. dotis ⁊ couentionis. ſed mulier hʒ ex. l. ſibi datam. vt. j. ti. j. §. accedit. ⁊. §. extraneuʒ: qꝛ naſcit̃ ex nũeratiõe. vt ⁊ al's. vt. ff. ſi cer. peta. l. certi ꝯditio. §. ſi nũmos.

z Licet dos iure. vt. j. vnde vir. auſ. preterea.

a ¶ Iure. i. pacto.

b ¶ Succeſſoꝛes. ſ. mulieris.

c ¶ Penſitationibus. que nõ ex rebus dotalibus debent̃. al's ſecus. vt s̃. ſine cen. vel reli. l. omnes. ⁊. ff. de pub. l. impatoꝛ. ſed funerari tã ex dote q̃ ex alijs hereditarijs rebus. debet vt. ff. de reli. ⁊ ſump. fu. l. celſus. ⁊ facit. s̃. de dona. ante nup. de rebus.

a Mulier. curatore. ad hoc dato. vt. ff. e. l. ſiue gñalis. ⁊ facit inſti. de cura. §. item inuiti. ⁊. j. de admi. tu. ſi curatores inuiti.
b Poteſt. ſ. a marito.
c Ipſe. ſcʒ curator.
d Preſtitiſſe forte. q2 tūc pũu erat minoris patrimoniũ. vel dic hic minor al's curator erat diues.
e Ante nuptias. fac. huic. s. ſi aduer. do. l. j.
f Ubi. ad inopiá. hʒ tñ vt ſibi poſſit mulier ꝯſulere in dote ⁊ donatiōe ꝑpter nuptias ⁊ ceteris reb⁹: vt ſubijcit ⁊ ſic eſt ꝯtrariũ ff. ſo. ma. l. ſi ꝯſtante. in pn. vbi dicit tūc demũ agi qñ euidētiſſime appet mariti facultates nō ſufficere ſcʒ ſi creditoribus ſoluaᷣ prius. verbi gratia. dedi centũ in dotē viro. vi. habet. ccc. dʒ forte. cccc. ecce facultas non ſufficit ſi ſolueret eis prius. preueniret ergo ipſa. ⁊ ſic nō eſt cōtra. al's ſi demũ cũ nihil haberet deberet agi nullũ eſſet legis ꝯſilium: q2 tunc inꝗ̄tuʒ facere pōt dʒ dānari. vt inſtitu. de act. §. idē ſi de dote. Itē quō peteret donationē ⁊ alias res. vt ibi ſubijcit: cũ nec dotē poſſit cũ effectu exigere. hodie autē ꝯſtat prius poſt poſſe agi. ſ. qñ vir cepit male vti ſua ſubſtantia. vt in auᷣ. de equali. do. §. illud col. vij. qō inſpiciam ſm opinionē vulgi arg. ff. de fun. inſtru. l. cũ de lanionis. §. aſiná Sed qd in ſocero q recipit dotē ſi vergit ad inopiá. Dico idē qō in viro. ar. ff. de verb. ob. a tio. in fi. ⁊. j. ad. l. fal. l. fi. Item qd ſi ambo teneanᷣ. ſcʒ ſocer ⁊ vir ⁊ alter vergit ad inopiaʒ. Rñ. iure iſto nō pōt cũ alter ſit ſoluēdo: ſed hodie ꝑ auᷣ. cōtra cũ male vti iaʒ inchoatũ ſit. Ex predictis collige caſum quo exigiᷣ dos inuito viro etiá cōſtante matrimonio. Eſt ⁊ alius caſus. ff. eo. l. quēadmodũ. §. j. Sunt ⁊ alij vbi ſponte pōt ſoluere nō aũt cogiᷣ. vt. ff. eo. l. mutus. §. manēte. ⁊. ff. ſo. ma. l. ꝗ̄uis. ⁊. l. ſed ⁊ ſi. regulariter cōtra. vt. j. ſi dos ꝯſtante matrimonio. ꝑ totũ. Sed pone in noſtro caſu virũ velle dare fideiuſſorē de dote reſtituēda vxori ſoluto matrimonio: nunqd euitabit exactionē dotis ad preſens: qō videᷣ. vt argu. ff. ſolu. matri. ſi ꝯſtante. §. quotiēs. ⁊. ff. qui ſatiſda. cog. l. ſi fideiuſſor. §. fi. Sed dico ꝯtra: q2. j. dicit ꝙ retinere dʒ ad ſuſtentationeʒ ſui ⁊ vxoris. Itē licet dotē nō poſſit petere ꝯſtāte matrimonio ſi nō vergat ad inopiá an tñ pignus petere pōt. qō videᷣ. vt. ff. de pig. l. queſitum. Sed dico cōtra. vt. ff. de diſtrac. pigno. cũ ſoluēdo. ⁊ quib. modis pig. vel hypo. ſol. l. ſoluitur. §. ſi paciſcatur.

Dos a marito pōt repeti ſi ſua ſubſtātia male cepit vti.

Dos in quibus caſibus exigitur matrimonio cōſtante.

Cũ auctoritate gñalis vel ſpālis curatoris pōt dos cōſtitui. lʒ curator vl' fideiuſſor min⁹ habeāt i bōis ꝗ̄ ſint res i dotē cōſtitute. ⁊ idē i dōatiōe ꝑpᷣ nuptias. h. d. bl. vl' ſic. Auctoritate curatoris generalis vl' ſpālis dos ⁊ dōatio pōt ꝯſtitui ⁊ exigi. ſa.

Imp. zeno. a. Emiliano. p̄. p̄to.

Mulier in miore etate ꝯſtituta: dotē marito ꝯſentiēte generali vel ſpeciali curatore[a] recte dare et exigere poteſt[b]: lʒ ip̄e[c] tēpore creatiōis fideiuſſorē in minorē ꝗ̄ dos eſt ꝗ̄ntitatē dicitᷣ p̄ſtitiſſe[d]. **L. xxviij.**

Hoc idē obſeruatur et ſi minor ante[e] nuptias donationem conſentiente (vt dictũ eſt) curatore fecerit

Lex ē no. ⁊ vtilis ⁊ habʒ omnia bona ſecũ. Uiro vergente ad inopiá: etiá ꝯſtāte matrimonio. mulier pōt dotē exigere ⁊ hypothecaria agere ſicut poſſet matrimonio diſſoluto. dʒ tñ dos exacta ꝑ onerib⁹ mr̄imonij deſeruire. ⁊ alienari nō p̄t pactis dotalib⁹ in caſũ ſoluti matrimonij reſeruatis idē in donatiōe ꝑpter nuptias. h. d. bald. vl' ſic. Mulier cũ marit⁹ ad inopiá vergit vel hodie incho at male vti ſubſtāta ſua: ꝑ dote ⁊ donatiōe ꝑpter nuptias agit ⁊ excipit ⁊ a poſſeſſorib⁹ nō potiorib⁹ auocat hypothecas: vt ſe maritũqʒ ſuſtētet ⁊ filios ⁊ eas refuet nō alienat pactaqʒ dotalia remanēt firma ⁊ creditor̄ iura i poſtea ꝗ̄ſitꝫ integra. h. d. ſʒ d. meũ cui⁹ v̄ba foraliᷣ ſũt h̄ ſa.

Impator Iuſti. a. Menne. p̄. p̄.

Ubi ad huc mr̄imonio ꝯſtituto maritus ad inopiá[f] ſit deduct⁹: ⁊ mulier ſibi ꝓſpicere velit[g]: reſqʒ[h] ſibi ſppoſitas[i] ꝓ dote ⁊ āte nuptias donatiōe rebuſqʒ extra dotē ꝯſtitutꝭ tenere. nō tñ mariti res ei tenēti ⁊ ſup his ad iudiciũ vocate[k]: exceptiōis preſidiuʒ ad expellendũ ab hypotheca ſcōm creditorē p̄ſtamus: ſʒ etiá ſi ipſa cōtrá detētatores rer̄ ad maritũ ſuũ pertinentiũ: ſup hiſdeʒ hypothecis aliquā actionē ſm[l] legũ diſtinctionē moueat: nō obeſſe ei mr̄imoniũ adhuc ꝯſtitutũ ſancimus: ſed ita eā poſſe eaſdē res vēdicare[m]: vel a creditoribus poſterioribꝰ: vel ab alijs qui[n] nō potiora iura legibus habere noſcunᷣ: vt potuiſſet ſi matrimoniũ eo[o] modo eſſet diſſolutuꝫ[p]: quo dotis ⁊ ante nuptias donatiōis exactio ei cōpetere poterat. Ita tamē vt eadē mulier[q] nullā habeat licentiā eas[r] res alienandi viuente marito. ⁊ matrimonio inter eos cōſtituto[s]: ſed fructibus ear̄ ad[t] ſuſtētationē tam ſui ꝗ̄ mariti filiorũqʒ (ſi quos habeāt) abutaᷣ[u]: creditoribus. ſcʒ mariti ꝯtra eũ eiuſqʒ res (ſi quas poſtea forte acquiſierit) integra ſua iura habentibus. Ipſis etiá marito ⁊ vxore poſt mr̄imonij diſſolutionē ſup dote ⁊ añ nuptias donatione ꝓ dotaliũ inſtrumētor̄ tenore[x] integro ſuo iure potituris. **L. xxix.**

In auten. de equali. do. §. illud coll. vij. constitu. x.

Mariti inopia mulier donationem ꝓpter nuptias vendicat vt dña. h. d. Saly.

Donationē[y] quoqʒ ꝓpᷣ nuptias in hoc caſu conſtante matrimonio vendicare[z] poteſt.

Lex ſolēnis. in vēdicatiōe ⁊ hypothecaria rerũ dotaliũ vel ꝗ̄ſi mulier omnib⁹ alijs creditorib⁹ añferᷣ: q2 venit ad rē ꝓpriam vel ꝗ̄ſi. et ei nō currit p̄ſcriptio niſi ex tēpore ex quo potuit actionē mouere. ⁊ qō pōt ꝑ veritatē introduci facit fictionē ceſſare. h. di. bal. vel ſic. Mulieri. etiam ſoluto matrimonio. ꝓ reb⁹ dotalib⁹ ēt extimatis cōpetit rei vēdicatio ⁊ hypothecaria in quibus p̄ferᷣ creditoribus ex tpe anteriorib⁹ nec ei vlla currit p̄ſcriptio āteꝗ̄ agere poſſit ſoluto vl' ꝯſtante matrimonio. Salyc.

Idem. a. demoſtheni. pre. pre.

In rebus dotalibus[a] ſiue mobilibus ſiue immobilibus ſeu ſe mouentibus (ſi tñ extant) ſiue eſtimate[b] ſeu ineſtimate ſint: mulierē in his vendicādis omnē habere poſt diſſolutũ matrimo **Lex. xxx.**

k Uocate. ſcʒ mulieri.
l Scōm legũ diſtinctionē. hoc eſt ꝯ alios in rē ꝯ virũ hypothecaria ſm quoſdá qō nō plʒ. ſʒ dic eá eſſe diſtinctionē q̄ ſequeᷣ ſʒ ita eá ⁊c. vbi etiá triplex eſt opinio vt plene diſtinximus. j. qui po. in pig. ha. l. fina.
m Uendicare. per hypothecariam ſm Azo.
n Qui nō potiora iura. ꝯtra fiſcũ em̄ vel ceteros ꝑuilegiatos priores tpe vel liberos prioris matrimonij nō exercēt hoc ꝑuilegiũ. vt. d. l. aſſiduis. ⁊ auᷣ. ibi poſita. ⁊. j. de priuil. fiſ. l. ij. Itē ꝯtra extraneos poſſeſſores rer̄ viri nō agiᷣ niſi prius viro excuſſo. vt in auᷣ. d̄ fideiuſſo. §. ſed neqʒ. colla. j.
o Eo modo. qō poſſet ſi vere eēt ſolutũ. nō tñ ꝑ oīa idē ⁊ ſubijcit. ita tamen ⁊c.
p Diſſolutũ. nō ꝑ culpá vxoris. al's nō repeteret res. vt. j. de repu. l. cōſenſu. P.
q Mulier. qd de viro ſi alienauit ⁊ de euictione ꝓmiſit. Certe teneᷣ de euictiōe. nō tñ p̄ indicat mulieri alienatio q2 reuocauit. vt. j. d̄ predi. mino. l. ⁊ ſi is.
r Eas res. idē dicas in re viri data ei in ſolutuꝫ ꝓ dote. ſcʒ cũ egerit actione pſonali.
s Cōſtituto. qō poſſ; ſi vere eſſet ſolutum.
t Ad ſuſtentationē. ſic ergo fruct⁹ donationis ſicut dotis ſeruiunt viro nō ſic in fructu parafernaliũ. Item ꝑ hoc ꝗ̄ ꝗ̄liᷣ ab vxore ptʒ eũ dōnandũ hoc caſu in ſolidũ cum nō poſſit egere.
u Abutaᷣ. i. i totũ cōſummat ſm Io. al's poniᷣ in malo vſu. vt. ff. d̄ vſu ⁊ ha. l. plenuʒ. §. ij. Quid aũt ſi marit⁹ efficiaᷣ diues an reaccipiet dotē. Rñ. nō ſm. H. cũ ex cá iuſta eſt ſoluta.
x Tenore. q2 pacta facta erāt de lucrādo.
Sequiᷣ auᷣ. donationē ⁊c. q̄ eſt in auᷣ. de equali. do. §. illud ⁊ legiᷣ ſuper prin. l. Acc.

g Uelit. agendo perſonali. iteꝫ reali. vt. j. l. ꝓxi. §. omnis. Item hypothecaria vt ſubijcit.
h Reſqʒ. ſcʒ mariti.
i Suppoſitas. i. obligatas ex ꝯuentione vel lege ꝓ dote. vt hic. ⁊. j. de rei vxo. act. §. j. Item ꝓ donatione ante nuptias vt ſubijcit. vt. s. de donatio. ante nup. ſi ꝯſtāte. §. iura. Etiaʒ lʒ in alijs nō ſit priuilegiata donatio. vt dos. ⁊. j. qui po. in pig. l. ſi. §. ſi. que eſt ꝯ. Itē etiá ꝓ alijs rebus extra dotē. i. parafernis. vt ſubijcit. ⁊. j. de pac. cōuen. l. ſi.

y Donationē. in hoc caſu ſcʒ cũ deductus eſt ad inopiá maritus hac in dotē tm̄ immutaᷣ. ſcʒ cuꝫ inchoauit male vti ſubſtantia ſua. nam ⁊ in corpore auᷣ. dicit dedimus ei quaſi nihil immutet in donatione ꝑpter nuptias de eo ꝙ hac. l. codicis ſtatuiᷣ. Uel pōt dici idē in donatione ꝑpter nuptias qō hodie dicitur in dote.
z Uendicare pōt. directo ſi ponas eá inductam fuiſſe in poſſeſſionē alioquin vtili. vt in auᷣ. vt immo. ante nuptias do. §. j. col. v. Qō autē ipſa ſit domina ꝓbatur ex eo ꝙ diciᷣ alienari. vt. j. cōmunia de le. auᷣ. res que ſub. ⁊ ad treb. auᷣ. cōtra rogat⁹. Itē ꝙ dicit eá vendicari intellige cũ pacta erat de lucranda. ⁊ hoc innuit finis huius. l. vbi adhuc. ſed ⁊ ſi nō ſit pacta idem videᷣ ꝑpter ſpem quam habet lucrādi ſi mariti culpa ſoluatur matrimoniuꝫ. ⁊ ita eius intereſt ne diſſipetur. ſic ⁊ in. d. auᷣ. cōmunia de le. et ad treb.
a In rebus dotalibus. largiſſime hic accipe vt ſubijcit ꝓprie autē inextimate dicunᷣ dotales. vt. j. titu. j. §. ⁊ licet. in quibus doluꝫ vel culpam preſtare dʒ maritus. vt. ff. eo. l. mulier bona. §. j. ⁊. ff. ſolu. matri. l. etiam. §. licet. ſed ⁊ talem diligentiam quaꝫ in ſuis. vt. ff. ſolu. matri. ſi conſtante. §. ſi maritus.
b Eſtimate. hic de eſtimatis accipe ſm qō eſt. s. eo. ſi inter virũ. al's non vendicatio

Dos per ꝗ̄s actio

niū p̄rogatiuā[a]: τ neminē creditoꝝ mariti q anteriores[b] ſunt poſſe ſibi potiorē cāꝫ in his ꝑ hypothecā vendicare: cū eedē res ab initio vxoris fuerāt: τ naturalr̄ in ei⁹ ꝑmāſerunt dn̄io. ¶ Nō eñ qd legū ſbtilitate trāſit⁹ eaꝝ in mariti p̄rimoniū videtur fieri. iō rei veritas[c] delata vl̄ ꝯfuſa ē. ¶ Volum⁹[d] itaqꝫ eā i rē actionē q̄ſi in hmōi reb⁹ ꝓprijs hēre: et hypothecariā oīb⁹ āteriorē poſſidere[e]. vt ſiue ex naturali[f] iure eiuſdem mulieris res eē itelligant vl̄ ſꝫ legū ſubtilitatē ad mariti ſubſtātiaꝫ ꝑueniſſe ꝑ vtrāqꝫ[g] viā ſiue in rē ſiue hypothecariaꝫ ei pleniſſime ꝯſulat. ¶ Oīs[h] aūt tēporalis exceptio[i] ſiue ꝑ vſucapiōeꝫ[k] iducta ſiue ꝑ decē ſiue ꝑ vigīti[l] ānoꝝ curricula: ſiue ꝑ trigita vl̄ q̄draginta ānoꝝ metas: ſiue ex alio q̄cunqꝫ tp̄e maiore[m] vel minore[n] itroducta ea mlerib⁹ ex eo tp̄e opponat: ex q̄ poſſint actiones mouere[o]: ideſt opulētis qdeꝫ maritis ꝯſtitutis poſt diſſolutū mrīmoniū: min⁹ aūt idoneis: ex q̄ eis hoc iſortuniū illatū eē claruerit[p] cū ꝯſtā te etiā matrimonio poſſe mulieres cōtra maritoꝝ parū idoneoꝝ bona hypothecas ſuas exercere iā noſtra lege humanitatis intuitu diffinitū eſt. ¶ Ficti[q] diuortij falſa diſimulatiōe: in hmōi cā quaꝫ nr̄a lex amplexa eſt ſtirpitus eruenda.

¶ Extraneo dotāte: licꝫ quo ad mulierē dos ſit titulus lucratiu⁹: τ quo ad virū ſit titulus oneroſus: tn̄ ſicut q̄ ad virū inſinuatione nō eget ita nec quo ad mulierē: licꝫ excedit legitimā ſummā h̄ ꝑmo vſqꝫ ad v̄ſi. ſimiliqꝫ modo. hoc intellige niſi ſit pactuꝫ de lucrāda dote: nā h̄ tali pacto vir nō gaudet niſi iſinuet. vt aut. eo decurſū. ſ. de donа. ante nup. In donatiōe vero ꝓpter nuptias licꝫ q̄ ad mulierē ſit titul⁹ oneroſus q2 reciprocus reſpectu dotis tn̄ q̄ ad virū vel quo ad extraneū quādo extraneus donat eſt titulus lucratiu⁹. ſufficit tamē inſinuatio vni⁹ vtriſqꝫ h̄ ſecūdo vſqꝫ ad. §. ꝑterea. bal. vel ſic. Quādo extrane⁹. i. nō habēs in poteſtate dat dotem ꝓ muliere talis datio reſpectu viri dicit donatio ob cāꝫ: reſpectu mulieris dōatio ſimplex: nec indiget inſinuatiōe licꝫ oliꝫ ſecus. Saly.

¶ Idēꝫ. A. Iulia. p̄. p̄. Lex. xxxj.

Cum quidā[r] dotes pro mulieribus dabant: ſiue matres ſiue alij cognati ſiue extranei[s]: recte qdā eas[t] mariti ſine monimētorū obſeruatiōe[v] ſuſcipiebāt. Cū aūt mulier redhibitiōeꝫ caſus[x] ſtipulabat: τ hmōi fortuitus caſus[y] eueniſ

nec repe ti poteſt.

non vendicatio ſed hypothecaria cōpeteret: cū quaſi emiſſe videat vir vt. ſ. e. quotiens. ſm. M. Alij dicunt q̄ hic ſeruata fuit electio mulieri rei vel eſtimationis. vt τ. ff. e. plerūqꝫ. §. fi. vnde ſi rē eligat hꝫ directam vendicationē: ſi eſtimationē tunc hypothecariaꝫ. Vel dic tertio τ verius q̄ pro non eſtimatis habet directam: pro his que ſunt eſtimate habet vtilem. ſcilꝫ tūc quando vir al's non eſt ſoluēdo. vt. ff. de dona. inter virū τ vxo. l. vxor marito. in fine.

a ¶ Prerogatiuam. ſcꝫ volumus. quod eſt. j.

b ¶ Anteriores. tempore non priuilegio. nam ex hoc ſolo q̄ ali⁹ ſit anterior tp̄e non p̄fert mulieri. nec diſtinguo vtrū alij creditores habeāt expreſſam vel tacitam hypothecam non obſtante l. ſuperiori ꝑxi. q2 ibi loqtur d̄ hypothecaria quā habet in alijs reb⁹ viri. h̄ de illa quam hꝫ in alijs rebus dotis in doteꝫ. ar. j. qui potio. autē. ſi quid. Item non videt q̄ alius creditor in re data in dotem poſſet eſſe prior tp̄e niſi ponas q̄ marit⁹ hāc rem cum ſua eſſet obligauit creditori τ poſtea vendidit vel donauit alicui mulieri quaꝫ poſtea duxit in vxoreꝫ a qua eandem rem accepit in dotem. ſed tunc ille preferт. Dicas ergo q̄ mulier ꝓmiſit viro dare in dotem fundum cornelianum: non tamen dedit adhuc: vir obligauit iſtud predium quod facere potuit. vt. ff. de pig. l. j. circa p̄n. poſtea mulier tradidit prefertur mulier creditori priori tempore.

c ¶ Rei veritas. que eſt. vt in eius dominio remanſiſſe videat de iure gen. ſm. M. Vel que eſt. vt videat eſſe domina q̄ꝺtum ad ſuſtentationem. τ ſic iure primeuo ſimilis eſt veritas que aliorum reſpectu eſt falſitas. vt. ff. ad vell. l. aliquando.

d ¶ Volumus. in rem actionem. ſcilicet contra alios creditores. ſꝫ cōtra maritum non habet niſi ex ſtipulatu ſm quoſdam τ ex rei vendicatione habet inſpecto iure naturali quo videt domina. hypothecariaꝫ inſpecto iure ciuili in eiſdem reb⁹. ſic. j. ad treb. autē. cōtra rogat⁹. vel tertio rei vendicationeꝫ in non eſtimatis. hypothecariā in eſtimatis. τ dic veram eſtimationem factam. h.

e ¶ Poſſidere. i. habere. τ ſic improprie ponitur. ff. de acq. re. do. l. ſeruus. §. incorporales τ de acqui. poſ. l. iij. in prin.

Dotaliū rerū dn̄iū cui⁹ eſt an viri an mulieris

f ¶ Iure naturali. ſcilicꝫ iure primeuo quo nō diſtinguebant dn̄ia niſi q̄ꝺtum ad vſum. vnde q2 ꝑmiſcue cum viro vtitur cum eo domina eo iure videtur. vt. ff. re. amo. l. j. τ. j. de fur. q̄ꝺuis. τ. j. de cri. expil. here. l. aduerſus ſic eadem ratione filij dicunt domini rerum paternarū vt inſti. de here. qua. τ dif. §. ſui. τ. ff. de ſuis. τ le. l. in ſuis. Itē τ q2 ſua fuit res τ ad eum eſt reuerſura dicitur eius eodem iure: non aūt iuregētium vel ciuili. immo ſunt viri. ſcilicet per traditionem. vt inſti. de re. diui. §. per traditionem. Item habes expreſſum. vt inſti. quib⁹ alie. licꝫ in prin. Item quomodo obligatur ei. vt hic dicit ſi ſua fuit et ſemper duraret. Item inuenirentur eſſe duo domini inſolidūꝫ ſi ipſa eſſet domina cum de viro conſtet ſcilicet q̄ ſit dn̄s quod eſſe non poteſt. vt. ff. commoda. ſi vt certo loco. §. ſi duobus. nec prodeſt ſi dicas vnuꝫ vno iure. ſ. naturali. aliud ciuili. q2 pone vxorē dominiū queſiuiſſe pri⁹ per vſucapionē. τ ſic de iure ciuili. Iteꝫ pro hoc quia vir vendicat. vt. ſ. de rei ven. doce ancillam. quod non faceret niſi domin⁹ eſſet. vt. ff. de auro. τ ar. le. l. quintus. §. ij. Item manumittit ſeruū dotalē. vt. j. de ſer. pi. da. ma. l. j. q̄ ſi nō eſſet dn̄s nō faceret. vt. j. de his qui a nō do. ma. l. ſi non ꝓprietatem. Itē ipſe iubet ſeruo dotali hereditatē adire vt. ff. ſo. ma. l. ſeruus dotalis. Item pro hoc. ff. de acqui. poſ. l. pōponi⁹. §. in dotem. τ. ff. de fun. do. l. ſi marit⁹. τ de iur. do. l. dotis fructus. §. ſi res. τ ſ. eo. ſi p̄diū. τ hoc ſm. B. τ Io. At. M. dixit mulierē dn̄aꝫ de iure naturali. i. gentium. ſ. de re ineſtimata. ar. hmōi. l. τ. ff. de colla. filiū. τ. ff. qui ſatiſ. cog. l. ſciendum. §. ſi fundus. ſed hoc primeuo iure non naturali. i. gentium: vt dixi intelligitur. Item pro eo. j. qui po. in pig. ha. aſſiduis. ſed rn̄de vt ibi. Itē ꝓ eo q2 vir reſtituit theſaurū quaſi in alieno inuentū. vt. ff. ſolu. mat. l. diuortio. §. ſi fundū. in fi. Idem de partu ancille dotalis. vt. j. eo. ti. §. itaqꝫ. ſed hoc facit emptor cuꝫ redhibito. agit tn̄ interim dn̄s eſt. vt. ff. de edil. edi. cū aūt. §. fi. Item pro eo. ff. de mino. l. deniqꝫ. §. ſed vtrum. in fi. §. ſed ibi eſt vel ſubaudit q̄ſi. Itē pro eo ſunt ar. illa q̄ induximus. vt nō poſſit pater in dotem eaꝫ inſtituere vt. d. §. ſed vtrum nota uimus. de eſtimatis aūt conſtat ſm omnes q̄ viri ſunt de iure gen. τ ciuili. vt. ff. e. cum poſt. §. in dotem. τ. ſ. e. l. quotiens lꝫ etiam in his habeat vxor actionem in reꝫ in ſubſidium. vt dixi.

g ¶ Vtrāqꝫ viam. ſ. vt ſiue dicas vxorē dn̄aꝫ p̄ferat in rei ven. ſiue viꝝ dicas dn̄m. dic eam preferri in hypothecaria in eiſdem rebus vt dixi.

h ¶ Omnis. dixi habere eam in rem hypothecariam. hoc verum niſi exceptione repellatur quod fieri poteſt ex tp̄e quo potuit dos repeti. τ hoc dicit. Acc.

i ¶ Exceptio. improprie ponit quo ad vſucapionem de qua ſequit cū ꝑ eam dn̄ium querat directum. vt. ff. de vſucap. l. vſucapionem.

k ¶ Vſucapionem. ſcꝫ triennij in rebus mobilibus datis in dotē. Sꝫ videt etiā ſoluto matrimonio q̄ remaneāt dotales vt. ff. de fun. do. l. etiā τ ſic non vſucapiūtur. vt in eo. ti. l. ſi fundū. Sed dic illā. l. etiā loqui tm̄ in eo caſu qui eſt in eo. ti. ſi marit⁹ fuerit vbi vir fact⁹ eſt ſeru⁹. τ ſic ſolutū mrīmoniū nō tn̄ dn̄s alienat. ſec⁹ eſt ſi alio modo ſoluat. q2 deſinūt eſſe dotales τ poſſunt vſucapi vt h̄. vel hic vnū eſt ſpāle ꝓ muliere. vt etiā ꝯſtante matrimonio agat ꝓpter inopiā viri. ſic τ aliud eſt contra eā vt vſucapiat res dotalis ſolu. matri. arg. ff. de iureiurā. l. eū qui. Vel tertio hoc habet locū in re eſtimata data que nō eſt dotalis ꝓprie. τ tn̄ vendicat eā vxor in ſubſidiū. vt in prin. huius legis diximus que vēdicatio vſucapione tollit. Vel quarto loquit hic eo caſu qn̄. ſ. alienatio ꝑmittit qd ſit qn̄qꝫ. vt. ff. de fun. do. l. j. vt i eodē caſu vſucapio ꝑmittit. Vel qnto q̄ hic eſt diſiunctiua cuius altera pars eſt vera vt. ff. de v̄b. ſigni. ſi hec verba. q2 ſequens non prima de vſuca. Vel ſexto loquit de mobilibus eſtimatis. que etiā ꝯſtante mrīmonio poſſunt alienari τ ſic vſucapi. vt. ff. ſo. matri. l. res. De reb⁹ aūt viri vſucaptis hic non dicit cū in eis non habeat vxor niſi hypothecā q̄ vſucapiōe triēnij tollitur. vt. j. de pigno. l. vſucapio.

Diſiūctiua ꝑ ꝑte vera ē tota vera.

l ¶ Siue ꝑ viginti. da exēplū de rei vendicatione inter p̄ſentes τ abſentes τ hypothecaria ꝯtra extraneū habentē titulū vel non habenteꝫ titulū. vt. j. de p̄ſcrip. lon. tēp. l. fi. τ. ſ. ſi aduer. cre. l. j. τ. ij.

m ¶ Maiore. vt hypotheca ꝯtra ipſum maritū q̄. xl. an. durat. vt. j. de p̄ſcrip. xxx. an. l. cum notiſſimi. circa prin.

n ¶ Vel minore. xxv. ann. quod dic. vt. j. de p̄ſcrip. lon. temp. autē. qd ſi quibuſdam.

o ¶ Mouere. vt arg. j. de anna. excep. l. j. §. fi. τ. d. l. cum notiſſimi. §. illud. τ de bo. que libe. l. quicunqꝫ. τ de bo. mater. auten. niſi.

p ¶ Claruerit. cum ex tunc agere poſſit. vt. ſ. l. ꝑxi.

q ¶ Ficti diuortij. nam olim eo caſu qn̄ vergebat ad inopiā fingebat diuortiū vt ſic ageret ad dotē qd hodie non eſt op⁹. vt hic nūc dicitur.

r ¶ Cum quidā. dotis donatio fit τ in virū qui accipit τ in vxorē ꝓ q̄ dat. ſic ergo no. cum extraneus dat doteꝫ alicui marito ꝓ vxore eius q̄ꝺtum ad mulierē dicit donatio ſimplex. τ ideo exigit inſinuationē ſi fiat vltra quingētos ſolidos. quo ad virum eſt donatio ob cām ſ. ob dotem. τ ideo non exigitur inſinuatio quo ad eum.

s ¶ Extranei. ſcilꝫ alij. nam etiā predicti extranei ſunt. vt. j. eo. §. j.

t ¶ Eas. ſ. dotes q̄ facte ſine vllis monimentis valent.

v ¶ Obſeruatione. i. ſine facti inſinuatione.

x ¶ Caſus. i. dotis reddēde in caſu ſi decedat vir.

y ¶ Fortuitus caſus. veluti poſt mortem mariti.

a ¶ Non facta.i.nō pfecta nā quo ad eā nō valebat cū nō erat īſinuata nem factā ſed alterū non ſufficit.vt arg.ff.ſolu.matrimo.l.de diuiſiōe.
b ¶ Monimenta.in ſe facta.
c ¶ Per ceſſionē.i.ipſa cogebaī cedere actionē donāti. aduerſus maritū cū ipſa agere non poſſet.vt non pdaī dos qḋ eſt mirū ſic ⁊ alſ aliꝰ vtiī ex pſona mea eo iure quo ego vti non poſſum.vt.ff.rē ra.ha.l.pro curator.§.ſi pcurator. ſic ⁊ fideiuſſor agit iure ceſſo quo cedens agere non poſſet cū ſit ei ſolutū.vt.ff.de fideiuſ.cū is.ſic.ff.ad vell.l.q̄zuis.§.plane ſi mihi.⁊.ff.de pecul.qḋ debeī ⁊.ff.de vſu fruc.quod meum. Sed ar.contra.ff.de pact.⁊ heredi.§.nos.
d ¶ Res.ſ.exactas.
e ¶ Mrīmonij.ſ.finiti.
f ¶ Monimentis.i.in ſinuationibus.
g ¶ Indigere. cū nō excedit legitimā ſummaʒ alſ ſecus.vt.ī.e.§.ſinautē mior ſm aʒ.vel dic ſʒ Hugo.hoc in dote etiā ſi excedit.ſʒ in donatiōe ppter nup.eſt qḋ dr ibi.
h ¶ In omni perſona. ſcʒ vxoris ⁊ mariti.
i ¶ Stipulatus eſt.dotem ſibi reddi.vt ⁊.ī.ti.j.§.accedit.⁊ facit.ſ̄.de dona.ante nup.auī.eo.decurſum eſt.
k ¶ Cōcurrit.nil enim de liberis qui dedit dotē cogitauit.
l ¶ Triſtitie ſue.i.mortis mariti. quibuſdā em̄ leticia eſt.

Vxores mlte gaudēt ḋ morte mariti.

m ¶ Siliq̄ʒ.in ptāte.ſic dr exneꝰ.ī.tit.j.§.exneū alſ aliter.vt.ī.de impo.lu.de.l.j.Accur.
n ¶ Vel non minor.vl' p ⁊.i.⁊ nō mior.vt.ſ̄.de dona.añ nup.l.miorībꝰ
o ¶ Ad eā.vt ipā ex pacto lucreī ſi vir p̄deceſſerit.ſed hodie nō eſt neceſſaria q̄ʒtū ad mulierē vt.ſ̄.de do.añ nup.auī.eo decurſum eſt.
p ¶ Acceſſerit.vt quia mulier p̄deceſſit.
q ¶ Simile.ſcilʒ ꝙ poſt multa tpa inueniaī maritus ſine donatione.
r ¶ Vtilitas.qr eſt femina minor.vt mō dixi
s ¶ Valeat.qḋ hodie ēt in maiore ſeruaī p autē.illā eo decurſum eſt.vt modo diximꝰ.⁊ ꝯcor.ī.de do.ſancimus.§.alſ ⁊ ff.de dona.l.ij.§.j.
t ¶ Preterea.ſi qs.ſ.extraneus.
v ¶ Spoponderit.pollicendo.
x ¶ Vel pmiſerit.ſcʒ p ſtipulationem.
y ¶ Ex tpe matrimōij.ſcilʒ contracti.
ʒ ¶ Biennium.elapſuʒ poſt contractū mrīmonium.ideo autem de biēnio dicit.vt ex tunc in mora videatur.
ʒ ¶ Biennīū.⁊ pmiſſio

ſet ipſa mulier(vt pote a ſe nō[a] fctā donatione ppter hoc ꝙ monimēta[b] deerāt)neceſſitatē habebat:actiones in hmōi caſu ad eū q dotē dedit per[c] ceſſionē transferre:vl' ipās res[d] reddere.⁊ ita inueniebaī forſitan poſt plixa matrimonij[e] annoꝝ curricula ⁊ liberos forte editos in felix mulier indotata. ¶ Sācimꝰ itaq̄ʒ in hmōi caſibꝰ oībꝰ nullis monimentis[f] rē indigere[g]:ſed in[h] omni pſona ratas eſſe hmōi donatiōes:⁊ mulierē ipſaʒ dotē ſuā habere cuʒ fortuitus caſus hoc lucrū ei addiderit.⁊ firmiter hoc apud eā mulierē pmanere: niſi ipſe qui ab initio dotē dederit ſibi dari i hmōi caſuʒ ſtipulatꝰ[i] eſt:tunc etem̄ cuʒ neq̄ʒ ab initio ſuſpitio aliqua liberorū ꝯcurrit[k]:ſed ſibi omnē rē ille qui dotem dedit pepigerit hmōi tractatꝰ habere locuʒ non pōt.atq̄ʒ in omnibꝰ alijs caſibus in quibꝰ ipſe non ſtipulatus eſt:triſticie[l] ſue mulier hoc pprium habeat ſolatium per actionem dotis.

¶ Donatio ppter nuptias excedens legitimā ſummā debʒ inſinuari ⁊ inſinuatio facta cum pricipali prodeſt ei cui in cōficiendo eſſet donatum.h.d.Saly.

¶ Simili quoq̄ʒ modo ſi quis extraneorū.i.qui euʒ pro quo dat nō in poteſtate[m] habeat pro alio añ nuptias donationem nupture dedit mulieri:⁊ neceſſaria monimēta adhibuerit:cū excedat ſummā legitimā donatio vel non[n] minor mater familias nuptura ſit:nō ſolū ad[o] eā cui ante nuptias donatio daī monimēta ſuā habeāt firmitatē:ſed ēt ad illū pro quo dedit:vt ſi lucrum ei ex dotalibꝰ pactis acceſſerit[p] non hoc cedat donatori.ſed in ſuum lucrum hoc maritus conuertat. firmūq̄ʒ ⁊ irreuocabile habeat niſi donator,et hoc ſibi reddi huiuſmodi caſu fuerit ſtipulatus : ne et in prefato caſu ſimile[q] anteriori vitiū oriatur. ¶ Sinauteʒ minor q̄ʒtitas ſit vel ita res geſta ſit:vt monimentorum ex oī parte nulla ſit vtilitas[r] ⁊ tunc donatio ad vtrāq̄ʒ perſonaʒ valeat[s]:⁊ maritꝰ caſum lucreī:niſi ⁊ hic donator eā ſibi ſtipulatus ſit.

¶ Singularis.§.eſt et quotidianꝰ.Curſꝰ biēnij in p̄ſtatiōe dotis neglecta moram inducit et decurſum vſurarum vſq̄ʒ ad tertiā partem centeſime.h.d.principaliter bal. vel ſic.Extraneus q dotē pmiſit p lapſuʒ biēnij a tēpore ꝯtracti matrimōij: ſine alia interpellatiōe cōſtituiī in mora vt teneatur ad fructus ⁊ vſuras hac lege expreſſas nec ppterea phibetur maritus dotē ante biennīū petere:etiā ſi pmiſſor ſit paratus vſuras ⁊ acceſſiones ſoluere.h.d.Salice.

¶ Preterea ſancimus ſi quis[t] in dotē vel predia vel certū redditūʒ vel edes vel panes ciuiles ſpoponderit[v]:vel[x] promiſerit:ſi ex[y] tēpore matrimonij biennīū[ʒ] tranſactuʒ ſit illico redditūum vel penſionū: nec nō panis ciuilis queſtū[a] eū p̄ſtare: etiā ſi nō fuerint adhuc res principales[b] tradite:⁊ ſi tota dos in auro ſit.itidē poſt biennium vſuras vſq̄ʒ ad tertiā partē centeſime preſtari. ¶ Sinautē alie res p̄ter immobiles vel in auro fuerint in dote ſiue in argēto[c]:ſiue in muliebribꝰ ornamentis:ſiue in veſte:ſiue in alijs q̄buſcunq̄ʒ[d] ſiquidē eſtimate[e] fuerint ſimili modo poſt biennium[f] ⁊ eaꝝ[g] vſuras ex tertia pte centeſime[h] concurrere ex eſtimatione earum:qr ⁊ hoc apertius declarare opʒ ea intelligenda que pro ſingulis ſpeciebus facta eſt:vel pro vnaquoq̄ʒ genere dotaliū ſpecieꝝ.i.pro argento vel ornamentis vel veſte vel alijſq̄ʒ ſpeciebus:⁊ non eſſe ſpectanduʒ poſt ſingulas eſtimationes vnā coadunationē[i] totius calculi:quod ſatis ſcrupuloſum ⁊ per nimiā ſubtilitatē pernitioſum eſt[l]. ¶ Sinautē minime res mobiles fuerit eſtimate:ea poſt bienniuʒ obſeruare que leges poſt litem conteſtatam[k] pro omnibus huiuſmodi rebus diffiniunt ¶ Sinuero res permixte fuerint:⁊ partim in auro:ptim in alijs rebus mobilibus vel immobilibꝰ pro iam facta diuiſione omnia pcedere.licentia minime deneganda marito quando voluerint dotem petere:nec is qui debet putet ſibi licentiā eſſe redditus:vel penſiones vel vſuras vel alias acceſſiones ſoluenti dotis ſolutionem ptelare.ſʒ ſiue ante biennīū vel poſtea voluerit dotē pars mariti petere: queat (⁊ ſm leges)eam exigere.

¶ De rei vxorie actiōne in ex ſtipulatu actionē tranſfuſa.⁊ de natura dotibus preſtita.

¶ Pro dote cōpetit actio ex ſtipulatu:ēt ſi ſtipulatio nō interceſſerit vel interſit inutiliter.h.d.vſq̄ʒ ad.§.⁊ vt plenius.bald.

¶ Impera.Iuſti.a.ad populū vrbis Cōſtantinopolitane ⁊ vniuerſos puinciales. Titu.xiij.Lex.j.

REm in preſenti non minimam aggredimur.ſed in omni pene corpore[l] iuris effuſam tā ſup rei vxorie actione q̄ʒ ex ſtipulatu: earū cōmuniones ⁊ differentias reſecātes

a ¶ Queſtū.i.qḋ lucrari poſſet is cui debebaī.vt.ff.p ſocio.q̄ſtus.alſ contra.vt.ff.de actio.emp.l.ſi ſterilis.§.cum per venditorem.
b ¶ Principales.ſ.p̄dia vel alia immobilia.
c ¶ In argento.ſi ſint alie res.
d ¶ Quibuſcūq̄ʒ.repete preter aurum.
e ¶ Eſtimate.ſpeciale ē ergo in auro vt eius p̄ſtetur vſura:ſit eſtimatum vel non.
f ¶ Bienniuʒ.mirabili modo inducit hic mora tpis cum alſ interpellatio ſit neceſſaria:ſic quādoq̄ʒ purgatur tp̄s vt.ff.de leg.ij.titia.§.vſuras. Et no.biennīū ſeruari: in viro annus.vt.ī.ti.j.§.exactio.
g ¶ Earū vſuras.lʒ vſura eſtimationis reruʒ petaī non tamē petiī eſtimatio imo res eſtimate.
h ¶ parte cēteſime vt.ſ̄.
i ¶ Coadunationeʒ.vt vniuerſa que eſtimenī ſint tāti q̄ti eſtimata ſūt an nō: nā ⁊ poteſt eē ꝙ vna res iuſte alia iīuſte eſtimata eſt.⁊ ſic nō fit eſtimatio omniuʒ.vt.ff.de edil.edict.ſi plura.⁊ l.pe.⁊.ff.de euict.l.j.ſed tūc demū.vt dicit dicta l.ſi plura.qñ ſingulorū non erat preciū deſignatum ſed hic erat.⁊ ideo non fit ratiōe p̄dicta.Itē ⁊ quia poteſt eſſe ꝙ vna res alio tpe fuit pmiſſa q̄ʒ alia.
k ¶ Conteſtatā.ſcilicet vt veniāt fructꝰ.vt.ff.ḋ vſu.l.videamus.§.ſi actio.⁊ ē ſimilis p̄ſcriptio biennalis.vt.ſ̄.de non nume.pec.l.i ꝯtractibꝰ.

¶ De rei vxorie actiōe

¶ Sicut in q̄uis alio ꝯctu tria ꝯſideranī principaliter.ſcʒ conuentio obligatio:⁊ actio.ſic in dote.ideoq̄ʒ prius cōuētionē.vt.ff.ḋ dotꝫ pmiſ.ſecūdo obligationeʒ.vt ſ̄.titu.j.nūc ponit actioneʒ.Sic em̄ naturaliter debent diſponi.Et no.ꝙ olīʒ due dabanī actiones tām viro pro petenda dote q̄ vxori p repetenda dote ſcilʒ ex ſtipulatu ⁊ rei vxorie ſed hāc tollit dādo omne qḋ in ea vtile erat actioni ex ſtipulatu q̄ reſeruat.⁊ tacite rñdet obiectioni.in princi.quaſi obijciatur ei ꝙ vilia tractet ⁊ armis nō intēdat.⁊ ipſe ad excuſatiōeʒ ſui rñdet rē ⁊c.

Dos hʒ tria conſideranda.

l REʒ in p̄nti.corpore no.corpꝰ iuris ī quo articuli iuris cōtinenī:ſicut corpus humanum vbi mēbra continentur.

Omnes dotes

a Omnes dotes. ſiue a parte viri ſiue a parte mulieris: licz de pte vi ri poſſit dubitari. Item ſiue certa eſt ſiue incerta qḋ eſt notādū cum ad incerta tm̄ alś detur ex ſtipulatu actio. vt inſti. de vbo. obli. in prin. li. cet ꝛ hic quidam dent conditionem certi ſi certa eſt.

b Exigi. id eſt peti vel repeti.

c Siue non. quia nec promiſſa.

d Reipſa. i. eo ꝙ eſt dos.

e Subſecuta. ſ. cōuentione. Sic ergo nota ſin gi ſtipulationē vbi non eſt. ſic ꝛ. ff. de adop. l. his vbis. ꝛ. ff. de dā. infec. ſi finita. §. eleganter. ꝛ in aut. vt nulli iudi. §. ſup hoc aūt iubemus. ꝛ. ff. ſi cui pluſq̄ p. l. falc. l. ni ſi. §. itez. ꝛ. ff. de fideiuſ. tu. cū oſtendimus. §. fi.

f Eodēq̄ modo. dos petatur ex ſtipulatu.

g Inutiliter. inſpecto iure cōi. vt ꝙ iter abſentes vel ex internallo vel inepta cōceptiōe. vel nō aūt ex diſſenſu puta dixit vir pmittis equū i dotē. mulier dixit pmitto aſinū.

h Eas. ſ. actionē. ꝛ eſt ſic. ff. de reb. du. l. q̄tiēs.

i Fortitudinē. da exē plū: ꝙ ſtipuloꝛ alteri. hoc nō valet: adūcio penā hoc valz: ꝛ dat robur inutili nō vt ex ea agaꝭ ſꝫ vt pene metu ei pareaꝭ. vt. ff. de vb. obl. ſtipulatio iſta. §. alteri. ꝛ. ś. de pac. ſi pacto hic tñ datur robur ex hac. l. huic vt etiam ex ea agaꝭ: ꝛ ſic ſit vtilis ꝛ eſt ſic. ś. ſi ſer. ex por. ve. l. j. ſed arg. cōtra ff. de his qb. vt idig. cuꝫ qdā nā vtilis nō firmat inutilē inſtitutionē: ſꝫ iuti lis vitiat vtilē. Itez ꝛ eſt arg. ɔtra. ff. ꝺ adi. lega. l. j. nā ibi vtile legatuꝫ nō dat robur inutili ademptioni. Alij ponunt hic exēplꝫ p. l. ś. de pac. in bo. fi. ꝛ. l. petēs ſcꝫ in pacto incontinenti appoſito cui daꝭ robur vicinitate cōtract⁹. ſed illa nō eſt ſtipulatio ſed pactuꝫ vnde primū melius eſt.

Inſtitutio inutilis nō firmatur p vti lem.

k Cenſemus. hoc qḋ ſequitur.

l Multomagis. loc⁹ a maiori. quia ſi nullū fa cim⁹ aliqḋ magis inutile. vtile. ſic. ꝛ. ff. de pactis in. gen. §. adeo. ꝛ. ś. de dona. ante nup. l. fina. §. fina.

m Effici. ſ. per hāc. l.

n Et plenius. nō ſolum in perſonali verū in reali: hoc eſt in hypothecaria.

ꝛ in vnū tramitē ex ſtipulatu actionis totū rei vxorie ius (qḋ dignū eſſe valere cēſem⁹ ɔcludētes). Rei vxorie itaq̄ actōe ſublata: ſancim⁹ oēs dotes ᵃ per ex ſtipulatu actionez exigi ᵇ: ſiue ſcripta fuerit ſtipulatio ſiue nō ᶜ vt intelligaꝭ reipſa ᵈ ſtipulatio eſſe ſubſecuta ᵉ. Eodēq̄ mo do ᶠ ꝛ ſi utiliter ᵍ facta eſt ſtipulatio: adiuuari enīz eā ʰ magiſq̄ euaneſcere oportet. Si enim cum vna in ſtrumēto ſtipulatio valida inuenia tur: ꝛ alijs inutilibus ſuaꝫ noſcatur preſtare fortitudinez ⁱ: quare nō ex noſtra lege huiuſmodi ſtipulationi bus robur accedat legitimum.

Eſt enim conſentaneum nobis qui cenſemus ᵏ vt vbi ſtipulatio ſup poſita nō eſt: intelligi eā fuiſſe adhi bitam: multomagis ˡ etiā ſi inutilis eſt: validam eam effici ᵐ.

Pro dote bona ſunt tacite obligata h. d. vſq̄ ad. §. ſed ꝛ ſi. Bal.

Et vt pleni⁹ ⁿ dotib⁹ ſubueniaꝭ queadmodū in adminiſtratione pu pillarū rerū ᵒ ꝛ in alijs multis iuris articulis ᵖ tacitas hypothecas ieſſe accipim⁹: ita ꝛ in huiuſmodi actiōe dam⁹ ex vtroq̄ ᵠ latere hypothecā ʳ ſiue ex pte mariti ꝑ reſtitutione dotis. ſiue ex pte mulieris ꝑ ipſa dote pſtāda vel reb⁹ dotalib⁹ euictis ˢ ſi ue ipſe pricipales pſone dotes dede rit vel ꝓmiſerit vel ſuſceperit: ſiue alie ꝑ his pſone: ꝛ dos ſiue aduenti cia ſiue ꝓfecticia ſit ſꝫ veteris iuris noiatione ᵗ. Ita eīn ꝙ ꝛ iperitia hominū ꝛ ruſticitas nihil eis poſſit af ferre ꝑiudicij: cū nos illis ignorāti b⁹ ꝛ neſciētib⁹ in hoc caſu noſtrā in duxim⁹ ꝓuidētiā ᵘ. Sicut enīz ꝛ ſtipulatiōes ꝛ hypothece ineſſe do tib⁹ intelligūtur ꝛ inutiles ſtipula tiōes emēdātur: ſic ꝛ in poſterū cau ſa inueniatur valida ꝛ pfecta quaſi omnibus dotalibus inſtrumētis a prudētiſſimis viris cōfectis. Et nemo putet noſ hoc ſancire i his tā tūmodo dotibus que in inſtrumen tis recepte ſunt: nihil eīn ꝓhibet ꝛ ſi ſine ſcriptis ᵛ dos. vel detur vel ꝓ mittatur vel ſuſcipiaꝭ: ſimili modo intelligi factā ſtipulationem ꝛ hypo theca ex vtraq̄ parte quaſi fuerat

ſcripta: ꝛ natura quidē ex ſtipulatu actionis hec intelligatur rei vxorie in poſterum ceſſante.

Actio ex ſtipulatu ꝑ dote eſt bone fi dei: ꝛ actio rei vxorie ſublata: tñ qḋ erat vtile in ea trāſfuſum erat in actione ex ſti pulatu. h. d. vſq̄ ad. §. primuꝫ itaq̄. Bal.

Sed ꝛ ſi nō ignoram⁹ ex ſtipula tu actionē ſtricto iure eſſe vallatā ᶻ ꝛ non ex bona fide ᵃ deſcēdere: tñ q2 nouā naturā de dote ſtipulatio ſibi inuenit accōmodeꝭ ei a natura rei vxorie etiā bonefidei bñficiū ᵇ. ꝛ oēs quidē euētus ᶜ q̄s dos ex ſtipulatu ᵈ habet maneat ᵉ pro ſua natura exer cēs. Si quid autē optimū ex rei vxorie actiōe inuenim⁹ hoc in pſiti ſpecialiter ei addim ᶠ: vt ſit ꝛ noua iſta ex ſtipulatu quā cōpoſuimus ꝛ nō ꝓpria tm̄: ſed etiā veteris actio nis ᶠ pulchritudine decorata.

Vir legans vxori in dubio nō intelli gitur legare ꝑ dote. ꝛ ideo vtrunq̄ cōſeqꝭ h. d. vſq̄ ad. §. maneat. bal. vl ſic. Relictū a viro vxori nō intelligiꝭ in dubio relictuꝫ animo cōpenſandi cum dote. ideo vtrum q̄ pōt peti. h. d. vel ſic. Actio ex ſtipulatu ꝑ dote non minuitur ꝑpter legatuꝫ factuꝫ vxori niſi exprimaꝭ. h. d. Saly.

Primū ᵍ itaq̄ ꝙ naturale ſit ex ſtipulatu actiōis exponaꝭ: ꝛ ita ſi qd ex actione rei vxorie ſupuenerit ad daꝭ. Sciēdū itaq̄ eſt edictū ʰ pre toris qḋ de alterutro ⁱ itroductū eſt in ex ſtipulatu actione ceſſare: ita vt vxor ꝛ a marito rē relictā recipiat: ꝛ dotē ꝓſequaꝭ: niſi ſpecialiter ꝑ do te ei marit⁹ ea dereliquit: cū manife ſtiſſimū eſt teſtatorē q non hoc addi dit ᵏ voluiſſe eā vtrūq̄ conſequi.

Actio ex ſtipulatu actiue ꝛ paſſiue trāſ mittiꝭ in heredē. h. d. vel ſic. Cōtractus ſi ctus trāſit in heredē ſicut ɔtract⁹ verus. h. d. vſq̄ ad. §. ſꝫ nec retētio. bal. vl ſic. Actio ex ſtipulatu ꝑ dote trāſit ad ſucceſſores. ſa.

Maneat ˡ ex ſtipulatu actionis ius ᵐ ad ſucceſſores ⁿ ꝛ ſine mora ᵒ tranſmiſſionis incorruptum.

Propter malos mores vxoris pudorē matrimonij nō ledētes ꝑpter res donatas vl amotas ſeu ꝑpſ cōes liberos alēdos nec ꝑpſ ipēſas in reb⁹ dotalib⁹ factas ſit dotis retētio: ſed ꝑdicta actionib⁹ cōpetentibus repetunꝭ. h. d. vſq̄ ad. §. illo. Saly.

Taceat ᵖ in ea retētio ᵠ verbo ſitas. Quid eīn opus eſt induce re ob mores ʳ retentionem: auxilio

contra. ś. ti. j. l. j. Sol. hec illam corrigit vel ſm Jr. ꝛ bene etiā hec ſꝫ illam. ſcilicet vbi ſtipulatio vel pactum precedat donationem. Ter tū dicunt hic dari hypothecariam indiſtincte non autem perſonalez media placet.

t Nominationem. remanet eīn nomen dotis profectitie ꝛ aduētitie. vt. ff. ſo iure do. l. pfecti tia. i pn. ꝛ. §. ſi qs certā.

v Prouidētiā. dādo actionē ex ſtipulatu ꝛ ta citā hypothecam.

x Intelliguꝭ. ipo in re. vt. j. qui po. in pi. ha. l. ſi. §. ad hec. ꝛ in auſ. ꝺ equa. do. §. quia ꝺo etiā huius. ꝛ arg. ś. de iur. ꝛ fac. igno. l. ſi. ꝛ de dotis ꝓmiſ. l. ad exactionem.

y Sine ſcriptis. vt et ś. de iure do. l. cū citra.

z Sed ꝛ ſi nō. vallatā nā nō numeranꝭ inter eas que bo. fi. ſunt. vt in ſti. de ac. §. actionum.

a Et nō ex bona fide ad differētiā ſtricti iuris

b Beneficium. erit er go hoc caſu bone fidei. vt hic et inſti. de actio. §. fuerat.

c Euentus. i. effect⁹.

d Ex ſtipulatu. i. ab actione ex ſtipulatu.

e Maneat. i. retineat.

f Actiōis. rei vxorie. Ex pdictis ergo collige q̄nq̄ ſpālia. Primū ꝙ intelligiꝭ ſtipulatio vbi non eſt. Scōꝫ vbi eſt in utilis ſit vtilis. Itē quia daꝭ ex ſtipulatu etiā ad certa. Itē ꝙ eſt bone fidei. Quintū etiam de hypotheca tacita.

Actio ex ſtipulatu ꝑ dote qn q̄ ſpālia habet.

g Primū. ꝙ ſua naturalia retinet ꝛ alia nā ciſciꝭ itaq̄ ſua naturalia exponamus.

h Edictū. qḋ non habemus ſꝫ cauebaꝭ in eo vt ſi maritus vxori aliquid in vltima relique rit voluntate. eā ꝓtentā alterutro ſcilicet vel do te vl legato qḋ in actio ne ex ſtipulatu nō erat.

i De alterutro. aſſequendo tantum.

k Addidit. ſ. mulierē eſſe alterutro contentā. ꝛ facit. ff. fa. her. ſi filia. §. pe. ꝛ de dote prele. l. cum quis. §. j. ꝛ. j. de re pu. iubemus. Sed ar. cō tra. ff. de adi. leg. l. alū ne. §. qui filias. ꝛ. ff. ſol. matri. ſi cum dotē. §. ſi pater. ſed ibi redit ratio.

l Maneat. i. trāſeat.

m Jus. iam cōpetens mulieri.

n Ad ſucceſſores. vtriuſq̄ ptis mulieris. ſ. vt repetere poſſit: ꝛ mariti vt reſtituere debe at: ſed primum fallit in caſu quē habes. j. e. §. hoc ex rei vxorie. vbi nō repetit heres patris mulieris.

o Rerum. vbi tacita contrahitur hypotheca. vt. j. de admini. tuto. l. pro officio.

p Articulis. vt legatis. vt. j. cōia de leg. l. j. ꝛ in aliſ caſib⁹ quos ha bes. j. in quibus cau. pignus taci. contra per totum.

q Ex vtroq̄ latere. Sed nunquid ſic vir ꝛ vxor preferꝭ ceteris cre ditoribus. Rñ. credo ꝙ non cū non inueniamus de hypotheca viri.

r Hypothecam. i. tacitam.

s Euictis indiſtincte. ergo re dotali euicta agiꝭ de euictiōe. ꝛ ſic eſt

o Mora. in antiquis legibus inſerta. vt. j. e. §. exactio.

p Taceat. ꝛ no. hic quinq̄ caſus in quibus competebat retentio in actione rei vxorie. ſed hodie non competit ob mores. ob res donatas ob res amotas: ob liberos: ob impenſas.

Dotis retētio olī ꝑpter q̄nq̄ cōpetebat.

q Mores. ꝛ malos multos quorū vnus nō ſufficeret vt in veniali bus non criminalibus vt ſi quotidie ſe inebriet nō tamen frangit ma

alio ex ꝯſtitutionibus introducto[a].
Vel ex qua cã[b] ob res donatas[c] retentio introducaꝛ: cũ ſit donatori facultas ꝑ actõez i rẽ directã[d] vl' ꝑ vtilẽ vl' ꝑ ꝯdictiõez ſuo iuri mederi
Dos nõ põt retieri ob malos mores mulieris nec ob res donatas nec res amotas: nec ꝑpter liberos nec ꝑpter ipenſas vtiles vel volũtarias: ſʒ ꝑpter neceſſarias ſic: qꝛ dotẽ minuũt ipſo iure. Item põt retineri per pactũ de lucrãdo ſi mulier poſt decedit. h.d. vſqʒ ad. §. cum autem. Bald.
Sed nec retentio[e] ob res amotas neceſſaria eſt cũ pateat omnib⁹ maritꝫ reꝝ amotaꝝ[f] iudiciũ. Si leat[g] ob liberos retẽtio: cũ ipẽ naturalis ſtimulus parẽtes ad liberoꝝ ſuoꝝ educatõez hoꝛtaꝛ[h]. Ne variũ[i] genus culpe mariti ꝯtra vxores excogitent: vt poſſint eadez retentione ꝯ eas vti: cũ etiã imperialib⁹ cõſtitutionib⁹[k] ſtatutũ ſit. ſi culpa mulieris diſſolutũ ſit mr̃imoniũ quid fieri opoꝛteat. Sed nec ob ipenſas in res dotis factas retẽtio nob ſatis videꝛ eſſe idonea[l]: cũ eñ neceſſarie qdẽ expẽſe dotis minuãt[m] q̃ntitatẽ vtiles aũt expenſe nõ aliter in rei vxoꝛie actiõe detinebanꝛ niſi ex volũtate[n] mulieris nõ ab re eſt: ſi q dẽ volũtas mulieris intercedat mãdati actionem a noſtra auctoꝛitate marito ꝯtra vxorẽ ſuã indulgeri: q̃tenus poſſit ꝑ hãc qᷓ vtiliter impẽſum eſt obſeruari. Vel ſi nõ intercedat mulieris volũtas vtilit' tñ res geſta ẽ negocioꝝ geſtoꝝ aduerſus eã ſufficit actio. Qᷓ ſi voluntarie ſint lʒ[o] ex volũtate ei⁹ expenſe deductio opis qᷓ fecit ſine leſiõe tñ prioꝛis ſpeciei marito reliquaꝛ: vt[p] ſit omniũ retentionũ expedit⁹ tractat⁹ ꝛ ex ſtipulatu actio merito ſʒ ſui naturã nullã accipiat retẽtionẽ
Muliere moꝛtua in matrimõio: actio ex ſtipulatu ſm̃ ſuam naturam tranſit ad heredes. Saly.
Illo ꝓculdubio in ex ſtipulatu actiõe ſeruando. vt ſi deceſſerit mulier ꝯſtante matrimonio dos nõ in lucrũ mariti cedat (niſi ex qbuſdaʒ pactionib⁹[q]) ſed ad heredes mulieris ex ſtipulatu actio ſm̃ ſui naturã tranſmittatur: ſiue expreſſa fuerit ſiue ex hac lege ineſſe intelligatur.
In actione de dote maritus cõdẽnaꝛ in q̃ntũ facere põt hoc ꝑmo. Mobilia vel iuris q̃ntitates ꝛ genera in dotẽ data reſtituunꝛ poſt annũ ſoluto matrimonio. imobilia ſtatim fructus dotis ꝑ tẽpoꝛe matrimonij diſſoluti veniũt in reſtitutiõe. h.d. vſqʒ ad. §. igitur. bal. vel ſic. Hec actio cõtra virũ daꝛ in q̃ntũ facere põt: ꝛ rerũ mobiliũ ꝛ iuriũ reſtitutio dʒ fieri infra annũ: rerũ v'o imobiliũ incõtinẽti. ꝛ vſure debenꝛ a tẽpoꝛe moꝛe: fructus vero a tẽpoꝛe ſoluti matrimonij. h.d. vſqʒ ad. §. igitur.
Cũ[r] aũt in exactiõe dotis: ex ſtipulatu quidem actio naturalit' reſtitutionẽ dotis a ꝑte mariti vxori illico[s] ꝛ iſolidũ fieri iubebat: rei vxorie aũt actio annua[t] bima trima die in his q̃ pondere numero mẽſuraue ꝯſiſtũt exactionẽ pollicebaꝛ: ꝛ nõ inſolidũ ſed in q̃ntũ marit⁹ facere ꝑt ſi nõ dolo malo ſuã diminuerit ſubſtantiã. In hac ꝑte rudẽ figurã[u] ex ſtipulatu dam⁹ actioni: vt ſi mr̃imoniũ fuerit diſſolutũ nl'lo pacto[x] adhibito: intantũ quidẽ marit⁹ cõdẽnetur inquantũ facere põt: qꝛ hᷓ equiſſimũ eſt ꝛ reuerentie debituʒ maritali[y] ſi nõ dolo malo verſat⁹[z] eſt: cautiõe[a] videlʒ ab eo exponẽda q ſi ad melioꝛẽ foꝛtunã ꝑuenerit ẽt qᷓ min⁹ ꝑſoluit hoc reſtituere ꝑcuret. Exactio aũt dotis celebreꝛ nõ annua bima trima die: ſʒ oĩmodo intra annũ[b] in reb⁹ mobilib⁹ vel ſe mouentib⁹ vel incoꝛꝑalib⁹[c]: ceteris videlicet reb⁹ q̃ ſolo ꝯtinenꝛ illico reſtituẽdis: qᷓ cõe[d] vtriuſqʒ fuerat actionis. Sin autẽ ſupſederit res mobiles vel ſe mouẽtes vel incoꝛꝑales poſt annale tẽpus reſtituere: vel ceteras res: ſtati poſt diſſolutũ matrimoniũ etiã vſuras[e] eſtimationis omniũ reꝝ que extra immobiles ſunt vſqʒ ad tertiã ꝑtẽ centeſime ex bona fide introducẽdas maritus ꝑſtet. Fructib⁹ videlʒ immobiliũ reꝝ parti mulieris ex tẽpoꝛe diſſoluti matrimonij ꝑſtandis ſimiliqʒ modo penſionibus vel vecturis nauiũ ſiue iumentoꝝ vel operis ſeruoꝝ vel queſtu ciuilium annonarũ ꝛ alijs que ſunt ei ſil'ia ꝑti mulieris reſtituendis[f].

trimonialem pudoꝛem. ꝛ facit. j. de repu. l. fi. in fi.
a Introducto. ſ. diuoꝛtio. vt. j. de diuoꝛ. l. conſenſu.
b Cauſa. ſ. rationabili.
c Donatas. ſcilʒ vxoꝛi a viro.
d Directã. cũ res donata extat. ſed vtilẽ cũ eſt mutata ꝯditio ſiue cũ eſt extincta. vt ꝛ. ff. ð do na. inter vir. ꝛ vxo. l. ſi ſponſus. §. fi. ꝛ. l. ſe. ꝛ. l. vxoꝛ marito. i fi. ꝛ. l. vtilẽ. ꝛ. l. mulier. ꝛ facit. s̃. de ꝯdi. ex le. l. iij. ꝛ. ff. de do. pꝛeleg. l. dote.
e Nec retentio. ex ſpeciebus ſi ſpecies extent. ſi q̃ntitas ſit compenſaꝛ. ꝛ ſic nõ ẽ ꝯtra. j. re. amo. l. j. ꝛ. ff. ſol. ma. l. diuoꝛtio. §. ob donationes. et eodẽ modo ſoluiꝛ aliud ꝯtra. s̃. de cõpen. neqʒ vel ſolue vt ibi.
f Amotaruʒ. vt. j. de bo. que libe. l. fi. §. ipſuʒ autẽ filium.
g Sileat. ſubaudiunt quidã. ſcilʒ goſiani ſi diuoꝛtio ſoluaꝛ matrimonium al's ſi moꝛte mulieris dicunt retineri dotẽ ſm̃. B. ꝛ Jo. ꝯtra cũ hec lex dicat indeterminate vt. ff. de iure do. l. iure ſuccurſum eſt. ꝛ. j. ð bo. q̃ libe. l. ij. ꝛ. j. ſol. ma. l. dos. vbi de hoc etiaʒ dices. ſed pꝛima opi. ꝑuaꝛ.
h Hoꝛtaꝛ. vt. j. ð bo. q̃ libe. l. fi. §. ipſuʒ aũt filiũ
i Ne variũ. hoc refertur ad hoc qᷓ dixi. s̃. de moꝛibus.
k Conſtitutiõib⁹. q̃s habes. j. de repu. ꝑ totũ.
l Idonea. vt. ꝛ. ff. de do. pꝛele. l. de dote.
m Minuãt quãtitatẽ vt. ff. de ri. nup. l. doteʒ. ꝛ. ff. de impen. in re. do. factꝫ. l. j. §. j. ꝛ. l. pe. ꝛ inſti. de acti. §. ꝑ retẽtionẽ qᷓ intellige cũ in q̃ntitate conſiſtit qᷓ diminuiꝛ vt qꝛ fundus ꝛ pecunia ſit in dotẽ: expenſa qdeʒ in fũdo facta minuit pecuniã. ſi aũt fundus tm̃ nec in parte deſinit eſſe dotalis niſi tanta ſit expenſa quãti eſt fundus tunc deſinit eſſe dotalis niſi intra annũ impẽſas marito obtulerit. interi autẽ an ſit dotalis ꝛ ſic q̃ ſi pignus an deſijt eẽ dotalis ꝛ reincipiat eẽ dos ſi mulier luat. quidaʒ tenuerũt pꝛimã pꝛo qbus eſt hoc exẽpluʒ. ſi habeo domũ q̃ valet centum ꝛ debeo centũ: verũ eſt me habere domũ valentẽ centũ non tñ habeo in bonis centũ. Sceuola tenuit ſcᷓam opinionẽ vt habes h. ꝛ. ff. de iure do. ſi is qui. §. qᷓ diciꝛ. ꝛ. ff. de impen. in re. do. fa. l. qᷓ dicitur.
n Volũtate. vt ꝛ. ff. de impen. in re. do. fa. l. vtilium.
o Licet. hoc ſpãle in dote. vt. ff. de impen. in re. do. fa. l. pꝛo voluntarijs. al's ẽt talia repetunꝛ ex volũtate dñi facta. vt. ff. de in reʒ ver. l. qᷓ ſi ſeruus. §. ſed ſi mutua. ꝛ. §. necnon. ꝛ facit. s̃. de rei ven. l. domũ.
p Vt ſit. refert ſe ad omnia pꝛedicta.
q Illo. pactionib⁹. i. pacto facto de dote lucranda ſi ꝑdecedat vxoꝛ. ſic plurale pꝛo ſingulari poniꝛ. vt. ff. de oꝛigi. iur. l. ij. §. exactis. Itẽ eſt ali⁹ caſus q̃ remanet apᷓ virũ ꝑpꝛ adulteriũ. vt. j. ad le. iul'. ð adul. l. fi.

Dos an minuaꝛ ꝑpter impenſam.

r Cũ aũt. in ſupꝛadictis quidẽ ſuã naturã exercet hec actio ex ſtipulatu. ſed in exactiõe daꝛ ei ius rei vxoꝛie actionis vt in q̃ntum facere poſſit damneꝛ. qᷓ intelligitur deducto ne egeat. vt. ff. de reg. iu. in condẽnatione perſonarum.
s Illico. in vtroqʒ male qᷓ illico ꝛ qᷓ in ſolidum.
t Annua bima. i. pꝛimo anno tertia. ſcᷓo tertia ꝛ in tertio tertia. vt ff. de pac. do. aliud. ꝛ. ff. de annu. le. l. iij. in ꝑn. ꝛ facit. ff. de iu. do. cum in fundo. §. pe.
v Figurã. ſumptã actione rei vxoꝛie.
x Pacto. de retentione dotũ vel de modo vl' de tꝑe reſtitutionis dotaliũ rerũ. vt. ff. de pac. do. l. de die. ꝛ ſequẽtib⁹. Illud aũt nõ valet q teneaꝛ marit⁹ in ſolidũ. vt ff. ſolu. ma. l. alia. §. j.
y Maritali. vt ꝛ. ff. ſolu. matri. alia. §. fin. ꝛ. l. maritũ. ꝛ. ff. de reg. iur. l. ſunt ꝑſone. ꝛ inſti. de actio. §. itẽ ſi de dote.
z Verſatus eſt. in diminuendo ſubſtãtiã ſuã vt dixit. idẽ ſi in re dotali diſſipãda dolũ cõmiſit ꝛ al's nõ eſt ſoluẽdo lʒ in eo q al's non ſit ſoluẽdo nõ cõmiſerit dolũ. vt. ff. ſol. ma. l. etiaʒ. §. j. ꝛ. ij. ꝛ hos duos caſus cõpꝛehendit hic ſm̃ Jo. quibus teneꝛ in ſolidum.
a Cautiõe. foꝛte cũ fideiuſſoꝛe. vt argu. ff. ſo. ma. ſi ꝯſtãte. §. q̃tiẽs. ſed tu dic ſimplici. vt. ff. ꝓ ſocio. l. vex. §. itẽ vidẽdũ ſec⁹ in actiõe de peculio vbi ñ fit ẽt cautio. vt. ff. ð pecu. l. q̃tieſ. §. ſi ſemel
b Annuʒ. poſt ſolutũ matrimoniũ cõputãdũ.
c Incoꝛꝑalib⁹. vt in oĩb⁹. q̃nqʒ tñ incoꝛꝑalia equiparanꝛ imobilibus vt. j. ð ꝑſcrip. lõ. tẽp. l. fi. in fi. ꝛ. ff. ð iur. ðli. ait ꝑtoꝛ. ꝛ ð re iu. a diuo. §. j.
d Cõe. ſ. de imobilib⁹
e Vſuras eſtimationis. ſic ꝛ. s̃. ti. j. l. fi. §. ꝑterea. ꝛ ſubaudi hic non ſolum res pꝛincipales.
f Reſtituẽdis. vel ſi malit petit vſurã eſtimatiõis vt modo dixi. Vel foꝛte ſupꝛoꝛa locũ habẽt cum res deſierãt eẽ culpa mariti. hic qñ extabãt ſm̃ Azo. Sʒ qd erit hodie vbi ſoluiꝛ matrimonium per conſanguinitatem. nunquid ſtatim reddeꝛ dos vel poſt annuʒ. nam nõ põt dici diuoꝛtiũ cũ nõ fuerit mr̃imoniũ nec ergo dos. Rñ. ſtatim. arg. s̃. de ꝯdi. ob cau. l. i. Itẽ qd ſi rebus eſtimatis datis in dotẽ marit⁹ ſeruauit ſibi electionẽ: qᷓ põt. Rñ. eligat. q ſi nõ faciat trãſferꝛ actio in vxoꝛẽ. vt. ff. de ſol. l. ij. ꝛ. ff. de iure do. l. plerũqʒ. §. fi. Itẽ qd ſi dos ꝯſiſtit in reb⁹ imobilib⁹ tm̃. vñ interim ſe alet mulier Rñ. de alijs ſuis bonis. ar. ff. de ven. in poſ. mitt. l. extraneo. Sed qd ſi nil aliud habet. ſi quidẽ ſunt heredes patris communes filij ipſi alant matrem. vt. j. de bo. que li. l. fi. §. ipſum autẽ. Sʒ quid ſi extranei ſunt heredes vel diuoꝛtio eſt ſolutum matrimonium videtur q vir vel heredes eius teneantur alere ex quo habent dotem vt. ff. de ven. in poſ. mit. l. j. §. mulier. ꝛ. l. curatoꝛ. ꝛ argu. ff. ad trebel. impatoꝛ. ꝛ

Dos qñ reddiꝛ ſi mr̃imoniuʒ ꝑ ꝯſanguinitatẽ ſoluitur.

impator.⁊.ff.vt in poſ.leg.l.pe.⁊.ſ.ti.j.vbi adhuc.p̃terea datus fru/ctus mulieri dabit ei alimẽta.ergo ⁊ hodie alat eã cũ penes ſe habeat. in auſ.de exhi.§.qm̃.⁊ arg.in auſ.qui.mo.natu.effi.ſui.§.pe.col.viij. ⁊ in auſ.de exhi.§.qm̃.⁊.ff.de lib.agno.ſi qs a liberis.§.ſi vel parens. Jtẽ adhuc videſ durare primũ cũ nec poſſet nubere ſcdo.vt ar.ꝓ hoc ff.de repudi.l.ſi.⁊ i auſ. de nup.§.ſoluto.colla. iiij.Jtẽ ꝓ hoc.ff.ſo.ma. ſi cum dotẽ.§.ſi autem quaſi ſint dotis onꝰali/menta vxoris.ecõtra di latio legalis debet eſſe vtilis viro.vt argu.ff.ſi cer.pe.l.lecta.⁊.ff.d̃ in/di.l.ij.§.in oĩbus.⁊ auſ. ꝯſti.q̃ de dig.§.pe.So. diſtinguũt quidã an hꝫ alia bona vñ ſe alat vel nõ vt primo caſu nõ ala tur.ſcdo ſic.vt.ff.de vẽ. in poſ.mit.l.extraneo.

a Jgiſ.quia in priori bus capitulis ſua vtitur natura actio ex ſtipula tu iure petitionis dotis: igiſ in ſequenti vtaſ in/re retentiõis hu.ſꝫ azo. quia petere p̃t vt modo dixi.⁊ petat hoc caſu.ſ. deducendo.

b Emerſerit.inter eã ⁊ legatarios.

c Debitũ.vt ⁊.ff.ad legẽ fal.l.pater.in prin ci.⁊.ſ.e.titu.§.ſciendũ lꝫ aditione hereditatis actio ſit confuſa.vt.ff.d̃ here.ven.l.ij.§.fin.⁊.j. ad legẽ falci.l.licet.

d Debita.vt.j.ad le/gẽ fal.l.in imponenda.

e Et ſic.ſcilicet omni debito deducto.

f Deducere.ſcilꝫ de legatis.

g Jn his caſibꝰ.ſꝫ nõ in omnibus.vt.ſ.eo.§. ex actio.

h Habeat.i.retineat.

i Cõmunia.hoc vſqꝫ ad.§.videamus.

k Ex ſtipulatu.hoc in §.videamus.

l Eſtimate.q̃ vere ẽt dicunſ dotales.vt.j.e. §.⁊ cũ lex.⁊ idẽ dicas ſi ſunt eſtimate: ſꝫ ꝯuenit vt ſoluto mr̃imõio red/danſ vxori non ſeruata electione viro.vt.j.ſol. ma.l.j.al's ſecꝰ.vt.ff.de iur.do.l.ſi mancipia.et facit.ff.d̃ iure do.plerũ qꝫ.§.ſi ſerui.Azo.

m Acquiſierint.aſſi/milaſ maritus ergo fru ctuario.vt.ff.de pecu. hinc queritur.§.poteſt. ⁊.§.que queſtio.

n Pertinere.non ꝙ ſit ſua ſed facta viri reſti tuit hac actione vt hic.⁊.ff.de acqui.heredi.l.aditio.⁊.ff.de iure do.l. ſi legato.ſic large diciſ ptinere.vt.ff.de v̾bo.ſig.l.verbũ ptinere.

o Matrimonij.vt.⁊.ſ.titu.j.l.pro oneribus.

Dotꝫ fructus cuiꝰ ſunt. p Tẽporis portiõe.fructus dotis mariti ſunt ſed ex quo ⁊ vſqꝫ ad qd̃ tp̃s videndũ.Et tu dic ꝙ duo ſunt neceſſaria vt incipiant eſſe viri.ſ. matrimoniũ eſſe factũ ⁊ dotẽ traditã.nã añ matrimoniũ fructꝰ capti augent dotẽ ⁊ nõ ſiũt viri.vt.ff.ſolu.ma.l.ſi ante.⁊ poſtea date dotis demũ ex traditione.vt.ff.ſolu.ma.l.de diuiſione.Sequiſ vſqꝫ quo ⁊ qdẽ toto tp̃e matrimonij vſqꝫ ad vltimũ annũ ⁊ vltimi anni fructꝰ di uiduntur pro rata.vt ſi ꝑ octo mẽſes vltimi anni durauit habeat vir beſ ſem fructuũ vxor trientẽ.⁊ incipit vltimꝰ annus.habita relatione ad primũ.vt ⁊ primꝰ incipiat qñ p̃dicta duo interueniũt ſcꝫ matrimoniũ ⁊ dos data.vt.d.l.de diuiſiõe.ſi autẽ talis ſit fundus qui his ferat fru ctꝰ in anno:eadẽ ratio eſt habẽda dimidij ãni q̃ integri.vel ſi ſemel in triennio eadẽ triennij:q̃ ⁊ anni.Q.d̃ ſi maritꝰ fũ dum cũ fructibꝰ pendẽ tibꝰ reſtituat cauere dꝫ vxor de fructibꝰ reſtituẽ dis.pro rata.⁊ ſi maritꝰ locauit fundũ colono cauebit vxori de reſtituẽ da pte mercedis ꝓ rata. vt.ff.ſoluto matrimo.l. diuortio.⁊.l.ſi alienam.

Vxor heres inſtituta a marito ⁊ gra/uata legatis ante oĩa deducit dotẽ:de reſi/duo v̾o ſoluit legata deducta falcidia.h.d vſqꝫ ad.§.cunqꝫ ex ſtipulatu.Bal.vel ſic. Vxor inſtituta a viro rõne falcidie dotẽ vt es alienum poteſt deducere.h.d.Sali.

Jgiſ[a] ⁊ in ſequenti capitl'o ſua ex ſtipulatu actio vtaſ natura: vt ſi mulier a marito fuerit heres iſtitu ta ⁊ legis falcidie rõ emerſerit[b]:etiã dotis debitũ[c] liceat ei ſicuti alia de bita[d] ex ſubſtãtia mariti ſubtrahere ⁊ ſic[e] quartã partem deducere[f].

Acceſſiões q̃ nõ ſũt in fructu augent dotẽ vt partus ancillaꝝ:⁊ q̃ſita ꝑ ſeruũ do talẽ extra operã ſuã ⁊ extra rẽ mariti.acceſ ſiões v̾o q̃ in fructu cenſenſ:vt fetus peco rũ ⁊ fructꝰ agrorũ ⁊ ſimilia:cedũt lucro vi ri quoad matrimoniũ cõſiſtit.⁊ fructus vl timi anni pro rata temporis diuidunſ:⁊ p̃ dicta ſunt vera in rebus v̾e dotalibus.i.in eſtimatis:ſꝫ qñ ſũt res eſtimate oẽs acceſſi ones integraliter ſũt mariti tanq̃ empto ris:⁊ iſtud ſit ꝓ caſu ſummario ⁊ pro caſu in terminis.h.d.vſqꝫ ad.§.cautione.bal. vel ſic.Partus ancillarũ.dotaliũ ⁊ etiã ꝑ ſeruos dotales q̃ſita extra opera eoꝝ vel res mariti ptinent ad mulieres.fetus v̾o ⁊ fructus ptinent ad maritũ:ſꝫ ꝓ rata tẽpo/ris vltimi anni veniunt diuidẽdi ſi dos fu it ineſtimata:⁊ ſi tẽpore diuiſionis alter ſi lioꝝ dotẽ vxoris vel nurus detinuerit pre cipuã cautionẽ de defendendo preſtare te netur coheredibus.h.d.Saly.

Cũqꝫ ex ſtipulatu actio in his[g] caſibꝰ q̃s numerauimꝰ ꝓpriã habe at[h] naturã:neceſſariũ eſt in ſequenti tractatu ea exponere q̃ vel commu nia[i] ſunt vtriuſqꝫ actiõis:vel q̃ in ſo lã ex[k] ſtipulatu actionẽ colligi opꝫ: vel ꝓpria qdẽ rei vxorie actiõis:ex inde aũt ex ſtipulatu actiõi accõmo danda. Jtaqꝫ ptus dotaliũ an/cillarũ.i.q̃ eſtimate[l] nõ ſunt vl' q̃ ſer ui dotaleſ ex q̃cũqꝫ cã niſi ex re ma riti vel opis ſuis acq̄ſierint[m]:ad mu lierẽ ptinere[n] vtraqꝫ actio ſil'r volu it. Fetus aũt iumẽtoꝝ ⁊ oĩa que fructuũ noĩe ꝯtinenſ ad lucrũ mari ti ptineãt ꝓ tp̃e mr̃imonij[o]:ſiue ſti/mata ſint ſiue nõ eſtimata. Sꝫ ⁊ nouiſſimi anni in quo mr̃imonium ſoluiſ fructꝰ pro rata tp̃is[p] portiõe vtriqꝫ pti debere aſſignari cõmu/ne vtriuſqꝫ actiõis eſt in rebꝰ ſcꝫ nõ eſtimatis.Eſtimatarũ eñ reꝝ ma/ritus quaſi ẽptor ⁊ cõmodũ ſentiat ⁊ diſpẽdiũ ſubeat ⁊ piculũ expectet[q]

Percipiens dotẽ teneſ coheredeꝫ cõ/ſeruare indemnem.h.d.vſqꝫ ad.§.videa/mus igitur.bald.

Cautiõe videlꝫ defenſiõis in ſpe cie in qua dotẽ ſue vxoris vel nurꝰ[r] in familie herc.iudicio p̃cipuã filiꝰ defuncti detrahit:ſm ꝓpriam[s] na/turam ex ſtipulatu actionis cohe/redibus ſuis preſtanda.

Actio ex ſtipulatu ꝓ dote ꝓfecticia cõpetens ꝑ patris obitũ cõſolidaſ in filiaꝫ emãcipatã etiã exheredatã.h.d.vſqꝫ ad.§. quo a nobis.bal.vel ſic.Si filia efficiatur ſui iuris morte patris vel emancipatione actio de dote cõſolidaſ in eius pſona: etiã ſi a patre fuerit exheredata ⁊ dos cõfertur ⁊ in legitima portiõe cõputatur.h.d.Sali.

Videamꝰ[t] igitur quali incremẽ to ei de rei vxorie accedente actiõe formare decet ex ſtipulatu actionẽ cũqꝫ iuris certi atqꝫ idubitati eſt ſi parẽs per virilẽ ſexũ aſcendẽs do/te pro filia vel nepte p̃ſtita emanci pauerit eaꝫ.vel ipſe d̃ceſſerit[u] in rei vxorie actiõe dotẽ oĩ modo ad mu lierẽ ptinere etiã ſi fuerat exhereda ta[x]:qd̃ nõ erat in ex ſtipulatu actio ne ibi eteñ velut alie actões[y] in oẽs heredes actio diuidebaſ:eq̄ſſimuꝫ[z] nobis viſum[a] eſt ⁊ in ex ſtipulatu ac tione mulierẽ dotẽ ſuã p̃cipuã ac/cipere:etiã ſi emãcipata vl' exhere data ſit:vel cũ alijs hr̃dibꝰ ſcripta.

Dos imputaſ filie in legitimã.h.d.vl' ſic.Dos q̃ ad filiã reuertiſ ei in legĩtima iputaſ.h.d.vſqꝫ.ad.§.accedit bal.

Quo a nob receptob[b] ⁊ alie mul te ſpecies promptũ accipiunt exitũ cũ dos poſſit ⁊ de inofficioſo actio nem excludere[c]:maxime[d] ſi ſufficit ad quartam ⁊ in collatione ferri:et ſi inteſtatus paterfamilias deceſſe rit:ex teſtamento facto quãdo hoc teſtator[e] dixerit que omnia ex ſtipu latu actio a rei vxorie actõe accepit

Extraneus dans dotẽ niſi ſibi paciſca tur donare cenſeſ:⁊ videſ mulier tacite ſti pulata.h.d.vſqꝫ ad.§.cũ lex.bl'.vl' ſic.Ex traneus dotẽ dãs vel ꝓmittens ꝓ muliere teneſ ei donare.niſi ſtipulatus vel pactus fuerit ſibi reddi.⁊ extraneus diciſ q nõ ha beſ in poteſtate.h.d.Saly.

Accedit ei ⁊ alia ſpẽs a rei vxo rie actione:ſi quando etenim extra neus doteꝫ dabat nulla ſtipulatio/ne vel pacto pro reſtitutiõe eius in ſuam perſonam facto: quiſquis is

q Expectet.vt ⁊.ſ.ti. ij.l.quotiẽs.⁊.ff.de iure do.l.plerũqꝫ.in prin.§. j.⁊.ij.⁊.l.iij.

r Nurus.que erat ꝓ/nurus defuncti vxor.ſ. nepotis.que oĩa p̃cipere i.ante ptẽ capere dꝫ.hic filius idemqꝫ pater qui eſt filius ad auũ vt hic ⁊.ff.familie herc.ſi filia §.j.⁊.ff.de iure dotiũ.ſi is.§.ibi.⁊.ſ.fa.her.l.ij. Pronurus.

s Propriã naturam. nõ ꝙ ſub eo modo ſit in uenta:ſed cũ natura ſui in ſingulos competat ne ſine cã oneretur p̃ſtãda eſt cautio ⁊ facit.ff.d̃ do te p̃lega.l.j.§.celſus.

t Videamus igitur. quia propria ex ſtipula/tu ⁊ communia vtriuſ/qꝫ vidimus igitur pro/pria rei vxorie videa/mus.

u Deceſſerit.lite etiã mota.vt.j.e.§.⁊ hoc ex rei vxorie actione.

x Exheredata.etiam bene.vt.ff.de colla.do. ſi pater pro filia.⁊.ff.ꝓ ſocio.ſi ſocius.§.veruꝫ.

y Actiones.vt.et.ſ. familie herciſcunde.l. ea.⁊.j.ſi vnus ex plu/ribus.he.de.vel cre.l.j. ⁊.ij.

z Equiſſimum.aſſu/me cũqꝫ hec ſunt equiſſi mum ⁊c.

a Viſum.nunquid erit hoc verum etiã quã do pater expreſſe fuit ſti pulatus quod poteſt.vt ⁊.ff.ſolu.matri.quotiẽs in ſi.Videtur ꝙ ſic ar/gumẽ.ſ.§.illo procul. in fine et autentica.ſed q̃ꝫnis.

b Recepto.vt ſi filia emancipata habeat do/tẽ p̃cipuam.

c Excludere.actio/nẽ.vt.ſ.de inoffi.teſta. l.quoniam in nouellis.

d Maxime.nam ⁊ ſi non ſufficit nõ de inofficioſo teſtamento ſꝫ ad ſupplementum agitur cõditione ex.l.vt.ſ.de inoffi.teſta.l.omnimo do.Sed hodie iure inſtitutionis debent habere quartam vt teſtamen tum valeat.vt in auſ.vt cum de appel.cog.§.aliud.colla.viij.Jtem in alio corrigitur quia hodie ad trientem ⁊ ſemiſſem agitur.vt in auſ.de trien.⁊ ſemiſ.§.j.colla.iij. Jnſtõniſ iure dꝫ ſi lijs q̃rta relinqui.

e Hoc teſtator.ſcilꝫ fieri collationẽ.hodie aũt ⁊ ſi nõ dicat dũmodo non dicat ꝯrium.vt.j.de collatio.auſ.ex teſtamento.

a ¶ Volumus. in primo caſu quo ad actionem ex ſtipulatu.
b ¶ Fecerit. incontinenti in ipſa donatione. vt. ſ. de iure dotiū ſi do
tem. ⁊ l. ſi. §. j. ⁊ ij. ff. de pac. do. l. ob res. §. j. ⁊ ff. ſolu. matri. ſi cum do
tem. vnde fingitur nec nata mulieri. vt. ff. de nouať. cum enim. Sed
quid ſi extraneus cū ꝓmiſit dotē nil eſt pactꝰ: ſed poſtea cū ex interual
lo dat vult incontinen
ti paciſci reſtitui ſibi vir
antez noluit. Videť ſm
hu. ꝙ extraneꝰ poſſit q̄ſi
tempus dationis inſpi/
ciať per dictas leges. et
argu. ff. de pac. in tradi/
tionibus. ⁊ ſoluto matri
mo. quotiens. ⁊ hoc qui
dā dicunt. Sed Jo. con
tra quia ſibi iputet ꝙ ab
initio nō pepigit. Item
lex videtur expreſſa. j. ti
tu. j. l. ex morte. in fine.
Itē ex ꝓmiſſione fit dos
vn̄ iam vir nouo pacto
nō eſt grauandus. vt. ff.
de condi. ob cau. l. ſi do
naturus. ⁊ pro hoc. ff. ſo
lu. ma. l. ij. in prin.
c ¶ Preſumatur. id eſt
fingatur: ſuper id em̄ qđ
eſt certum fingitur: ſup
incerto preſumitur.
d ¶ Neq3. ſcilicet vt taci
ta ſit ſtipulatio.
e ¶ Mulieres. qđ eſſet
ſi extraneo tacita ſtipu/
latio quereret qđ eē nō
debet vt hic. ⁊. ſ. de leg.
⁊ con. l. qđ fauore. ⁊ de
fide inſtrumē. l. plures.
⁊ de ꝓcurato. l. non eo
minus. ⁊ de ſecun. nup.
l. generaliter. ⁊. ff. de mi
nori. l. ſi index. ⁊ facit. ff.
de pactis do. l. cu3 dos.
f ¶ In poteſtate. viden
tur ergo duo neceſſaria
ꝙ ſit de aſcendētibꝰ: ⁊ ꝙ
habeat in poteſtate: ſed
videť ſufficere primum
ff. de iure do. l. ꝓfectitia
§. penul. ff. de repu. ſi fi/
lia. ⁊. ff. de euicti. pater
filiam. ⁊ ſolu. ma. l. ſi ab
hoſtibꝰ. ⁊ filie mee. que
ſunt contra ſol. ſm Jo.
ibi pater fuit ſtipulatus
dotem quā pro emanci/
pata dabat. Vel ſ3 ali/
os lege hic. ⁊ preter ha/
bentem do. ⁊c. ſicut eſt
pater adoptiuus. ⁊ pria
ps capiat aſcendentē ſi/
ue hēat in ptāte ſiue nō.
g ¶ Tacitā. ſed qđ ſi ſti
puletur videť nō valere
ꝓpter tacitam. Sed dic
fingi tacitā nō natā lic3
ſit nata. vt. ff. de noua.
cum enim. Alij dicunt
nec natā q2 nec oīs nu/
meratio obligat. vt. ff. ſi
cer. peta. l. non omnis.

fuerat mľier hēbat rei vxorie actio
nē: qđ antea in ex ſtipulatu actione
non erat. ¶ In ſtipulatiōe aūt vel
pacto interpoſito ſtipulator vel is
qui paciſcebať habebat vel ex ſtipu
latu vel preſcriptis v̄bis ciuile3 ac
tionē: in preſenti autem non ſic eſſe
volumꝰ[a]. ſed ſi nō ſpecialiter extra
neus dotē dādo in ſuā pſonā dotē
ſtipulatꝰ eſt: vel pactū fecerit[b]: tūc
p̄ſumať[c] mulierē ipſam ſtipulatio/
nē feciſſe vt ei dos ex huiuſmodi ca
ſu accedat. ¶ Neq3[d] em̄ in hac ſpē
volumꝰ videri extraneū tacitā ſti/
pulationē feciſſe: ne qđ pro mulieri
bus itroduximꝰ: hoc aduerſus mu
lieres[e] cōuertať. ¶ Immo magis
in hmōi dotibus que ab extraneis
danť vel ꝓmittunť ipſa mulier fe/
ciſſe videať tacitā ſtipulationē: niſi
expreſſim extraneꝰ ſibi dotē reddi
pactꝰ fuerit vel ſtipulatꝰ: cū donať
ſe magis mľieri q̄3 ſibi aliqđ ius ſer
uaſſe extraneꝰ nō ſtipulādo videať.
¶ Extraneū aūt intelligimꝰ omnē
citra parētē per virilē ſexū aſcendē
tē. ⁊ in poteſtate[f] dotandā pſonam
non habente3. parenti em̄ tacitā[g] ex
ſtipulatu actionem donamus.
¶ Actio ex ſtipulatu pro dote ꝯſolidať
in perſona filie ſicut actio rei vxorie mor/
tuo patre. h. d. Salice.
¶ Et hoc ex rei vxorie actōe ſimili
modo ex ſtipulatu actioni accōmo
dandū eſt ſi qn̄ etem̄ poſt ſolutū ma
trimoniū dos a pr̄e eius petebať. ſi
quidē rei vxorie fuerat actio nō po
terat ſolꝰ pater ſine ꝯſenſu filie ſue
agere: ⁊ ſi (necdū actione mota) ab
hac luce fuerat ſubtractꝰ: ⁊ ſi lis cō
teſtata[h] eſſet ad filiā q̄ſi ꝓpriū patri
moniū[i] dos reuertebať qđ nō erat i
ex ſtipulatu actōe ibi em̄ ⁊ ſolꝰ actio
nē hēbat ꝯſenſu filie nō expectato ⁊
ſi decedebat ad hr̄des ſuos trāſmit
tebat: ſ3 rei vxorie ius ⁊ in ex ſtipu/
latu actionē trāſpōere ſatis hūanū
ſatis piū: ſatis vtile mr̄imonijs eſt.

In auten. de eq̄. do/ ti. §. q2 v̄o collatio. vij. Conſtitutio. x.

¶ Pater dotē filie ad ſe reuerſam ea de/
nuo nubēte non poteſt minuere: niſi eius
pr̄imōiū fortuito fuerit diminutū. hľ. ⁊ ſal.

i ¶ Primoniū. ſic. ff. de mino. l. iij. §. ſ3 vtrū. in fi. §. ⁊. ſ. ti. j. l. in rebꝰ.
¶ Sequitur auť. ſed q̄3uis ⁊c. que eſt in auť. de equa. do. §. quia vero
colla. vij.
k ¶ Sed q̄uis. diminuere. ꝓmiſſam autē dotem primo viro licet ei
diminuere ſecundo viro ante matrimoniu3 vel poſt incontinenti. vt
ff. ſolu. matr. l. quotiens
ſi autem patre viuēte fi
lia non nubat ſi quidem
inſtituať cum extraneis
percipiet dotem: ſi cum
fratribus conferet dotē
vt. ſ. cōmunia vtriuſq3
iudi. l. fina.
l ¶ Menſurā. niſi nu/
bat ꝯtra velle patris. vt
ſ. de nup. l. ſi vt ꝓponis
m ¶ Fortuita. quā ipſe
pater debet ꝓbare vt in
corpe auť. ⁊ arg. j. de te/
ſta. l. publicati. ſi aūt ip/
ſa dedit priori tantūde3
viro dare debet ſecūdo.
vt. ff. de iure do. dotem.
ſi extraneus qui ſit pa/
ctus ſibi reddi dedit pri
mo viro non eſt dos ſe/
cundo viro. vt. ff. de iu
re do. ſtipulatio. ⁊ l. ſe.
niſi conſentiat denuo.
vt argu. ff. de pact. do. l.
cum maritus. §. titius.
¶ Finit glo. auť.
n ¶ Et cum lex. duo di
cta. l. iulie recitat.
o ¶ In ꝓuincialibꝰ. ex
differentia em̄ locorum
⁊c. vt. ſ. de tēpo. in iteg.
reſti. l. ſupuacuam.
p ¶ Cum antē. in loco
correxi ⁊ in alienatione
non videť corrigendu3.
ſed ⁊ ibi corrigo.
q ¶ Donauimus. vt. ſ.
eo. l. §. j.
r ¶ Voluerit. qđ potu
it ea cōſentiente.
s ¶ Hypothece. q̄s ha
bet in rebus viri quarū
hypothecarum iuri pōt
renunciari vt ſubijcit. ⁊
ſ. ad vellě. l. etiā. quia er/
go ſic minui pōt ius mu
lieris ſeruetur ei pro re
dotali de facto alienata
rei vendicatio ſm Hu.
Alij dicūt in hypothe/
cis quas h3 in rebus do
talibus ineſtimatis: que
quia facte ſunt mariti et
obligate ſunt mulieri ꝓ
dote vt in his nō teneat
renūciatio. in eſtimatis
ſecꝰ vt ſubijcit. Tertiū ſic
l3 mulier ꝯſentiat mari
to alienāti fundū dota/
lē: non tn̄ p̄indicat ei in
hypothecis enim p̄indi
cat nō in rebꝰ dotalibus
cū vir nō eſt ſoluēdo vt
ſ. ti. j. l. in rebꝰ pria pl3.

Mulier an ſibi p̄ iudicet ſi marito a lienanti fundum dotalem cōſentiat

S Ed q̄3uis dos poteſtať ſiue
pactionis iure ad pr̄e3 rede
at: nō tn̄ licet ei filia denuo nubente
diminuere[k] priorē dotis mēſura3[l]:
niſi forte ſubſtātia ſua decreſcat ali
qua fortuita[m] clade. tūc em̄ ampliꝰ
ſcđo marito in dotē p̄ſtare nō cogi
tur niſi q̄3tū facultates eiꝰ patiunť.
¶ Finit auť. Sequitur tex. l. C.
¶ Res dotalis nō pōt obligari vel alie/
nari ēt mulieris accedēte ꝯſenſu: l3 in alijs
rebus mariti mulier poſſit renūciare iuri
hypothecarū. h. d. Bal. vel ſic. Fundus
dotalis vbiq3 poſitus nō pōt alienari vel
obligari etiā cōſentiente muliere. h. d. Sa.
¶ Et cū lex[n] iulia fundi dotalis ita
lici alienationē ꝓhibeat fieri a ma/
rito nō ꝯſentiēte muliere: hypothe
cā aūt nec ſi mulier ꝯſentiebat: iter
rogati ſumꝰ ſi op3 hmōi ſanctionē
nō ſup italicis tm̄modo fūdis: ſ3 ꝓ
oībꝰ locū hr̄e. ¶ Placet itaq3 no
bis eādē obſeruationē nō tm̄ in ita
licis fundis: ſed etiā in ꝓuicialibꝰ[o]
extēdi. ¶ Cū aūt[p] hypothecā etia3
ex hac lege donauimꝰ[q] ſufficiēs h3
remediū ⁊ mulier: ⁊ ſi maritꝰ fundū
alienare voluerit[r]. S3 ne ex ꝯſenſu
mulieris hypothece[s] eiꝰ minuanť:
neceſſariū eſt in hac pte mulieribꝰ
ſubuenire: hoc tm̄modo addito[t] vt
fundū dotalē non ſolu3 hypothece
titulo dare nec cōſentiēte muliere
maritꝰ poſſit ſ3 nec alienare[v] ne fra
gilitate nature ſue in repētinā đdu
cať inopiā. ¶ Lic3 em̄ anaſtaſiana
lex[x] de ꝯſentiētibꝰ mulieribꝰ vľ ſuo
iuri renunciantibꝰ loquiť. tn̄ eā itel
ligi op3 in res mariti vel dotes eſti
matas in quibꝰ dn̄ium ⁊ periculū
mariti eſt. ¶ In fundo autē ineſti
mato qui ⁊ dotalis ꝓprie nūcupať[y]
ius maneat intactum. ex lege qđe3
iulia impfectū: ex noſtra aūt aucto/
ritate plenū atq3 in oībus terris ef
fuſum: ⁊ nō tm̄ in italicis: ſed in om
nibus: ⁊ non ſolum in hypotheca ſ3
etiam in alienatione concluſum.
¶ Pacta dotalia que dotis cōditionē de
teriorē nō reddūt ſūt ſeruāda. h. d. vſq3 ad
fi. l. bal. vľ. ſic. Pacta dotalia que nō ſunt
cōtra legē ſunt obſeruanda ⁊ hec lex cor/
rigit oēs alias ſibi ꝯtrarias ⁊ ſibi locū vēdi
cat in dotibus poſt hanc conſtitutionē da
tis vel ꝓmiſſis nō ante. h. d. Salyce.

Lite etiā cōteſtata nō ſemp tranſit a/ ctio ad he redes.

h ¶ Et hoc. lis ꝯteſtata. no. ſpāle ēt lite cōteſtata nō trāſire actionem
ad heredes vt hic. ⁊. j. ſolu. matri. l. ij. ⁊. ſ. e. §. videamus. Eſt ſecūdus
vt. j. de ope. li. l. ſi operarum iudicio. regulariter ꝯtra. vt inſti. de ppe.
⁊ tēpo. acti. l. pe. Item ad conſenſum dic ꝙ pater filia demū ꝯſentiente
agit vt hic. ⁊. ff. de ſolu. l. qui hominē. §. ſi gener. ⁊. l. ſi cū cornelius. ⁊
ff. ſol. matri. l. ij. §. j. ⁊. ff. de iure dot. poſt nu. vbi tn̄ ſemp videť cōſenti
re niſi cām habeat ꝯtradicendi ⁊ ꝯtradicat. vt. ff. ſolu. matri. l. ij. §. vo
luntate. ⁊. l. dotē. ſed ⁊ ipſa filia ſine patre quandoq3 agit. vt. ff. ſolu.
matri. l. ſi cum dotē. §. eo tpe. ⁊. §. ſequē. ſed licet pater exigat teneť fi/
lie ſeruare pro alio viro. ideo poniť hic auť. ſed q̄uis.

t ¶ Addito. per hoc ꝙ addať. ⁊. l. iuliā corrigimꝰ vt fundum ⁊c.
v ¶ Alienare. ſi cōtra fiat ipſe vir vendicat. vt. ſ. de rei vendi. l. doce.
nō mulier. niſi ſoluto matrimōio. ⁊ h̄ l3 iurauerit vir vel vxor vel vter
q3. vt. ſ. de legi. ⁊ conſti. l. non dubium. ⁊. j. de agrico. ⁊ cenſi. l. quēad
modum. lib. xj. Sed quid de mobilibus. Videť ꝙ permittat eo ꝙ de
īmobilibus vetat. arg. ff. de iudi. cum p̄tor. Item pro hoc ꝙ ſeruū dota
lem manumittit. vt. j. de ſer. pig. da. ma. l. j. Vel dic ſpāle libertatis fa
uore. con cor. inſtitu. qui. alie. l3. in prin.
x ¶ Lex anaſtaſiana. quā habemus. ſ. ad velleia. l. iubemus.
y ¶ Nuncupatur. vt. ſ. e. §. itaq3 partus.

Cōtra leges.

a ¶ Illud etiã.ↄtra leges.qđ erit ſi ſpeciali pacto naturã dotis imutet ꝛ que valeant ꝛ que non habes.ff.de pact.do.ſi pater dotem.per totã l.ꝛ.l.de die.ꝛ.l.ſeq.
b ¶ Ex theodoſiana.vt.j.de repu.l.ſi conſtante.ꝛ.l.ſi ↄſenſu.
c ¶ Uel noſtra lege.vt.j.de repu.l.ſi.
d ¶ Anaſtaſiana.vt.j.de repu.l.ſi conſtante.

v ¶ Dos reſtitueret̃.nunc vel olim data.
x ¶ Non eſſetis.ꝛ ideo a patre ſtipulari potuiſſetis.
y ¶ Minus legitima.quia forte nulla.
z ¶ Actionẽ.directã.ſ3 vtlẽ.ſic.vt.j.eo.pater.ꝛ.ff.ſo.ma.l.gaius.alij̃ dicũt ſpãle in auo ꝛ nepote ꝑpter rationẽ q̃ reddit̃ in.d.l.gaius.

Cõtinuatio. ¶ De pactis ↄuentis tã ſup dote ꝛc. Dixit de ↄſtitutione ꝛ obligatiõe ꝛ actione dotium ꝛ donationũ ꝑpter nuptias: ſuper quibus quia fiunt quedã pacta đ his dicit. ꝛ de parafernis qđ dicitur a para qđ eſt iuxta ꝛ ferna qđ eſt dos q̃ſi iuxta dotẽ ſcil3 qđ vxoꝛ preter dotem ſecũ ducit.vt ff.đ iure dotiũ.ſi ego.§.dotis.ꝛ.s̃.de dona.ante nupt.l.ſi.in pꝛin.

Paraferna vñ dicuntur.

e L Egẽ.i.pactionez vt ibi dos redderet̃ i caſu reddende.
f ¶ Pro alumna.ſcil3 quam aluiſti.
g ¶ Solet.vt.ff.de pac.iuriſgentium.§.quinto.
h ¶ Ex pacto.ſ.nudo.
i ¶ Hoc.ſcil3 hanc regulam.
k ¶ Dicimus.ſcil3 habere locum.
l ¶ Nudũ.quod veſtit̃ multis modis.vt no.s̃.de pac.l.legem.quoꝝ vnus hic ſequitur.
m ¶ Dat̃.vt fuit in noſtro caſu.
n ¶ Utilis.i.efficax.
o ¶ Conditio.ſcil3 certi generalis que ad omnia certa datur.vt.ff.ſi cer.pe.certi conditio.in pꝛin.Uel.i.p̃ſcrip.verbis.vt.j.de dona.l.legẽ que cum ſit pſonalis cõditio dꝛ.vt iſti.de ac.§.appellamus.hec autem vera niſi in caſib⁹ quos no.s̃.de vſuris.l.iij.
p F Ructus.tuis.o mulier.ꝛ ſic vir non petet a te quaſi donũ.vt.ff.eo.l.iiij.in fine.ꝛ.l.ſi pater.§.ex pactis.ꝛ.ff.de dona.inter virum ꝛ vxo.l.ſi quis ꝓ vxoꝛe.§.ſi.Sed contra s̃.de iure do.pro oneribus.So.vt ibi.Uel dic q̄ viro loquit̃.ꝛ q̄ dicit ſm pactũ.ſ.tacitu3.ꝛ q̄ ſubijcit ſeruierunt ideo dicit qꝛ ſec⁹ ſi nõ ſeruierunt.vt.ff.de excep.do.l.ſi.in pꝛin.pꝛima plac3 ꝛ facit.ff.de pact.do.l.queris.
q ¶ Poſſe.p maritum.
r Q Uãuis.nuptui collocaret data pꝛius dote ꝛ ſic ex interuallo.ſecus ſi in ĩpa donatiõe.vt̃.ff.de pac.do.l.querit̃.ꝛ.s̃.de iure do.cũ a ſocero.Uel verius h̃ de aduentitia dicit.Uel pactũ nõ ſtiplatio fuit vt.s̃.de iure do.auia.qꝛ tenet̃ đnuo dotare.
s ¶ Non poteſt.ſcil3 heredibus viri.vt.ff.eo.l.ij̃.ꝛ eſt rõ.vt.ff.ſo.ma.l.j.ꝛ.ff.de iure do.l.ij̃.
t P Actũ.cum pr̃e tuo.cui eſt data dos ↄſtante matrimonio.

¶ Illud etiã generaliter pꝛeſenti reddere ſanctiõi neceſſariũ eſſe duximus: vt ſi qua pacta interceſſerit vel pꝛo reſtitutiõe dotis: vel ꝑ tpe vel pꝛo vſuris vl̃ ꝑ alia quacũq3 cã q̃ nec ↄ̃ leges[a] nec ↄtra ↄſtitutiones ſunt ea obſeruent̃. ¶ Sin aũt repudio matrimoniũ fuerit diſſolutu3: oĩa iura que ex theodoſiana[b] vl̃ noſtra[c] lege deſcendũt: imutilata cuſtodiant̃. ¶ Similiq3 mõ ea q̃ anaſtaſiana[d] lege pꝛo his que bona gr̃a ſeparant̃ enumerata ſunt.firma illibataq3 ꝑmaneãt.Et gñaliter quicquid ſacratiſſimis ↄſtitutionib⁹ vel libꝛis pꝛudentũ cautũ eſt: qđ nõ ↄ̃riũ huic legi inueniat̃.ꝛ h̃ in ſua maneat firmitate: ꝛ ex ſtipulatu actiõi aggreget̃ l3 in re vxoꝛia tractatum eſt. ¶ Que oĩa in his tm̃modo dotib⁹ locu3 habere cẽſem⁹: que poſt hanc legẽ date fuerint vel ꝑmiſſe: vel etia3 ſine ſcriptis habite: inſtr̃a enĩ iam ↄfecta viribus ſuis carere nõ patimur: ſ3 ſuũ expectare euẽtũ

¶ De pactis conuẽtis tam ſuper dote q̃3 ſuper donatione ante nuptias ꝛ parafernis.

¶ Iſta lex eſt de ṽbo ad verbũ.s̃.de pac.ꝛ.h.d.Pacta nuda ẽt ſup dote nõ ſũt ſeruãda: ꝛ nõ dicit̃ nudũ qđ coherẽtia ↄ̃ctus ſeu traditionis eſt veſtitũ.h.d.ſalice.

¶ Impera.ſeue.ꝛ Ant.aa.ꝛ.cc.nicee. Titu.xiiij.Lex.j.

L Egem[e] qua3 dixiſti cum dote3 ꝑ alumna[f] dares ſuari op3 nec obeſſe tibi đbet qđ dici ſolet[g] ex pacto[h] actione3 non naſci: tũc enĩ hoc[i] dicimus[k] cũ pactũ nudũ[l] eſt: alioqn cũ pecunia dat̃[m] ꝛ aliquid de reddẽda ea conuenit vtilis[n] eſt ↄditio[o].

¶ Maritus aſſignare d3 fructus dotis vxoꝛi ꝑ ſuis alimẽtis.nec põt eos ↄdicere h.d.bal.vl̃ ſic.Fruct⁹ dotis ex pte reuerſi in alimẽtis mulieris nõ poſſunt repeti.ſa.

¶ Imp.Ant.a.theodoꝛo. Lex.ij.

F Ruct⁹ pꝛedioꝝ in dotẽ datoꝛũ: ſi ſm pactũ ſumptibus tuis[p] tuoꝛũq3 ſeruierũt: repeti non poſſe[q] ambigere non debes.

¶ Pactũ đ dote retinẽda p̃textu liberoꝝ ipſi mulieri dotẽ repetẽti ñ obeſt.h.d.bal.vel ſic.Pactũ ↄtra fauoꝛẽ dotis nõ valet vel ſic.Pater mulieris nõ põt paciſci vt viro p̃moꝛtuo liberis exiſtentib⁹ pars dotis retineatur pꝛo liberis.h.d.ſalice.

¶ Impa.Goꝛ.a.toꝛquate. L.iij.

Q Uãuis pater tuus cũ te nuptui collocaret[r] pact⁹ ſit vt ſi marit⁹ tu⁹ ſupſtitibus filijs cõmunibus in matrimonio deceſſiſſet ꝑs dotis liberoꝛum nomine retineat̃. eiuſmodi tamẽ conuentio quominus actionẽ integre dotis habeas ꝑficere non poteſt[s].

¶ Ex pacto matris filio nõ q̃rit̃ actio.h.d.bal.vel.ſic.Pactũ matris.nõ ꝓdeſt filio etiã in dote reſtituẽda vt ↄtra patrẽ det̃ actio: ſ3 ꝑpꝛia filij̃ ſtipulatio ſic.h.d.ſalic.

¶ Idem.a.Achato. Lex.iiij.

P Actũ dotale quo matrẽ cõueniſſe cũ patre tuo[t] ꝑponis vt ſi in matrimonio deceſſiſſet tibi ꝛ fratribus tuis dos[v] reſtitueretur ſi ſtipulatio ex perſona veſtra cum in poteſtate patris cõſtituti nõ eſſetis[x] minus[y] legitima interceſſit.defuncta ea in mr̃imonio actionẽ[z] vobis querere non potuit. ¶ Sed ſi obligatione verboꝝ rite intercedẽte dotis petitionẽ habere potuiſti[a]: maxime[b] ſi ad vinculum poteſtatis patrie non attingis: petitione3 exequi non pꝛohiberis.

¶ Pactũ inutile nõ h3 vi pacti nec vi3 vltime volũtatis.h.d.bal.vel ſic.Pactũ de futura ſucceſſiõe nõ valet etiã inter maritũ ꝛ vxoꝛẽ.h.d.ſm glo.vel ſic.Pactu3 vt bona mulieris poſt eius moꝛtẽ ꝑtineãt ad maritum nõ valet.ſali.

¶ Imperatoꝛ Diocl.ꝛ Maxi.aa.Claudio. Lex.v.

H Ereditas extraneis[c] teſtamẽto dat̃.Cũ igit̃ affirmes dotali inſtrumento pactũ interpoſitũ[d] eẽ vice teſtamenti: vt poſt moꝛtẽ mulieris bona eius ad te ꝑtinerẽt: q̃ dotis titulo tibi[e] nõ ſunt obligata ĩtelligis te nulla[f] actõe ↄuenire poſſe hr̃des ſeu ſucceſſoꝛes[g] ei⁹: vt tibi reſtituant̃ que nullo modo debent̃

¶ Pater põt iuri ſuo p̃iudicare ꝑ pactũ in dote quã dedit ꝑ filia.h.d.bal.vel ſic.Pactũ ĩitũ cũ patre filiã dotãte vt ea moꝛtua in mr̃monio viri cedat lucro valet.ſa.

¶ Iidẽ.aa.ꝛ.cc.Rufo.p̃.p̃. L.vj.

S I ↄuenit[h] vt in matrimonio vxoꝛe defuncta dos penes maritũ remaneret ꝑfecticie dotis repetitionẽ hmõi pactũ inhibuiſſe explorati iuris eſt: cũ deterioꝛẽ cã3 dotis in quẽ caſum patri ſoli repetitio cõpetit pacto poſſe fieri auctoritate iuris ſepiſſime ſit reſponſu3[i].

a ¶ Potuiſti.ex veſtra ſtipulatione.non dicas ex pacto mulieris.vt.j.đ inuti.ſtipula.l.ſi auia.
b ¶ Maxime.abundat ne ſit contra inſtitu.de inutil.ſtipula.§.itẽ inutilis.ſic.ꝛ.j.de ma.te.l.ſi.§.ij̃.Alij̃ q̄ hic erat dos aduentitia ſup qua tenebat ſtipulatio inter patrẽ ꝛ filiu3.Uel ſm.R.erat hec dos ex peculio caſtrẽſi vel q̃ſi.q dixit q̄ etiã in ptãte manens filius hãc poſſet ſtipulari ſi caſtrenſi peculio eam cedere voluiſſet parens
c H Ereditaſ.extraneis.extraneu3 appellat eum qui ab iteſtato non ſuccedit.
d ¶ Interpoſitu3.inter virũ ꝛ vxoꝛẽ.dic pactu3 factũ vt bona mulieris ad te tertiũ extraneũ ꝑtineant poſt moꝛtẽ mulieris ꝛ hoc qdẽ non valet iure teſtamenti vt h̃.nec iure pacti.vt.s̃.l.pꝛoxi.Uel dic ſecundo vt ad te ſcil3 virum ꝑtineant ꝛ hoc quidẽ nõ valet iure dotis quaſi in id tempus conſtitute quo mr̃imoniu3 deficit ſicut nec vſufruct⁹ poſt moꝛtem fructuarij̃ cõſtitutus.vt ff.de vſufruc.l.titi⁹ nec etiã valet iure teſtamenti cu3 non interuenerit teſtamentum.ſ3 pactu3 vt hic que diſcrepãt cu3 alterum: ſcil3 teſtamẽtũ poſſit mutari ex ſola vnius voluntate alterũ nõ.Item alterum ſc3 pactũ dimittit heredẽ obligatu3 qđ nõ eodẽ modo facit teſtamentum.Itẽ alterũ ex vnius alteru3 ex duoꝛũ ad min⁹ volũtate pendet.alteꝝ ſine traditione tranſfert dñiu3 alterum non.

Teſtm̃ et pactũ mlt̃ tipliciter differunt

e ¶ Tibi.ſcil3 extraneo ſm pꝛimu3 caſum.Uel dic tibi viro ſm alium.
f ¶ Nulla actione.neq3 reali neq3 pſonali.Ite3 neq3 directo neq3 iure.ſi deicõmiſſario.Ite3 nec vt tua nec vt tibi debita vt fiant tua.ꝛ facit.s̃.đ pac.licet.Si aute3 a muliere bona ei⁹ poſt moꝛtem ſuam aliquis ſtipuletur valet.vt.s̃.vt act.ab her.l.j.
g ¶ Succeſſoꝛes eius.ideſt heredes mulieris non agent contra viru3 ad obſeruandum pactum ſi conuenit inter ſocerum ꝛ maritum.vt.s̃.de pactis.l.licet.
h S I conuenit.ſcil3 inter ſocerum ꝛ maritum.
i ¶ Reſponſu3.vt.ff.ſolu.ma.l.quotiens.ꝛ.s̃.de iure do.cũ a ſocero et.ff.e.cum dos.ꝛ facit.s̃.e.q̃3uis.ꝛ.ff.ſolu.ma.l.ij̃.

a Pater. nepotibus. ex ea natis ex alio mrimonio. alij ex eodem matrimonio quod est difficile vt filij suū patrē sic habeāt obligatum. Uel dic ex alio matrimonio habuerat eos. Uel dic de nepotibus ex filio quos ⁊ in potestate habet quibus querit vtilem. vt. ff. de verbo. oblig. quodcunqʒ. §. ij.

p Inualidum esse. hoc per. l. j. §. pri. corrigit. quia maius ad minus reducitur ⁊ sic valet.
q Ducturo. viro.
r Offerre. sic. ff. de do. inter vir. ⁊ vxo. l. iij. §. si. ⁊. ff. de admini. tu. l. ita autem. §. gessisse.

b Actionē. s. directā.
c Actio. vt. d. l. qōcūqʒ ⁊ fac. s. ad exhi. si res ⁊. j. de dona. q̄ sub modo quotiens. ⁊. ff. sol. matr. gaius. Sed cōtra. s. de in re do. l. si genero. So. vt ibi. Jtē sumunt hic arg. quidā q̄ vtilis actio nō nascit̄ sed accōmodatur vel ex eqtate dat̄. ⁊ est ꝑ eis. ff. re pup. sal. fo. l. nō quasi. vbi non nascitur ipso iure sed dat̄: lʒ pōt dici dari siue accōmodari ⁊ etiam nasci q̄nqʒ.
d Hac lege. paraferna. gallici peculiū appellāt. vt. ff. de iure do. si ego. §. dotʒ
Parafer na.
e Bonum. vt ⁊. j. ne fide. do. dē. l. ij. ⁊ sic nota aliud bonum ⁊ aliud equum ⁊ equū pferf. vt ⁊. s. d iud. placuit. ⁊ q̄n q̄ bonū pfertur vt ⁊ in vsucapione vt. ff. de vsucapio. l. j. q̄ plene dixi. ff. de iusticia ⁊ iure. l. j. ī pn ci. Jtem no. hic nō cogi quem ad bonuʒ. sic ⁊. ff. de in lit. iuran. l. videamus. §. sed neqʒ. Arg. contra. s. de iudeis. l. ce licolarū. ⁊. ff. de pericu. ⁊ commo. rei vendi. l. j. §. licet.
f Fautores. vt. ff. de eo qō cer. lo. da. o. l. q̄ si ephesi. §. fi.
g Ex morte. eandē partem. id est tam hoc est in quotitate non in quātitate vt sub ficit.
h Ex dote. si pmorit̄ mulier.
i Donatione. si vir ꝑ moritur.
k Siu̅r. scilʒ licebit offerre minorem q̄titateʒ vel maiorem cuʒ mulier mille obtulerit q̄ sunt vera ab initio. augmenta enim post contractū matrimonium facienda eq̄lia debent eē. vt. s. de dona. ante nup. si constante. quesit contra. ⁊. l. fi. §. finautem. Allij dicūt q̄ hec trahit ad illā. Sʒ hodie etiam ab initio debet esse equalitas. ⁊ sic sequitur auf. equalitas.
Dotis et donatōis ꝑpter nuptias dʒ eē eq̄litas
l Obseruandū. q̄uis non sit necesse q̄ constitutio sit equalis tamē pacta lucri debēt eē eq̄lia.
m Quantā. i. quotaʒ.
n Tantā. id est totaʒ.
o Uetitum. s. paciscē do non eandē ptē. Uel fm alios pone exemplū eius pacti quod est. s. e. q̄uis.

Ex stipulatione aui pōt queri nepotibus suis. h. d. Bal. vel sic. Auus patern⁹ pōt stipulari doteʒ restitui nepotib⁹ mortua filia in matrimonio. h. d. Saly.

Jidē. aa. ⁊. cc. phileto. ꝑ. ꝑ. Lex. vij.

Pater pro filia dotē datā genero: ea prius in mrīmonio defuncta: nepotib⁹ᵃ pact⁹ restituit. Cuius actionē^b q̄rere nō potuit. tū vtilē^c ex eqtate accōmodabit actio^c.

Uir i parafernalib⁹ nullū hʒ ius nec exercitium vxore ꝓhibēte. vel sic. Uir nō habet administrationē rerum parafernalium si vxor cōtradicit. Bal. vel sic. Jn reb⁹ parafernis muliere ꝓhibente vir se non potest immiscere. h. d. Sali.

Jmpa. theo. ⁊ valenti. aa. ozmisde. prefe. preto. Lex. viij.

Hac lege decernimus vt vir in his reb⁹ quas extra dotē mulier hʒ q̄s greci paraferna^d dicunt nullā (vxore ꝓhibēte) habeat cōmunionē: nec aliquaʒ ei mulieri necessitatē īponat. Quāuis eñ bonū^e erat mulierē q̄ seipsaʒ marito cōmiserit: res etiā eiusdē pari arbitrio gubernari: attamē q̄ꝫ cōditores legū equitatis ꝯuenit esse fautores^f nullomodo (vt dictū est) muliere ꝓhibente virū in parafernis se volumus immiscere.

Equalitas est seruanda in pactis appositis de lucrādo sup dote ⁊ de donatiōe ꝑpter nuptias fm. l. C. quotitatiue fʒ auf. etiā q̄titatiue: fm cōsuetudinē neutro modo. h. d. ter. C. ⁊ auf. cum gl. hic. Jtē ille q̄ dat vel ꝓmittit dotē ꝓ muliere tacite donare ⁊ ipsi mulieri ꝓuidere videt̄: nisi sibi restitui paciscat̄. hoc dicit bal. vel sic. Pacta de lucrando sup doteʒ donatione propter nuptias interposita debēt esse equalia in quota non in quāto. ⁊ quocūqʒ dos vl̄ donatio detur hodie vero in his auf. equalitas seruatur. h. d. Saly.

Jmpera. Leo. ⁊ Anto. Nichostrato. Lex. ix.

Ex morte cuiuscunqʒ psone siue mariti siue mulieris eādē ptem^g nō pecunie quātitatē taʒ vir ex dote^h q̄ꝫ mulierē ex ante nuptias donatiōe^i lucrari decernim⁹. velut si marit⁹ mille solidoꝝ añ nuptias donationē cōfecerit: licebit^k mulieri ⁊ minoris ⁊ amplioris q̄titat̄ dotē offerre. ⁊ marito similiter añ nuptias donationē. Hoc tñ est obseruādū^l vt quantā^m ptē mulier stipuletur sibi lucro cedere ex ante nuptias donatione si prius maritū mori ꝯtigerit tantā^n ⁊ marit⁹ ex dote ptem nō pecunie quātitatem stipulet̄ sibi: si ꝯstāte matrimonio prior mulier in facta collapsa fuerit: ⁊ si pactū contra vetitū^o fuerit subsecutum: infirmū atqʒ inualidū^p hoc eē vt nulla ex eo ꝓcedere possit ex actio pcipimus. Eadem custodiri censemus: siue pater pro filio siue mater siue ipse ducturus^q vxorē sui iuris ꝯstitutus: siue q̄libet alius pro eo ante nuptias donationē nupture dederit seu promiserit. Similiqʒ modo siue pater ꝓ filia siue mater: siue ipsa pro se sui iuris: videlicet ꝯstituta: siue quilibet ali⁹ ꝓ ea vxorem ducturo^s dotē dederit seu ꝓmiserit. q̄ñ ⁊ alio pro ea offerente dotē: ipsa eaʒ pro se videt̄ offerre^r. Quod adeo verū est vt ⁊ ipsa ab alio pro se oblatā dotem in lucrū suū reposcat. nisi forte is^s qui eā obtulerit statim. i. tpe oblatiōis^t seu ꝓmissionis stipulat⁹ vel pactus sit vt sibi dos p̄dicta reddatur.

I Auten. de eq. do. §. j. col. vij

constitutio. x.

Hodie inter dotē ⁊ donationē ꝑpter nuptias dʒ eē eq̄litas tā in ꝯstituēdo q̄ in ei⁹ augmēto. q̄ etiā i pactis de lucrādo. h. d. hodie ꝑ cōsuetudinē derogat̄: quia vel nulla dat̄ donatio vel minor. h. d. Salyc.

Equalitas omnimodo seruāda est in dote ⁊ in donatione nuptiali non tantū in lucris^u exinde ꝓuenturis: sed etiam in ꝯstatiōe^x ⁊ vtriusqʒ ꝯstitutiōe^y. Augmētū^z q̄ʒ vel prorsus nō fiat vel ab vtraqʒ pte celebret̄: pari^z scʒ q̄titate ne vel eo modo subuertat̄ equalitas.

I Auten. de nō eli. §. fi. coll. j.

constitutio. ij.

Sed que nihil ex dote conscripta ꝯstitit nihil omnino viro mortuo pcipiet ex dōatiōe. Jtē que minus q̄ʒ ꝓfessa est dōdit ꝓ quātitate prestita ⁊ lucrum sentiat.

Pactū inequale reducit̄ ad equale ꝑ modū diminutiōis nō ꝑ modū augmēti nō tñ reducet ꝑ modū annihilatiōis. h. d. bal. vel sic. Maius pactū de lucrādo sup dote vel donatione inualidat̄. sed ad paritateʒ cum minori reducitur. h. d. Saly.

Jmp. iusti. a. menne. ꝑ. ꝑ. L. x.

Lege leonis^a diuine memorie pacta lucroꝝ dotis ⁊ añ nuptias donatiōis paria esse sanciente nec adijciente^b quid fieri oporteat si hʒ mīme obseruatū sit nos oia clara^c esse cupientes pcipimus dispari⁹ eis factis maiorē lucri partem ad minoreʒ deduci^d: vt eo modo vterqʒ ptem minoreʒ lucretur.

Maritus pōt mouere actiones parafernales quarū sibi sūt tradita instrumēta ⁊ exigere debita: pro q̄bus restituendis bona sua sunt tacite obligata: licʒ vsuras inde pceptas possit in suā et vxoris vtilitatē cōuertere: nisi mulier aliter sibi ꝓspexerit quia ꝓuisio hois legis ꝓuisionē excludit. h. d. nō habemus huc casū alibi. bald. vel

s Js qui. pater. s. vel q̄libet extraneus. quicūqʒ est licet ei dicere legē sue rei. vt. s. de rei vxo. act. §. accedit. ⁊. ff. solu. ma. l. si cū dotē. in pri. et s. de iur. do. l. fi. §. j.
t Oblationis. quādo añ matrimoniū obtulit. vt. s. dixi siue stipulationis tpe q̄ñ postea datu rus erat. ⁊ sic tpe dationis non pōt sibi pacisci qui añ simpliciter ꝓmiserat vt ⁊ diximus. s. ti. j. §. accedit.
v Equalitas. in lucris. vt tantū ex pacto lucret̄ vnus q̄tū ⁊ alius.
x Prestatione. i. datione q̄ ab initio fit.
y Constitutione. cuʒ ꝓmittitur non tñ adhuc datur.
z Pari. s. q̄titate. h̄ et de augmentis olī erat. vt. s. de dōa. ante nupt. l. si constante. ⁊. §. finautem. Sed cum hodie vel nulla fiat dōatio vel alia forma vel minor. dicestan cauf. per ꝯsuetudinem tolli aut eam loqui tunc tantum q̄ñ pacta lucroꝝ fiunt: ceteruʒ nulla etiā donatione facta dos ꝯstituta tenet.
a Lege leonis. q̄ e. s. l. proxi.
b Adijciente. imo dicit ibi in ver. ⁊ si pactuʒ q̄ nullum est. Sʒ dic q̄ non dicit aliquid. s. de hoc q̄ maius reducatur ad minus. vel fm alios dicit ibi id pactū nulluʒ quod ꝯtra legem est q̄le est. s. e. q̄uis.
c Clara. cuʒ nihil sit legi ita ꝓpriuʒ. vt in auten. d test. impfe. §. nos igitur.
d Deduci. quid si in dotē nihil est pact⁹ maritus vt lucrari posset vl̄ nulla est dos data necꝑ missa: at donatio ꝑpter nuptias est data ⁊ de ea lucranda pactum inter positum fuit. Dicūt qui dā pactum aliqō reduci ad nullum quasi qō nullum est fit minus. vt. ff. de ver. sig. l. min⁹. Sed Jo. dicit q̄ valet ⁊ nullum reducit̄ ad aliqō et contra eos. et ꝑ Jo. est s. de don a. ante nup. l. fi. §. finautem donatio quidem talis. Jtem videtur contra huic. l. s. de dona. añ nup. l. fi. §. similiqʒ modo. fo. vt ibi. Si mulier. Pactuʒ nulluʒ reducit̄ ad aliquod.

Idem.a.Jo.p̄fe.p̄to. Lex.xj.

SI mulier marito ſuo nomia ſ.feneratitias cautiones q̄ ex̄ dotē ſunt dederit vt loco parafernarū apud maritū maneāt: ⁊ hō dotali inſtr̄o[a] fuerit aſcriptuz: vtrū ne habeat aliq̄s ex his actiōes marit' ſiue directas ſiue vtiles: an penes vxorē oēs remaneāt: ⁊ in quē euentū dāde ſint marito actōes q̄rebat. Sancim' itaqz ſi qd tale euenerit: actiones quidē apud vxorē omnimodo manere. licētiaz aūt marito dari eaſdē actiōes mouere apđ cōpetētes iudices. nulla ratihabitione[b] ab eo exigēda ⁊ vſuras qđē eorū circa ſe[c] ⁊ vxorē expendere. Pecunias aūt ſortis quas ipſe exegerit ſeruari mulieri vel in cās ad q̄s ipſa voluerit diſtribuere. Et ſi qđē in dotali inſtrumento hypothece ꝑ his nominatiz a marito ſcripte ſint his eſſe mulierē ad cautelā ſuā contentā[d]. Si aūt hoc minime ſcriptū iueniaſ: ex p̄ſenti noſtra lege habeat hypothecā ꝯtra res mariti ex quo[e] pecunias ille exegit ātea etē habeat mulier ipſa facultatē ſi voluerit ſiue per maritū ſiue ꝑ alias ꝑſonas eaſdē mouere actiōes ⁊ ſuas pecunias ꝑcipe: ⁊ ip̄as cautiōes[f] a marito recipe: ſecuritate ei[g] cōpetēte facienda. Duz aūt apud maritū remanent eedē cautiōes: ⁊ dolū[h] ⁊ talē diligentiā marit' circa eaſ p̄ſtare dz: qualē ⁊ circa ſuas res habere inueniſ: ne ex ei' malignitate vel deſidia aliq̄ mulieri accedat iactura. Qđ ſi euenerit ipſe eandē de ꝓprio reſarcire cōpellctur.

De dote cauta[i] nō numerata.

Dos nuda ꝯfeſſione nō conſtituitur ſed numeratione. Bal. vel ſic. Dos confeſſata non numerata effectualiter repeti non poteſt. h.d. Saly.

Impa. Seuer. ⁊ Anto. aa. ⁊ cc. Dionyſio. Titu.xv. Lex.j.

DOtez numeratio[k] nō ſcriptura dotalis inſtr̄i[l] facit[m]: ⁊ iō ſi ignoras ita demū te ad petitionē dotis admitti poſſe ſi dotem a te re ipſa datā ꝓbatura es.

Licz nō interueniat traditio ſi interuenit id qđ ꝑ traditionē habet cōfirmare donationē inter virū ⁊ vxorē morte donatoris cōfirmatur. h.d. bal. vel ſic. Dos ⁊ ei' augmētū cōfeſſata animo donādi cōfirmatur morte cōfitentis. h.d. Saly.

Imp. Alexā. a papiniano. L.ij.

QUod de ſuo marit' ꝯſtante matrimonio donādi aīmo in dotē aſcripſit ſi eandē donatiōez legitime ꝯfectā[n] nō reuocauit[o]: qui incrementuz doti dedit: ⁊ durante matrimonio mortē obijt: ab heredib' mariti quaten' liberalitas interpoſita munita[p] eſt peti poteſt[q].

Exceptio non numerate dotis dz opponi intra annum a die matrimonij morte vel repudio diſſoluti. h.d. Bal.

Impera Juſti. a. Menne p̄fe. p̄torio. Lex.iij.

IN dotib' q̄s datas eſſe dotalibus inſtrumētis[r] ꝯſcribi moris eſt cuz adhuc nulla datio ſz pollicitatio[s] tantum ſubſecuta ſit: liceat nō numerate pecunie exceptionem opponere non ſolum marito cōtra vxorē vel eius heredes[t] morte mulieris vel repudio diſſoluto matrimonio: ſed etiam heredibus mariti cuius morte[v] diſſolutū ē matrimoniū. Socero[x] etiā vel ei' heredibus[y]: ſi cum filio ſuo dotem ſuſcepiſſe dotalibus inſtrumentis

a ¶ SI mulier. inſtrumento. idē ſi alio modo ꝓbetur. ſz ſic hic euenit

b ¶ Ratihabitiōe. cōtra. ſ. de pcu. maritus. Sol. hic in parafernalibus: ibi in alijs reb' mulieris quas apud ſe detinuit. Vel hīc in cautione: ibi in alijs reb'. Vel hic ꝯſtabat de mādato expreſſo. Vel veri' tacite fuit hoc mādatū eo ipſo q cautiones viro ſic erant tradite: at ibi nullū expreſſum vel tacitū interuenit mādatū. ſic. Ex ſola traditione parafernaliū diciſ maritus fact' ꝓcurator ad exigendū: ideo agēs nō cauet de rato: ⁊ vſuras pt in cōes vſus cōuertere. ſortem vō dz ſeruare: ⁊ vbi mulier ſibi de hypotheca nō ꝓuidet lex ei tacitā hypothecā in bonis viri concedit ⁊ maritus in his eandē diligentiā dz adhibere quā in rebus ſuis. h.d. ⁊ no. Saly.

Inſtr̄oꝶ traditio includit tacitū mandatuz de agendo.

c ¶ Circa ſe. quid in naturalibus fructibus parafernaliū tūc. ſ. qñ non eſt dñiuz in maritū traſlatū prima facie p̄ſumiſ non eſſe tranſlatū. vt. ff. ð iuſ do. l. ſi ego. §. ſi do tis. videſ idē qđ de vſuris. arg. ff. de vſu. vſure Sed dic q non idez: ſed ſunt vxoris. vt. ff. ad le. fal. l. pe. in prin. ⁊. ff. de do. inter vir. ⁊ vxo. ſi ſtipulata. §. j. lz ibi nō erāt parafernales. ⁊ eſt ratio quia in exigendo ⁊ agendo ex cautiōibus labor eſt qđ nō ſit in fructib'. Item huic dicto eſt contra. ff. de dona. inter virū ⁊ vxo. ſi ſtipulata. §. j.

Paraferna liū reꝶ acceſſiōeſ extriſecaſ vir lucratur ñ aūt itriſecas.

d ¶ Contentaz. qñ ſcilz ab initio ꝯuenit. ſecus ſi ex poſt facto cū iā ſit na ta gn̄alis tacita. vt arg. ff. de actio. ⁊ obliga. quotiens. Et ſunt huic dicto ſimilia vbi ſi quis ſibi p̄cauit q lex iā ei non caueat. vt. ff. de p̄car. l. ⁊ habet. §. cū quis. ⁊. j. de execu. rei iudi. ſi cām. ⁊ ff. de bo. lib. ⁊ ſi ex parte §. ſi. ⁊. ff. cōmo. ſi vt certo. §. ſi de me. ⁊. ff. de ſepara. l. j. §. illud eſt ſciēdū. ⁊ arg. ff. de colla. dotis. l. pe. Sed contra. ff. de eo qđ cer. loc. l. j. ⁊. j. de dona. l. ſi. ⁊ de re iudi. l. iiij. §. ſi ex cōuentione. Item ⁊ no. hic quod in vno ꝑmittiſ in alio ꝓhiberi videtur. ſic ⁊. ff. ð fun. inſtru. l. queſitū. §. idem. Rñ. domo inſtructa. Sed an idē in dote. Jo. no. ⁊ dicit q non. ſ. ſi ſic feciſſet mlier q ſpāle pignus accepiſſet. Sz argu. contra. ff. de pub. l. j. §. vnde.

Hois ꝓuiſio tollit legiſ ꝓuiſionem naſcituꝶ rā ſz non natam.

Permiſſum i vno ꝓhibeſ i alio.

e ¶ Ex quo pecunias. ſed non ex quo apud eū nomina permanſerūt ſic ⁊. ſ. de dona. ante nup. l. ſi conſtante. §. iura etiaz hypothece. ⁊ de ſecun. nuptijs. l. hac edictali. §. omnibus.

f ¶ Cautiones. quando non exegerat ⁊ ſic poniſ ⁊ pro vel. Vel cautiones appellat quas fecerat vir confitendo ſibi ſolutuz a debitoribus mulieris: quod nō placet qr illas debitores habent non vir.

g ¶ Ei. ſcilz viro. ſcz q mulier decetero non moleſtet eū petendo ab eo forte cautiones nunc ſibi redditas vel cauebit ei ſe omnia ab eo recepiſſe confitendo.

h ¶ Dolum. qđ abſit. vel ſi affuerit intereſſe preſtetur. Et nota leuem culpam hic tm̄ venire: ſed in alio ꝓcuratore etiam leuiſſimam. vt. ſ. mandati. l. a procuratore.

¶ De dote cauta non numerata. Dictum eſt. ſ. de dote p̄ſtita: ſed qr ſepe inuenitur dos cauta a marito qui confeſſus eſt eam ſibi numeratā vel traditā cum non ſit: ponit de dote cauta ⁊ nō numerata. Azo.

i ¶ Cauta. a viro nō numerata a muliere. Vel ſecūdo. Cauta a muliere cū eſt in ſpecie. ⁊ ſubaudi ⁊ nō ſoluta ⁊ nō nūerata. ſiſr a muliere ſz eſt in quātitate. ⁊ hoc cōtineſ in inſtr̄o dotis ꝓmiſſiōis. Vel tertio dic q an̄ ꝯfectionē dotalis inſtrumēti ꝯfeſſus fuit ſibi ſolutā ſz excipit īfra xxx. dies. ſi aūt poſt nullo tp̄e excipit. vt. ſ. de nō nume. pecu. l. in ꝯtractibus. §. j. ſed hodie ſerua auſ. ⁊. l. ſi. que eſt in eo. ti. l. vlti.

k ¶ DOtē. nūeratio. vel datio ſi ſpēs ſit q̄ dari poſſit ⁊ repeti.

l ¶ Inſtrumenti. priuati. ſec' ſi publici ſm̄ quoſdā. argu. j. arb. tu. l. ſi. Sed tu dic aut cōfeſſio ibi ꝯtineſ tm̄ aut receptio vt dixim'. ſ. de nō nūe. pecu. ſi ex cautione. Itē an ꝓbet q excipit. Rñ. nō ſicut in. d. l. ſi ex cautione. ⁊ facit. ſ. de ꝓba. l. neqz. Itē hoc infra tēpus. vt. j. l. ſi. vl. j. l. px.

m ¶ Facit. ſed ſm̄ hoc oēs bononienſes errāt in cōfeſſione dotis. Sz dic q renunciant exceptioni al's non valet niſi p̄ſcriptio ſit. vt. j. l. ſi. ⁊ auſ. ibi poſita. etiam ſi an̄ matrimonium. vt. ſ. de dona. ante nup. l. j. ⁊ l. quod ſponſe.

n ¶ QUod ð ſuo. cōfectā. vt ꝑ traditionē vel ſtipulatiōez.

o ¶ Reuocauit. expſſim vel tacite vt per diuortium. vt. ff. de dona. iter virum ⁊ vxo. l. ⁊ iō. §. j.

p ¶ Munita. i. confirmata morte donātis. vl' ideo dicit quatenus ꝓpter. l. fal. q̄ eaz minuit. vt. j. ad legē fal. l. in donationibus.

q ¶ Peti poteſt. i. mulier petet ab heredibus mariti. vt. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ſi quis vxori. Sed contra. ſ. de donatio. ante nup. l. j. ij. reſpon. Solu. ibi diuortio ſolutum fuit matrimoniuz hic morte. Vel ibi non interuenit ſcriptura. hic ſic. Itē ⁊ primum rñ. eiuſdē. l. eſt cōtra. qr dicit q ab initio valuit. ſed ibi an̄ matrimoniuz fuit facta dōatio. hō poſt. Item cōtra. ff. de dona. inter virum ⁊ vxo. l. papinian'. vbi dicit tales donationes non confirmari morte que ꝑ ſtipulationē ſunt facte. Sz illud accipe quando poſt ſtipulationē nō fuit ſecuta traditio aliqua vel aliud quod pro traditione habeatur hic ſic. quia aliquid vir animo donādi ꝓmiſit vxori ⁊ hoc accepto tulit ei poſtea: ⁊ tunc ipſe in dotē aſcripſit ex quo datum mulieri ⁊ ab ea poſtea in dotem traditum videſ. vel ſolue vt ibi. Accur.

r ¶ IN dotibus. inſtrumentis. priuatis non publicis ne ſit ꝯ ei qđ diximus. ſ. e. l. j. nam hic dicit datas.

s ¶ Pollicitatio. ſolius ſcz offerentis ꝓmiſſio. vt. ff. de polli. l. pactū qđ ſufficit hoc caſu. vt. ſ. de dotis ꝓmiſ. l. ad exactionem.

t ¶ Heredes. ſcilicet vxoris.

v ¶ Cuius morte. ſcilz mariti.

x ¶ Socero. id eſt patre viri.

y ¶ Vel eius heredibus. ſcilz liceat opponere exceptionē ſed ſm̄ hoc errant oēs bononienſes cum cōfiteanſ in inſtr̄o dotez accepiſſe ⁊ ſic non valet vt hac. l. dr. Sz dic q et ipſi renūciant exceptiōi nō nūerate dotis ⁊ tūc valet al's nō valeret talis ꝯfeſſio vt hac. l. dr niſi p̄ſcriptio tp̄is cucurriſſet. vt. j. e. l. ſi. ⁊ in auſ. ibi ſignata. Nec valet qđ qdā dicūt q aut eſt ꝯfeſſio facta ante mr̄imoniū: ⁊ tunc valet. aut poſt ⁊ tūc non valet. cum eius confeſſio ante matrimoniuz facta trahatur ad tempus matrimonij. vt. ſ. de dona. ante nup. l. j. et. l. qđ ſponſe. q̄ ſunt vera qñ

Bononienſes errant i dotibus.

pfeſſio fuit facta in inſtrumento dotali vel añ.ſec⁹ autē ſi poſt.q: poſt ea non excipit vt in ꝯtrario de non nume.pecu.l.in ꝯtctibus.§.j.

a ¶ Perſone.licet opponere hanc exceptionem.vt.ſ.de epiſc.audi.l.ſi preſes.in fi.

b ¶ Annum.in hoc tpe opponendi aliter diſtinguitur hodie.

c ¶ Quod locū.ſcilꝫ vt exceptio vſ/ꝗ ad annum tm̄ def ſo/luto matrimonio.

d ¶ Bienniuꝫ.nondū completum.

e ¶ Ipſi.ſoluto.ſcꝫ m̄ri monio.nā eo durāte q̄/quo tempore decēnij op poni poteſt.

f ¶ Traſcurrerit.ꝛ ſup ple ꝛ matrimoniū poſt/ea ſoluaf.ꝛ idem ſi non ſoluaf:naꝫ nullo modo etiā durante matrimōio videf poſſe opponi poſt decennium:lꝫ ſupiores pſcriptiones currāt,de/mum ſoluto eo.

g ¶ Si minor etas.cir/ca q̄ ſunt multa ſpecia/lia vt diximus.ſ.de tē/po.in integ.reſti.auf.ſi minor.

Cōtinua tio. ¶ De donationib⁹ inter virum ꝛ vxorem ꝛc. Dixit.ſ.de donationi/bus ꝓpter nuptias que valent ꝓpter matrimo nium.Nunc de ſimpli/cibus que ꝓpter matri/monia non valēt niſi ſi ant rate per cōfirmatio nem mortis vel aliam.ꝛ eſt ratio ꝓhibitiōis mul tiplex.vt.ff.e.l.j.§.ꝛ.iij. in p̄n.

b Bona quon dam.vacan tia.ſꝫ q̄ mo/do cuꝫ fiſco vxor pferaf.vt.j.vñ vir ꝛ vxor.l.j.Rñ.nolebat hic vxor ſuccedere.

i ¶ Facte.re ꝛ nō ſola pmiſſione.vt.ff.e.l.pa/pinianus.

k ¶ Nō poſſunt.ceſſan te hoc caſu priuilegio ſi ſci.ꝛ facit ad.l.iſtam.ff. de leg.j.l.quidaꝫ.§.quo tiens filius.ꝛ.§.qui in teſtamento.

l ¶ Si ancillam.ꝓba ueris.o miles.

m ¶ Conſcriptū.ꝛ poſt ei traditū.ꝛ ſic al's domi niū tranſiret.vt.j.de do natio.emptionū.ſed hic ꝓpter militiam ſecus.

n ¶ Iure.quia poterat eſſe nullū matrimoniuꝫ inter ipſum ꝛ focariā ꝓ pter hoc videf ꝙ dona/tio ei facta valeat.

o ¶ Potuerit.d̄ cōmu ni iure.vt.ff.de donatio l.affectionis.ꝛ.l.dona/tiones.in p̄n.que ſunt contra.hic tm̄ nō ꝓpter militiam ſubijcit.ꝛ facit

ſcriptū ſit:omniꝗ pſone⁹ quā do/tem ſuſcepiſſe vna cū marito ꝯſcri bit:ꝛ eius ſil'r heredibus. ¶ Ita tm̄ vt intra annū⁹ tm̄ ꝯtinuuꝫ a morte mariti vel mulieris vel miſſione re pudij cōputandū ea licētia detur.

L. Auten. de tēp.nō ſo.pe.ſup dote.§.generalit.col.vij.**cōſti.xij.**

¶ Ann⁹ de quo in.l.C.nō corrigit quā do ante bieniū m̄rimoniū ſoluit hoc pmo d.ſi durat vltra bieniū ꝛ nō excedit de/cēniū locus eſt querele vſꝗ ad tres mēſes ꝛ bienniū cōputat in his annis.hoc ſecū do d.ſi m̄rimōiū diſſoluaf poſt decēniū ꝗrela denegaf h tertio.Et minori currit hoc tēp⁹ ideo reſtitutio eſt neceſſaria bal.

Quod locū h̄ꝫ ſi intra bieniū ſoluaf m̄rimoniū:ſi autē vl tra bienniū⁴ vſꝗ ad decimū annuꝫ extendaf.ꝛ ipſi⁸ marito ꝛ heredi ei⁹ intra tres menſes querela pmittif. ¶ Sed ſi decēniū tr̄aſcurrerit^f:oī no ꝗrela denegaf pmiſſa reſtitutio ne in integrū pſinita.ꝛ ſpecialiter ſi minor etas^g interueniat.

¶ **De donationibus inter virū et vxorē ꝛ a parentibus in liberos fa/ctis ꝛ de ratihabitione.**

¶ Licꝫ fiſcus occupet bona vt vacantia tamē donatio facta in vxore vires non p dit.h.d.bal.vel ſic.Donatio inter conīu ges cōfirmaf morte donatoris:etiam ſine herede morientis.h.d.Saly.

¶ Impa.Anto.a.Triphone.

Titu.xvj.Lex.j.

Bona quondā mari ti tui fiſcus ſi nemine ei ſucceſſore exiſtēte vt vacantia^h occupa uerit:donationes ab eo facte^i ſi vſ/ꝗ ad finē vite in eadem voluntate permanſit:reuocari non poſſunt^k.

¶ Miles nō pōt donare focarie.i.concu bine.h.d.bal.vel ſic.Miles armate mili tie nō pōt donare cōcubine.h.d.ſalice.

¶ Idē.a.marco militi. **Lex.ij.**

Si ancillam nūmis tuis cōpa ratā eſſe pſidi,puincie,pbaue ris^l:dōatiōiſꝗ cā focarie tue noīe inſtrm̄ ēptiōis eſſe ꝯſcriptū^m eā tibi reſtitui iubebit. ¶ Naꝫ lꝫ ceſſante iur^n m̄rimōij dōatio pfici potuerit^o milites tm̄ meos a focarijs ſuis hac rōe fictiſꝗ adulatōib⁹ ſpoliari nolo

¶ Donatio facta ab vxore cōfirmaf mor te:ꝛ ſi erat in patris poteſtate etiam patris mors regrif.lꝫ a principio conſenſerit.ꝛ donatio facta a ſocero in generum quon/dam ſtatim pficif.h.d.Bal.ꝛ ſali.

¶ Idem.a.Epitheo. **Lex.iij.**

ff.eodē.l.oratio.ꝛ.ſi pdia.ꝛ.ſ.ſi quis alteri vl' ſibi.cum ppria.ꝛ plus valere qd̄ agif.ſi qs.ꝛ.ſ.de rei vēdi.ſi vt ꝓponis.ꝛ.j.eo.l.ſi filiū.

p ¶ Donatio.id fecit cum eſſet in poteſtate.

q ¶ In eadē volūtate.hoc qñ ſola m̄rimonij rōne fuit inualida

r ¶ Perſeuerauerit.qd̄ feciſſe forſitan videf oīno ſi nō reuocauit.Itē pſeuerauerit dico ipſa ꝛ pater ſi in eius erat poteſtate.vt.ff.e.cum hic ſtatus.§.oratio non ſolū.Itē timeo ne cum patris voluntate in cuius poteſtate ſit ſit donatio patrem quoꝗ p̄mori oporteat ſicut eſt cū ipe pater donat.vt.j.eo.ſi vt ꝓponis.

Donatio⁹ mācipiorū aliarū ꝗꝫ rez ꝗs tibi ab vxore tua donatas dicis:ſi mō ſue ptātis(cū donaret)fuit:vel patris ſui volun tate id fecit:ꝛ in eadē voluntate^q do nationis vſꝗ ad vltimū diē ſue vi/te pſeuerauerit^r:ꝛ ex mea ꝛ diui ſe/ueri pr̄is mei ꝯſtitutōe ꝯfirmata ē. ¶ Sin aūt poſt mortē filie facta^s ē donatio a quondā ſocero tuo:etiā inter viuos^t ea pfici potuit.

¶ Donatio facta inter ſoceros vel eoꝝ iuri ſubiectos non valet.h.d.de ſalice.

¶ Idem.a.Claudiano. **Lex.iiij.**

Nec inter eas quidē pſonas quaꝝ iuri ſubiecti ſunt^u vir ꝛ vxor:qui queue^x in eoꝝ poteſtate ſunt donatiōes iure ciuili fieri pn̄t.

¶ Dōatio inter ꝯiuges diuortio infirma tur:vel eoꝝ reſpectu inter ꝓhibitos diuor tio infirmaf.h.d.bal.vel ſic.Dōatio gene ro facta a ſocero nō cōfirmaf huius mor/te m̄rimonio cū filio durāte.h.d.ſalice.

¶ Idem.a.Quintiline. **Lex.v.**

Si vt ꝓponis pater tuus in cuius ptāte fuiſti marito tuo genero ſuo inſtrumentū debitoris donatiōis cā dedit:iſꝗ⁹ m̄rimonio durāte vita funct⁹ ē:ac poſtea a ma rito diuertiſti:qd̄ geſtū eſt nō valet^z

¶ Licet vir deponat rē noīe vxoris non pdit dñium.ꝛ dōatio facta vxori ſi vxor p̄ moritur reuocatur.Item quicquid acqui rit vxor cōſtāte m̄rimonio d̄ bonis mariti pſumitur.h.d.bal.cōcor.ſalice.

¶ Imp.nepotian⁹.a.ſatiro. **L.vj**

Etiam ſi vxoris tue noīe^a res ꝗ tui iuris fuerūt ꝯpoſite ſūt cā.ꝓprietatis ea rōne mutari nō po tuit.ꝛ ſi^b donaſſe te vxori res tuas ex hoc quis intelligat^c:cū donatio in m̄rimonio fctā p2i⁹ mortua ea ꝗ liberalitatē excepit^d irrita^e ſit. ¶ Nec eſt^f ignotū ꝙ cuꝫ,prhen ſi poſſit vñ vxor m̄rimōij tpe hōeſte ꝗſierit de mariti bonis eaꝫ habuiſſe veteres iuris auctores merito crediđiſſet^g.

¶ Vxor illicita viro donare nō pōt eſſe ctualiter:nec etiā pōt talis donatio cōfir/mari.h.d.ꝛ no.hūc notabile caſū bal.vel ſic.Donatio inter ꝯinges veros nō tenet inter putatiuos vero licꝫ teneat ipſo iure tm̄ in effectu eam reuocare poteſt.h.d.ſal.

¶ Idē.a.Theodori. **Lex.vij.**

Si ex volūtate patris^h tui fi/lio tutoris nupta es^i:collata in maritum donatio ipſo iure irri/ta eſt:ſed ſi matrimoniū iure nō va luit^k licet ipſo iure donatio tenuerit quia tamen indigna perſona eius fuit qui nec maritus poteſt dici:vti

s ¶ Facta eſt.tibi quō/dam coniuncto.

t ¶ Etiā iter viuos.nō ſolum oportet demum morte confirmari.

v ¶ Nec inter eas.ſubiecti ſūt.vt inter ſoceros ſꝫ ſocr⁹ nu rui pōt.ꝛ ecōtra.q: non vertif ibi ius poteſtatis vt.ff.e.l.iij.§.ſocrui.

x ¶ Qui queue.al's qui vel que ꝛc.puta ſeruos ꝛ filios qui ſunt in pote ſtate.ꝗ ergo tangit virū per poteſtatē qd̄ tribus ꝯtingit modis vxor nō poteſt donare vt hic.ꝛ ff.eo.l.iij.§.qui in eiuſ/dem.

y ¶ Si vt ꝓponis.iſꝗ ſcilꝫ pater tuus.

z ¶ Non valet.q: cā ꝓ pter quaꝫ ſolet hmōi do natio ꝯfirmari nō eſt ſe cuta.vt.ff.e.ſꝫ iterim.§. finali.

a ¶ Etiā.noīe.q: di xiſti reddes vxo ri vel eius noīe depono vel ſue ſunt vel ſimilia.

b ¶ Et ſi.pro etiam.

c ¶ Intelligat.q: forte animū habuiſti donādi qñ dixiſti pdicta vñ al's valeret.vt.ff.de dōa.l. donationis.§.ſpecies.

d ¶ Excepit.i.accepit.

e ¶ Irrita ſit.ſine ſpe cō firmationis.vt.ff.e.cuꝫ hic ſtatus.§.ſi diuortiū. ſed ꝛ ab initio fuit irrita fuit tm̄ ſpes ꝯfirmandi. Similis duplicitas eſt. vt.ff.de acquir.re.do.ꝗ ſitum.in fi.

f ¶ Nec eſt.Supra aſſe rebat mulier ſibi dona/tas a viro.nunc illud ne gat.ſed al's dicit ſe acq/ſiuiſſe.

g ¶ Merito crediđiſ/ſent.hic gratia vitande ſuſpitionis turpis que/ſtus.vt.ff.e.l.quintus. ſic in plato.vt.ſ.d̄ epiſ. ꝛ cleri.auf.licentiam.ſe cus in tutore.vt in ar.ꝯ j.arbi.tu.ſi defunct⁹ in filio aūt dic vt diximus j.de bo.que lib.l.cū opꝫ circa princi.et facit.ſ. de proba.ſiue poſſide/tis ꝛc. Queſtus turpis ſu ſpitio ēvi tanda.

h ¶ Si ex voluntate patris tui.iam mortui.

i ¶ Nupta es.ꝛ ſic te/net matrimonium quod non al's teneret niſi ca/ſualiter.vt hic.et.ſ.de interdicto ma.l.ſi patris.et.l.penultima.ꝛ.ff.de ritu nupt.non eſt et.l.non ſolum.§.de illo.ꝛ vbicunꝗ teneret haberet locum quod hic dicit.

k ¶ Non valuit.voluntate patris ceſſante.

Vtiles actiōes

a ¶ Vtiles actiones. rei vendi. ⁊ ſine cā. vt. ff. e. ſi ſponſus. §. fi. ⁊. l. ſe. Sed videt̄ nō donāti ſed fiſco cōpetere reuocationē. vt. ff. e. cū hic ſtatus. §. fi. Solu. ibi ſciebat donationē non tenere: hic credebat tenere. Item no. hic ꝙ non dʒ eſſe melioris conditionis qui deliquit. vt. ff. e. l. iiij. §. j. ⁊ de noxa. non ſolū. ⁊ qđ vi aut clā. ſeruus. ⁊ in aut. de reſti. ⁊ ea que pa. §. fi.

Deliquēſ melioris ↄditionis eē nō dʒ.

b Si fruct⁹. ↄſūpſit. nec locupletior facta eſt vt hic inuit ſtatim vt quia aluit ſe ⁊ ſuos qđ vir facturus erat vt. s. de pac. conuen. l. fructus. ⁊. ff. eo. ſi qs ꝓ vxore. §. fi.

c ¶ Locupletior. qđ eſt ſi tantūdem de ſuo erat erogatura. vt. ff. de peti. here. ſed ſi lege. §. cōſuluit. ⁊. §. ſeq. ⁊. §. qđ aūt ⁊. ff. de ſolu. in pupillo. qđ inſpicit̄ tp̄e litis ↄteſtate. vt. ff. eo. qđ aūt. ſic ergo habes hic nō tenere donationē fructuū vt s. de iure do. l. pro oneribus. Sed contra. ff. e. l. de fructib⁹. ⁊. ff. đ vſu. l. fruct⁹. Sol. h̄ ip̄os fructus donauit. ibi aūt predia: ⁊ credidit tenere donationē: al's nec in eo caſu teneret in fructib⁹ vt ff. de acq. poſ. l. qđ vxor ⁊. ff. eo. ſi vxor filio. Itē ꝙ dicit locupletior ſubaudi ⁊ vir paupior vt. ff. e. l. iiij. ⁊. l. ſi ſponſus. §. conceſſa. ⁊. §. ſi maritus ⁊ fac. j. ſi dos cō. ma. l. j.

d Et ſi de tua. comparata ſunt. a te vt. j. e. ſi filij ⁊ multo magis ſi ab ipſa.

e ¶ Pertinet. vt ⁊. s. ſi qs alte. vel ſibi. l. multū

f ¶ Largit⁹ es. vēditori

g ¶ Inſolidum. i. nō q̄tenus eſt locupletior: ſʒ tū inq̄tuʒ facere pōt: ne ſit cōtra. ff. de re iudi. l. non tantum. ⁊ hoc quādo gerens eius negociū emiſti ⁊ numeraſti. ſi autē aīo donādi tūc inquātum locupletior factus eſt qđ eſt in eo ↄvalent mācipia cum vir emit. ſi aūt mulier emit tunc in tantum inquātuʒ eā ere alieno liberauit cū. ſ. ſoluit vēditori. ſi vero mulieri numerauit ⁊ ip̄a ſoluit venditori: tunc tenet̄ mulier inq̄ʒtum mancipia valent. vt. ff. eo. l. ſi cū vxore. ⁊. l. qđ aūt. §. ſi maritus. ⁊. §. eleganter. ⁊. §. ſi vxorē. l. ſi id quod. ff. ſi ex decem.

les actiones[a] ſup reuocandis his tibi competunt.

¶ Fructus cōſumpti ex cauſa donatiōis nō veniūt reſtituēdi: ſʒ extātes ſic. h. d. iſta lex. bal. vl' ſic. Etiā fructuū donatio nō valet inter cōiuges: ⁊ eaten⁹ reuocat̄ quatenus recipiēs locupletior efficitur. h. d. ſal.

¶ Idem. a. Leoni. Lex. viij.

Si fruct⁹ eoꝝ prediorꝝ que in dotē accepiſti: mr̄imonij tp̄e vxorē tuā ꝑcipere paſſus es: eoſq; vxor tua ↄſūpſit[b]: reſtitui tibi poſt diuortiū oportere nulla rōne ↄtendis. ¶ Si aūt ab his locupletior[c] facta eſt: in tantū pōt conueniri.

¶ Licʒ maritus emat rem vxori de pecunia ſua: tamen querit̄ vxori dn̄iū. h. d. bal. vel ſic. Dominium rerum emptarum de pecunia viri vxoris noīe ꝑtinet ad eam ſi ei ſunt tradite: pecunia tamen tota repetitur ſi fecit vt geſtor ⁊ ſi vt donator quatenus eſt locupletior. h. d. Saly.

¶ Impa. Gor. a. origeni. Lex. ix.

Et ſi de tua pecunia mācipia vxori tue cōparata ſunt[d]: tū ſi ei tradita ſunt eoꝝ dn̄iuʒ nō ad te ſʒ ad eā ꝑtinet[e]. pecunie aūt tn̄ modo repetitionē habes: ſiue negociū eius gerēs numerationē feciſti: ſiue in eā donationē cōferēs q̄ttitatē ꝓ cij largit⁹ es[f]. ¶ Etenī vel īſolidū[g] vl' q̄ten⁹ locupletior facta eſt actione cuʒ ea cōpetenti[h] expiri poteris.

¶ Spoliatus āte oīa eſt reſtituēdus ⁊ ſub ꝑtextu criminis nō dʒ qs inuadere poſſeſſionē alterius de facto. h. d. vl' ſic. Obiect⁹ criminis nō impedit quin ſpoliatus ante oīa ſit reſtituendus. h. d. bal. vel ſic. Spoliatus ante oīa eſt reſtituēdus. ⁊ ſeparatoꝝ ſeparata debet eſſe ratio. h. d. Saly.

¶ Idem. a. Valerio. Lex. x.

Si marit⁹ quondā vxoris tue[i] cū ſui iuris[k] eēt in eā ꝑdia vel cetera donatiōis titulo ↄtulit: ⁊ in ea volūtate vſq; ad mortē ſuā durauit: ex oſone[l] diui ſeueri pr̄is mei ↄfirmata eſt dōatio at ſi eas res pr̄ đfūcti[m] īiurioſe abſtulit: ꝑ ꝑſidē ꝓuīcie eas reſtituere coget̄[n]. ¶ Nec ei[o] q̄ſi maleficijs ei⁹ ſit marit⁹ extinct⁹ crimē[p]

h ¶ Cōpetenti. ſ. negocioꝝ geſtoꝝ: primo caſu: altero ↄditione ſine cā Sed quid ſi dubitet̄ voluerit donare vel eius negociū gerere. R̄n. ex modo ⁊ gn̄e expenſe extimande ſunt. qđ dic. vt. ff. eo. vtrum.

i Si maritus. vxoris tue. ſ. nunc.

k ¶ Sui iuris. ſcilʒ per emancipationem.

l ¶ Ex oratione. quā habes. ff. eo. cum hic ſtatus. §. j.

m ¶ Defuncti. primi viri.

n ¶ Coget̄. actione vi bo. rapt. vel cōdi. fur. vel interdi. vnde vi. qđ etiam ad mobilia occaſione immobilium datur. vt. ff. de vi ⁊ vi ar. l. j. §. ſi fundus a quo.

o ¶ Crimē. i. criminalē accuſationem. l. cor. de ſicca.

p ¶ Accuſationis. inſtitute iam vel etiam faciende.

q ¶ Separata ſit. i. non eſt veriſimile qđ crimē cōmiſit que liberalitatem accepit. vt arg. j. de queſti. l. nec ſi mors. vel eſt ſcđo ſepata. i. non debuit pretextu criminis vel accuſationis criminalis liberalitatē ſua auctoritate auferre cum ſit alia hec ⁊ alia illa cā. Et ſic no. gn̄ale ſecretorum ſecreta. i. ſepatorum ſeparata debet eſſe rō. ſic ⁊. ff. de mino. papinianus. exuli. ⁊. ff. de calū. l. fi. ⁊. ff. fa. her. his ↄſequenter. §. j. ⁊. §. taliter. ⁊. j. de edic. diui adri. tollē. l. j. Licet aūt ſua aucte auferre non debuerit tū ſi accuſauerit ⁊ fecerit condēnari aufert̄ liberalitas vt indigno. vt. j. đ his quib. vt indi. l. j. ⁊ de re. do. l. fi. ⁊ ff. ſol. ma. l. ſi ab hoſtib⁹ §. j. ⁊. ff. de his qui. vt indig. l. indignum. ⁊ facit ff. đ ta. exhi. l. j. §. hoc interdictū. Sed nōne ꝑcedit crimialis queſtio ciuilem. vt. s. de ordi. iu. l. fi. R̄n. ſm̄ duas expoſitiones quas dedi non dixi que ꝑcedat. ⁊ ſic dices ꝙ criminalis ſʒ illā l. Vel dic ꝙ lʒ ꝓponat̄ criminalis tū ea pendente ⁊ cā liberalitatis que eſt ciuilis agitur. Vel dic in modum exceptionis opponebatur crimē q. d. nō poteſt agere ad res donatas cum eum occideris. ſed hoc replicat dicens iam prius ſuas factas: ⁊ ſic non precedit. vt. s. de ordi. iu. l. penulti.

Sepatorū ſepata dʒ eſſe rō

intendēs ſub ꝑtextu accuſatiōis[q] q̄ donata ſunt auferre đbuit: cū cā liberalitatis a crimiatiōe ſepata ſit[q].

¶ Donatio inter virū ⁊ vxorem nō ↄfirmatur ad agendū ſed ad poſſidendū. h. d. Bal. Vel ſic. Ex ꝓmiſſione alicuius annui vel menſtrui facta cōiugi nō agit̄: licʒ ſoluti repetitio non detur. h. d. Saly.

¶ Idem. a. Maximo. Lex. xj.

Sicut ceſſat[r] petitio q̄ttitatis quā de ſuo maritus vxori in mēſes ſingulos vl' annos ſingulos proprij vſus eius grā ꝓmittit: ita ⁊ ex ea cā nūmi ſoluti erogatiq;[s] non dari[t] repetitionem manifeſtum eſt.

¶ Specialis obligatio reuocat donationē inter virū ⁊ vxorē. h. d. bal. vel ſic. Propter ſpecialē hypothecā reuocat̄ donatio facta vxori ſeu inter cōiuges. h. d. ſalice.

¶ Idem. a. Secūdine. L. xij

Si marit⁹ tu⁹ creditores ſortit⁹ poſt factā in te dōatiōeʒ fundū quē ex dōatōe iuri tuo vēdicas: hiſdē ſpālit̄ obligauit eādē obligatōeʒ đfenſiōis tue firmitatē irrūꝑe itelligere đbes: cū ſit manifeſtū: nō ſoluʒ ex hmōi obligatiōe ſʒ etiā ex donatione vl' vēditōe: vl' alio q̊libet mō reb⁹ alienatis reuocatā eā eſſe a viro in mulierē factam donationem.

¶ Obligatio nō impedit tranſlationem dominij: ſed dominij trāſlatio ꝑcedens impedit obligationem. Bal. vel ſic. Donatio valida facta vxori non ꝑiudicat creditori anteriori ſed ſequenti. h. d. Salicetus.

¶ Imp. Dio. ⁊ Maxi. aa. Rufine Lex. xiij.

Si quidē añ donationē poſſeſſionis[x] in te iure[y] (vt dicis) a marito collatā: ꝑdium ab eodeʒ creditori obligatū fuerit: alienationē ei⁹ (ſaluo iure[z] debiti ſi tū iuris[a] rō actionē eius creditoris nō excludit) factā eſſe nō eſt dubiū.

¶ Nō ſi[b] dōatione iure celebrata (eo ꝙ vl' añ nuptias[c] facta[d] eſt: vl' in hiſdē caſib⁹ in qbus etiā ↄſtāte mr̄imonio dōatio ꝓcedere poteſt[e]) obligatio inſecuta eſt factū mariti quē diem ſuum obijſſe memoraſti iuri

r Sicut ceſſat. vt. ff. e. ſi id quod. §. fi. quod poteſt intelligi ꝑ actionem ſcilʒ ex ſtipulatu: ſʒ ⁊ in factum pōt. vt ⁊ ar. ff. de pact. do. l. inter. §. conuenit. confirmatur tamē morte annui promiſſio. vt ⁊. ff. e. ſi ſtipulata fuerit. qđ intellige ratione preteriti non futuri temporis. vt in eo. ti. l. papinianus.

s ¶ Erogatiq;. i. cōſūpti. alioquin eſſet repetitio quatenus alter locupletior ⁊ alter pauperior eſt effectus ſm̄ q̊ſdā.

t ¶ Non dari: niſi ſit in modico. vt. ff. eod. l. ex annuo.

v Si maritus. reuocataʒ eſſe. niſi voluerit vir eaʒ remanere. vt. ff. eo. cum hic ſtatus §. ſi maritus. Sed cōtra inſti. de le. §. ſi rem. ⁊. §. idem reſcripſerūt vbi legatum non reuocat̄ ꝑ ſequētē obligationē vl' alienatiōeʒ. So. dōatio odioſa eſt legatū eꝯ̄ fauorabile. Itē dōatio nō tenuit ab iītio ſʒ legatū ſic ⁊ iđ facili⁹ dōatio reuocat̄

x Si quidē. poſſeſſiōis. id eſt dn̄ij. ſic. ff. de v̄b. ſig. l. interdum.

y ¶ Iure. puta eo caſu q̊ valeat ↄſtāte mr̄imonio vt ſtati dices.

z ¶ Saluo iure. vt ⁊. s. de do. an. nup. l. de reb⁹. ⁊. j. đ remiſ. pig. l. pe. ⁊ đ di. pig. ſi đbitor. ⁊. ff. đ do. añ nup. l. fi. §. j. ⁊. ff. de ꝯ̄hē. ēp. l. aliēatio.

a ¶ Iuris ratio. veluti ꝑſcriptio. vel quia ius in re ſibi debita dixit. vt ff. quod metus cau. l. extat. Vel quia oblatum recuſat. vt. ff. de ſolutio l. qui decem. Vel quia alium pro alio pignorauit. vt in aut. vt non fi. pign. §. j. colla. v. Vel quia creditor ↄſenſit. vt. ff. qui. mo. pig. vel hypothe. ſol. l. ſi conſenſit. in princi.

b ¶ Quod ſi. nunc dicit econtra.

c ¶ Ante nuptias. id eſt ante contractum matrimonium.

d ¶ Facta eſt. vnde ſtatim valet. vt ⁊. s. de do. ante nup. l. ſi ante. ⁊. ff. eo. l. inter eos.

e ¶ Procedere pōt. vt annū. vt. s. e. ſicut. vel cā dignitatʒ. vt. ff. e. qđ adipiſcende. Vel manumiſſionis cā. vt. ff. e. quod aūt. §. fi. Vel cā religionis vel pietatis. vt. ff. e. ſponſus. §. cōceſſa. vſq; ad. §. fi.

a ¶ Non poſſe.q: ea demum ⁊c.vt.j.q̄ res pig.ob.poſ.l.qui filios.⁊.j. ſi ali.res pig.da.ſit.per totum.
b ¶ Ex verbis.inferunt.generaliter loquitur.
c ¶ Legatum.ſignificandum ⁊ relinquendum.
d ¶ Sed ita demum.id eſt non quotiens talia verba inferunt in teſtamento non totiens legatum ⁊ fideicōmiſſum peti poteſt.
e ¶ Unde.ad quam voluntatem cognoſcendā non pōt cōmodius attingi q̄ inſpectis verbis teſtamenti ſuperiorib⁹:et inferioribus.⁊ quia hoc eſt igit lecto ⁊c.ſic ergo lz verba que ad legatuz vel fideicōmiſſum petēdum alſ ſint idonea que poſita ſunt in teſtamēto non tñ ad petendū ſufficiunt niſi conſtiterit teſtatorem voluntate relinquendi illa poſuiſſe. Sed econtra ſi ſint inepta ad legatū ⁊ fideicōmiſſum valent ſi ꝓbetur teſtatorem ita voluiſſe. vt.ff. de lega.iij.l.non aliter.
f ¶ Non iūris.nam cognita voluntate ſcietur qd iuris erit. Itē ſcdario q̄ſtio eſt iuris quid p̄ſumitur in dubio qñ non apparet voluntas teſtatoris.
g ¶ Cum igit ⁊c. q: ita voluntas teſtatoris ſpectanda eſt.
h ¶ Teſtamento. ergo cuz maritus tuus in teſtamento cauit de conſeruanda tibi ꝓprietate rerū prius tibi ab eo donatarū nō pro hoc legaſſe vel fideicōmiſſum reliquiſſe tibi videtur:ſed quod donauerat confirmaſſe.nam ⁊ cum maritus qui quedaz iure quedam non iure donauerat vxori ſi legat ei ea q̄ viuus donauerat:nō ad illa ſpectat legatum que iure donata ſunt:nec enim eſt opus ſed ad nō iure dōata. vt.ff.de lega.j.ſi qñ quis.

tuo officere non poſſe[a] certum eſt.

¶ Cōfirmatio donatiōis inter virū ⁊ vxorez facta in teſtamēto nō intelligit eſſe noua diſpoſitio ſed veteris corroboratio ⁊ retro trahit.h.d.bal.vl ſic.Cōfirmans id qđ p ſe poteſt ſubſiſtētiā habere non videt de nouo dare.h.d.vel ſic. Donatiōe inter viuos p maritū vxori collata in eius teſtamēto cōfirmata nō debet res ⁊ eius extimatio ſed res tm̄ ex donatione morte ꝯfirmata de qua pōt detrahi falcidia.h.d.Salyce.

¶ Idē.aa.Octauiane. Lex.xiiij.

Ex verbis q̄ in poſtremis indicijs inferunt[b] lz ad fideicōmiſſum vel legatū[c] vtilia ſunt:nō tñ oīmodo legati vel fideicōmiſſi ꝓſecutio dat ſz ita[d] demū ſi relinquēdi ſtudio hmōi ꝟba fuerint aſcripta:vñ[e] te volūtatis nō iuris[f] q̄ſtionē in preces tuas ꝯtuliſſe palā eſt. ¶ Cū igitur[g] teſtamēto[h] lecto[i] aīaduertim⁹[k] maritū tuū ex p̄cedente donatione dñium tibi reſeruaſſe: ſecuritatiq3 tue ad obtinendā ꝓprietatē cauiſſe indictoꝝ ꝟboꝝ[l] ꝯceptio fideicōmiſſuz relictū[m] oſtendit:ſz ex ſenatuſcōſulti[n] auctoritate liberalitatē mariti tui cui[o] cuſtodiēde etiā moriēs ꝓſpexit q̄ten⁹ potuit[p] firmare dñium mortis tpe tibi eſſe addictum.

¶ Pretextu donatiōis vxor nō pōt defēdere rē donatā quominus fiſcus agat in ſubſidiū.ſed p̄textu donationis infirmate nullo modo defendit cauſa.h.d.bal.vel ſic.Ex re donata vxori licz p ꝯtractū venditiōis ſimulate ſatiſfieri dz fiſco creditori mariti ex officio primipili reſiduo remanēte vxori:niſi fuiſſet reuocatio facta.h.d.ſa.

¶ Idē.aa.Iuſtine ⁊ alijs. L.xv.

SI nō verū[q] ꝯctū pr̄ veſter geſſit:ſz ſub ſpē vēditiōis donationē poſſeſſiōis in matrē veſtrā cōtulit[r]:nec ex bonis q̄ in pſona[s] pr̄is veſtri pmāſiſſe videbant ob primipilū[t] idēnitati fiſcali ſatiſfieri potuit lz in eadē donādi volūtate pſeueraſſe[u] eū ꝓbari poſſit:tñ ex eadē poſſeſſiōe ad ſupplēdā pecuniā[x] q̄ ex bonis[y] ab eo relictis[z] colligi neq̄uit cōferendū eſt. ¶ Nō ſi liberalitatꝭ tenorez mutata volūtate pater tuus interrupit:in hereditate eius dñiū reſediſſe nulli dubium eſt.

¶ Preſumit ēptio ſimulata ſi eſt appoſitus titulus in perſona vxoris ⁊ traditio ē facta ipſi marito.ſecus ſi traditio ⁊ titulus in perſona vxoris cōcurrūt:q: tūc ei acqrit dominiū.h.d.bal. vel ſic. Si maritus honoris gratia nomē vxoris aſcribi fecit inſtrumēto ēptiōis fūdi qđ fecit ipſū fundū pōt vēdicare:alſ ſi donādi animo ſolū p̄ciū qđ ſoluit pōt repetere.h.d.Sal.

¶ Idē.aa.Theodoro. Lex.xvj.

SI filij tui[a] emācipati mr̄is hereditatē ſibi acquiſierint: ꝓba[b] apud p̄ſidē ꝓuicie nō donandi aīo te nomīe vxoris tue p̄dia cōparaſſe.ſz nōis dūtaxat ei⁹ titulo vſuz p poſſeſſionē rez a vēditorib⁹ tibi traditaꝝ dñiuz cē effectū: vt cōprehenſa filioꝝ tuoꝝ iniuria[c] ꝓprietatꝭ ius incolume pſeueret. ¶ Naz ſi largiendi animo id te feciſſe ꝯſtiterit.pecunie[d] tibi pſecutio competit.

¶ Preſumit vxor donare viro res q̄s patit eū ꝯſumere.ſecus in rebus parafernalibus q̄s retinet ſibi ſaluas.h.d.bal.vl ſic. Si maritus cōſumat parafernalia vxoris: ea ꝯſentiēte p̄ſumit donatio ⁊ repetit vxor quatenus maritus eſt locupletior ſi ꝟo ea inuita totū repetit.h.d.Saly.

¶ Idē.aa.⁊.cc.capituline. L.xvij

i ¶ Lecto.nunc in ſpecie.
k ¶ Animaduertimus.ex ſuperioribus ⁊ inferioribus verbis.vt ⁊ argu.ff.de leg.j.ſi ſeruus plurium.§.fi.
l ¶ Verborū.que incerta fuerāt in teſtamēto per q̄ vtrūq3 petere volebat.⁊ erant talia:res a me tibi dōatas habeto: vel tibi ſufficiāt.vt.ff.de le.iij.fideicommiſſa.§.ſi quis ita.⁊ ſic volebat ⁊ res ⁊ earū eſtimationem habere.ſic ⁊.j.de cadu.tol.l.i.§.vbi autē legatarij.⁊.ff.de leg.j.ſi pluribus.⁊ ſic dico non valere nec eſſe fideicōmiſſum quantuz ad eſtimationē preſtandam:ſed eſt fideicōmiſſum quantum ad ipſas res ⁊ eas habebit iure legati non iure donationis.vt.ff.de leg.j.ſi quando.vbi autem per tacitam voluntatem confirmatur donatio in teſtamento puta quia non reuocatur habeat eas iure donationis.
m ¶ Relictū.ſ.eſtimationis rei donate.ſed interdicit fideicōmiſſum ſi donatarius conueniatur.vt.ff.de le.iij.vxori.§.fi.licet ſit arg.contra.ff.de lib.le.petitor.Vel aliter dic q̄ nec in re ſit fideicōmiſſum.vt no.contra.P.j.eo.l.antepenultima.⁊.l.res.
n ¶ Senatuſconſulti.trebelliani ſm quoſdam vel facti fuluio emiliano ⁊ numidio albina conſulibus.vt.ff.eo.cum hic ſtatus.j.rñ.
o ¶ Cui.ſcilz liberalitati ⁊c.hec lex arg.ad confirmationē priuilegiorum q̄ nihil nouum dare videatur imperator vel papa ſi vetera indulta confirmet ⁊ roboret.vt ar.ff.de le.j.l.legata.Sed videtur hec differentia nulla quo ad effectum.ſcilicet ſiue donet nunc ſiue primaz cōfirmare videatur.Rñ.immo eſt differentia quia poſſet reuocari in dubium vtrum prius donaſſet vel non.⁊ no.hic quod iperator interpretatur voluntatem defuncti cuius ſolius eſt interpretari voluntates. (Papa ꝯfirmando vet⁹ nihil nouū dat.)

nam ⁊ iura interpretari eſt eius.vt.s.de legi.⁊ conſtitu.l.fina.cum ⁊ he voluntates pro iure ſeruantur.vt in aut.de nup.§.diſponat.colla ti.iiij.⁊.ff.ad legem falcidiam.l.j.in principio.
p ¶ Potuit.i.vſq3 ad dodrātē.vt.j.ad.l.falci.in donationib⁹.
q ¶ Si non verum.nomen infinitum eſt.i.ſimulatum. venditio ergo nō fuit q: noluit.donatio nō:q: non potuit ſi tñ voluerint eſſe vēditionē ſed precio minori aīo donandi non valet q̄ten⁹ ex dono locupletior eſt.vt.ff.eo.ſi ſponſus.§.circa.
r ¶ Contulit.poſtea q̄ incepit eſſe obnoxi⁹ ob primipilariā admiſtrationē.⁊ ſic erat iam res obligata fiſco ⁊ iō i ſua cā remāſit vt.s.eo.l.ſi q dē.Sed qd ſi añ tūc forte contra.ar.ꝯ.j.e.l.añpe.ſed expōe q̄ ibi dr̄ vt dices ibi.In venditiōe aūt vera ſi añ fecit aliud dicam q̄ in dōatione.
s ¶ Perſona.i.ex bōis q̄ remāſerunt apud patrem veſtrum.
t ¶ Ob primipilum.ad q̄ tenet filius ēt ſi nō eſt heres. vt.j.de primi.l.fina.lib.xij.
u ¶ Perſeueraſſe. quo caſu morte cōfirmatur hec donatio.
x ¶ Pecuniam. quam debet ex primipilaria adminiſtratione.
y ¶ Ex bōis. religs.aliter enim non pueniit ad extraneū pignoris poſſeſſorē.vt hic.⁊.ff.de iure fiſci.l.i.mochis.⁊.j.de ꝯue.fi.debito.l.j.aliud aūt in expreſſa hypotheca.ſm has leges.vt.j.de pignoribus.l.diſtractis ⁊.l.perſecutionez.Alij ſubaudiunt hic maxime ſi non ſufficiūt bōa debitoris.hodie autem vbilibet prius debitor ꝯuenit vt in autentica.de fideiuſſorib⁹.§.ſed neq3.⁊ facit.j.in quibus cauſis pig.ta.contra.l.ſatis.
z ¶ Relictis.ſi ex bonis que remanſerunt patri primo veſtro non p̄t ſatiſfieri fiſco ſupplebitur de bonis datis matri veſtre a patre veſtro.
a SI filij tui.hēo ex vxore duos filios emācipatos.qua mortua filij adierunt hereditatez eius:inter me ⁊ illos oritur lis de quibuſdam predijs q̄ ego mea illi matris fuiſſe ꝯtendebāt:qm̄ inſtr̄m emptionis factū erat in pſona matris. Cū ego itaq3 illa predia comparauero nomine vxoris non animo donādi.ſed volens ei facere honorem paſſus ſum nomen eius poni in inſtrumēto vel cū meo vel eius nomine tñ potero illa predia mea facta vēdicare.Si vero volens ei donare repetā pecuniā non predia.q: dominiū prediorū trāſlatum fuit in vxorē ſed repetet pecuniā:quia illa donatio nō fuit ꝯfirmata morte mariti: q: ſuperuixit vxor:niſi ſit nō ſoluendo mulier quo caſu habeo vtilē in rem ad fundum.vt.ff.eo.l.vxor marito.in fine. (Caſus litteralis.)
b ¶ Proba.cū pro eis ſit publicum inſtrumentū cui ſtat.vt.s.de proba.l.cum p̄cibus.Sed quomodo negatiuam ꝓbo.vt.s.de ꝓba.actor. Rñ.nō ꝓbo me non donaſſe.ſed hoc.ſ.per poſſeſſionem rerū ⁊c.dñm me effectum me dico vſum dūtaxat titulo nominis eius.Alij volūt dicere vt habetur ex.l.iſta.⁊.ff.de leg.iij.vxori.§.fi.⁊.s.fami.herciſcū.l.filie q̄ preſumat vir animo donandi feciſſe niſi cōtrarium probetur vnde ⁊ vxorem ſuam dicebat ſe ponere nomine non re.quod nō placet niſi ex quantitate precij modica. ⁊ quia ipſe ſit diues hoc preſumam.vt.ff.eo.l.vtrum. (Inſtro publico ſtatur.)
c ¶ Iniuria.quā intulerunt.vel quia non iure tenent:vel forſan auctoritate ſua igreſſi ſunt in poſſeſſionē.⁊ facit.s.ſi quis alte.vel ſibi.l.multum.et.l.q̄uis.⁊.l.cum ꝓpria.
d ¶ Pecunie.non rei.quia ⁊ mulier nō a me ſed ab alio dominiū ꝯſecuta eſt vt

cata eſt vt diximus. ſ. e. l. ſi de tua.

a Ebis. fuit. ſ. maritus tuus.

b De Oportere. actione rerũ amo. vel condic. ſine cã vel depoſiti vel man. vel ad exhi. ⁊ facit. ff. de iure do. ſi ego. §. dotis. ⁊. ſ. de rei vxo. act. l. ſileat.

c A Marito. tráſferri pót. niſi in caſibus quos dixim⁹. ſ. e. ſi quidẽ ⁊ niſi in caſu ſoluto mſimonio donef. vt eſt mortis cã donatio vt. ff. e. ſi eũ. §. ſi. ⁊. l. g in id. ſicut eſt ecõtra. vt. ſ. de do. añ nup. l. qõ ſpõſe

d Interceſſerit. niſi expreſſim fuerit ɔfirmata donatio ſub diuortij tpe ſm. R. immo tunc non ɔfirmaf ſʒ donatio no/ua ɔſtituif ſm Jo. vt. ff. e. ſi interim. §. ſi. ⁊. l. ſeq. Jtẽ hic qñ nõ bona gra factum eſt diuortiũ. alio quin diſtinguif. vt. ff. e. cum hic ſtat⁹. §. ſi diuortium. in dubio tñ ſemp pſumif reuocata. vt. ff. de auro ⁊ argento legato. l. ij. in fine. ⁊. l. iij.

e Exempta. vel etiaʒ ſimul. vt. ff. õ re. du. ſi inter virum.

f Reuocata. expreſſe vel tacite. vt. ſ. e. ſi maritus tuus. ⁊ his duob⁹ modis etiã donatio cauſa mortis reuocaf. vt in ſtitu. de dona. §. j.

g Si conſtante. tibi. emãcipato vel nõ habẽti patrẽ ⁊ eſt rõ q: femine nõ habẽt filios vel filias in poteſtate. vt in ſti. de adop. §. femine. ⁊ eſt ſic. ff. e. l. iij. §. ſocrui. Sʒ gd ſi eſt in poteſtate viri mſis. hoc eſt ſui patris. videf hodie tenere cum hmõi aduentitia patri nõ qrat. vt. j. de bo. q̃ libe. cuʒ opʒ. Sed dic ɔ̃ cuʒ adhuc remaneat ro ne mutuo amore ⁊c. vt ff. eo. l. j. ⁊. ij.

h A Reditor. nihil neq; p̃pter ne/q; p̃ro toto.

i Potuit. vt vẽditio nõ q: nolebat vt dona/tio: nõ q: poterat. vt. ſ. e. ſi nõ vex. ⁊ facit. ſ. pl⁹ vale. qð agi. l. j. ⁊ de tráſac. l. cum ea. ⁊ loca. l. ad pbatiõe. ⁊ ſi certum petatur. l. ſi ex precio. in ſi.

k Interdictum. vt. ff. eo. l. j.

l Exemptaʒ. vt. ⁊. ſ. eo. l. a marito.

m S J pp̃ijs. ɔctib⁹ ⁊ ſic nõ interceſſit

De his q̃ extra dotẽ i domũ illata marito irrogata cõmemoras: ſi quidẽ te donãte ɔſumpta ſunt: intelligas aduerſus herede nõ niſi in quãtũ locupletior fuit^a habere te actionẽ. Si vo ɔ volũtate tuaʒ oĩa tibi reſtitui oportere^b.

Intercedente diuortio pmoriente donataria: ⁊ per reuocationeʒ donatio inter coniuges infirmaf. h. d. Bal. vel ſic. Rei donate inter coniuges dominiuʒ nõ tráſfertur: nec donatio ɔfirmaf ſi diuortium ſequatur: vel donatarius pmoriatur: vel ſit expreſſim reuocata. h. d. Saly.

Jdẽ. aa. ⁊. cc. mſne. Lex. xviij.

A Marito in vxorẽ donatiõe collata mſimonij tpe nec initio dñiũ tráſferri^c pót: nec poſt ſi diuortiũ interceſſerit^d vl' prior pſona q̃ liberalitatẽ accepit reb⁹ humanis fuerit exempta^e vel ab eo qui donauit erit reuocata^f: pót cõualeſcere.

Mater põt dõare filio etiã viuẽte marito. h. d. itellige quãdo ſic donat q: patri nihil queraf. h. d. bal vel ſic. Socrus põt donare genero conſtante matrimonio. h. d. ſm vnã lecturã. vel mater poteſt donare filio cõmuni etiã ɔſtante matrimonio.

Jdẽ. aa. ⁊. cc. Dionyſie. L. xix.

S J conſtante matrimonio ti/bi^g mater domum tradidit: hanc in tuis fecit bonis.

Sicut marit⁹ nõ põt donare vxori ita nec alij donãti accedere ɔſẽtiẽdo circa donatiõeʒ rei pp̃rie. h. d. bal. vel ſic. Si creditor viri rẽ ſibi pignoratã vẽdat vxori pignore iã liberato n valʒ vẽditio vtſimulata nec ɔfirmaf vt dõatio pmoriẽte donataria ſal.

Jdẽ. aa. ⁊. cc. claudie. L. xx.

C Reditor obito ſoluto de pignore liberato: nihil^h ad vxorem debitoris quodã tráſferre potuit^i. Sʒ nec ɔſenſus eiuſdẽ debitoris accedẽs p eũ q creditor fuit imaginarie facte vẽditioni ad dominiũ tráſferẽdũ pdeſſe qcq̃ potuit: cuʒ tã ea q̃ ſimulate agunt: q̃ q̃ in vxorẽ a marito donatõis cã tpe matrimonij pcedunt pp̃ter iuris ciuilis interdictũ^k (cum pponas vxorem ſupſtite marito rebus humanis exemptam^l) pro infectis habeantur.

Quod expendif ab vxore pro marito nõ repetif ſi in ei⁹ vtilitatẽ nõ ɔuertif. ſali.

Jdẽ. aa. ⁊. cc. Macalie. L. xxj.

S J pp̃ijs habitis ɔctib^m quã acceperas mutuã pecuniã p

manumittat. Et dicunt quidã non tenere. vt. ff. de donati. ariſt. nos ɔ̃ vt. d. l. ɔ̃ auté. in ſi. iterim tñ anteq̃ manumittat poteſt reuocare exp̃ſſe vel tacite. vt. ſ. eo. ſi quidẽ. ⁊ facit. j. de bo. q̃ libe. l. ſi. ⁊. ff. de reg. iur. l. nemo. §. locupletior. ⁊. ff. ſolu. matri. l. q ſi vir.

p S Jte in vacuã. aliter olim nõ pficiebaf donatio Azo. ⁊ facit. ſ. de dona. añ nup. ſi ante qð dicit vacuã demonſtratiue dicit q: ſic erat: q: vacua erat vt plene dixi. ſ. de pba. l. cũ res.

marito donationis cauſa erogaſti: cũ^n hec ad dignitatẽ ɔ̃fuerit: nec locupletior ſit factus intelligas nullã tibi contra euʒ competere actiõeʒ.

Ex iure patronatus non cenſetur locupletior donatarius. h. d. Salice.

Jdem. aa. ⁊. cc. ad Sinoen.

M Aritus manumiſ/ L. xxij. ſionis cã ſeruũ mulieri cõſtãte matrimonio donare poteſt^o.

Donatio valet inter ſocrũ ⁊ nurum nec reuocaf ex penitẽtia. h. d. Salice.

Jdẽ. aa. ⁊. cc. ceciliane. L. xxiij.

S J te in vacuã^p poſſeſſionẽ p̃ diij ſocrus^q tua titulo donationis ante matrimoniuʒ vel poſt induxit ad reſcindendam donationẽ penitentia nihil proficit^r.

Licʒ vir damnef ad vltimũ ſuppliciũ nõ icorporanf fiſco res vxoris a viro donate. ſʒ ſi vir ſupuiuit interiʒ donatio pẽdet. h. d. vl'ſic. Donatio cõiugalis ɔfirmaf. morte donantis naturali vl' ciuili: ex q̃ libertas pdif: nõ ſi pdif ciuitas tantũ libertate manẽte: q: tũc mors naturalis expectaf: niſi pus reuocef. h. d. ⁊ multũ no. ſa.

Jmp Cõſtã. a. petroio. L. xxiiij.

R Es vxoris q̃ vel ſucceſſione qualibet^s: vel emptione: vel etiã largitione viri in eã añ reatuʒ iure puenerãt: dãnato ac mortuo^t ex pena marito: vl' in ſeruilẽ ɔditionẽ ex pene q̃litate dducto^u illibatas eẽ pcipio: nec alieni criminis infortunio aſtringi^x vxoreʒ cũ paternis maternis ve bonis ac p̃prijs per frui eã integro^y legũ ſtatu religioſum ſit: ⁊ donatio maritalis q̃ añ tẽpus criminis ac reat⁹ eſt collata in vxorẽ q: pudicitie pmio ceſſit obſeruãda^z eſt tanq̃ ſi maritũ ei⁹ natura^a nõ pena ſubduxerit. Si naũt aq̃ ⁊ igni ei interdictũ erit: vl^b deportatio illata nõ tñ mors ex pena ſubſecuta: donationes a viro in vxorem collate adhuc in pẽdẽti^c maneãt: q: nec matrimoniũ hmõi caſib⁹ diſſoluif^d. Jta vt ſi vſq; ad vite tpus ſue marit⁹ eas ñ reuocauerit ex morte ei⁹ ɔfirmenf fiſco nr̃o ad eaſdeʒ res nullã in poſter cõiõnẽ habituro.

q Socr⁹ tua. nurui loquitur.

r Proficit. vt. j. de no. do. poſſeſſionẽ. ⁊ ar. j. ſi res alie. pi. da. ſit. l. q̃ pignori. ⁊ eſt q: h te/net: q: non tãgunt ſe ptãtẽ. vt. ff. eo. l. iij. §. ſocrui. ⁊. ſ. eo. l. ſi conſtãte.

s R Es. ql;bet. parentũ vel extraneor ex teſtamento vel ab inteſtato ciuili vel p torio iure.

t Mortuo. naturalif.

u Deducto. vt in metallũ vt inſti. q. mo. ius pa. po. ſolu. §. ſerui. ⁊ ſic ciuiliter morif. vt. ff. de condi. ⁊ demõ. l. interci dit. in ſi. Sʒ hoc caſu videf donatũ reuocari nõ ɔfirmari qð hic dicit. vt ff. eo. cum hic ſtat⁹. §. ſi donator ſeruus. q eſt ſi. Solu. ibi fuit fact⁹ ſeru⁹ hominis vir. hic pene. Sed hoc cur tam varie. Rñ. q: eſt ibi qui põt reuocare. ſ. dñs ſed hodie ex delicto nõ dʒ qs damnari vt ſit ſeru⁹ pene. ⁊ ſic ſequif auten. ſed hodie. quam hic lege.

Mortu⁹ ciuilif cẽſef in metallũ dã natus.

x Aſtringi. vt. ⁊. ſ. ne vxor p marito. l. ob marito. ⁊. j. ad. l. iuliaʒ de vi publica. l. j. ⁊. j. de p̃ri ui. ſi. l. j.

y Jntegro leguʒ. nul la lege per hoc immutata vel ɔtradicente. q: ſi pater vel auus erat vſufructum habebit.

z Obſeruãda eſt. vt. j. de bo. pſcrip. l. ſi quis poſt hanc.

a Natura. id eſt naturalis diſſolutio anime ⁊ corporis.

b Uel dportatio. que ſuccedit hodie loco aq̃ ⁊ ignis interdictõis vt. ff. l. iuliã pecu. l. iij.

c Jn pendenti. vt ar. de le. ij. cum pi. §. hẽdita te. An ergo poterit interim reuocare. rñ. ſic. vt ff. e. ſed ſi mors. §. j. ⁊ h ſubiicit. ⁊ ar. ff. ad treb. l. ex facto. §. ſi quis.

I Autem. de nup. §. qð autem. colla. iiij. Conſtitu. j.

Duo dicta ponit ⁊ ſecũdum infert ex primo. h. d. Saly.

n Cum hec. al's cum hoc. ⁊ tunc plana. al's cum nec. ⁊ tunc ſubaudi maxime. nã nec tunc repeteref. vt. ff. e. l. cum adipiſcẽde. hodie tñ non licet donare cã dignitatis. vt. j. ad. l. iuli. repetunda. l. ſi.

o M Aritus. poteſt. quo caſu ſimul incipit ⁊ deſinit ſeruus eẽ mulieris. vt. ff. e. ɔ̃ auté. §. pe. ſicut in acceptilatione ſimul orif et extinguif obligatio. vt. ff. de noua. ſi ſtichum. §. ij. ⁊ ideo q: nõ ſit ſtatĩ accipientis: ſed demum cum manumittit non habet hic locum ɔſtitutio diuorũ fratrum ad auſidium victorinum. vt in. d. §. ff. eo. Adde qð õr in ea. l. ɔ̃ auté. in ſi. ⁊. l. ſi eum. j. rñ. Jtẽ gd ſi donat vt poſt certuʒ tẽp⁹

Obliga/tio q̃ q̃ ſimul ori tur ⁊ extinguitur.

d Diſſoluif. vt ⁊. ff. de bo. dã. l. ſed ⁊ ſi. niſi mutet vxoris affectionẽ. vt. j. ti. j. l. j. Ultimo h diſtingue triplicẽ donationẽ. ſ. cã mortis: ⁊ inter cõinges ⁊ inter viuos. Prima non valet: ſiue fiat ante reatum ſiue poſt reatum: ante donationeʒ ſiue poſt. cum etiã teſtamentũ rumpaf ⁊ oĩa publicenf. vt. ff. de do. cã mor. l. ſi aliqs. ⁊. ff. e. cuʒ h. §. ſi marit⁹. in ſi. §. Scðã ſi gdẽ añ reatũ diſtiguif q̃ pena ſubſequaf: vt vel ɔfirmef vel in pẽdenti remaneat vt hac. l. ſi poſt reatuʒ nõ vʒ. vt hic. ⁊. d. l. cũ hſtat⁹. §. ſi marit⁹. poſt dõatione ɔſtat nõ tenere. Tertia. ſ. iter viuos vʒ añ reatuʒ. vt. j. de bo. pſcrip. l. pe. idẽ ⁊ poſt reatuʒ. vt. ff. õ dõa. poſt

Donatio triplex.

ꝯtractū.niſi in crimine leſe maieſtatis.vt.j.ad.l.iul.ma.l.pe.⁊ ſi.poſt donationē aūt nō valet.vt.ᵭ.l.poſt ꝯtractū.in fi. Ex p̄dictis p3 q̄ do natio inter ꝯiuges nō aſſimilat̄ omnino donationi cā mortis:nec iter viuos. Sequit̄ aut̄.ſed hodie ⁊ c.⁊ facit.ff.ſo.ma.l.ſi qs ſic ſtipuletur.

Additio Potes hic videre p Iohānē fabri in ſuo breuiario qn̄ donatio p̄ ꝯdēna tionem irritet̄ ſeu reuo cetur.

a relicto vel a donatione cā mortis in alio.vt.ſ.eo.no.l.res in diſtin ctione ibi poſita.⁊ facit.j.ad.l.fal.in donationib⁹.b3 ergo vim relicti vbi teſtator hoc voluit.al's non.vt.ſ.eo.ex verbis. Itē eſt ꝯtra de col la.l.ſi donatione.vbi nec retro trahit̄ nec etiā vt ex nunc valet:ſ3 ibi vt haberet in peculiū fuit donatū non aūt ſimpliciter quod hic erat.

a Sed.hodie nat⁹.i.ingenu⁹ natus b Ex ſupplicio.i.ex pena alicui⁹ ſupplicij. olim eṁ ſic.⁊.ſ.de doa. inter virum⁊ vxo.l.res. S3 an lex ſit correcta.ff. de pe.l.qui vltimo.rn̄. non:q2 hec autē.de ſup uenientib⁹ al's ſupuiue-tibus dicit. Itē hec autē. de bn̄ natis eſt intelligē da vt in corpe innuitur vn̄ hec ſumit̄.ſcil3 in au tē.de nup.§.q2 aūt ⁊ li berti.col.iiij.l3 non per hanc autē.tn̄ p aliā3. vt libe.decetero. colla. vj. dicuntur bene nati.

c Nō diſſoluit̄. qđ fie ret ꝓpter inequalitatē3 ſi aliter fieret ſeruus b3 leges vt in corpe. ſ3 nō ſic b3 canones. in p̄mis nā q3 dicebant iuriſcon ſulti donationem hmōi valere quondā de facto

d Donatiōes.in li beros gr̄a ſili tudinis.⁊ de his dicit q̄ iuris ipoſſibilitate ab ini tio nō valent.ſed iter cō iuges non valent iuris ꝓhibitione.

e Eoru3. ſcil3 ꝯiugū.

f Perſonā.que ſit ei ꝯiuncta per poteſtatem vt filio mariti vel vxo ris ſeruo2 de his habes ſ.eo.nec inter.

g Alie. puta filij vel ſerui.

h Cui.que in ptāte vi ri vel vxoris ſit.

i Per ſilentiu3. quo confirmantur.vt.ff.eo. cū hic.§.j.⁊.§.ait oratio

k Legitimam.ſ.quin gentorum aureo2 hodie vt.j.ᵭota.l.pe.

l Intimata3.id eſt in actis nō redactam.

m Confirmari. con cedimus.cum duobus careat amminiculis.ſci licet ratione perſone et ratione rei.

n Diſtinctione. exce dant legitimam quātita tem vel non.⁊ hoc iure relicti non donatiōis cū excedit legitimā ſummā

o Referat̄.Qūtum ad

Sed hodie nemo bene natus[a] a p̄ncipio ex[b]ſupplicio fit ſer uus:⁊ iō m̄rimoniū non diſſoluit̄[c].

Donatiōes iter viuos q̄ ſola morte cō firmant̄ trahūt̄ retro.ſ3 ille q̄ ꝯfirmant̄ vl tima voluntate q̄p mortē iter viuos vale re nō poſſunt nō habēt tractum retro.h.d. bal.vl'ſic. Si donatiōes ſūt inualide rōne poteſtatis vel matrimonij cōfirmant̄ mor te:⁊ ꝯfirmatio trahit̄ retro. Si aūt ſūt inali de q2 ſummā excedāt legitimā3 exꝑſſa ꝯfir matio i morte reqrit̄ nec retrotrahunt̄. ſa.

Impera. Iuſti.a. Menne. pre. pretorio. Lex.xxv.

Donationes q̄s parentes in liberos[d] cuiuſcūq3 ſexus in poteſtate ſua ꝯſtitutos ꝯferunt vel vxor in ſuū maritū vl' marit⁹ in ſuā vxorē:vl' alteruter eo2[e] in aliā pſo nā[f] cui ꝯſtāte m̄rimōio donare nō licet:vel ipe alie[g] pſone in eā cui[h] do nare non poterāt:ita firmas eē per ſilētiū[i] dōatoris vel donatricis ſan cim⁹:ſi vſq3 ad quātitatē legitimā[k] vl' eā excedētes in actis fuerint inti mate. Nam amplioris quātitatis donationē minime intimatā[l] nec p ſilētiū eius qui donauit ꝯfirmari[m] ꝯcedim⁹. Sin vero ſpāliter eas in ſuprema voluntate donator vel donatrix ꝯfirmauerit:ſine vlla di ſtinctiōe[n] rate habebunt̄ ita tn̄ vt ſi q dē vltra lege finitā quātitatē expo ſite minime in actis iſinuate fuerint ſpālis eo2 ꝯfirmatio ex eo tpe locū vel vim habeat:ex quo eedē dona tiones ꝯfirmate ſunt. Sin vero vel nō amplior ſit donatio.vel cu3 amplior eēt in actis iſinuata ſit tūc ⁊ ſilentiū donatoris vl' donatricis ⁊ ſpālis cōfirmatio ad illud tēpus referat̄[o] quo donatio ꝯſcripta ſit:ſi cut ⁊ alias ratihabitiōes[p] negocio ru3 geſto2 ad illa reduci tpa opor tet in quibus cōtracta ſunt. Nec in ceterum[q] ſubtilem diuiſionem fa cti vl' iuris introduci poſſe[r].

Cōtractus q celebrant̄ cu3 imperato re vl' auguſta habent vim legis.h.d.bal.⁊ hunc textu3 nō habes alibi. vl'ſic. Matri moniu3 nō ipedit dōatione inter principē ⁊ ei⁹ vxorē.h.d.vel ſic. Inter principē ⁊ au guſtam valet donatio ſtati3.h.d. Saly.

Idem.a. Menne.prefecto pre torio. Lex.xxvj.

Donationes q̄s diuus im perator in pijſſima3 reginā ſuā coniugē vel illa in ſereniſſimu3 maritum contulit:illico valere ſan cimus[s].⁊ pleniſſima3 habere firmi tatem:vtpote imperialibus cōtra ctibus legis vicem obtinentib⁹ mi nimeq3 opitulatiōe quada3 extrin ſecus egentibus.

Princeps debet eſſe humanus et nō ſuperbus.h.d.Bal.vel ſic. Si donator ca ptus ab hoſtibus moriatur:ſiue donatari⁹ captus poſt mortē donatoris redeat:dona tio confirmatur.h.d. Saly.

Idem.a. Ioanni prefecto pre torio. Lex.xxvij.

Si vnus[t] ex his qui matrimo nio fuerāt copulati in aliū do natione facta ab hoſtib⁹ captus eſt ⁊ in ſeruitutē deductus ⁊ poſtea ibi morte peremptus eſt:querebat̄ an huiuſmodi liberalitas quā antea fe cit ex hoc roborari videtur an va cillare.⁊ iterū ſi donator quidē in ci uitate romana ꝯſtitutus deceſſerit mortis aūt ei⁹ tēpore is qui dona tionē accepit in captiuitate ꝺgebat ⁊ poſtea reuerſus ē:an videat̄:⁊ tūc dōatio rata haberi. Cū itaq3 in vtroq3 caſu op3 auguſto[v] remedio cām dirimi cū nihil aliud ta3 pecu liare imperiali maieſtati eſt:q̄3 hu manitas per quā ſolā dei ſeruatur imitatio[u] in ambobus caſib⁹ firmā eſſe cenſemus donationem.

De repudijs ⁊ iudicio de mo ribus ſublato.

Deportatio nō facit ſoluere m̄rimōiū nec vxor perdit dotē ob deportationē ma riti.h.d.bal. vel ſic. Deportatiōe viri ſeu amiſſiōe ciuitatis m̄rimōiu3 nō ſoluit̄:dos tamen de equitate repetitur. h.d. Saly ce.

Impa. Alexan.a. Abutiane. Titu.xvij.Lex.j.

Matrimoniū quide3 deportatiōe vel aq̄ ⁊ ignis[x] interdictio ne non ſoluit̄[y]:ſi ca ſus in quem mari tus icidit nō mutet vxoris affectio nē[z]. Ideoq3 dotis exactio ipſo iure nō[a] cōpetit:ſ3 idotatā eā eē(cu ius laudādū ꝓpoſitū eſt) nec ratio eq tatis[b]:nec exempla permittunt.

p Ratihabitiones. vt pater qui factū filij acci pientis mutuū habet ra tū.vt.ſ.ad macedo.l.ſi. vbi plura dedim⁹ ſilia. ⁊ facit.ſ.de nup.⁊ ſi cō tra.⁊.ff.de offi. ꝓcon .l. obſeruare.§.fin.⁊.j.de do.l.data.

q In ceter.i. ꝺcetero

r Poſſe.forte diſtin guebat̄ vtrū vir donās errabat in facto credēs rem donatā non valere vltra legitimā ſummā. Uel veri⁹:q2 credebat valere donationem.

s Donatiōes. ſan cimus.⁊ ita ꝓ. ctus impialis eſt lex.ſic j.de bo.que libe.cū mul ta.⁊ de quadri.pſcri.l.ſi na.in fine.et in autē.de nō alie.§.ſi min⁹.col.ij.

t Si vnus. auguſto .i.imperiali.

v Imitatio.ſic.ſ. de nup.iperialis.circa pri cipiū.⁊ facit.ff.eo.l. cu3 hic.§.ſi ambo. Accur.

De repudijs ⁊ iudi cio ᵭ moribus ſublato.

Omne quod ligat̄ ſolu bile ē.vt in autē. ᵭ nup. §.deincepᵭ.col.iiij.ſic ⁊ poſt ligamina matri monio2 ꝺ ſolutiōe dicit.

x Matrimoniū. vl'aq̄ ⁊ ignis vel.p idē. nā ꝓ eodē ponit̄ vt.ff.ad.l.iuliā pec.l.iij.

y Non ſoluitur.ſi cō ſtat matrimoniū:ergo habet filios in poteſtate natos ⁊ naſcituros. vt inſti.de pa.po.in ꝓin. Sed contra ꝓbat̄:q2 ſi prius habebat amittit vt inſti.qui.mo.ius pa. po.ſol.§.cum autē. Itē quia poteſtas patria ꝓ pria eſt romanorum ci uium vt.ff.de his q ſunt ſui vel alie.iur.l.item in poteſtate. Sed h̄ ciuita tē amittit ⁊ apol ides ē vt.ff.de leg.iij.l.j.§.de portati.⁊.§.quib⁹.⁊.ff. de pe.l.quidā. Nō ergo habet ius patrie poteſta tis.reſpon.ad hoc q2 eſt ſpecialis caſus vbi nat⁹ ex matrimonio non eſt in poteſtate ⁊ q2 genera

Apoli des ē il le q̄ ē ſine ciuitate.

fruct⁹ ⁊ part⁹.⁊ vt de dāno dato in re nō teneat̄.vt hic.⁊.ff.de le.ij. cū pr̄.§.pater filie.⁊.ff.de do.cā mor.l.ſi mortis.nō quātū ad dn̄iū. vt ar. ſ.fa.her.filie.⁊ ſic nō obſtat.ſ.de ioffi.do.l.ij.vbi dicit hmōi donatio nes haberi ꝑcipuas iudicio fa.her.qđ nō eſſet niſi dn̄ium apud teſtato rem reſediſſet.vt.ff.fa.her.ſi qđ.⁊.ſ.e.ſi nō vex.in fi.⁊ hoc ſm̄ Io.vel ſolue vtibi. Aliȷ̄ dicūt etiā dn̄ium retro fuiſſe donatarij fictiōe hui⁹ le gis licet nō potuerit exꝑſſe trāſferre tūc quaſi pl⁹ opet̄ fictio q̄3 veritas vt ar.ff.de ſolu.ſub ꝯdi.⁊.ff.eo.ſi is ſeruus. Itē no.ꝯtra. P. facere le gem iſtā q2 dixit vbi exꝑſſe cōfirmauerit eſſe relictum vbi tacuit.⁊ ſic ta cite haberet vim relicti.ſi eṁ eſſet relictū nō traheret̄ retro. Itē differt

liter dicatur in poteſtate naſci intelligitur quādo nullum mutauit cō ditionem. Item videtur matrimonium ſolui.vt.ff.ſol.ma.l.ſi quis ſic ſtipuletur.ſol.ibi affectionem mutauit mulier repudiando eum.vt et hic ſubijcit.

z Affectionem.quam habet vxor erga virum.

a Nō cōpetit̄.mulieri ipſo iure:quia matrimoniū durat:ſed de eq̄ta te agit ⁊ petit a fiſco vt ſubijcit.⁊ eſt ſpeciale q2 durante matrimonio petat̄.ſic ⁊.ſ.de iur.do.l.vbi.Sed ꝯ.ff.de bo.dā.l.ſed ⁊ ſi vbi demum morte interueniente agit̄. Sol.ibi mulier fuit deportata:hic vir.

b Eq̄tatis.iuadēte fiſco bona.⁊ ꝑ ꝯſequēs eſt equū eū teneri vt.j.ad l.iul.de vi

l.iul.de vi.l.ij.ff.ſo.ma. l.ſi marito.in princ.⁊ fa cit in auté.de nup.§.de portatio.colla.iiij.⁊.ff. de capti.l.nõ vt a pře.⁊ ſ.ti.j.l.res vxoris.⁊.ff. eo.l.j.

a Liberũ.filie tue. o mater.

b Facere.cũ alio eti am non miſſo repudio ſm.R.

c Remittere.pſente eo.⁊ hoc eſt poſt biẽniũ vt.ſ.de ſpon.l.ij.Dic ꝙ ſi non eſt arra data qñ / cunqꝫ põt mittere repu dium.vt.ſ.de ſpon.l.j. ſed ea data ante biẽniũ inter pſentes ante trien nium inter abſentes nõ põt quin patiat̃ penam arrarum ſm ꝙ ſtipulate ſunt.vt h̃.⁊.d.l.ſ ſpõ. l.ij.l.fi.⁊ hoc qñ non eſt iuſta cauſa vltra dif ferendi al's etiã vltra tri enniũ expectant.vt.ff.ſ ſpon.ſepe.⁊ hoc in ſpõ/ ſalibus.vxor enim cũ certũ ſit virũ viuere nõ nubit:ſi vero incertum quinquenniũ expectat a tẽpore captiuitatis.vt ff.e.l.vxores.

Spõſa ꝙ to tpe te/ net ſpõſũ expectar̃

d Dubium.recte. i.rite ſm ſolẽni tatẽ q̃ debent.⁊ eſt fic.j. de ap.l.nominatiões.⁊ extra de his q̃ fi.a prela. nouit.⁊.xv.q.vij.epſ.⁊ di.lxxxiij.ca.puenit.

e Ex morte.i.ſi dece/ deret in matrimonio et ita in caſu diuortij nõ fu iſſi ſtipulat⁹.fic ⁊.ff. ſo. matrimo.l.ſi cum dotẽ.

f Nõ dubitabit.vtili actione:lꝫ illa dolo fece rit quominus ↄditio ſti pulationis exiſtat vt.ff. ſol.matri.l.filie.⁊.ff.e. ſi filia.

g Nõ poſſunt.no.fic. ⁊.ſ.de vxo.mili.l.ij.

h Filie.non eſt.vt ſ.de inoffi.teſt. filia.nec patris.vt.ff.de do.inter virũ ⁊ vxo.cũ hic ſtatus.§.ſi ſocer.⁊.j. l.pri.ſed ſponſalia diri mere poteſt pater.vt.ff. de ſpon.l.in poteſtate.

i Diſſentiẽtis.nõ haberi.ne bene ↄcordantia matrimonia pater diſtrahat.vt.ff.de li.ex.l.ij.§.fi.⁊.ſ.de inof fici.teſta.filia.⁊.l.cũ te. ⁊ diri.ſ.l.pri.

k Nõ habeat.facit.ſ. de nupt.l.ſi vt ↄponis. ad prin.l.apta.auf.eeõ/ tra ⁊c.que eſt ex corpo/ re de nup.§.eſt quocꝫ. colla.iiij.

l Contra.id eſt ꝯ ad legem.

m Leſione.vt fuit.ſ. eo.l.dubium.

Mulier nõ tenet̃ ſponſum vltra trien nium expectare: ideo poſtea poterit nube/ re ſine pena.b.d.Saly.

Impera. Valen.⁊ Val.aa.Va lerio ⁊ Pauline. Lex.ij.

Liberi eſt filie tue[a] ſi ſponſuꝫ ſuuꝫ poſt tres pegrinatiõis annos expectãdũ ſibi vltra nõ pu/ tet õmiſſa ſpe hmõi ↄiunctiõis mři moniũ facere[b]:ne oportunũ nubẽ/ di tps amittat:cũ poſſet nũcium re mittere[c] ⁊ ſi pſente illo ↄſiliuꝫ muta re voluiſſet.

Diuortiũ fraudulentũ nõ ĩpedit pactũ in caſuꝫ mortis collatũ.b.d.bal.vl'fic.Si/ cũt repudiũ nõ nocet tertio dotẽ ſtipulato ſibi reddi mřimonio morte diſſoluto.Sa.

Imp.Dio.⁊ Maxi.aa.Tulio. L.iij.

Dubiũ non eſt q̃ oĩa oĩno q̃ ↄſilio recte[d] gerũt̃ in re merito qꝫ effectu ⁊ firmitate niti.

Quare ſi tu dotẽ ꝓ muliere de diſti:⁊ ex morte[e] ei⁹ repetitionẽ ſti/ pulat⁹ es: circũſcribẽdi aũt tui cã ficto repudio mřimoniũ breui tpe reſciſſum eſt:res dotales q̃s añ nu ptias obtuliſti:pſes,puincie recipe te nõ[f] dubitabit. Certũ ẽ eñ da turũ operã moderatorẽ ,puicie.vt q̃ ꝯ fas geſta ſunt fructũ calliditat̃ obtinere nõ[g] pñt:cũ nobis hmõi cõ mẽta diſpliceãt. Imaginarios eñ' nũcios.i.repudia nulli⁹ eſſe mo menti ſiue nuptijs fingãt ſe renun/ ciaſſe ſiue ſponſalibus etiam veteri bus iuris auctoribus placuit.

Iidem.aa.⁊.cc. Piſoni. L.iiij.

Filie diuortium in poteſtate matris non eſt[h].

Diuortiũ filie nõ eſt in ptãte přis niſi ex magna ⁊ iuſta cauſa:⁊ ſi fuerit eman ci/ pata tũc nullo modo.b.d.bal.⁊ Saly.

Iidẽ.aa.⁊.cc. Sicioni. Lex.v.

Diſſentiẽtis přis q̃ in initio ↄſenſit mřimonio cũ mari/ to ↄcordãte vxore filiafamilias ra tã nõ haberi[i] volũtatẽ diu⁹ marc⁹ př nř religioſiſſim⁹ impator ↄſtitu it:niſi magna ⁊ iuſta cã interueniẽ te hoc př fecerit. Inuitã aũt ad maritũ redire nulla iuris pcipit cõ ſtitutio:emancipate vero filie př di uortiũ in arbitrio ſuo nõ habeat[k].

In auten. de nuptijs §.eſt quo/ qꝫ.colla.iiij. Conſtitu.j.

Filiusfamilias non poteſt diſſoluere matrimonium niſi patre conſentiẽte emã cipatus ſit.b.d.Saly.

Econtra[l] ſi filijfamilias diſtra/ hũt parẽte nolẽte qd iuris ſit exp̃mit noua ↄſtõ õ nuptijs.ne mři monia diſtrahat̃ i leſiões[m] pentũ[n] q̃ dotẽ vl' añ nuptias dõationẽ obtu lerit aut ſuſceperit ſoli aut cũ filijs: q2 ſicut in ↄhẽdo mřimõio ↄſenſus parentũ exigit̃:ita ⁊ in diſſoluẽdo[o]

Citatio ad domũ valet:lꝫ in citati no/ ticiã nõ puenerit.b.d.tex.cũ.glo.Saly.ce.

Iidem.aa.⁊.cc. Phebo. L.vj.

Licet repudij libell⁹ nõ fue/ rit tibi tradit⁹ vel cognitus marito[p]: diſſoluitur mřimonium.

Mulier q̃ de marito per quadriẽniũ noua nõ habuit:palam nubens adulterij ⁊ ceteras penas euitat.b.d.Saly.

Impera.Conſtan.a.ad Mali/ natium. Lex.vij.

Uxor q̃ in militiaꝫ ꝓfecto ma rito poſt interuentuꝫ anno rum quattuor nullũ ſoſpitatis[q] ei⁹ potuit habere indiciũ:atqꝫ ideo de nuptijs alijs cogitauit:nec tñ añ nu pſit ꝙ libello ducẽ[r] ſuper hoc ſuo voto ↄuenit[s]:non videt̃ nuptias in ijſſe furtiuas:nec dotis amiſſionẽ[t] ſuſtinere nec capitali pene eſſe ob/ noxia que poſt tam magni tpis iu gitatẽ nõ temere nec clãculo:ſꝫ pu blice ↄteſtatõe depoſita nupſiſſe fir mat̃. Idqꝫ obſeruanduꝫ eſt vt ſi adulterij ſuſpitio nulla ſit nec ↄiũ ctio furtiua detegat̃ nllũ piculũ ab his quor ↄiugio erãt copulate ve reant̃ cũ ſi ↄſcia maritalis thori fur tim eſſet violata[u]: diſcipline rõ pe/ nam congruam flagitaret.

In auten. vt li.ma.⁊ auie.§.qõ autem.colla.viij. Conſti.fina.

Hodie mulier habens virũ in expedi tione militie nõ poteſt licite nubere:etiaꝫ ſi diu eum expectauerit:niſi formaꝫ huius legis ſeruauerit.b.d.Saly.

Hodie ꝙtiſcũqꝫ[x] ãnis mari tus i expeditõe mãſerit mu lier ſuſtinere debet:lꝫ neqꝫ lr̃as ne qꝫ reſponſuꝫ ab eo acceperit. Sed ſi mortuũ audierit non pus nubet ꝙ ꝑ ſe vel ꝑ aliũ ſub quo militabat audiens iterrogauerit:ſi pro veri tate mortuus eſt:vt apud geſta de ponat̃ cũ iureiurando ſi mortu⁹ ſit quo ſubſecuto poſt annum[y] nubat.

Si vero ꝑter hec nupſerit tam ea ꝙ qeam duxerit velut adulteri puniant̃. Sꝫ ſi iurauerit ſi falſo iuraſſe ↄuicat̃[z] militia nudat⁹ decẽꝫ libraſ auri ſoluet illi queꝫ mortuũ fuiſſe mentit⁹ eſt eo lniam habente ſi voluerit ſuam vxorem recipe[a].

Matrimoniũ nõ põt ab altero cõiugũ diſſolui ſine cã legitima hic expreſſa ⁊ vxor ↄtra faciẽs dotẽ pdit ⁊ donationẽ ꝑpř nu/ ptias reſtituit:nec iſra ↄnqueniũ nubere põt.Vir aũt ꝯ faciẽs dotẽ reſtituit ⁊ dona tionẽ pdit.Et ad pbationẽ cauſe admittũ tur domeſtici ⁊ al's ĩhabiles.lucrãſqꝫ ds lu crũ liberis reſuaret pacta ꝑ hac legẽ inita ſũt ipo iure nulla.b.d.ſa.vl'fic.Primo po nit exordiũ ⁊ rationẽ legis ↄdẽde vſqꝫ ibi ſi q̃ igit̃.Secũdo enumerat cauſas ꝑpř q̃s vxor põt diuertere a viro.vſqꝫ ibi vir quo qꝫ Tertio enũerat cauſas ꝑpř q̃s vir diſce dere põt vſqꝫ ibi hec niſi.Quarto punit di uertẽtẽ ſine cã vl' cauſã nõ pbatẽ.ibi ſeruis Quito ponit p q̃s pſonas ⁊ quõ ꝓbari poſ ſit vſqꝫ ibi ſiuo.Sexto puidet liberis lucrã tis vſqꝫ ibi pactiões.Septimo anullat pa cta huic.l.contraria.vſqꝫ ad fi.Saly.

Imperato.Theo.⁊ Valen.aa. Ormiſde pre.pre. Lex.viij.

n Parentuꝫ.ꝯ eſt.ſ. õ iu.do.ſi dotẽ.ſo.vt ibi.

o Diſſoluẽdo.neutrũ horũ iure canonum ob ſeruatur.

p Licet.marito.ſ. abvxore fuit tñ traditus alicui de ſua fa milia quam habet in po teſtate:vel in cuius po/ teſtate ipſa ſit.vt.ff.eo.l. ij.in fi.⁊ fic oĩa debent mitti.vt.j.eo.l.ꝯſenſu.

q Uxor.ſoſpitatis. id eſt an eẽt vi/ uus:an mortuus.

r Ducem.ſub quo mi litauit.

s Conuenit.in querẽ do virum an viueret.

t Amiſſionẽ.imo re/ cuperauit eã ab hr̃dib⁹.

v Uiolata.ab aliquo nota ergo adulteriũ nõ fieri ſine dolo ⁊ mala cõ ſcientia.fic.ff.ſ adulte. l.miles.§.pe.⁊.l.penul. ⁊ fic ꝓſunt.⁊ ſunt ar. ad q̃ſtiõnẽ qua queritur de eo qui cognouit con iugatam credens ſolu/ tam.⁊ facit extra de ſe/ cun.nup.dñs.⁊.xxxiij. q.j.c.j. Sed cõtra.ff.eo. l.vxores.⁊ in auten.de nup.§.ſꝫ ſi captiuitatis. colla.iiij.quibus dicitur de quinquennio.Solu. dicitur ibi in captiuo h̃ in milite.Item cõtra in auten.de nupt.§.noui/ mus.vbi de militãte di/ cit ⁊ de decennio.Sol. illa corrigit iſtam: ſed ⁊ illa corrigitur per aliaꝫ que eſt in autenti.vt li/ ceat matri ⁊ auie.§.qõ aũt.collatiõe.ix.ex qua ſumitur quaꝫ hic habes hodie ⁊c.que dicit in in finitum expectari.

x Hodie.ꝙtiſcun qꝫ.i.quotcũqꝫ. Sed contra in autẽ.de nup.§.nouim⁹.col.iiij. Solu.hec corrigit.Itẽ cõtra in eo.ti.§.ſed etiã capti.ſol.ibi in captiuo.

y Poſt annũ.cõpu/ tandum a tpe iuramẽti: vt in corpe.Sed cõtra ff.de his qui not.in fa.l. genero.§.ſed cum tem/ pus.vbi ſtatim aſſumit ⁊ deponit lugubria.So lu.h̃ corrigit vel ibi erat certum: hic dubium li/ cet iuratum ſit per vnũ.

z Cõuincatur.ſ.de iu reiur.l.j.contra.ſol.de alio iuramento dicit.

a Recipere.quomo/ do hoc cum legitime cõ traxerit.Rñ.fingit̃ nõ cõtractum vel nullum: licet verum et rectum fuerit.

a Conſenſu. ſolo ſine aliqua ſolēnitate. ⁊ hoc liberoꝝ fauore. vt hic dicit. ſed in caſibus ſpecialibus ſcriptura exigit. vt inſti. de nup. §. fi. ⁊. ſ. de nup. aut. ſed nouo iure. ⁊ aut. maximis.
b Miſſo repudio. ⁊ ſic cum ſolēnitate ⁊ iuſta interueniente cauſa.
c Difficiliorem. ꝙ contrahere.
d Liberoꝝ. arg. ff. de ritu nup. qui in ꝓuicia.
e Aptius. ꝙ olī eēnt
f Preſſum. virum.
g Preſſam. vxorem.
h Infauſto. id eſt malo homine: ſiue infortunio. nam ſpes fuit indiuiduitatis. vt inſti. de pa. pot. in prin. ſꝫ aliqd ſiniſtrū euenit qḋ ⁊ cāz dat diſcidij: qḋ in pſentia ſeptem teſtium fieri dꝫ: vt ff. eo. nullum.
i Adulterū. videtur ↄtrariū ei qḋ h̄ dicit. xxx. q. v. c. quicquid. ⁊ in lōbarda. ſi qs vxorē ſuam amiſerit. l. nulli liceat vbi dicit ex alia cā non dirimi niſi cauſa fornicatiōis. ⁊ ad hoc in autē. de nup. §. minores. ⁊. §. ſi igit. ⁊. §. rurſus. ⁊. §. ſi vero. colla. iiij.
k Abactorem. i. abigeum.
l Sue. mulieris.
m Se. ſcilꝫ vxorem.
n Verberibꝰ. ad hec aptat autē. ſed nouo iure ⁊c. q eſt in aut. vt liceat ma. ⁊ auie. §. ſi qs in ſua domo. ⁊. §. cās. ⁊. §. ſi quis autem ꝓpriam.
o Sed nouo. hoc fecerit id eſt vxorē verberibus affecerit.
p Aptius. ꝙ olī eēt.
q Adulterā. qm̄ non poteſt eā accuſare: niſi ſe inſcribat. vt in aut. vt li. ma. ⁊. a. §. quia vero plurimas.
r Foris. niſi fuerit apud ꝓprios parētes vel alios qui ſunt ſine ſuſpitione: vel niſi vir eā de domo ſua eiecerit. vt in aut. vt li. matri. ⁊ auie. §. q̄ vero plurimas.
s Obſeruauerint. q̄ diuertant ſine cauſa.
t Poſt annū. vt. ſ. ḋ ſecun. nup. l. ij.
v Interdicta. ſ. ea. l. §. vir quoqꝫ.
x Sibi habere. vt tn̄ accuſando eā de adulterio inſcribat vt lucref dotē vt ſuperiori. §. dixi Sed quomodo eo caſu dotē habebit nā ipſa cū ſuo patrimonio vel toto vel pte retrudit in mōaſterium. ⁊ reſiduū datur aſcendentibꝰ vel deſcendentibus. vt in aut. vt nul. iudi. §. adulteram. col. ix. rn̄. illḋ intellige de alia ſubſtātia ꝑter dotem. cui reſponſioni obſtat qḋ eſt in fine eiꝰ aut. ⁊c. ſi em̄ ex auctoritate legis lucraref maritus totū cur diceret dotalia pacta ſeruari: cū ⁊ ſine his totū lucraf. vt h̄ ſed vir eligit. Dic ḡ ſcḋo q etiā dos ea viuente dꝫ monaſterio applicari: q̄ inde debet ſuſtētari. ea aūt mortua dos debet dari viro tota. vt h̄. vel ſm pactū: vt ibi. ⁊ hoc innuit finis. d. aut. Vel tertio h̄ loquif cū ciuiliter agēdo ↄditiōe ſine cā liberef ꝓbat de crimine ibi cū criminaliter inſtituta accuſatiōe. Item quid dices vbi ſoluif matrimoniū ratione affinitatis vel ↄſanguinitatis magis: ⁊ poſtea vult vir dotē retinere q̄ dicit vxorē adulteriū commiſiſſe. Illa ſe excuſet q nō fuerit vxor ⁊ ſic nec matrimoniū pro viro ē ff. de dona. inter virū ⁊ vxorē. l. iiij. §. j. Sꝫ dic ↄ vt in aut. de nup. §. ſi vero ab initio. col. iiij. ⁊. ff. rex amo. in concubina. Item pone patrem dotaſſe filiā: an ꝓpter filie delictū ꝑdit pater dotē qḋ videf quaſi pactū nō valeat. quo minꝰ pena huius legis ſeruef. vt. j. ea. l. in fine. Arg. ↄ. ff. ḋ pac. do. cū dos. ⁊. ſ. eo. dubiū. ⁊ in aut. contra fi lij ⁊c. ⁊ dixi. ſ. ḋ iure do. ſi dotem.

Matrimoniū ſi ꝓpter ↄſanguinitatē vel affinitatē dirimif quid fiet de dote.

Conſenſu[a] licita matrimōia poſſe ↄbi: ↄtracta nō niſi miſſo repudio[b] diſſolui precipimus. Solutionē etem̄ mr̄imonij difficiliorē[c] debere eſſe: fauor imperat liberoꝝ[d] cauſas aūt repudij hac ſaluberrima lege aptius[e] deſignamꝰ. Sicut enīz ſine iuſta cā diſſolui mr̄imonia iuſto limite ꝓhibemus: ita aduerſa neceſſitate preſſum[f] vel preſſam[g] (ꝙuis infauſto[h]: attamen neceſſario auxilio) cupimꝰ liberari. Si qua igif maritū ſuū adulterum[i] aut homicidā aut veneficū: vel certe ↄtra noſtrū iperiū aliqd molientē: vel falſitatis crimine cōdēnatū inuenerit: ſi ſepulchroꝝ diſſolutorē: ſi ſacris edibꝰ aliqd ſubtrahētem: ſi latronē vel latronū ſuſceptorem vel abactorē[k]: aut plagiarium vel ad ↄtēptū ſui domuſve ſue[l] ipa inſpiciente cū impudicis mulieribꝰ (qḋ maxime etiā caſtas exaſpat) cetū ineūtē: ſi ſue vite veneno aut gladio aut alio ſi'i mō inſidiantē: ſi ſe[m] vberibꝰ[n] (q ingenuis aliena ſunt) afficientē ꝓbauerit: tūc repudij auxilio vti: neceſſariā ei permittimꝰ libertatem: ⁊ cauſas diſſidij legibꝰ comprobare.

In Auten. vt lic. ma. et auie. §. cās. colla. viij. Conſti. fina. al's. §. q̄ vero quedam. in fine.

Sed nouo iure vir q ſine cauſa hoc fecerit[o] ex alia ſubſtantia ſua conſtante matrimonio tantū dabit vxori ꝙtum tertia pars faciat ante nuptias largitatis: ſꝫ mr̄imonium ob id non ſoluitur.

Finit aut. Sequif textus. l. C.

Vir quoqꝫ pari fine claudetur: nec licebit ei ſine cauſis aptius[p] deſignatis ꝓpriā repudiare iugalem. Nec vllo mō expellat: niſi adulterā[q]: vel veneficā: aut homicidā: aut plagiariā: aut ſepulchroꝝ diſſolutricē: aut ex ſacris edibꝰ aliqd ſubtrahētē: aut latronū fautricē: aut extraneoꝝ viroꝝ ſe ignorante vel nolente ↄuiuia appetentē: aut ipſo inuito ſine iuſta ⁊ ꝓbabili cā foris[r] ſcꝫ ꝑnoctantē: niſi circēſibꝰ vel theatralibus ludis vel arenarū ſpectaculis in ipis locis in quibꝰ hec aſſolent celebrari ſe ꝓhibēte gaudētem: vel niſi ſibi veneno: vel gladio: vel alio ſimili modo inſidiatricē: vel ↄ noſtrū imperiū aliqd machinātibꝰ ↄſcientia ſeu falſitatis crimini ſe immiſcentē inuenerit: aut manꝰ audaces ſibi ꝓbauerit ingerētē. Tūc em̄ neceſſariā ei diſcedendi ꝑmittimus facultatē: ⁊ cauſas diſcidij legibus cōprobare. Nec niſi vir ⁊ mulier obſeruauerint[s] vltrice ꝓuidentiſſime legis pena plectentur. nā mulier ſi cōtēpta lege repudiū mittendū eſſe temptauerit: ſuā dotē et an̄ nuptias donationē amittet nec intra quinqueniū nubēdi habeat denuo ptātē. Equū eſt em̄ interīz eā carere cōnubio: quo ſe mōſtrauit indignā. Qḋ ſi ꝑter hoc nupſerit erit ipſa qdē infamis: ↄnubiū vero illud nullū volumꝰ nūcupari. Inſup etiā arguēdi hoc ipſū volēti cōcedimꝰ libertatē. Sin vero cām ꝓbauerit intentatā: tunc eā ⁊ dotē recupare ⁊ an̄ nuptias donationē lucro habere: aut legibꝰ vēdicare vtiliter cenſemꝰ: ⁊ nubendi poſt[t] annū (ne quis de ꝓle dubitet) ꝑmittimꝰ facultatē. Vir etiā ſi mulierē interdicta[v] arguerit attētātē: tā dotē ꝙ ante nuptias donationē ſibi[x] habere ſeu vendicare: vxorēqꝫ ſi velit ſtatī ducef hac iuſta diffinitione ſancimꝰ. Sin aūt[y] alif vxori ſue renunciare voluerit dotē redhibeat ⁊ ante nuptias dōationē amittat. Seruis ſcꝫ vel ancillis puberibꝰ ſi crimen adulterij vel maieſtatis ingerif tā viri ꝙ mulieris ad examinandā cām repudij q veritas aut faciliꝰ eruaf: aut liquidius detegaf (ſi tn̄ alia documenta defecerint) q̄ſtionibus ſubdendis. Sup plagijs[z] ēt (ꝓut dictū eſt) illatis ab alterutro[a] cōmouēdis eaſdē[b] ꝓbatiōes (qm̄ nō facile q domi gerūf ꝑ alienos poterūt ↄfiteri) volumꝰ obſeruari. Si vo filio vel filijs: filia vel filiabꝰ extantibꝰ repudiū miſſum eſt: omne qcqd ex nuptijs lucratū eſt filio ſeu filie filijs ſeu filiabꝰ poſt mortem accipientis ſeruari. i. ſi pater temere repudiū miſerit donationē ante nuptias a matre ſeruari. Si aūt mater[c] dotē ipſam eidem vel eiſdem filio ſeu filie patre moriēte dimitti cenſemꝰ[d] patri videlicet vel matri inſcribendis: filijs heredibꝰ: vnū ſeu vnam vel oēs ſcribere: vel vni ex his donare ſi velit electione[e] ſeruata: nec vllam alienandi ſeu ſupponēdi ad memoratas res ꝑmittimꝰ faculta-

y Sin autē aliter. id ē ſine aliq̄ de ꝑdictis cāis Et nota hic q olim libera erant matrimonia ⁊ ſine cā: ⁊ etiā altera parte inuita poterant dirimi. vt. j. eo. l. pxi. ⁊. j. de inutili. ſtipula. l. j. ⁊. ff. de vb. obli. l. titia. Scḋo tpe ex certis cauſis ꝑmittif dirimi miſſo libello repudij. vt hac lege codicis: cui ⁊ alie cauſe adiecte ſunt tpe ſequenti. vt. j. l. pxi. q etiā referf in auten. de nup. ⁊. j. l. in cauſis. ⁊. l. fi. Tertio iure abbreuiate ſunt ⁊ pauciores ꝙ ſint in codice. vt i aut. de nup. §. ꝑ occaſionē. cū ſequenti. ⁊. §. minores. Quarto iure adhuc pauciores vt in aut. vt liceat matri ⁊ auie. §. q̄ vero plurimas coll. viij. Quinto iure vt canonis oēs reiecte ſunt niſi affinitatis vbi nō dirimitur: ſed nullum fuiſſe declaratur.

Matrimoniū an dirimi poſſit.

z Plagijs. ſubaudi alijs.
a Ab alterutro. i. vel a viro vel ab vxore.
b Eaſdē. vt ſerui ſub q̄ſtiōe mittanf. ⁊ ē ſic. j. de iure deli. l. fi. §. licentiā. ⁊. j. de q̄ſtio. l. j. ⁊ de adul. vba. ⁊. l. in adulterij. ⁊. l. fi. ⁊. ff. de teſti. l. ſerui. ⁊. j. de admi. tut. l. lex que. et in autē. de here. ⁊ falci. §. ſi vero abſunt. col. j. ⁊. ff. qui ⁊ a q. l. ꝓſpexit. que faciūt etiā ad id qḋ h̄ dicit ea q domi gerunf ⁊c. Sꝫ arg. ↄ ſ. de teſtibus. l. etiam.
c Si aūt mater. ſcꝫ temere libellum miſerit.
d Cenſemus. huiꝰ edicti meminit. ⁊. j. eo. l. fi. §. eodem.
e Electiōe ſeruata. aliud per auten. videf. vt. ſ. de ſecū. nup. auten. lucrū ſm

lucrum. ſm Joā. Uel ibi in alijs rebus dicit ſm. M. τ Azo. τ cōcor/ dat huic. ſ. de ſecun. nup. l. generaliter.
a ¶ Ipſos. filios.
b ¶ Detrimento. i. propter metum detrimenti.
c ¶ Contrarias. vt qꝛ pepigit de non perdenda dote l3 delinquat. nā per hoc ad delinquēdū3 inuitaretur. vt. τ. ff. de pac. do. l. cōuenire. τ fa/ cit. ſ. de pac. l. pacta que contra leges.
d ¶ Si conſtante. hec eſt anaſtaſij ſupe/ rioꝛ theodoſij. ſequentes due iuſtiniani: de quibꝰ oībꝰ dicit. l. meminit. ſ. de rei vxo. act. ī fine. Sz hodie hec lex coꝛrigitur τ ſic ſequitur aut. quod hodie τc. que eſt vt lice at matri τ auie. §. qꝛ vo ex conſenſu. coll. ix. τ fa cit. ſ. de nup. l. neq3.
e ¶ Communi conſen/ ſu. in hoc differt a ſupe/ rioꝛi lege quia. ſ. ꝓpter delictum alterius.
f ¶ Quod hodie. vt mutuo conſen ſu matrimonium ſepare tur quod per legem co/ dicis ſi cōſtante permit tebatur.
g ¶ Hoc fiat. puta quam bo ingrediunt̄ monaſte riū vel eccleſiā vouētes caſtitatē. Uel alter tan/ tum ingredit̄ τ q in ſecu lo remanet caſtitatē vo/ uet. τ facit ī autē. de nup. §. ſm colla. iiij. Azo.
h ¶ Tradende ſunt. ſc3 dotes τ donationes.
i ¶ Proprietatez amit/ tentibus. nota ergo ꝙ l3 ingrediatur monaſteriū pater vel mater: non tñ continue eoꝝ ſubſtantia traditur filijs: ſ3 expecta tur moꝛs vel delictū eo rum: vt hic dr̄. de his au tem bonis aliter diſpo/ nitur per aliam autenti ca3. vt nulli iudi. §. quia vero. τ facit ī eo. coꝛpo. vt liceat matri τ auie. §. pꝛedictis. colla. viij.
k ¶ In cauſis. ab ini/ tio. ſed quid ſi ab initio coit ſed poſt bien/ niu3 vel amplius nō po tuit. aliud eſt quam hic dicit ſm canones.
l ¶ Ad duos. hodie tres vt in autenti. hic poſita: que īcipit: ſed hodie τc. que eſt de nuptijs. §. per occaſionem colla. iiij.
m ¶ Naturalē vel ꝓpter facturas aliqs: alias fa cturas aliquos Accur.
n ¶ Mulier. videtur ꝙ ſic: quia ſi pꝛimo non co gnouerat: nec conatus fuerat cognoſcere mu/ lierem nō imputatur ei: qꝛ nēo peccare cogitur. an ergo ꝙ hēret vxorem non potuit ſcire an poſ/ ſet cognoſcer̄ necne. Itē an econtra vir poſſet in/

tem. Sed ſi aliqd ex iiſdem rebꝰ de fuerit ab heredibꝰ ſeu eaꝝ detētato ribꝰ: ſi tñ nō ipſos[a] heredes ſcripſe rit: aut ſcripti filij nō adierint: p̄cipi mus reſarciri: vt etiā hoc mō incō/ ſulti animi ad repudiū mittēdū de/ trimēto[b] retrahant̄. ¶ Pactiōes ſane ſi que aduerſus p̄ntia ſcita nr̄e maieſtat̄ fuerit attētate: tāꝙ legu3 ꝯrias[c] nullā hr̄e volumꝰ firmitate3.
¶ Iure iſto mr̄imonium poteſt diſſolui mutuo ꝯſenſu vxoꝛis τ mariti. h. d. Saly.
¶ Imp. Anaſta. Theo. L. ix.
SI ꝯſtāte[d] mr̄imonio cōi ꝯſen ſu[e] tā mariti ꝙ̄ mulieris re/ pudiū ſit miſſu3: ꝗ nulla cā ꝯtinet̄ ꝗ conſultiſſime ꝯſtōni diue memoꝛie theodoſij τ valētiani īſerta ē licebit mulieri nō qnquēniū expectare ſed pꝰ annū ad ſcđas nuptias ꝯuolare.
IN autē. vt lice. matri τ auie. §. qꝛ ve ro ex cōſenſu. col. viij. Cōſti. ſi.
¶ Cōmuni ꝯſenſu nō diſſoluit̄ matrimo niū niſi religiōis τ caſtitatis cauſa. h. d. ſa.
QUod hodie[f] nō licet niſi ca/ ſtitatis ꝯcupiſcētia hoc[g] fiat tam dote ꝙ̄ ante nuptias donatio ne filijs ꝯſeruatis. ¶ Que ſi alias poſtea nuptias ꝯhere vel luxurio/ ſe viuere inueniant̄: liberis traden de ſunt[h] eaꝝ facultates: delinquen tibus earū ꝓpꝛietatē[i] amittentibꝰ. Filijs autē non extantibus fiſco ap plicantur. Et qui talia deliquerint legitimis ſubijciantur penis.
¶ Propter impotentiam coitus poteſt impune diuoꝛtiu3 fieri pꝛius triennio trāſ acto. h. d. cum autentica. Saly.
¶ Imperatoꝛ Iuſtini. a. Menne pꝛefecto pꝛetoꝛio. Lex. x.
IN cāis iādudū ſpāliter diffi nitis ex qbus recte mittūtur repudia illā addimꝰ: vt ſi maritus vxoꝛi ab initio[k] mr̄imonij vſq3 ad duos[l] annos ꝯtinuos cōputādos coire minime ꝓpter nālē[m] ībecillita tē valeat: poſſit mulier[n] vel eiꝰ parē tes ſine p̄iculo dot̄ amittēde repu/ diū marito mittere: ita tñ vt añ nu/ ptias donatio eidē marito ſeruet̄.
IN autē. de nuptijs. §. poſt occaſio/ nem. colla. iiij.
SEd hodie nō biēniū ſolu3 ſed triēniū enūerari volumus ex ipſo tp̄e copulationis cōputandū.
¶ Solo cōſenſu etiā abſq3 dote cōtrahit̄ matrimoniū: τ repudiās vxorē indotatā ſi ne cauſa punit̄ in quarta bonoꝛu3 mulieri applicāda. ita tñ ꝙ cētū libꝛas auri nō exce dat. τ idē ecōtra in vxore indotata virū re pudiāte hoc lucrū d3 reſeruari liberis eiuſ dē mr̄imōij ſi extāt τ iudiciū de moꝛibꝰ ē ſb latū τ alie cauſe ad diuoꝛtiū ſūt addite. ſal.

¶ Idez. a. Hermo. magiſtro offi/ cioꝛum. Lex. xj.
IUbemus vt quicūq3 mulie/ rem cū voluntate parētum: aut ſi parētes nō hūerit: voluntate ſua maritali affectiōe in mr̄imoniū accepit: etiā ſi dotalia inſtr̄a non in terceſſerint: nec dos data fuerit tā/ ꝙ̄ ſi cū inſtr̄is[o] dotalibꝰ tale mr̄imo niū ꝓceſſiſſet: firmū cōiugium eoꝛū habeat̄. ¶ Nō enim dotibꝰ ſꝫ affe ctu[p] mr̄imonia ꝯhunt̄. ¶ Si quis aūt eam quā ſine dote vxoꝛem acce perat a ꝯiugio ſuo repellere volue rit: nō aliter ei facere licebit: niſi ta lis culpa interceſſerit que a noſtris legibus[q] cōdemnat̄. ¶ Si vō ſine culpa eā reiecerit: vel ipſe talē cul/ pam ꝯtra innocentē mulierē cōmi ſerit: cōpellat̄ ei q̄rtā parte3 ꝓpꝛie ſubſtātie pꝛo rata poꝛtione ꝑſolue re. vt ſiquidē q̄dringētarū libꝛaru3 auri vel ampliꝰ vir ſubſtātiā habe/ at centū libꝛas auri mulieri p̄ſtet τ nihil amplius τ ſi quātamcūq3 ſub ſtantia3 poſſideat. ¶ Si vō minꝰ q̄dringentis libꝛis auri: puta ſub/ ſtantia eius fuerit: tūc quarta pars cōputatione facta pure[r] ſubſtantie eius vſq3 ad minimā[s] quātitatē mu lieri det̄. Eodē modo ſeruādo τ in mulieribꝰ que īdotate ꝯſtitute ſunt ſi ſine culpa mariti ꝯſtitutiōibus co gnita eos repudiauerit: vel ip̄e cul pam innocēti marito p̄buerint: vt ex vtraq3 parte equa lance[t] τ equi/ tas τ pena ſeruet̄: hoc lucro quar/ te partis filijs qde3 nō extātibꝰ ipſi viro τ mulieri competēte τ ab his qūo voluerint diſponēdo. ¶ Fi/ lijs aūt τ deinceps ꝑſonis ex eode3 mr̄imonio interuenietibus eis ſer/ uando ad ſimilitudinē dotis τ pꝛo/ pter nuptias donatiōis ꝑ oīa ꝗ ſup his ſtatuta ſunt[u]. ¶ Inter culpas[x] aūt vxoꝛi cōſtitutionibꝰ enumera/ tas τ has addimus ſi foꝛte vxoꝛ ſua ope vel iduſtria aboꝛtū fecerit: vel ita luxurioſa eſt vt omne cōe laua/ crum cum viris libidinis cauſa ha bere audeat: vel dū eſt in matrimo nio aliū maritū ſibi fieri conata[y] fue rit. τ in his em̄ cauſis locu3 habere cōſtitutiōes ſancimꝰ: que de culpa tam mariti ꝙ̄ vxoꝛis loquūtur. vt quēadmodū dos τ donatio ꝓpter nuptias perit: ita τ mulieres īdota/ te in q̄rtā ptē quā τ viris τ mulieri bus ex hac lege deſtinauimꝰ amiſ/ ſionis p̄iculu3 ſuſtineāt: iudicio[z] de moꝛibꝰ (qđ antea qdē in antiqs le/ gibꝰ poſitū erat nō aūt frequētaba tur) penitꝰ abolito[a]. ¶ Omnibus

uita vxore dirimere. Item videtur nec tenuiſſe matrimonium cū ſit ca/ ſtratus. vt. ff. de iure do. ſi ſerua. que eſt cōtra. Sol. ibi naturaliter hic ex caſu ſuperuenientis infirmitatis vel alio. τ facit in aut̄. vt liceat ma/ tri τ auie. §. pꝛedictis. coll̄. viij. τ extra de frigidis τ maleficiatis lauda bilem. τ extra eodem titulo capitu. j. in fine. Sed contra in fine. ca. iij. τ vlti. τ. xxxiij. q. j. quod ſi qui. τ. c. quod ſi per ſoꝛ tiarias.
o ¶ Iubemus. cū in inſtr̄is. vt τ. ſ. đ nup. l. neq3. τ. l. ſi vici/ nis.
p ¶ Affectu. vt τ. ſ. de do. ante nup. l. ſi. τ. ff. de regu. iu. l. nuptias. τ de do. inter virū τ vxo. l. cū hic. §. ſi mulier. τ in aut̄. de nup. §. nuptias itaq3 colla. iiij. cōtra arg. xxx. q. v. c. nullum.
q ¶ Noſtris legibꝰ. ſ. l. pxi. τ. ſ. eo. ꝯſenſu qua3 legem ꝯſenſu ſuam facit per appꝛobationem. vt ſ. de veteri iure enucleā do. l. j. §. merito.
r ¶ Pure. ideſt đducto ere alieno. vt. ff. de iure do. l. mulier bona oīa.
s ¶ Ad minimā. ideſt ī ꝗlibet re etiā minima ha bet quartā. Alij ſic. ideſt ſi paruam ſubſtātia3 ha/ beat: τ tunc non puniat̄ in quarta iſta.
t ¶ Equa lance. nō er/ go debent ad īparia iudi cari. vt τ. xxxij. q. j. c. ſi qs hodie aūt vir hāc q̄rtam nō habet ſi vltra tres li/ beros habeat: ſ3 pꝛo nu/ mero liberoꝝ. vt in aut̄. vt liceat matri τ auie. §. qꝛ vō. colla. viij. que hāc coꝛrigit: ſed illa coꝛrigit̄ per aliam. vt fra. ſi. §. ſi. τ ſic redimꝰ ad hāc legē.
v ¶ Statuta ſunt. vt. ſ. eo. ꝯſenſu. §. ſi. τ eade3 ꝗ hic habes ī aut̄. de nup. §. ſi qs enim duxerit. τ in aut̄. qui. mo. nat. effi. le. §. ſi. τ facit. ſ. de ſecū. nup. quoniam. §. finali.
x ¶ Inter culpas. has tres culpas refert ī aut̄. de nup. §. has itaq3. τ ad idē. xxxij. q. ij. aliquādo.
y ¶ Conata. i. tractauit de habēdo aliūm viru3.
z ¶ Iudicio. nūc tractat de vltima pte rubꝛice.
a ¶ Abolito. qđ fuerat illud iudiciū ignoꝛamꝰ. Sed dicamꝰ ꝙ multi ma li moꝛes τ leues vt in/ ebꝛiatiōes τ ſiles induce bāt ſolutionē mr̄imonij: qđ hodie nō eſt. vt hic. τ ſ. de rei vxoꝛie actione. rē. ī ꝑn. §. taceat. τ. ff. ſo/ luto ma. l. rei iudi. §. j. in fine. §.

Caſtratꝰ ſi ꝯhat an matrimo nium te/ neat.

vir τ vxoꝛ ad īparia iudicari ñ debent.

¶ Soluto mr̄imonio queadmodum dos petatur. De ſolutione matrimōij dixit poſtq̄ꝫ dos repetitur. ſic de h dicam⁹ ⁊ dic petaſ. id eſt repetaſ. ſic. ff. de pignoratitia actōe. l. petēti. vbi pōit ꝑ repetēti. Accur. illud queritur ſi ſunt filij ex eo matrimonio an nihilominus habeat locū hec lex. Joā. ⁊. H. ⁊ Azo. ⁊ nos ꝙ ſic: niſi ſit factum pactum retentionis. ff. de pac. do. l. ſi pater dotem. ⁊ pro nobis eſt. ſ. de rei vxo. act. §. ſileat. ⁊. d. l. ſi pater dotem. ⁊. ff. de iure do. iure. in princi. ⁊. j. de bo. que libe. l. ij. ⁊. ff. rem ratam habe. l. fi. in prin. ⁊. ff. de euic. pater. ⁊. ff.

Ancilla ſi def i dotez ſoluto mr̄imōio cuius erit partus.

a D[Abium.] ex ſtipulatu. hodie ſemp fingiſ ſtipulatio olim āt ſi interceſſerit ſtipulatio. Sed videſ partū apud virum remāere. vt. ff. e. l. pe. §. mācipia. q̄ eit cōtra. Solu. ibi obligauit ſe vir quocūqꝫ mō perirent mācipia: iō lucraſ ꝑtum hic ſic ſe obligauit ad iſtaz eſtimationē ſi ſua culpa nō extarēt: nō aūt de fortuito caſu ſm̄ Johā. vel ibi fuerūt eſtimata vt eodem ꝑcio redderenſ lꝫ deteriorenſ. hic aūt reſtitui debebāt ipſa qualiacūqꝫ eſſent: al's ſi non extarēt tūc eſtimatio vł ibi nō fuit vera eſtimatio facta hic ſic. vt. ſ. de iure do. ſi inter. ⁊ ſic cōcor. ſ. de rei vxorie actōne. §. cūqꝫ. vel ibi electō fuerit ſeruata viro reſtituendi res vel eſtimationē hic mulieri. vel h actū fuit expreſſim vt ꝑtus reſtitueref: ibi non. Jtē aliud cōtra. ff. de iure do. ſi mancipia. vbi ſimiliter ꝑt⁹ remāet apud virū. ſed ſolue eodē mō vt ſupius dcm̄ eſt.

b S[Ecundū.] rōnem iuris. nā vult ius fiſcū teneri ad dotez. vt hic. ⁊. ff. ſoluto mr̄imonio. l. ſi marito. in prin. ⁊. j. de bo. ꝓſcri. l. ſi vt ꝓponis. ⁊. l. ſi deportatus. ⁊. l. fi. ⁊. ff. de vſur. l. cū de in rē. in fi. ⁊ hoc cū fiſcus ſucceſſit viro. hic aūt ſucceſſit viri heredi. ſcꝫ patri mulieris: ꝙ tantūdē valet cū hr̄s heredis ⁊c. ⁊. j. de here. inſtitu. l. fi.

heres heredis eſt, heres teſtatoris.

c ¶ Extiterit. ſicqꝫ videbaſ actio dotis confuſione ſublata. ꝙ eſt verꝫ quo ad patrem nō quo ad filiam ⁊ hoc ſubijcit: attn̄ ⁊c. cui cū patre actio cōis erat. vt. ff. ſoluto matrimōio. l. ij.

etem̄ cauſis regſitis ⁊ ꝓlectis: quas antiquitas itroducebat: nihil validuꝫ preter eas quas anteriores cōſtitutiones ⁊ preſens diſpoſitio introduxit inuenimus.

¶ Soluto matrimonio quemadmodum dos petatur.

¶ Quādo agiſ d̄ ipſa re data in dotē reddēda: extiatio nō facit qn in reſtitutiōe veniat ꝑtus rei puta ancille. bal. vł ſic. Ubi ācilla in dotē data licꝫ extimata dꝫ reſtitui nedū ipſa ſed etiam partus pōt peti. Sal.

¶ Imperato. Seue. ⁊ Anto. aa. Hermi. Titu. xviij. Lex. j.

D[Abium] non eſt poſt eſtimationem dotis pactione vel ſtipulatione interpoſita vt ſi ipſe res diſſoluto matrimonio extarent vxori reddātur: ⁊ ancillas cum partu ex ſtipulatu[a] iudicio reſtitui oportere.

¶ Heres viri ⁊ etiā heres hr̄dis: ⁊ etiā fiſcus q occupat bona teneſ ad reſtitutionē dotis. h. d. Bal. vel ſic. Sicut paſ ꝑ expſſā exactiōeꝫ n̄ ꝑiudicat filio ſic nec ꝑ tacitā ex quaſi ꝯtractu aditiōis inductā. h. d. Saly.

¶ Idem. aa. Aquilie. Lex. ij.

S[Ecundū] rationē iuris [b]exiſtimas reſtitui tibi debere dotē a fiſco qui bona damnati patris tui ſuſcepit. ¶ Lꝫ em̄ viro quōdā tuo pater tu⁹ extiterit[c] heres: attn̄ iuri tuo hoc d̄rogare nō poteſt: cū ⁊ ipſe[d] pr̄ ſine volūtate tua nec exigere nec accipere dotem poterat.

¶ Liberi nati ex matrimōio putatiuo ſūt ſpurij. h. d. bal. vel ſic. Dos data a ſeruo quē liberum eſſe putauit repetitur: ſed filij nati lꝫ ſint ingenui dicunſ ſpurij. h. d. ſal.

¶ Impe. Anto. a Hoſtilie. L. iij.

S[I] ignorans[e] ſtatū herotis vt liberum dixiſti ⁊ dotē[f] dediſti: iſqꝫ poſtea ſeruus eſt iudicatus dotem ex peculio recipies[g], ⁊ ſi qd preterea tibi debuiſſe euꝫ apparuerit. ¶ Filij autēꝫ tui vt ex libera[h] nati incerto[i] tamē patre ſpurij ⁊ ingenui intelliguntur.

¶ Dos q̄ procedit a patre dꝫ ad eum reuerti. h. d. vel ſic. Per obituꝫ filie dos data a patre reuertitur ad patrē. h. d. Bald.

¶ Idem. a. Apolonio. Lex. iiij.

D[Os] a patre ꝓfecta ſi in matrimōio deceſſerit mulier: filiafamilias[k] ad patrē redire dꝫ.

¶ Captiuitas vxoris nō facit ad locū repetitiōis dotis: ſꝫ ei⁹ mors nālis. h. d. ſaly.

¶ Imp. Valeri. ⁊ Gal. aa. ⁊ Val. comes. Thauro. Lex. v.

S[I]quidem viuit apud hoſtes vxor tua: nondum frater ei⁹ quaſi heres dotez repetere poteſt. ¶ Si vero diem functa eſt[l] ⁊ hereditatem eius poſſit vendicare[m]: dotis quoqꝫ repetitio ei iure cōpetijt: cum in ſtipulatum[n] deducta ſit.

¶ In dote agitur ad recipiendum. h. d. bal. vel ſic. Tā marito q̄ꝫ vxori in rei dotalis extimatiōe decepto ſuccurriſ. h. d. Sa.

¶ Impera. Diocle. ⁊ Maxi. aa. Alexan. ⁊ Neroni. Lex. vj.

S[I] circūſcripta matre veſtra viliori ꝑcio dotales res eſtimate ſunt: qd ſup hmōi ꝯctu vitio ſtatutū ſit vulgo patet. ¶ Proinde[o] ſi doloſis[p] artibus mariti circūuentaꝫ matrē veſtrā: iniqua eſtimatione circūſcriptā apud preſidē prouincie euidētiſſimis probationibus oſtēderitis[q]: ⁊ quādo[r] poſſidētibus vobis ad obtinēda ꝑdia etiaꝫ doli mali exceptiōis poteſtas opituleſ[s] ſciet q̄tenus religionē iudicationis ſue tēperare debeat[t]. ¶ Sin autē etiā maritus in eſtimatiōe grauatū ſe alleget ṽitate examinata: nō amplius q̄ꝫ ꝑciū iuſtū[v] reſtituere cōpellaſ[x]. ¶ Nec tūc locū[y] habēt cū res

Dos ꝓfectitia redire dꝫ ad pr̄em etiā liberiſ exiſtentib⁹.

ſoluto matrimonio. l. ſi ab hoſtibus. ⁊. ſ. de nego. geſt. l. ꝙ in vxorem. ⁊ de iure do. auia. ⁊. ff. d̄ in rem ver. l. ⁊ ideo. in fi. ⁊. l. ſeq. et. ff. ad mace. ſi filius. Item probatur hoc aperta ratione. naꝫ actio que acquiritur extraneo danti dotē ex pacto vel ſtipulatione acquiritur patri ex ipſa lege: ſꝫ extraneus repetit dotem mortua muliere etiam interuenientibus liberis: ergo ⁊ pater. Jtē actio de dote cōmunis ē patri ⁊ filie. vnde vel patre mortuo vel filia emācipata ad ſolam mulierē pertinet etiaꝫ exheredatā. vt. ſ. de rei vxo. act. §. videam⁹. ergo ⁊ filia mortua dos generaliter ad patreꝫ pertinet. M. autēꝫ dixit contra ⁊ hāc ⁊ alias predictas intelligebat liberis non exiſtētibus. ⁊ pro eo inſti. de here. quali. ⁊ differē. §. ſui. ⁊. ff. de libe. ⁊ poſth. l. in ſuis. Jtē ⁊. j. de col. la. illam. ſed ibi reſpon. Sꝫ M. opinio vſu preualet: quia hec lex intelligitur ſi decedat ſine liberis.

l S[Iquidez.] functa eſt. ſed quomodo probat eam defunctā an erit neceſſarius teſtis q mortuā viderit vel ſepelierit. Dico ſꝫ. H. famā ſolaꝫ ad hoc ſufficere. ſi ergo ſint aliqui qui teſtificentur ꝙ ſic ſe publica habet fama i ciuitate ſua ꝙ ipa mortua ſit ſufficit. naꝫ aliter quomodo probaretur Bul. ⁊ Jo. mortuū eſſe. ⁊ ſic innuit lex. j. de capti. l. nec nos preterijt. ſed. R. aperte dicit probari debere.

d ¶ Cū ⁊ ipſe. hn̄ dico tacitā exactionē nō preiudicare filie: qr nec expreſſa. vt hic. ⁊. ff. ſolu. ma. l. nō ſolum. ⁊. l. ij. §. j. ⁊. ff. de ſol. qui hominem. §. ſi gener. ⁊. ff. de iur. do. poſt nuptias. ⁊ ad. l. fal. pater filiā. ⁊. j. e. filie. niſi in caſibus. vt. ff. ſoluto matrimonio. l. ſi cū dotem. §. eo tempore. ⁊. l. dotem. §. j. ⁊. ſ. de nuptijs. l. ſi vt proponis. Eſt autem tacita exactio cū quis ſuo debitori ſuccedit: vt ⁊ facit h pater genero. vt. ff. de euic. ſi ei cui vendidi. §. ſi is qui fundum.

Exactio tacita q̄ē.

e S[I] ignorans ſecus ſi ſciens. vt no. ſ. de condi. ob cau. l. j. in ſimili caſu. licet alij contra.

f ¶ Dotē. quo ad tuam opinionem.

g ¶ Recipies. ⁊ ſi quidē res extant vel alie ex his empte prefertur ipſi dn̄o ſi non extāt prefertur ceteris creditoribus: non autem dn̄o vt. ff. eo. l. ſicut dotem. §. fi. ⁊. l. ſeq. ⁊. ff. de pecul. ex facto.

h ¶ Ex libera matre. ⁊ facit inſti. de inge. in lōbarda de his qui in ſeruitū. al. ſe. de. l. pe. ſed vltima eſt contra.

i ¶ Incerto. qr nullus eſt inſpecto iure ciuili. vt. ff. de regu. iur. l. quātum. ⁊ ſic non eſt matrimonium. vt in auſ. de nup. §. ſi ṽo decretum. ⁊ §. ſequen. col. iiij. ⁊ facit. xxix. q. ij. c. ſi quis ingenuus. ⁊. c. perlatū. Jtē nota ex hac lege ꝙ vxor duxit virum.

k D[Os] a patre. filiafamilias. ⁊ ſic erat in poteſtate. nam ſecus ſi emancipata. vt diximus. ſ. de rei vxo. act. §. extraneū. hic aūt

m ¶ Vendicare. beneficio legis cornelie. vt. j. de leg. he. l. ſi is. ⁊. ff. e. ſi ab hoſtibus.

n ¶ Cum in ſtipulatum. maxime. nam idem ſi nō fuit ſtipulatus ipſe frater vel illa: quia tacita ei queritur que ad fratrem heredeꝫ peruenit vt. ſ. de rei vxorie acti. §. accedit. ⁊ melius in. §. illo proculdubio.

o S[I] circunſcripta. proinde. ideſt ergo.

p ¶ Doloſis. quo caſu debet purgari dolus omnino. vt. ff. d̄ iure do. iure. §. fina. ⁊. ſ. qui. ex cauſis maiores. l. in contractibus.

q ¶ Oſtenderitis. vos heredes matris.

r ¶ Quando. ideſt quia.

s ¶ Opituletur. not. cui datur exceptio: eidem datur ⁊ actio. quod tamen fallit in multis. vt. ff. de condi. inde. l. ex quibus.

t ¶ Debeat. faciendo ipſa predia reſtitui.

v ¶ Juſtum. argu. ad hoc ꝙ cum emptor ſe grauatum allegat iuſtum precium reſtituendum ſit.

x ¶ Compellatur. ſiue extet res ſiue non.

y ¶ Habēt locum. quod hic vſqꝫ in finem dicit refertur ad id ſcilꝫ proinde ſi doloſis artibus ⁊c. ⁊ ſic parcitur marito in hoc caſu vt lꝫ dolo mariti circunuenta ſit vxor: tamen quando res non extant non tenetur ad iuſtam eſtimationem communem preſtandam: ſed ad conuentam. Alij legunt ſuperiorem litteram ſic proinde ſi maxime doloſis artibus ⁊c.

tibus ⁊c.⁊ ſic iſtud referunt ad ſubauditum caſum per iſtud vbuȝ maxime.ſ.quando non fuit vir in dolo.hoc enim placet:ſed ſi fuit in dolo etiam ad iuſtam tenetur eſtimationē.vt.ff.eo.ſi res.§.ſceuola.⁊ in hoc caſu.ſ.quādo nō fuit vir in dolo generaliter accipiat mulier illam conuentam eſtimationē etiam ſi ſit minus dimidia iuſti precij:cum ſi eſtimatio facta nō eſſet nil haberet.vt.ff.ſo.iure do.ſi res.§.q̄ſi deceſſerit.⁊.§.ceterū.Fallit ergo hec lex.ideſt finis huius legis:cum vir fuit in dolo.vt dixi.ſ.Item ⁊ cū mulier eſt minor.vt d.l.ſi res.§.idemq̄.Itē ⁊ quando inueniebat tē pore donationis empto rem plus offerentē.vt ea.l.ſi res.§.plane.Sed illud itellige in minore non maiore.vt ea.l.ſub ijcitur.id quoq̄ dūtaxat ⁊c.Item in tertio quando ſcilicet eſt minor:muller ⁊ extat res.nā reſtituit vt iuſtam eſtimationē habeat.vt.d.l.ſi res §.ſi mulier.⁊ hoc ſi in eſtimatiōe ſit deceptio.ſi aūt in hoc q̄ dedit illā rem al's nō datura:tunc ad ipſam rē vel ſi non extat ad iuſtā eſtimationē.vt in.d.l.ſi res.§.j.

causa neceſſaria quandoq̄:⁊ quandoq̄ ex cauſa probabili:⁊ quādoq̄ ſine cauſa.ex cauſa neceſſaria:vt cum maritus ſit nō ſoluendo.vt.ſ.de iu.do.l.vbi.Uel cū maritus depoꝛtat:⁊ vxoꝛ retinet affectionē.vt.ſ.de repu.l.j.Ex cā pbabili:vt in caſib⁹ enumeratis.ff.de iure do.mut⁹ §.manēte.ff.ſo.ma.l.q̄uis.⁊.l.ſeq.Supioꝛ ergo caſu ex neceſſitate:ſecundo ex voluntate viri redditur.ſine cā aūt redditur vt in hoc tit.⁊ tūc q̄ donatio preſumitur:redditur viro.

Dos etiā ꝯſtāte matrimonio q̄nq̄ reddēda eſt.

in rerū natura ſint.ſi enim extincte ſint preciū quod dotali inſtrumēto inditum eſt conſiderabitur.

¶ Pater non poteſt adimere filie dotē.b.d.bal.vel ſic.Pater auferre poteſt filie profectitia q non ſunt dotalia.b.d.Saly.

¶ Idē.aa.⁊.cc.Neroti. Lex.vij.

Filie pecuniā[a] adimere quā habes in poteſtate minime ꝓhiberis. ¶ Nā ſi pro ea dotē dediſti:hāc ꝯſtāte mr̄imonio nec ꝯſentiēte qdē ipſa:mr̄imonio aūt diſſoluto eadē inuita repetere nō potes[b].

¶ Pinguioꝛ fortuna mariti facit q̄ pōt denuo ꝯueniri ad reſiduū dotis.b.d.bal.vł ſic.Exceptio ne q̄s teneat̄ vltra q̄ facere poſſet nō pdeſt ei q poſtea diues factus eſt:nec ad heredes tranſit.b.d.Saly.

¶ Idē.aa.⁊.cc.Salu. Lex.viij.

Nec maritus lȝ poſt diuoꝛtiū inquantū[c] facere poſſit condēnādus eſt poſt idoneus fact⁹ qui nō reddiderat integrū:reſidui ꝓbabiliter ſolutionem recuſat[d]. ¶ At cū ei⁹ heredes[e] i ſolidū ꝯueniēdos[f] non ambigitur[g]:ne cum his ſoluendo factis experiri non poſſis:ſuper ſticioſam geris ſollicitudinem.

¶ Soluto mr̄imonio dominiū rei dotalis reuertit̄ ipſo iure ſȝ nō poſſeſſioꝛ iō nō pōt ingredi eā ſine iudicis auctoꝛitate.b.d.bal.vel ſic.Quis nō dȝ ꝓpꝛia auctoꝛitate igredi poſſeſſionē rei ſibi reſtituēde:ſȝ actionē ſibi cōpetētē intentare.b.d.Salyce.

¶ Idē.aa.⁊.cc.Marcie. Lex.ix.

Dotis actōe ſucceſſores mariti ſup eo qō ei dotis noīe fuerat datū ꝯuēire debes[h]. ¶ Ingrediēdi eū poſſeſſionē rerū dotalium:heredibus mariti nō ꝯſentiētibus ſine auctoꝛitate competentis iudicis nullaȝ habes facultatē[i].

¶ Socer q recipit dotē ꝓ filio teneſ reſtituere.b.d.bal.vel ſic.Pater recipiens dotē pro filio ad eius reſtitutionem teneſ inſolidum non de peculio.b.di.Salyce.

¶ Idē.aa.⁊.cc.Epigoꝛio. Lex.x.

Si ſocero[k] filie tue dotē dediſti(lȝ in eius poſitus poteſtate gener tuus rebus humanis exēptus ſit)tamen nō de peculio ſed in ſolidum[l] a te conſentiēte filia tua cōuentum eum ſatis opoꝛtet facere.

¶ Quādo mulier ſupuiuit refectio dotis debet ei fieri integraliter.b.d.bal.vel ſic.Moꝛtuo viro res debet integra reſtitui mulieri.b.d.Saly.

¶ Impera.Hono.⁊ Theodo.aa. Mari.prefec.preto. Lex.xj.

Si ꝯſtāte matrimonio maritus fatali fuerit ſoꝛte cōſumptus:dos que data dī[m] vł ꝓmiſſa[n] ex eius vxoꝛis facultatib⁹ ad eā reuertat̄:nihil q̄ ſibi ex hoc defuncti hr̄s audeat vēdicare[o]:qō ad mulierē recurrere obit⁹ fecit maritalis.

¶ Si dos conſtante matrimonio ſoluta fuerit.

¶ Dos conſtante matrimonio non poteſt vxoꝛi reſtitui:⁊ reſtituta cum fructib⁹ interim perceptis repetitur.b.d.Salyce.

¶ Impera.Hono.⁊ Theodo.aa. Rufine. Titu.xix. Lex vnica.

Si cōſtāte matrimonio a marito vxoris dos ſine cā legitima[p] refuſa eſt qō legibus ſtare nō poteſt:quia donationis inſtar proſpicitur[q] obtinere eadem vxoꝛe defuncta:ab ei⁹ hr̄dib⁹ cū fructib⁹[r] ex die refuſe dotis marito reſtituat̄[s]:ita vt ꝓprietas eiſdē liberis ex eadē ſuſceptis competēs aliēari ꝯ leges a marito nō poſſit.

¶ Ne fideiuſſores vel mādatores dotium dentur.

¶ Satiſdatio ꝓ dote ꝯſeruāda nō dȝ dari:⁊ ſi eſt data nō tenet.bal.vel ſic.A parte viri fideiuſſoꝛ vel mādatoꝛ nō dȝ dari vxoꝛi ꝓ dote conſeruanda.b.d.Sali.

¶ Imper.Gra.Valē.⁊ Theo.aaa. Cyneo. Titu.xx.Lex.j.

Siue ex iure ſiue ex cōſuetudine[t] lex ꝓſciſcat̄:vt vir vxoꝛi[u] fideiuſſorē ſeruāde dotis exhibeat eā iubemus aboleri.

a Filie pecuniam.quā ei donaueras tu pater nō in dotē.nā ſi ſic non poſſes adimere.vt in ſi.hui⁹ legis.

b ¶ Non potes.fauoꝛe dotis.hoc ſpeciale pmittitur.vt hic.⁊.j.de col la.l.dotis.⁊.ff.ſolu.ma tri.l.ij.§.j.⁊ qō dixi.ſ.e.l.ij.

c Nec marit⁹.inquantū:facere.vt.ff.ſolu.ma.l.marit⁹.⁊.ff.de re iudica.l.nō tā tum.⁊.l.ſeq.Sed hoc in caſibus duob⁹ fallit quibus tenetur in ſolidum.vt no.ſ.de rei vxo.acti.§.cum autem.

d ¶ Recuſat.vt.d.§.cū autē.⁊.ff.pro ſo.l.verū.§.item videndum.

e ¶ Heredes.extraneos tamen.

f ¶ Conueniēdos.etiā ſi pauperes ſint.

g ¶ Non ambigit̄.quādo non ſunt ſui:al's ſec⁹ vt.ff.ſolu.matrimonio.l.etiam.⁊.ff.pro ſocio.l.verum.§.patri.

h Dotis.conuenire debes.vt.ſ.de here.ac.l.heredem.

i ¶ Facultatē.vt.ff.de acq.poſ.l.ſi ex ſtipulatōe.⁊.ſ.vt ne.l.ſi ind.au.ſig.ipo.re.q̄s al.te.l.j.Sed his duob⁹ caſib⁹ q̄s h excipit pōt.ſ.cū indice ⁊ ex ꝯuentione.vt.j.de pig.l.creditoꝛes.⁊.ſ.de pig.act.l.ſi.

k Si ſocero.qui eſt pater generi.

l ¶ Inſolidū.habita tū̄ ratione ne egeat.vt.ff.de re iu.nō tm̄.⁊.l.ſicut.⁊ facit.ff.ſolu.ma.l.ſi cū dotē.§.pe.⁊.l.ij.⁊ de pecu.l.depoſiti.§.j.⁊.ſ.de rei vxo.ac.§.extraneum.⁊.ff.de iu.do.l.fundus.

m Si conſtante.data dicitur.i.a datione cepiſſe.

n ¶ Uel pmiſſa.i.a pmiſſiōe cepiſſe.ſi eñ tm̄ eēt pmiſſa nō repeteret̄.

o ¶ Facultatibus.maxime.vt.ſ.de rei vxo.ac.§.accedit.

o ¶ Uendicare.i.retinere.

¶ Si dos conſtante matrimonio ſoluta fuerit. Quia non ſolum ſoluto matrimonio reddit̄ dos.vt.ſ.titu.j.ſed etiā durāte quādoq̄.ideo de hoc dicit.In quo dic ꝯſtante matrimonio marit⁹ dotem reſtituit ex

p Conſtante.legitima.que multe ſunt.vt.ff.de iur.do.l.mutus.§.manēte.

q ¶ Proſpicitur.i.ꝓſumit̄.vt in auf.ō nup.§.dotes colla.iiij.

r ¶ Cum fructib⁹.malafide pceptis.alioquin cōtra.vt.ff.de vſuris.l.fruct⁹.⁊.ff.de acqr.poſ.l.q̄ vxoꝛ viro.⁊.ff.de do.inter virum ⁊ vxo.l.de fructibus.

s ¶ Reſtituatur.ſ.dos.Sȝ nōne vir cū debeat nūc reddere dolo facit qō petit.vt.ff.de excep.do.l.dolo.Reſpō.repetit mobilia vt gregē:vt ſic vſq̄ ad annū teneat.⁊ ſic non pōt hec lex habere locū ī reb⁹ in immobili.Aliq̄ dicunt repeti vt ſic pro fructibus preteritis habeat retentionem.vt arg.ff.de cōdi.indebi.l.qui exceptionē.§.ſi pars.Tu dic ſm̄ q̄ iuſtinianus intelligit q̄ pactus erat ō dote lucranda viro.⁊ ſecūdam:prima moꝛtua:accepit vxoꝛem vñ liberis quos ex ea habuit ſeruare debet dotem vt probatur hic itellectus in auten.de nup.§.dotes.col.iiij.vbi hec lex recitatur.⁊ facit.ſ.de ſecun.nupti.l.femine.hodie tamen p poſterioꝛem auf.etiaȝ ſi ſecundam nō ducat debet cōſeruare liberis.vt in auten.neq̄ vi.quod ex dote.§.preterea.colla.viij.

Dotē marit⁹ recipiens an p illi⁹ ꝯſeruatiōe debeat fideiuſſorē dare.

¶ Ne fideiuſſores ⁊c. Contra virum ⁊ ei⁹ heredes agitur.vt.ſ.tit.ij.l.dotis.nunc cōtra fide iuſſoꝛem vel mādatoꝛes qui non tenentur. Cōtinuatio.

t Siue ex.ꝯſuetudine.ob erroꝛē inducta vel ante hāc legem.

v ¶ Uir vxoꝛi fideiuſſoꝛē.in primis videt contra.ff.de iure do.l.cū dotis.que ⁊ ſequēti legi ſimiliter ꝯdicit.Sol.ibi vir accepit qō pōt.hic vxoꝛ a viro qō non pōt.Scdō de pignoꝛe videt̄ quid ſecus:cū ⁊ oīa ſint obligata:niſi dicas ab extraneo amico mariti dari.q̄ tunc idē qō in fideiuſſoꝛe videt̄.vt ar.ſ.l.ꝓxi.vbi omnem ſatiſdationem prohibet.Item an ante matrimon iū poteſt dari.ſ.ſponſe.videtur q̄ ſic:cum de viro ⁊ vxoꝛe tm̄ hic dicatur.vt ar.ſ.de dona.ante nup.ſi autem.Sed tu dic idem qō in iam viro:cū in eum caſum obligatio cōferatur.vt.ſ.de dona.ante nup.l.q̄ ſi ſponſe.Item an poſt ſolutum matrimonium poteſt dari.rn̄.ſic.vt.ff.ſolu.ma.ſi cōſtante.§.quotiens.⁊ de excep.l.exceptionē.§.rn̄.⁊.ſ.de rei vxo.act.§.cū aūt in exactione.Item an ali⁹ pōt pro viro dotē accipe ⁊ ſe obligare:qō vr̄.vt.ſ.de do.cau.l.ſi.Ecōtra q̄ non.vt.ſ.l.ꝓxi.pōt dici vt cū viro accipiēs teneat̄ vt ibi.ſolus accipiēs nō.vt in.l.ꝓxi.imo tenetur vtrobiq̄ cū eſt ſatiſdatio:niſi q̄n alteꝛ eſt acceſſoꝛiū.Item ſi extraneus dat

dote ꝛ ſtipulatur an pōt accipere. qd̄ videṫ q̄ de viro ꝛ vxoꝛe hic dici/tur. Uel forte idem qd̄ in vxoꝛe dante vel patre eius cū eadē ſit equi/tas. vt ar. ꝭ. ad. l. fal. l. ſi. Itē ſi ipſe vir dat an teneaṫ fideiuſſoꝛ. Uideṫ q̄ nō p. l. iſtā ꝛ ſequentē. Sed qdā dicūt vt dari nō opoꝛteat: dat⁹ tñ te/neaṫ. ſicut in tutoꝛe teſtamētario q ſatiſdare nō teneṫ ſi tñ ſatiſdederit tz. vt. ff. de fideiuſ. grece §. a tutoꝛe. Alij ſic diſti guūt: an ab errāte: an a ſciente deṫ. argu. ff. ſi qs cau. ſz ꝛ ſi qs. §. ſi. Alij ſic diſtinguūt an deṫ ꝑ dote dāda ab vxoꝛe viro vl' reſtituēda a viro vxo ri. ꝛ tūc dicūt teneri. vt ff. de iur. do. l. cū dotis. an vo deṫ p̄ro ea ſuāda q̄ſi marit⁹ ſic ſe habeat i admīſtratione p̄imonij ſui vt nō fiat iops: ꝛ tūc nō teneṫ. ꝛ ſic loquiṫ h̄ titulus. nā dicit hoc ſer uandū. q̄ opīo eſt ꝑbabi lis. ꝛ ſic danṫ in ciuitate iſta. Sꝫ azo dixit ꝛ nos nullo mō teneri. vt. ꝭ. ꝺ leg. ꝛ ꝯſti. l. non dubiū. et. ff. de fideiuſ. l. cū lex. Itēꝫ an poteſt renūciari huic titulo: qd̄ dicūt q/dā ex gn̄ali regula. ꝭ. de pac. l. ſi qs in ꝯſcribēdo. Sꝫ azo dicit q̄ nō in pri mis ex ipa rubrica q̄. ꝑhi bitoꝛia eſt. vt. ff. ne qd i lo. pu. l. ij. in ꝑn. ꝛ. ij. rū. ſicut ꝛ a's. ꝭ. ne chriſtia. mā. ꝛ a's. ꝭ. ne qs in ſua cā. in qbus caſib⁹ nō pōt renūciari: nec ergo hic. eſt em̄ bonū argumētū ex rubrica. vt. ff. ſi certū pe. l. j. Item ſicut ꝑhibet rubrica viro ne det: ſic text⁹ vxoꝛi ne accipiat. ſi ergo ꝯ fiat non valet. vt ꝭ. de leg. ꝛ ꝯſti. l. nō du/biū. ꝛ. ff. de dona. inter vir. ꝛ vxo. l. iij. §. ſciēdū. Itē ꝛ ꝑ hoc. ff. de ar. l. ſꝫ ſi in fui. §. ſi index.

Rubrica ꝑhibitoria opti mū indu cit argu mentum.

g Generali. ꝯſtitu tionēꝫ. ꝭ. l. pri.

b Mādatūꝫ. vbi pōt a's ſatiſdando eſſe: ibi ꝛ mādatū. vt. ff. mā. ſi he/reditatē. §. ꝛ in ſumma. ſic ergo vbi ꝑhibeṫ aliaꝝ mādatum. vt hic dicit.

c Suſcipiunt. contra. ꝭ. de do. cau. l. fin. Item contra. ff. de iure do. cum dotis. ſed ſuperioꝛi. l. ſoluimus.

d Credendam. ſimile. argu. ꝭ. de pac. cō. l. hac generali. ꝛ. ꝭ. de teſt. ſi qn̄. in ꝑrin. ꝛ. ꝭ. qui po. in pig. ha. l. ſi. ꝛ in decre. xij. q. j. ꝑcipimus.

Cōtinua tio. Rerum amotarum. De dotis petitione plene dictū eſt: ſed q̄ in ea ſepe rerū amotarū obijcitur compenſatio. vt. ff. eo. l. j. ſuppōit de rerum amotione ꝛ earū actione que dicitur rerū amotarū. Azo. Nec actio datur cum mulier amouit conſilio diuoꝛtij ꝛ ſecutum diuoꝛtium ſit. vt. ff. eo. l. verum. ꝛ ſic cum nō fiat diuoꝛtiū: hodie iure canonū nō habet locum niſi vtilis quando cauſa ſperate moꝛtis vel diuoꝛtij amo uit ꝛ ſecuta nō fuit. vt. ff. eo. ſi mulier. nec poteſt dici habere locū vbi ratione ſanguinis fit ſeparatio: cum ibi non tenuerit matrimoniū. vt ff. eo. ſi concubina. furti autem actio ceſſat ſm̄ Jo. niſi p̄o contractio/ne poſtea facta ex fauoꝛe mr̄monij. vt. ff. e. l. j. ij. ꝛ. iij. i ꝑn.

e Compēſationis. ex ꝯſtitutiōe teneri ex alia cauſa q̄ dotis.

f Tui iuris. quia vel tue ſunt vel tuo periculo. vt ꝛ. ff. eo. ſi cōcubina. §. ſi. ꝛ concoꝛ. ꝭ. de cōpen. l. neq̄. Sed ecō tra. ꝭ. de rei vxoꝛie actione. §. ſed neq̄ obres. Solu. hic ex alia cauſa q̄ dotis vir debebat. vel hec per illaꝫ coꝛrigitur. Uel hic de dote in quantitate: ibi autem in ſpecie.

g Diuoꝛtij. permittiṫ actio. ſecuto diuoꝛtio. vt. ff. eo. l. re. amotarū non autem durante matrimonio: vt hic ſubijcit ꝯſtante ꝛc.

b Neq̄ penalis. eſt ergo hec penalis: ꝛ ideo conſtante matrimonio ceſſat. Sed quidā dicūt q̄ in caſu datur ad quadruplū. vt. ff. eo. ad fi/ſcum. qd̄ non placet: imo rei perſecutionem cōtinet. vt. ff. e. l. ſi mulier §. hec actio. ſed ideo dicitur penalis: q̄ iuratur in litem. ꝛ ſic in plus agitur q̄ ſit apud cōmouentem. vt. ff. eo. ſi cum dos. §. ſi. ꝛ. l. ſe. ꝛ dam num quod maritus habuit venit. vt. ff. eo. ſi concubina. §. penul. ꝛ. l. ſi mulier. §. rerū. ꝛ. l. pe. Item ei qd̄ dicit non da ri penalem eſt cōtra. ff. ad. l. aquil. ſi ſeruus ſer uum. §. ſi cum maritus. nā actio legis aquilie pe nalis eſt. vt inſti. ad. l. aquil. §. his aūt verbis. Sol. in ſimplum daṫ eo caſu ſicut ꝛ actio fui coꝛ rupti daṫ eo caſu in ſim pluꝫ. vt. ff. de ſer. coꝛ. l. ſi. Item aliud ꝯ. ꝭ. ſi fur. l. ſi. §. ſi. vbi etiam rerū amotarum datur cōſtā/te matrimonio. ſolu. vt ibi. ꝛ idem inter patrem ꝛ filiū quantū ad famo ſam non quantū ad pe/nalem. vt. ff. de fur. ſi qs vxoꝛem. §. j.

Actio re rū amota rū eſt pe nalis.

C. Imp. Juſti. ꝛ Juli. ꝑ. ꝑto. L. ij.

Generali diffinitiōe ꝯſtitutio nem⁹ priſtinam ampliātes ſancimus nullā eſſe ſatiſdationē vel mandatū^b p̄ro dote exigēdum vel a marito vel a p̄re eius: vel ab oib⁹ q dotē ſuſcipiūt^c. Si em̄ credē dā^d mulier ſeſe ſuaꝫ quoq̄ dotē pa tri mariti exiſtimauit: q̄re fideiuſ/ſoꝛ vel ali⁹ interceſſoꝛ exigiṫ vt cā ꝑfidie in cōnubio eoꝝ generetur.

Rerum amotarum.

Maritus conuentus actione de dote ꝛ rebus amotis poteſt compēſationē obij cere. h. d. Salice.

Imperatoꝛ Alex. Polidente. Titu. xxj. Lex. j.

Compenſatiōis^e eq tate iure poſtulas. nō em̄ ꝑus exolui qd̄ debere te ꝯſtite rit equū eſt q̄ peti tioni mutue rūſuꝫ fuerit eo magis q̄ ea te perſequi dicis que diuoꝛtij cauſa amota cōquereris. Cum igitur apud cōpetentem iudiceꝫ ex ſtipulatu conueniaris: apud eundē doce tui iuris^f res ablatas eſſe.

Actio rerum amotarum non compe tit niſi ſoluto mr̄imonio. hoc dicit Bald. ſed in factum ſalice.

Imperatoꝛes Diocle. ꝛ Maxi. aa. Siſeno. Lex. ij.

Diuoꝛtij cauſa reb⁹ vxoꝛis a marito amotis vl' ab vxo re mariti: rerū amotaꝝ edicto ꝑpe tuo ꝑmittiṫ^g actio. Cōſtāte em̄ mr̄imonio neutri eoꝝ neq̄^b pena/lis: neq̄ famoſa^i actio cōpetit: ſꝫ de damno in factum^k datur actio.

Succeſſoꝛes mulieris teneṫ actiōe re/rū amotarū q̄ten⁹ ad eos ꝑuenit. h. d. bal. vl' ſic. Actio rerū amotarū daṫ contra he redes q̄tenus ad eos peruenit. h. d. ſalice.

Idē. aa. ꝛ. cc. Quartoni. L. iij

De reb⁹ quas diuoꝛtij cau/ſa quondā vxoꝛē tuā abſtu liſſe ꝑponis: rerū amotarū actione ꝯtra ſucceſſoꝛes eius nō inſolidū: ſed quantū ad eos ꝑuenit^l. Qd̄ ſi res extent dominij vendicatione vti non ꝑhiberis.

Ne ꝑ dote mulieris bōa quon dā mariti abdicanṫ. i. iſolutū denṫ.

In dote exigenda debet iuris oꝛdo ſer uari non citra ſolennitatem debent vxoꝛi bona addici. Bal.

Impera. Diocle. ꝛ Maxi. aa. Appolinarie. Titu. xxij. L. vnica.

Ut vxoꝛi ꝑ dote ab/dicētur^m bona quon daꝫ mariti iure p̄ro hibitum eſt. Sa ne ſi nullo ſ'licto ſuc ceſſoꝛe non idoneus deceſſit ſm̄ iu ris foꝛmam^n quatenus ſucceſſionis modus patitur indēnitati tue cōſu lere non ꝑhiberis.

De fundo dotali.

Ubi electio eſt reſeruata mulieri fun/dus dotalis licꝫ extimatus nō poteſt alie nari. h. d. Salice.

Imperato. Seue. ꝛ Anto. aa. Dide. Titu. xxiij. Lex. j.

Si eſtimata ꝑdia da ta eēnt i dotē: ꝛ cō/uenīſſet vt electio° mulieri ſeruet nihi lomin⁹ lex^p iulia lo/cū hꝫ. Eſt aūt^q alienatio omnis actus per quem dn̄ium transferṫ.

Maritus non ꝑuocat ad diuiſionē fundi dotalis ſed ꝑuocatur. h. d. bal. vl' ſic. Alienatio fundi dotalis volūtaria eſt ꝑhibita non neceſſaria. h. di. ſalicetus.

i Famoſa actō. vt fur ti. hec autēꝫ nō eſt famo ſa vt furti: quia etiam in quondam vxoꝛem non da retur. vt. ff. e. l. j. ꝛ. ij.

k In factū. generalis que ex varijs cauſis ē in ducta. vt. ꝭ. ꝺ ſacroſan. eccle. l. ſancimus. ꝛ. ꝭ. ꝺ iure do. l. j. vel in factuꝫ ſubſidiaria. l. aquil. que in ſimplū datur. hic aūt nihilominus ꝛ directa habet locum.

l De reb⁹. perue/nit. eſt em̄ ex de licto. vt. ff. eo. ſi mulier. §. hec actio ꝛ penalis. vt dixim⁹. ꝭ. l. pri. ꝛ iō ſic datur vt hic. ꝛ. ꝭ. de delic. de. l. j. ꝛ. j. de fur. quis. Sꝫ videṫ dari in/ſolidum ſicut ꝯditio fur tiua. vt. ff. eo. cōtra nu/rū. §. ſi poſt. que eſt con tra. ſed non per oia con dictioni ſimilatur.

Ne ꝑ dote mulieris ꝛc. Satis pꝫ ꝯtinuatio ex ꝑcedētibus pclara.

m Ut vxoꝛi. abdicenṫ. circa oꝛdinē iuris. ſic ꝛ. ꝭ. de iu. do. ꝑpe. l. j. in fi. ꝛ de bo. au. iud. poſ. ſi p̄ro debito. ꝛ. l. in poſſeſſiōe. ꝛ. ꝭ. de pac. ſi pacto quo pe. in fi.

n Juris foꝛmā. que eſt vt mittaris in poſſeſſioneꝫ cauſa rei ſeruāde debitoꝛe non rn̄dente ex titulo. vt. ff. qui. ex cau. in poſ. ea. l. ſi. ꝛ diſtractis bonis conſulaṫ tibi quod fit per aliū ti. ff. de bo. au. iu. poſ. imo per eundē titulū. vt. l. fulcinius. §. j. q̄ ſi nō inuenias empto/rem vel minus idoneum etiam tibi tunc dabuntur inſolutum. vt ꝛ. ꝭ. de au. do. impe. l. ſi. ꝛ de re iu. a diuo. §. exequuntur.

De fundo dotali. Spāliter de re ineſtimata in dotē data dicit.

o Si eſtimata. electio. rei vel eſtimationis: ſecus ſi eſſet viri. vt ff. eo. l. q̄ſi fundum.

p Lex iulia. que vetat fundum ineſtimatum in dotē da/tum alienari. vt in auṫ. vt li. ma. ꝛ auie. §. illud. ꝛ. ꝭ. de rei vxo. ac. l. ꝛ cum lex. ꝛ. ff. e. ſi fundum. nam p̄ro non eſtimato habetur. vt. ff. de iu. do. l. plerunq̄. §. ſi.

q Eſt aūt. bene dixi nō poſſe alienari. eſt aūt ꝛc. ꝛ converte litteram i. omnis actus per quē dn̄ium trāſferṫ eſt alienatio vt emptio ꝛ dona/tio. ꝛ eſt ſic. ff. de ſta. lib. l. ſtatuliberi a ceteris ſuis. §. j. in fi. quādoq̄ etiā largius diciṫ alienatio ꝛ obligatio. vt. ꝭ. de re. alie. nō alienā. l. ſi. ꝛ extra de re. eccle. nō alie. c. nulli. Itē videṫ contra. ꝭ. de vſufruc. l. in tereſt. Sol. ibi vera fuit eſtimatio illo vltimo caſu ꝛ eſtimatio eſt reddē da q̄ñ tenet obligatio. Item contra. ꝭ. de ſer. pig. da. ma. l. j. Sol. ſpāle ibi in libertate. ꝛ facit. ꝭ. de iu. do. quotiens. ꝛ. ff. de iu. do. cum in fun/do. ꝛ inſti.

do. ꝛ inſti. quibus alie. licet vel non. in prin.

Diuiſio a quibuſdā peti non poteſt.

a Mariti. idem eſt in ſponſo. vt. ff. eo. l. lex. ꝛ. j. de bo. que liber. l. non ſine ratione.

b Nō poſſunt. idē in minore. vt. j. de pdijs mi. l. inter oēs ꝛ eccleſia. vt no. s. de ſac. ſanc. eccle. iubemꝰ. ꝛ h ideo qꝛ ex neceſſitate fieret que dam alienatio. vt. ff. de ꝯdi. fur. l. ꝛ iō. ꝛ. l. elegā ter. ꝛ ſic ergo inuitus in cōione detinetur. regu lariter ꝯ. vt no. s. cōi di ui. l. ſi. in caſibꝰ aūt alie nant. vt. ff. eo. l. j. ꝛ. ff. ſo iure do. l. ita cōſtante. ꝛ ff. eo. ſi fundum.

Diuortio facto ꝛc. Ex precedētibꝰ patet cō tinuatio.

c Licet neqꝫ. in ter parentes ſ. vt apō ma trez filie apō patrem filij ſint. vt ꝛ ali bi. j. de cuſto. reo. l. quo niam vnum.

d Eſtimabit. talr di uidēdo. vt hic niſi ex ali qua cā in ꝯtriū moueat. vt. ff. de libe. exhi. l. j. §. hoc interdicto ꝛ differt hic titu. ab illo. j. vbi pu pilli ꝛc. qꝛ hic viuit pa ter: ibi deceſſit.

e Morari. adulti.

f Nutriri. pupilli vel pōt eſſe q alibi morenť ꝛ alibi nutriātur ꝛ facit xviij. q. ij. c. diffinimus per aut. aūt pleniꝰ diceť que ſequiť ſi pater ꝛc. q eſt. vt li. ma. ꝛ auie. §. il lud. colla. viij.

g Si pater. diuortij. q multe ſunt. vt dixīmꝰ. s. de repu. l. cō ſenſu. §. j.

h Matrē. imo vbi pa ter vult. ꝛ. ff. de vē. iſpi. l. j. §. apud eum. ſed ibi deceſſerat. hic non. Itē hic ꝑſtitit cām diuortij.

i Matris locupletis expēſis. hec vba mr̄is lo cupletis ꝛc. non ſunt in corpe. ſꝫ. y. adiecit ꝛ ſic hēas ea. dic niſi pater ꝛc. vt referať ad primū di ctū. ſ. qn̄ apud patrez ex pēſis patris debēt ali. ſi aūt ea verba omittis: dic niſi ꝛc. referri ad primū ꝛ primū. vt ſit ſenſus. ſi mr̄ preſtat cauſam ſub audi: tūc apud patrem ꝛ a patre alunť niſi ꝛc. qꝛ tūc preſtat mater idez ꝛ qn̄ eſt minor triēnio. vt vt. j. de pat. pote. l. pe. prima placet.

k Deſcēdētibꝰ. vt. ff. de libe. agno. ſi qs a li. in prin.

De alēdis liberis a parētibꝰ. Hic viuebant parētes ꝛ nō diuerterūt: vel alter erat mortuus. ꝛ dicit hic inde alimēta ꝑſtanda.

l Parentū. ne ceſſitatibꝰ. i. alimētis. vt

Impe. Gor. a. Domitie. L. ij.

Maritiᵃ q fundū cōem cū alio in dotē ieſtimatū acceperūt ad cōi diuidūdo iudiciuz ꝓuocare nō pn̄tᵇ: lꝫ ipſi poſſint prouocari.

Diuortio facto apud quē liberi morari vel educari debeant.

In arbitrio iudicis eſt apud quē alantur liberi facto diuortio. hodie ſeruatur auten. hic poſita. h. d. Saly.

Imp. Diocle. ꝛ Maxi. aa. ꝛ. cc. Celeſtine. Ti. xxiiij. Lex vnica.

Licet neqꝫ nr̄a neqꝫ diuoꝝ parētū nr̄orum vlla ꝯſtōne caueať: vt ꝑ ſexū liberoruꝫ iter parētesᶜ diuiſio celebreť cōpetēs tn̄ iudex eſtiabitᵈ vtruz apud pr̄ez: an apō mr̄ez mr̄imonio ſeparato filij morariᵉ ac nutririᶠ debeāt.

In autē. vt li. matri ꝛ aui. §. illō colla. viij. Conſti. fina.

Mater poteſt petere q pater alimentet filium. h. d. bal. ꝛ tene menti.

Si pater cām diuortijᵍ preſtiterit apud matremʰ ad ſcōas nuptias nō venientē liberi nutriantur patris expēſis. Si hō contra: tūc apud patrē matris locupletisⁱ expēſis niſi pater minus idoneꝰ ſit: tunc enim apud matrē locupletem nutrianť. Nā queādmodū ꝛ locupletes filij matrez alere cogūtur egentem: ita iuſtū decernimus ꝛ a mr̄e filios paſci. Qō de mr̄e ꝛ filijs decernimus indigentibus: hoc quoqꝫ in omnibus aſcendentibus ꝛ deſcēdentibusᵏ perſonis vtriuſqꝫ nature decernimus obſeruari.

De alēdis liberis a parētibus.

Filij diuites tenentur alere parētes. h. d. cum. l. ſequen. Saly.

Imperato. Pius Baſſo. Titu. xxv. Lex. j.

Parentum neceſſitatibusˡ liberos ſuccurrere iuſtum eſt.

Diui fratres celeri. Lex. ij.

Competensᵐ iudex a filio te ali iubebit: ſi in ea facultate eſt: vt tibi alimēta ꝑſtare poſſit.

Mr̄ agere pt ꝯ maritū vt alat filiū. ſa.

Idē. aa. ꝛ. cc. Tatiane. Lex. iij.

Si cōpetēti iudici eū quē te ex claudioⁿ enixā eſſe dicis filiū eiꝰ eſſe ꝓbaueris: alimēta eiᵒ ꝓ mō facultatū preſtari iubebit: idem an apud eū educari debeat eſtimabit.

Pater iudicis officio teneť alere filiū ingratū: ꝛ vbi negať filius dꝫ de filiatione prius conſtare. h. d. Saly. ce.

Imperato. Seue. ꝛ Antoni. aa. Sabino. Lex. iiij.

Si pr̄ez tuū offō debito ꝓmeruerisᵖ: paternā pietatē tibi nōᵠ denegabit. Qō ſi ſpōte nō fecerit: aditꝰ cōpetēs iudex alimēta ꝓ mō facultatū ꝑſtari tibi iubebit. Qō ſi pr̄em ſe negabit q̄ſtionez iſtā in ꝑmis idē iudex examinabitʳ.

De concubinis.

Nō licet marito ꝯcubinā habere. h. d. ꝛ in hoc iperator fauet vxoribus. Saly ce.

Imp. Conſtā. a. ad Populuz. Titu. xxvj. L. vnica.

Neminiˢ licētia concedatur ꝯſtāte mr̄imonio cōcubinā penes ſe habere poſſe.

De naturalibꝰ liberis ꝛ matribus eorum ꝛ ex quibus cauſis iuſti efficiantur.

Nati ex cōcubinis viliſſimis ꝛ pꝛibꝰ in dignitate poſitis ſunt ſpurij ꝛ incapaces: tā ꝑ viā vltime volūtatis q ꝯctus. Et qō eis auferť quibuſdā ꝑſonis applicať: quibꝰ renitētibus negligentibꝰ vl̄ nō exiſtētibꝰ fiſco locꝰ apiť. Itē nec ipſis ꝯcubinis aliqd pōt relinqui: vl̄ donari: vel ficto titulo vēdi vel cōcedi. h. d. bal. vel ſic. In dignitate poſiti nō pn̄t nuptias ꝯtrahere cū ꝑſonis hic nominatis al̄s notātur infamia nec valet matrimoniū. ꝛ collata liberis ex tali cōiugio vel etiam talibus vxoribus reuocātur per legitimas ꝑſonas quibus negligētibus venit fiſcus. hodie vero tenet mr̄imoniū: ꝛ collata nō reuocanť. h. d. Saly.

Imperator Cōſtan. a. ad Gregorium. Titu. xxvij. Lex. j.

Senatores ſeu prefectos vel q̄s in ciuitatibꝰ duumuirilitas vl̄ ſacerdotijᵗ. i. phenicarchie vel ſirarchie ornamēto condecorāt: placet maculā ſubire infamie: ꝛ alienos a romanis legibꝰ fieri: ſi ex ancilla vl̄ ancille filia vel liberta vel liberte filia vl̄ ſcenica vel ſcenice filia vl̄ ex tabernaria vel tabernarie filia vel humili vl̄ abiecta ꝑſona vl̄ lenōis aut arenarij filia. vl̄ q mercimonijs publice ꝓfuerit ſuſceptosᵘ filios i numero legitimoꝝ hr̄e voluerint aut ꝓprio iudicio aut nr̄i prerogatiua reſcriptiˣ. ita vt qcqd talibꝰ liberis pr̄ dōauerit ſeu illos legitimos ſeu nāles dixerit totū retractum legitime ſoboli reddať: aut fratri: aut ſorori: aut mr̄i: aut pr̄i. Sꝫ ꝛ ſi vxori tali qōcūqꝫ datū q̄libet gn̄e fuerit vel etiā emptiōe collatū: etiā hoc retractum reddi precipimus. Ipſas etiā q̄rū venenisʸ inficiūtur animi ꝑditoꝝ (ſiᶻ qd q̄riť vel cōmēdatū dr̄ qō his reddēdū eſt qbꝰ

n Si competenti. ex claudio. marito. vt not. j. l. proxi.

o Ei. ſ. maiori triēnio al̄s mr̄ dꝫ eū alere. vt. j. de pa. po. nec filiū. ꝛ facit. s. de here. cognimꝰ.

p Si patrem. promerueris. ergo propter ingratitudinē poſſunt denegari alimēta. Vel ſi filius patrē detulerit. vt. ff. eo. l. ſi qs a liberis. §. ſi qs ex his. ī fi. ꝛ onus probandi videť īminere patri. vt arg. s. de inoffi. teſta. omnimodo. lꝫ ſit argu. contra in eo. titu. l. liberi.

Alimenta ſūt ingratis deneganda

q Nō denegabit. preſtando alimenta.

r Examinabit. ſūmatim. vt. ff. eo. ſi qs a liberis. §. ſi vl̄ parēs. iterim tamen alit. ꝛ ſi nō ſit filius. vt. ff. eo. l. j. §. idē iulianus. ꝛ. l. ſi neget. ꝛ ſi conſtiterit non eſſe legitimum nō alit. vt. ff. eo. ſi quis a liberis. §. idem reſcripſerunt. ſecus per aut. vt. j. tit. ij. auť. licet. ꝛ. ff. de dona. l. iij.

De concubinis.

s Nemini. facit. j. cōia de manu. l. fin. nec vltra vnam cōcubinaz. vt in aut. de trien. ꝛ ſemiſſe. §. ꝯſideranimꝰ circa fi. coll. iij.

De naturalibus liberis ꝛ matribꝰ eoꝝ ꝛc.

Hi proueniunt ex cōcubinis ideo bene ſupponitur titu.

t Senatores. ſacerdotij. non loqtur de ſacerdotio preſbyteri: ſed de quadaꝫ dignitate. ſic expōit ignotum per ignotiꝰ ſm̄ Jo.

v Suſceptos. vt ab vxore velut a concubina. nam nec naturales ſunt. ꝛ facit. s. de iceſtis nuptijs. l. humilem.

x Reſcripti. quid ſi dicit non obſtāte lege aliqua. rn̄. tenet. vt arg. ff. de le. iij. l. ſi qs. in ꝓn.

y Venenis. vt veneno occiditur corpus: ſic animus iſtaruꝫ conuerſatione.

z Si quid queriť. interpoſitio eſt.

a ¶ Subijci. ſi dubitetur an apud eas ſint tales res.

b ¶ Exiſtūt. ſ. pdicte pſone que repetere pnt.

c ¶ Pacto. qd fecerāt poſt morte defuncti nā ante nō valet. vt. ſ. de ca pti. ꝛ poſtli. reuer. l. nec nos. ꝛ. ff. de acq. heredi. l. q ſupſtitis. Aliꝗ nō diſtinguunt an tea vel poſtea fecerunt. ꝛ idē de iuramento dicas q̄ iurauerūt ſe nō petituros. Et

Nolle dicoꝛ quod nō poſſū.

no. noluerunt qꝛ nolle dicoꝛ quod non poſſuꝫ meo facto impedit⁹. voluit enim pactum qꝛ lꝫ pater nō poſſit paciſci: extranei poſſunt. ſed fiſcus aufert.

d ¶ Ad defenſionē. i. ad defendēduꝫ ſe a fiſco ꝛ ad fiſcū vincendū ſi infra duos menſes agant: alſ repellunꝝ. vt ſbijcit.

e ¶ Cōmēdatas. aliꝗ vt denꝝ ꝯcubine vel filijs.

f ¶ Pena. talib⁹ filijs ꝛ ꝯcubinis inferēda nō forte aliꝗ detinenti tales res. ꝛ facit. ſ. de iure fiſci. l. qui in ꝯtibus.

g ¶ Queſtione. torquētur enim ꝯcubine. vt. ſ. dixi: ſed hodie hec ꝯſtitutio eſt abolita. vt in auꝭ. qui. mo. na. effi. ſui. §. ſi. coll. vj. q: hmōi femine cū olbus poſſunt ꝯhere. vt. ſ. de nup. auꝭ. ſed nouo iure ꝛ auꝭ. maximis. ꝛ hic habent quidā auꝭ. ſed nouo iure huiuſmodi mulieres.

Cōcubine cū omnib⁹ pnt ꝯhere.

h Matre. Alicui⁹ qui habet filios naturales.

i ¶ Genitrici. concubine ſcilicet.

k ¶ Semiunciaꝫ. qd ſi ſoli filij. dic ſemiunciaꝫ. Aliꝗ dicunt vnciā. Sed lꝫ directe non capiāt vltra: iure tamen pupillaris ſubſtitutionis totuꝫ habere poterūt. quod tamē ex bonis patris non fuit. vt. ff. de vulga. ſub. ſi is qui. lꝫ per auꝭ. dimi nuiꝝ hec lex que ſequitur nunc ſoli ꝛc. que eſt in auꝭ. qui. mo. nat. effi. ſui. §. ne igitur colla. vj.

l Nunc ſoli. libe ri naturales et legitimi. qd accipe in ſinitiuū. vt. ff. de vbo. ſig. liberoꝝ. lꝫ in corpe vni ſumitur dicat filios naturales. ſ. tm̄.

m ¶ Mater. defuncti. iuſſim⁹ aut fiſco nr̄o) toꝛmēꝭ ſbijci iubem⁹. ¶ Siue itaqꝫ donatū ē p ipm q pꝭ dꝭ vel p aliū: ſiue p ĩterpoſitā pſonā: ſiue ab eo emptū eſt: vel ab alio: ſiue ipſoꝝ noīe cōparatuꝫ: ſtatiꝫ retr actū reddaꝭ qb⁹ iuſſim⁹: aut ſi nō exiſtūt⁹ fiſci iurib⁹ vēdiceꝭ. ¶ Qd ſi exiſtāt ꝛ ĩ pn̄tia reꝝ ꝯſtituti agere noluerint: pacto vel iureiurādo excluſi totū ſine moꝛa fiſcus inuadat. ¶ Quib⁹ tacentib⁹ diſſimulātib⁹ ad defenſionē fiſcaleꝫ duoꝝ mēſiuꝫ tpa limitanꝭ: itra q̄ ſi nō retraxerint: vel pꝑ detrahēdū rectoꝛē puīcie nō ĩterpellauerūt: qcqd talib⁹ filijs vel vxoꝛib⁹ liberalitas ipura ꝯtulerit fiſc⁹ noſter inuadat: dōatas vel cōmēdatas res ſb pēa qdrupli ſeuera ꝗne pquireꝭ.

In auꝭ. vt lice. ma. ꝛ auie. §. qꝛ vo colla. viij.

Sed nouo iuꝛ hmōi mulieres cū oib⁹ hoib⁹ ꝯhere nuptias pnt: etiā cū pdictis magnis dignitatib⁹ dū tn̄ dotalia inſtꝛa ſup h cōficianꝭ ab illuſtrib⁹. ¶ Reliq vo circa eos qui maioꝛibus decoꝛati ſūt dignitatib⁹ ſolo affectu nuptias ꝯhere pnt. dū tamē libere ſint cum quibus licet nuptias celebꝛare.

¶ Iure iſto ſi quis habet matrē vl filios legitimos non poteſt naturalibus ꝛ eoꝝ matri relinquere vltra vnciam. Et ipſis naturalibus non extantibus ſolum ſemiunciam concubine poteſt relinquere. et vltra relictum redit ad ſucceſſoꝛes. Saly.

¶ Imperat. Archa. ꝛ Hono. aa. Antennio. pꝛefe. pꝛeto. Lex. ij.

Matre⁹ vel legitimis filijs vel nepotib⁹ vel pnepotib⁹ cuiuſcūqꝫ ſex⁹ vno pluribuſue exiſtētibus: bonoꝝ ſuoꝝ vnaꝫ tm̄ vnciā pꝛ nālib⁹ filijs ſeu filiab⁹ eoꝝqꝫ genitrici: vel ſi ſola ſit ꝯcubina ſemiunciā largiēdi vel relīquēdi hēat ptāꝭ. ¶ Quicqd vo vltra modū ꝯceſſuꝫ relictū ſit: lꝫtimis filijs vel mꝛi vl ceteris ſucceſſoꝛibus iure reddaꝭ.

In auten. q mo. nat. effici. ſui. §. ne igitur. colla. vj. Conſtitu. j.

Nunc ſoli liberi naturales ꝛ legitimi ad hunc modū coartant non etiam mater

¶ Filij naturales legitimanꝭ ſi p patreꝫ pncipali curie offerunꝭ: ꝛ ſi paꝭ in teſtamēto oꝛdinat qꝫ ſui filij naturales efficiantur curiales et ipſi hoc nō habēt ratū ꝛ poſtea inueniuntur paterna bona poſſidere ſeu alienare: cōpellunꝭ curie deſeruire: qꝛ ex poſterioꝛi poſſeſſione pſumiꝭ fraus qd eſt notabile. Filia ſi eſt naturalis efficitur capax ſi in vxoꝛē viro tradiꝭ curiali. h. d. bal. vel ſic. Pater q filios naturales tradidit curie ꝓpꝛie ciuitatis vl ei q ſit caput puincie: qn̄ oꝛtuꝫ hꝫ ex regia vꝛbe pōt illos in ſolidū hr̄des īſtituere. nec poterūt illi cōdictionē curialē recuſare ſi repiunꝭ pater na bona poſſidere. ꝛ idem ſi filiam nālē alicui curiali tradidit in mr̄moniuꝫ ſaly.

¶ Impa. Theodo. ꝛ Val e. aa. ad Appolloniuꝫ pꝛefec. pto. Lex. iij.

Si quis ſeu liber⁹ ipſe: ſeu curie ſit nexib⁹ obligaꝭ tradendi filios naturales vel oēs vel quos queve maluerit eius ciuitaꝭ curie vn̄ ipſe oꝛiꝭ ꝛ in ſolidū⁹ heredes ſcribendi liberam ei ꝯcedimus facultatem. ¶ Qd ſi cui non ex vꝛbe ſed vico vel poſſeſſione qlibet oꝛiundo nāles liberi cōtigerunt: eoſqꝫ velit ſub diffinitiōe pdicta curie ſplēdoꝛe honeſtare ꝛ hereditatis opibus adiuuare: ei ciuitaꝭ aſcribēdi ſunt oꝛdini ſub q̄ vicus ille vel poſſeſſio cenſeaꝭ. ¶ Qd ſi alterutrā rega liū ciuitatū patriā ſoꝛtiaꝭ: ſit ei libe rū ſuſceptā ex inequali coīugio ſobolē cuiuſcūqꝫ ciuitatis decurionibus īmiſcere: dūmodo ciuitas que eligiꝭ toti⁹ puincie teneat principatū. ¶ Indignū eñ eſt vt q ſacratiſſime vꝛbis vbere gloꝛiatur nāles ſuos nō illuſtris oꝛdine ciuitatis illuminet. ¶ Et hoc ſiue poſtrema diffiniat volūtate: ſiue donationeꝫ cuiuſlibet quātitatis in liberos nāles pater ꝯferat. ¶ Et qd de ſub eūda ſoꝛte curiali ſeu teſtō ſeu acto rū fide ꝯſtituat ita ratū eſſe ſtabiliterqꝫ volum⁹ obſeruari: vt ſiue abſtinēdo hereditatib⁹ ſiue abdicādo donatiōes nāles liberi curialeꝫ voluerint euitare foꝛtunam: poſteaqꝫ pꝛ narū opū vel ī ſolidū vel ex pte reperti fuerint poſſeſſoꝛes: lꝫ eas alienauerint: oīmodo ad ꝯditionē in q̄ pꝛ eos amplificaꝭ opib⁹ eē voluit. etiam inuiti cogantur accedere. ¶ Et ſi filiā nālē vel filias habuerit ꝛ eā vel eas curiali vel curialib⁹ ciuitatis ex q̄ oꝛiūdus eſt: vel ſub q̄ vic⁹ vel poſſeſſio vn̄ oꝛiꝭ ꝯſiſtit: vel ei⁹ ciuitatis q̄ pncipatū toti⁹ puincie ꝫ mr̄monio collocauit: hec eadē ꝛ in pſona ei⁹ vel eaꝝ ad exēpluꝫ mariū obtinebūt. ¶ Quid eñ intereſt vtrum p filios an p generos cōmoditatib⁹ ciuitatū conſulatur. ꝛ vtrū nouos lex faciat curiales an foueat quos inuenit.

¶ Acceptans onus intelligiꝭ acceptare emolumētuꝫ annexū immo hoc caſu emolumentū eſt irrepudiabile vnde qui iuxta oꝛdinationē patris acceptauit decurionatum hereditatē ea ꝯtēplatione relictā repudiare nō pōt. h. d. bal. vel ſic. Naturalis p partē curie deputatus ſi onus agnoſcit hereditateꝫ patris nō pōt repudiare. h. d. ſal.

¶ Impa. Leo. ꝛ Anto. aa. Armaſio pꝛe. pꝛeto. Lex. iiij.

Quoniā deſideria moꝛiētiū ex arbitrio viuētium nō ſine iuſta rōne colligimus: ꝛ is q nālē ſiliū hn̄s hoꝛtatib⁹ legib⁹ vltro ad inſtar legitimi filij municipalib⁹ eum voluerit aggregare muneribus ꝛ donare pꝛie pncipalē: manifeſtauit notūqꝫ fecit ſine dubio ꝓfeſſiōe cer

n Si quis. ſeu liber. a nexibus curie.

o ¶ In ſolidum. non tamen in plus q̄ nāles ꝛ legitimos ſi eos habeat. vt in auꝭ. qui. mo. na. §. ꝛ quoniam. colla. vj.

p ¶ Facultatē. ſiue habeat legitimos ſiue nō. vt in auꝭ. e. §. ſi quis igiꝭ fuerit. niſi habuerit naturalem ex ancilla. quia tunc non poteſt ſi habet legitimos fratres: ꝛ tūc quādo qꝫ ſe offert non pōt ſi habeat fratres legitimos. vt in auꝭ. eo. §. ꝛ iſte. ꝛ. d. §. ſi quis igiꝭ fuerit.

q ¶ Cēſeatur. ſic. ff. ad munici. l. qui ex vico. ꝛ ſ. de epiſ. ꝛ cler. nulli: ꝛ in auꝭ. e. §. ſi quis igitur ex qualibet.

r ¶ Ciuitatū. veteris vl noue rome.

s ¶ Inequali coniugio. i. concubinatu.

t ¶ Decurionib⁹. ideſt curialibus.

v ¶ Principatū. vt metropolitana. vt in coꝛp. §. ſi qs igitur ex qlibet.

x ¶ Pater ꝯferat. imo ꝛ ſi ab īteſtato decedat h pater ſuccedūt ſicut legitimi ſed nō alijs cognatis patris nec alij cognati iſtis. vt in auꝭ. quib⁹ mo. na. effi. ſui. §. filium vero. collatio. vj.

y ¶ Alienauerit. poſt ceperūt habere. ꝛ ſic ex poſſeſſione pīudicaꝭ ei. ſic. l. j. ſ. repu. he. l. j. ꝛ. ff. qui. mo. pi. vel hyp. ſol. ſicut. §. ſupuacuum. ꝛ in auꝭ. eo. §. ſi vo ab initio.

z ¶ Accedere. ꝛ ſic ſi lꝫ: lꝫ ſecus qn̄ quis ſe offert. vt. ſ. de his qui ſpō. mu. ſub. l. ſi.

a ¶ Quid enim intereſt. ſic ꝛ in auꝭ. e. §. ſed hoc ſimiliter ſancim⁹. ꝛ ar. ff. de itine. actuqꝫ priua. l. j. §. pe. ꝛ. ff. de vb. ob. l. cum ſeruos. Sed arg. contra. ſ. de ope. pub. l. ſi. Item argu. cōtra. ſ. de decu. l. nullus qui.

b Quoniam deſideria. hec lex loquitur de ſuperioꝛi materia ſed in ſpecie.

tiſſima

tiſſima facultatū ſuarū oīum elegiſſe ſe affectiōe debita ſuc ceſſorē. ¶ Cū certe hmōi pſonis adeo ſacratiſſima ꝯſtōne ſubuentū ſit: vt nec renūciādi eis aut alienādi aut repudiā di pſnas hꝛditates aut donationes in fraudē curie ꝯceda tur facultas: ſꝫ muneribꝰ pꝛie ſuſceptis pſmonia ſubiꝛe coganē: nullā ediuerſo calūniantiū vocē penitꝰ patiemur admitti. ſed ipm philocalūꝰ ꝛ pſnoꝝ bonoꝝ oīuꝫ ab inteſta to heredē ꝛ nſe ciuitatis curie pncipalē iniuncta vel iniūgē da ſibi munera ſubire: et eoꝝ genitos vel naſcendos filios ſimiliter paterne ꝯditioni ſubijcere pcipimꝰ. ¶ Et hmōi formā in omnibꝰ cauſis que ſimiliter in quocūqꝫ ciuitatis ordine curiaqꝫ cōtigerint in poſteꝝ decernimꝰ obſeruari.

¶ Per ſubſequens matrimonium poſſunt legitimari liberi etiam p creati. quod olim erat in contrarium ſtatutum a conſtantino corrigit et ſoluꝫ preteritis caſibus reſeruatur. hoc dictū. iſta lex eſt correcta per l. cum quis. ſ. eo. Bal.

¶ Imꝑator Zeno. a. Sebaſtiano prefecto. ꝑto. **Lex. v.**

Diui ꝯſtātini qui venerāda chꝛiſtianoꝝ fide roma nū muniuit iperiū: ſup ingenuis cōcubinis ducen dis vxoꝛibꝰ filijs: qnetiā ex eiſdē vel ante mſimoniū vel po ſtea ꝑgenitis ſuis ac legitimis hn̄dis: ſacratiſſimā ꝯſtōnem renouātes: iubemꝰ eos q an̄ hāc legē igenuaꝝ mulierū nu ptijs minime itercedētibꝰ electo ꝯtubernio cuiuſlibet ſexꝰ filios ꝑcreauerūt qbus nulla videlꝫ vxoꝛ eſt nulla ex iuſto mſimonio legitima ꝑles ſuſcepta: ſi voluerint eas vxoꝛes ducere que an̄ fuerāt ꝯcubine tā cōiugiū legitimū cū hmōi mulieribꝰ igenuis: vt dcm̄ ē: poſſe ꝯhere: qꝫ filios vtriuſqꝫ ſexus ex earūdē mulieruꝫ ꝑoꝛe cōtubernio ꝑcreatos: mor poſtqꝫ nuptie cū mſibus eoꝝ fuerint celebꝛate: ſuos patri ꝛ in ptāte fieri: ꝛ cū his q poſtea ex eodē mſimonio ſuſcepti fuerint vel ſolos ſi nullus aliꝰ deinde naſcaē: tā ex teſtō vo lētibꝰ pſibꝰ etiaꝫ ex integro ſuccedere qꝫ ab iteſtato petere hꝛditatē pſnā pactis q mſimonij tpe ſup dotalibꝰ vel ante nuptias donatiōis rebꝰ ſubſecuta fuerint etiā ad ipſoꝝ pſo nas ptinētibꝰ ꝛ vna cū fratribꝰ ſuis poſtea ex eiſdē parētibꝰ foꝛte ꝑgenitis aut ſoli: ſi nullus aliꝰ ſit ꝑcreatꝰ dotis ꝛ ante nuptias donatiōis ꝑ tenoꝛe legū nec minꝰ pactoꝝ emolu mēta pcipiāt. ¶ Hiiꝰ o q tpe huiꝰ ſacratiſſime iuſſiōis: nec dū ꝑlē aliquā ex igenuaꝝ ꝯcubinaꝝ ꝯſoꝛtio meruerūt mi nime huiꝰ legis bn̄ficio pſruanē: cū liceat eaſdē mulieres ſi bi ꝑus iure mſimonij copulare nō extātibꝰ legitimis libe ris: aut vxoꝛibꝰ: aut legitimos filios: vtpote nuptijs ꝑcedē tibus ꝑcreare: nec debeāt quos ex igenua ꝯcubina delato poſt hanc legem matrimonio naſci voluerint. vt iuſti ac le gitimi poſtea videantur magnopere poſtulare.

¶ Per arrogationem pōt filius naturalis legitimari. hoc eſt corre ctum per legem ſequentē: quia per hoc aperiret via libidini. hoc dicit cum. l. ſequēti. bal. vel ſic. Anaſtaſius impatoꝛ pmittit p hanc legē na turalibus liberis quolibet titulo dari ꝛ relinqui non exiſtente legiti ma ſobole. ac etiam dicit qꝫ propter conſequens matrimoniuꝫ ꝛ per ar rogationem legitimantur. b. d. Saly.

¶ Impa. Anaſtaſius. a. Sergio. pſec. ꝑto. **Lex. vi.**

Ubemus eos qbꝰ nullis legitimis extātibꝰ liberis in pñti aliq mlieres vxoꝛis loco habenē: ex his ſibi pro genitos ſeu ꝑcreādos ſuos: ꝛ in ptāte ſua ltimos hſe: pro priaſqꝫ ſubſtātias ad eos p vltimas volūtates vel p dona tiōes ſeu p alios legi cognitos titulos: ſi voluerint trāſfer re. Ab iteſtato qꝫ ad eoꝝ hꝛditateꝫ vocādos: nec aliquam qōnis ſeu altercatiōis exercēde ſup qlibet aſtuta ſubtiliqꝫ legū vel ꝯſtōnuꝫ occaſiōe ſup his vel agnatis ſeu cognatis genitoꝛis eoꝝuꝫ vel quibuſdam alijs ſupereſſe facultatem. ¶ In poſterū nihilominꝰ quiſquis hmōi mulierē vxoꝛis loco dotalibꝰ inſtrumētis cōfectis habuerit pro eius ſobo le ſimilē eandēqꝫ foꝛmaꝫ cuſtodiri: nec adimaē ei licētia ſibi queādmodū voluerit per liberos ꝑpꝛiū ſuū patrimonium acquirēdi. ¶ Filios inſup vel filias iā per diuinos affatꝰ a patribus ſuis in arrogationem ſuſceptos vel ſuſceptas huius prouidētiſſime noſtre legis beneficio ꝛ iuuamine po tiri cenſemus.

¶ Lex q caſſaē intelligiē caſſari q ad futu ra nō quo ad pterita. h. d. bal. vel ſic. Hec lex pꝛimo declarat pꝛecedentē dicens qꝫ il la nō vendicat ſibi locum in liberis ex dā nato coitu. Secundo caſſat illā in eo qꝫ di xerat naturales effici legitimos p arroga tionē: ſtatuēs qꝫ illud obtineat vſqꝫ ad diē pſentis legis nō poſtea. h. d. Salice.

¶ Imp. Iuſti. a. Marino. **Lex. vij.**

Egē anaſtaſij diuine recoꝛ dationis: q ſup nālibꝰ filijs emiſſa ē: in his tm̄ valere caſibꝰ ꝯce dimꝰ q nunc vſqꝫ ſubſecuti ſunt: pro eiuſdē legis tenoꝛe i mſimonijs tūc ꝯſtātibꝰ vel poſtea ꝯctis: ita tū vt nō aliūde ꝑgeniē ſubueniſſe credaē qꝫ nō ex nephario nec inceſto ꝯiugio. ¶ Nālibus inſup filijs vel filiabꝰ: ex cuiuſlibet mulieris cupidine nō iceſta nō nephariaꝑcreatis: ꝛ in pa terna p arrogationē ſeu p adoptio nē ſacra ſuſceptis ex diuinis iuſſiōi bus ſiue anteqꝫ eadeꝫ lex irrepſerit ſeu poſt eandeꝫ legē vſqꝫ ad pñtem diē: nō ſine ratione duximus ſuffra gandū: vt adoptio aut arrogatio firma pmaneat nullis pꝛoꝛſus im pꝛobāda queſtionibꝰ: qſi qō impe tratur lege quadā iterdictū ſit: qm̄ ꝛ ſi qua pꝛius talis emergebat du bitatio remittēda fuit mouēte miſe ricoꝛdia: qua indigni nō ſunt q alie no laboꝛant vicio. ¶ Sint itaqꝫ poſt eādē arrogationē ſeu adoptio nem ſui ꝛ in poteſtate patrū ſucceſ ſiones q tā ab inteſtato qꝫ ex teſta mēto capiant: ꝑut in arrogatis ſeu adoptatis ꝯſtitutū eſt. ¶ In poſte rū vero ſciāt omnes legitimis ma trimonijs legitimā ſibi poſteritateꝫ querēdā: ac ſi pdicta cōſtitutio lata nō eſſet. Iniuſta nāqꝫ libidinū deſi deria nulla decetero venia defēdet nullū ſubleuabit nouū adminiculuꝫ pter anterioꝝ diſpoſitionū oꝛdinē nō ante lata ſanctio quā ex hoc die reſecāda pia ſuggerit rō. non arro gationū vel adoptionū ptextꝰ q vl terius minime referende ſunt. non aſtutie ſiue diuinis affectande litte ris ſeu qbuſdam illicitis ambiende machinationibꝰ cū nimis indignū nimis impiū ſit flagitijs pſidia qre re: vt ꝛ petulantie ſuire liceat: ꝛ ius nomēqꝫ pſris (qō eis denegatū eſt) id altero legis coloꝛe pꝛeſumant.

¶ Hec lex tractat de ſucceſſione natura liū ꝛ dicit ad quē modū poſſunt capere: am plians ius antiquū. ſed etiam ampliaē per auē. licet: hic poſitā. h. d. bal. vel. ſic. Iure iſto non extante matre neqꝫ liberis legiti mis ꝛ naturalibus pmittiē patri inter vi uos vel vltima volūtate filijs naturalibus tm̄ dare vſqꝫ ad ſex vncias tm̄. ab inteſta to vo in nihilū poſſūt ſuccedere. h. d. Sal.

¶ Idē. a. Menne. p. ꝑ. **Lex. viij.**

Umanitatis intuitu natura libus pſibus hoc indulge mus vt liceat eis nulla legitima ſo bole vl mſe ſubſiſtēte nālē vl nāles

a ¶ Cōcedaē facultas. qꝛ pꝛius ꝯſenſerat ſe da ri curie alioqn pmittere tur ei hereditatem repu diare ꝛ curialem ꝯditio nē. vt. ſ. l. pꝛoxi.

b ¶ Philocalum. pro pꝛium nomē eſt filij.

c ¶ Ciuitatis. ſ. huſtre me. vt in auē. e. §. pmus itaqꝫ vbi hꝫ caſus referē.

d Diui ꝯſtātini. h fuit pmꝰ impa toꝛ xpianus. ꝛ nō legiē hec lex: ꝛ habet locū ſꝫ ſua tpa qn̄ facta fuit. ho die aūt aliter eſt. vt. ſ. e. cum quis. — Cōſtantinus fuit pmꝰ ipe rator chꝛiſtianus.

e Ubemus. hec anaſtaſij ꝛ ſupe rioꝛ zenonis nō valent. qꝛ ſm ſua tpa loquunē. vt in auē. e. §. tribꝰ ſed ſe quēs ſic q eſt iuſtini pa tris iuſtiniani. vt i auē. e. §. adoptiōis. caſſaē er go hec p ſequētē ſm Ir. ꝛ nihil valet. ꝛ facit. ff. de ritu nup. l. in libere. — Iuſtinus fuit pꝛ iu ſtiniani.

f ¶ Uxoꝛis. loco habē tur puta concubine q te nenē ac ſi eſſent vxoꝛes ſm qō hec lex loquiē ſꝫ ſua tpa. dicit eñ in pñti aliq ꝛc. Uel aliter vere erat affecta vxoꝛ et ha bebaē loco vxoꝛis. nec obſtat qō dixit in poſte rū nihilominꝰ qſqs hu iuſmodi vxoꝛē dotalibꝰ ꝛc. nā poſſet eſſe cum co pulauit eā ſibi non fecit dotalia inſtrumenta ſed ſi mō faciat idem erit.

g ¶ In arrogationem. hoc vt dixi corrigiē per §. adoptiōis. ꝛ p. l. pxi. §. in poſterū. ꝛ p auē. g. mo. nat. effi. le. §. ꝛ non nos latuit. colla. vj.

h Egē. ꝛ hec eſt iutilis abꝛoga ret pcedētē. §. ſm Ir.

i ¶ Uitio. ſic. ſ. ad. l. iul. maie. quiſquis.

k ¶ Ante lata ſanctio. ſubleuabit.

l ¶ Pꝛetextꝰ. ſublena bitqꝫ arrogationes ꝛ ad optiones.

m ¶ Non aſtutie. ſuble uabunt ꝛ eſt. ſ. de pꝛimi. ſcho. l. j.

n ¶ Machinationibꝰ. als imaginationibus.

o ¶ Flagitijs. ideſt fla gitioſo coitu.

p Umanitatē. cō ꝯ. ſ. de ſhr. tu to. l. nālibꝰ. ꝛ in auē. de trie. ꝛ ſe. §. ꝯſideremus. col. iij. ꝛ. ſ. de iſti. ꝛ ſ. ſub ſti. generaliter. ꝛ in auē. e. §. diſcretis.

a Licet. legitima q̄ eſt hodie tertia vt in auſ. de trien. ⁊ ſe. §.j. colla. iij.

b ¶ Ab inteſtato. facit in auſ. de trie. ⁊ ſe. §. cō ſideravimus.

c ¶ Cōiunx legitima. d ea qd ad rumbū non cognatꝫ extātib⁹ nil ex ſucceſſione vēdicare poſſit. vt. s. vn̄ vir ⁊ vxor. l. j. rn̄. lꝫ nō capiat: parat tn̄ naturalib⁹ impedimētū ne capiát ⁊ ſic fallit hec regula. Si vinco vincē tē ⁊c̄. vt. ff. de diuer. ⁊ tē pora. p̄ſcrip. l. de acceſſionibus. Nā naturales filij repellūt agnatos q̄ tum ē in duab⁹ vncijs: vt hic ſubijcit. ⁊ agnati vincunt vxorē. vt. d. l. j. j. vn̄ vir ⁊ vx. ⁊ tn̄ naturales nō vincūt vxorez: imo vincunt̄ ab ea vt h̄ ⁊ eo. corpo. §. ſi qs igit̄ habēs. ſic ⁊ al's fallit. d. regula. ff. q po. in pi. ha. l. claudius. ⁊ in auſ. de equa. do. §. his ꝯſequēs col. vj. ⁊. ff. ad tertu. l. ij. ij. §. obijcitur. ⁊. l. equiſſimū. ⁊. §. ſi ex filio. ⁊. ff. de iniu. teſta. l. penul.

Si vinco vincētē te vinco te qn̄qꝫ fallit.

d ¶ Bn̄ficio. etiā impiali. niſi dicat non obſtāte hac. l. arg. ff. de lega. iij. §. ſi quis. in prin.

e Communiū rex. al's oium rerum.

f ¶ Lꝫ illuſtrem. ⁊ ſi naturales fiūt illuſtres nō tamē deſinūt eſſe curiales. hoc ſi dignitate ſola ſine adminiſtratiōe fiát illuſtres. vt. j. de decurio. l. fina.

Illuſtres fiūt qn̄qꝫ ſola adminiſtratōe

g ¶ Ipſi legitimi. ad h̄ in auſ. q. mo. natu. effi. ſui. §. filium. colla. vj.

h ¶ Preter q̄. ſi q̄rta. j. quādo ⁊ qui. q̄rta pars de. l. j.

i ¶ Cōpellant̄. in auſ. qui. mo. natu. effi. ſui. §. ſi quis aūt legitimos cō tra ibi patet ſolutio.

k ¶ Maternos ei⁹. Imo videtur ꝙ nulla differētia facta bonoruꝫ vnde ad eum peruenerūt fiſc⁹ habeat tres partes ⁊ iſti cognati quartam. vt in auſ. eo. §. ſciendūꝫ. Uel dic ꝙ illa per hāc diſtinguitur.

l ¶ Qui poſtea. i. poſt

m hanc legem. Cum quis ⁊c̄.

filios mr̄emqꝫ eoꝝ nō tn̄ ex tribus vncijs (quod p̄terite leges pmittebāt) ſꝫ etiā ex duplici portione. i. ſex vncijs hr̄des ſcribere: vt lꝫ ab inteſtato nullā cōionē ad pr̄is nālis ſucceſſionē haberēt: ex ſup̄ma tn̄ eius volūtate pmittatur eis vſqꝫ ad p̄dictas ſex vncias ſi h̄ (ſcꝫ nālis pr̄) voluerit hr̄ditatez eius cape. ita tn̄ vt memoratā ſex vnciaꝝ q̄ꝫtitatē i oibus nālib⁹ filijs ⁊ mr̄e eoꝝ minime teſtator excedat. quā ⁊ in legatꝭ ⁊ fideicōmiſſis eis relinquēdis ⁊ dotibus ⁊ donationib⁹ tā alijs q̄ꝫ añ nuptias vſqꝫ ad ſex vnciaꝝ eſtimationē liberā ſitr nālibus eoꝝ pr̄ib⁹ damus ptātez. ¶ Hec aūt in futuris tantūmodo teſtamētis vel vltimis voluntatibus: vel dotibus vel donationibus locum habeant.

In autē. q. mo. na. effi. ſui. §. ſi ṽo filios. ⁊. §. fina. colla. vj. Conſti. j.

Licet pr̄i ſine legitima[a] ꝓle ſeu parente cui reling neceſſe eſt decedēti nālibus totā ſubſtantiā ſuā vl'iter viuos largiri: vel in teſtō trāſmittere. ¶ Qō ſi parentes dūtaxat ei ſupſint ltīma parentib⁹ relicta reliquū iter nāles diſtribui pmittit̄. ¶ Ab iteſtato[b] ṽo cū deſit ſoboles ciuilis: nec ſupſit coniunx[c] ltīma ſi nāles ex cōcubina extant q̄ ſola fuerit ei indubitato affectu cōiūcta in duas pr̄ne ſubſtantie vncias ſuccedāt: vt mr̄i iter eos virilis portio (ſi ſupeſt) def. ¶ Huiuſmodi eñ nāles filios paſci bōi viri arbitrio ē neceſſe: ſiue ltimi extāt ⁊ ſuccedūt vel ꝯiuge viua glibet alij ſunt hr̄des. hi ergo ⁊ parētibus parē p̄ſtent (ſi op⁹ ſit) pietatē: ſꝫ qui ex condemnato ſunt coitu omni prorſus beneficio[d] ſecludantur.

¶ Legitimatus per oblationem curie cōſequetur iura legitimorum ſolum reſpectu legitimantis non reſpectu cetere donationis. h. d. Ille autē qui legitimatur p matrimoniū efficitur legitim⁹ quo ad omnes quia iſta legitimatio naturam imitatur. h. d. bal. vel ſic. Filius legitimatus per oblationem curie ſoli patri efficitur legitimus ſucceſſor nō alijs agnatis vl' cognatis nec econtra ipſe ſibi. h. d. Sali.

¶ Idē. a. Menne. p̄fe. p̄to. L. ix.

Communiū rerū[e] eſſe vtilitatem recte indicātes lucidis ⁊ oī ambiguitate ſegregatis legibus vti nr̄o ſubiectos iperio ad p̄ntem ſanctionez venimus: p quā oī dubitatione amputata q̄ vſqꝫ adhuc obtinebat certiſſimū facim⁹: vt q̄tiēs nāles filij curiali fortune pr̄ie ſui genitoris aſſignant̄ vl' adhuc viuente pr̄e vel poſt ei⁹ obituꝫ pro diſpōne teſtamenti ab eo ꝯditi ⁊ eo mō legitima iura in pr̄na ſucceſſione adipiſcāt̄. ¶ Qō recte fieri minime dubium eſt. licet[f] illuſtrem dignitatez ex q̄ curialis fortune liberatio cōpetere non pōt nāles filij añ meruerūt: non aūt pmittat̄ eis ꝯ ſubſtātiaꝫ ab eodē nāli pr̄e deſcendentiū vel aſcendentiū: vel ex latere cognatiōis vel agnatiōis iure eidē pr̄i ꝯiūctoꝝ (lꝫ ipſi legitimi[g] filij ſucceſſores eidē nāli pr̄i p memoratā fortunaꝫ efficiant̄) aliqđ ius ſibi vēdicare. ¶ Qō ⁊ in his locum habebit q iā a nāli pr̄e curiali ꝯdictioni traditi: ⁊ adhuc ſupſtites ſunt eodem ſcilicet modo. nec illis contra ſubſtantiam eiuſdem naturalis filij vel ex eo deſcendentium vel aſcendentium vel a latere coniunctorum aliquod ius ſibi vendicare valentibus.

¶ Filio legitimato per oblationē curie decedēti ab iteſtato ſuccedūt eius liberi portiōe quarta curie danda ſi dicti ei⁹ liberi nō ſint curiales nati tn̄ poſtq̄ꝫ eoꝝ pater fuit oblatus curie efficiūtur curiales. h. d. Sa.

¶ Sed ſi qdē iſte nālis filius: ſiue poſtq̄ꝫ ltīmus ſucceſſor pr̄i effectus ſit ſiue in antecedenti tpe filios ex legitimo matrimonio vel alios deſcendētes liberos habeat eos modis oibus ad ei⁹ ſucceſſionez ſine teſtō moriētis vocari. nec curie locū eſſe p̄ter q̄ꝫ[h] ſi q̄rta portio bonoꝝ eiuſdem curie debeat̄: eo ꝙ nullus forte ex mortui liberis curialia munera pagere cogit̄: illo videlicet obſeruando: vt hi q̄s iſte nālis filius poſtea q̄ꝫ fortune curiali dat⁹ eſt ꝓcreauerit: ⁊ decuriōes ſine dubio ſint ⁊ curialia pagere mūera cōpellant̄[i].

¶ Si legitimatus p oblationē curie decedat ſine liberis ſuccedit mat̄ in tertia: in reliquū curia. Si ṽo mater nō ſupeſt ſuccedit in paternis curia: cognati in reliquis ⁊ ſi ei⁹ cognatus curie ſe offerat omnia ēt paterna ad curiaꝫ deuoluēda habebit ēt eo caſu: ſi mater ſupſit omnia bona extra ſubſtantiam patris queſita cum ceteris ſuccedit. h. d. Salice.

¶ Si uero ſine liberis cuiuſcūqꝫ ḡdus iteſtat⁹ dceſſerit: ſi qdē mr̄e ſupſtite tertiā qdē ptē bonoꝝ ei⁹ mr̄eꝫ hr̄e: duas ṽo alias ptes curiā cui a pr̄e dat⁹ ē. ¶ Si naūt mr̄ qdē defūcti ñ ſupeſſet: alij ṽo cognati ex mr̄na linea deſcēdētes vl' aſcēdētes vl' ex latere veniētes ad ei⁹ vocēt ſucceſſionē: tūc ea qdē q̄ a pr̄e nāli ad eū puenerūt eidē curie cōpetē. ¶ Si qđ ṽo filio poſteaqꝫ ltīmo ſucceſſori effecto: vel a mr̄e ſua vl' aliūde q̄cūqꝫ ltīmo mō acqſitū ſit: h̄ ad primos mr̄nos[k] eius cognatos pueire. ¶ Illo videlꝫ obſ'uādo vt ſiue mr̄e eius ſupſtite: ſiue ea añ filiū mortua: aliqs ex ei⁹ gn̄e eiuſdeꝫ curie fortunā ſubire patus ſit: liceat ei offerēti ſe eidē curie bōa mortui q̄ de ſb̄ſtātia pr̄is ad eū puenerint cape: muneraqꝫ pagere curialia. q̄ decedēte mr̄ defuncti (ſi adhuc ſuperſit) non ſolum tertiā partem eoꝝ que extra paternam ſubſtātiam filius eius aliunde acquiſiuit: ſed omnia ea vel ipſa ſola vel cum coheredibus ſuis capiet.

¶ Hac. l. ſtatuta nō habent locū in iā mortuis ſꝫ morituris h. d. Sal.

¶ Ea ṽo q̄ de ſucceſſiōe nālis filij poſt curialē ꝯdictionē moriētis ꝯſtituimus nō tn̄ i his locū hr̄e debēt: q poſtea[l] a pr̄e ſuo nāli curie dati fuerint: ſꝫ etiā i illis q iā dati ſunt: ſi tn̄ adhuc ſupſint. ¶ Qō ſi añ p̄ntez ſanctionē mortui ſunt minime ad eoꝝ ſucceſſionē eādē nr̄aꝫ ſanctiōeꝫ extendim⁹.

¶ Etiam habens filios legitimos poteſt naturalem curie tradere: ſed non poteſt ei plus relinquere vel donare q̄ vni ex filijs legitimis ⁊ naturalibus cui minus dederit. h. d. Saly.

¶ Et qm̄ oimodo fauendū eſt curijs ciuitatū: illō etiaꝫ in hac pte addendū eſſe cenſem⁹ vt liceat pr̄ib⁹ nāles filios curie pr̄ie ſue tradere. nō ſolū nulla ei ltīma ſobole exñte: ſꝫ ēt ſi filios vel alios liberos ex ltīmis mr̄imonijs ꝓcreatos habeāt: ⁊ eo mō nāles q̄ꝫ filios ſibi ltīmos ſucceſſores efficere: ita tn̄ vt minime eiſdeꝫ pr̄ib⁹ liceat p donationez vel vltimā voluntatem ampli⁹ eidem naturali filio dare vel relinquere q̄ꝫ vni filio ex matrimonio legitimo ꝓcreato dederit vel reliquerit cui minima portio data vel relicta ſit.

¶ Per matrimoniū legitimātur liberi naturales primogeniti ⁊ ſuccedunt equaliter cum liberis poſtea naſcituris. hoc dicit Baldus. cōcordat. Salycetus.

¶ Idem. a. Demoſteni prefecto pretorio. Lex. x.

Cum quis[m] a muliere libera ⁊ cui⁹ mr̄imoniuꝫ nō eſt legib⁹ interdictuꝫ cuiuſqꝫ ꝯſuetudine gaudebat aliquos liberos hūerit minime dotalib⁹ inſtr̄is cōpoſitis: poſtea aūt ex eadeꝫ affectiōe etiā ad nuptialia puenerit inſtr̄a

⁊ alios

a ℭ Ex hiſdem matri/monijs.ſ.parentibus.ꝛ facit inſti.de nup.§.ſi.ꝛ §.j.l.pri.ꝛ qd ibi no.ꝛ ð hrdi.ab iteſta.§.j.ꝛ no. ꝗ hecler diſtinguit ha/beat legitimos vel non.

b Nuper legē.ſu/periorem pro/ximam.

c ℭ Nuptialia.dic vt di/ximus inſti.de nup.i.fi.

d ℭ Tollēde.i.habēde.

e ℭ Vtilitas.vt inſti.ð ingenuis.§.j.ꝛ.ff.de ſe/na.emancipatum.§.ſi quis poſt.

f Quod ius.hec autē.eſt in auē.de ince.nup.§.dubitatū colla.ij.

g Sed noua ꝯſtitu/tio.ſ.i auē.ð trie.ꝛ ſe.§.pe.in fi.colla.iij.

h Que alia con/ſtitutio.ſexta ꝗ eſt vt liberti decreto.§.ſi quis autem.

i Tem ſine legiti/mis ꝛc.ꝗ eſt §.mo.na.effi.leg.§.illud.

k ℭ Filiū.ſic.ſ.de tranſ/actio.ſi quis maior.ꝛ.ff.de lega.ij.cum pater.§.libertis.ꝛ de reg.iur.cū pſ.§.libertis.ꝛ.§.illi.

l Si qs.ſine legiti/mis forte verum in corpe non aperiē ha/buerit legitimos vl nō.

m ℭ Ceteris.ſic.ſ.ð di/uer.re.l.j.ꝛ.ſ.de aduo.diuerſo.iudi.l.reſtitue/de.Et hic eſt caſus vbi res inter alios acta alijs prodeſt.

Res inter alios acta qñq; pro deſt alijs.

ꝛ alios itez ex eodē mrimonio libe ros ꝑcreauerit:ne poſteriores libe ri q poſt dotē editi ſunt ſibi oñe pf nū pſmoniū vendicare audeāt:qſi iuſti ꝛ in ptāte effecti:frēs ſuos q añ dotez fuerūt nati ab hrditate pſna repellentes hmōi inigtatē amputā dā cēſuim⁹. ℭ Cū eñ affectio ꝓo ris ſobolis ꝛ ad dotalia inſtra effi ciēda:ꝛ ad poſteriorez filioꝝ edēdā ꝓgeniez ꝓſtiterit occaſionem: qūo nō eſt iniqſſimū ipſaz ſtirpē ſcōe po ſteriozitat ꝓoꝛē qſi iniuſtā exclude re:cuz gſas agere fratrib⁹ ſuis po ſteriores debeāt:quoꝝ hñficio ipſi ſunt iuſti filij:ꝛ nomē ꝛ ordinē ſubſe cuti. ℭ Neqꝫ eñ viſile eſt eū q po ſtea vel donatōez vel dotē ꝯſcripſe rit: ab initio talē affectionem circa mulierē nō habuiſſe q eā dignā eſſe vroris noie faciebat. ℭ Quapro pter ſancim⁹ i hmōi caſib⁹ oēs libe ros: ſiue añ dotalia inſtra editi ſint ſiue poſtea vna eadēqꝫ lāce trutina ri.ꝛ oēs filios ſuos in ptāte ſuis exi ſtere genitorib⁹:vt nec ꝓoꝛ nec iu nior vllo habeaē diſcrimine: ſꝫ q ex hiſdem mrimonijs ꝑcreati ſunt ſi mili perfruantur fortuna.

ℭ Iſta lex tollit dubiuz quod inſurgit ex l.precedenti:ꝛ hoc intendit per ſequēs ma trimonium filij nati ex cōcubina legitimā tur:etiam ſi ex eo matrimonio nullus po/ſtea naſcatur vel natus viuens nō reperia tur tempore mortis patris:ꝛ ſi antea nati legitimantur multomagis qui erāt in vte ro tempore matrimonij:ꝛ tempus conce/ptionis vel natiuitatis inſpicitur prout li beris eſt vtilius.h.d.ſali.

ℭ Idem.a.Iuli.pfe.pto. Lex.xj.

Nuper legez⁵ ꝯſcripſim⁹ qua iuſſimus ſi qs mulierem in ſuo cōtubernio collocauerit nō ab initio affectiōe maritali:eā tñ cuz ꝗ poterat hře cōnubium ꝛ exea libe ros ſuſtulerit: poſtea vo affectiōe ꝓcedente etiā nuptialiaᶜ inſtra cuz ea fecerit:filioſqꝫ vl filias habuerit nō ſolū ſcōos liberos q poſt dotem editi ſunt iuſtos ꝛ i ptāte eſſe pſib⁹: ſꝫ etiā añriores q ꝛ his q poſtea na ti ſunt occaſionez legitimi nois ꝓſti terūt. ℭ Quā legez qdā putaue/rūt ſic iterptari: vt ſiue nō ꝑgeniti fuerint poſt dotez ꝯſcriptā liberi ſi ue ēt ab hac luce ſbtracti nō añrio/res filios iuſtos hři niſi vtroqꝫ tpe viuētes ꝛ ſupſtites liberi iueniant: quoꝝ ſupuacuā ſubtilitatez penit⁹ ihibendā cēſem⁹. ℭ Sufficiat et/enim talez affectionē hūiſſe: vt poſt liberoꝝ editionez etiā dotalia effi/ciāt inſtra:ꝛ ſpez tollendeᵈ ſobolis habeāt.lzeñ hoc qd ſperatū eſt ad effectū nō puenit: nihil anteriorib⁹ liberis fortuit⁹ caſus derogare cō cedaē:ꝛ multomagis ſi qs mulierē quā i ꝯtubernio ſuo habuerat pre/gnantem fecerit: poſtea aūt adhuc grauida muliere conſtituta dotalia fecerit inſtrumenta et puer vel puella editus vel edita ſit:iuſta patris ſoboles na/ſcatur:ꝛ in poteſtate efficiatur ꝛ heres exiſtat morienti: ſi/ue ab inteſtato ſiue ex teſtamento. ℭ Satis enim abſurdū eſt ſi filij poſt dotem progeniti ꝛ anterioribus liberis adiu/torium afferent:ipſum puerum vel puellam ſibi opitulari non poſſe. ℭ Et generaliter diffinimus:ꝛ qđ ſuper huiuſ modi caſibus variabatur diffinitione certa concludimus: vt ſemper huiuſmodi queſtionib⁹ in quib⁹ de ſtatu libero/rum eſt dubitatio:non cōceptionis:ſed partus tempus in ſpiciatur:ꝛ hoc fauore facimus liberoꝝ: ꝛ editionis tēpus ſtatuimus eſſe ſpectandum.exceptis his tantūmodo caſi/bus in quibus conceptionem magis approbari infantium conditionis vtilitasᵉ expoſtulat.

I. A auten. de inceſtis.nuptijs.§.dubitatum.collatione.ij.

ℭ Filij legitimi nō ipediūt naturales legitimari p ſequēs matrimoni um.h.d.niſi illi naturales eſſēt nati ex ancilla. vt in auē.ſꝫ nouo qđtū pmittitur ſi dotalia ꝯficiaē inſtrumēta:vt in auē.noua alia que corrigit auē.ſed nouo ꝛ auten.ſed nouo limitat auē. Q ð ius.h.d.ſaly cetus.

Quod ius ſ locum habet ꝛ ſi ante hoc conſortium le/gitimorum pater ſit ex alia coniuge a qua ſeparat⁹ ſit legitime vel mortua ſit.

I. A auten. ð triēte ꝛ ſemiſſe.§.penultimo col latione.iij.

Sed noua conſtitutioᵍ nō permittit hoc in ancilla niſi ei qui ſine legitimis alijs reperitur.

I. A auten. vt lib.dece.§.ſi quis autez.col.vj.

Que alia ꝯſtōʰ hoc gñaliter inducere vř: ꝛ in his q ex ancilla ſunt ex ipſa dotis inſcriptiōe ſimul ꝛ liber tatem tribuit ꝛ ius ſuoꝝ:alijs legitimis non exiſtentibus.

I. A autē. qui.mo.nat.effi.legiti.§.ſi vo is qui.ꝛ §.ſꝫ ꝛ aliud.collatio.vj.

ℭ Baſtardi nō poſſunt legitimari a comite exiſtentib⁹ legitimis. qđ credo verum niſi ꝯſentientibus legitimis.h.d.bal.vel ſic.Nec ſ.ad dit.ideo dicit ꝑterea ꝗ ſui natura eſt repetitiuū ꝛ ampliatiuū qſi dicat nedū p ſequēs matrimonium vt in auē.ꝑcedētibus ſed etiā ſine mrimo nio per reſcriptum principis naturales legitimanē.h.d.ſalice.

Preterea q legitimā nō hꝫ ꝓlez ſꝫ ex hmōi cōſuetudi ne dūtaxat nālem pōt ab eo ꝑcib⁹ ꝓncipi datis legi timos ſibi cōſtituere ꝛ ſine mrimonio ſi mulier iam defun/cta ſit:vel deliquit:vel occultetur:vel al's venire ꝓhibeaē: vel quoquo mō mrimoniū impediatur vt ſacerdotio.

I. A autē. qui.mo.natu.effi.legi.§.illud autem.colla.vj. Conſtitutio.j.

ℭ Hic addiē nouus modus p quem filij legitimanē.h.d.bal.ꝛ ſalice.

Tem ſine ltmisⁱ decedens in teſtō ſcribens velle ſe nāles filios fore ltimos ſucceſſores:licētiam hēat vt poſt mortez ei⁹ filijᵏ ꝓncipi ſupplicent teſtm oñdentes ꝛ pn cipis ꝛ legis dono fiant heredes. Si tamen filij voluntatez patris amplectātur quod generaliter obſeruatur: ſꝫ ſi alij quidem volūt legitimi fieri:alij nō; volentes fiant:ceteri in iure naturali remaneant.

I. A autē. vt liceat matri ꝛ auie.§.ad hoc autē.colla.viij. Conſtitutio fina.

ℭ Hic additur alius modus legitimandi naturales qui eſt in ſe miro bilis:ꝛ ideo bene notandus.h.d.ſalice.

Si qsˡ liberos hñs nāles ex muliere libera que vxor ei poterat eſſe: dicat i inſtro ſiue publice ſiue propria manu ꝯſcripto hñti ſbſcriptionez triū teſtiū fidedignoꝝ:ſi/ue in teſtō ſiue in geſtis monimentoꝝ hos ſuos eſſe:nec ad/iecerit nāles hmōi ei filij legitimi ꝛ ſucceſſores erūt. ℭ Et ſi vni ex multis filijs teſtimoniuz qđlibet ex ꝑdictis modis ꝓhuerit:ceterisᵐ ex eadē mliere natē ad ltima iura ſufficiet.

ℭ In odioſis appellatiōe filij nō ꝑtineē nepos:ſi ratio odij ꝗ erat in fi lio ceſſat in nepote.hoc dicit hec lex nota.vel ſic.Vbi fit mentio de fi lio reſpectu certe qualitatis non continetur nepos qui eſt alterius qualitatis.hoc dicit bal.vel ſic.Licet iure iſtō pater prohibeaē,totum relinqre naturali filio non tamē ꝓhibeē nepoti nāli ex legitimo nato

nec nepoti legitimo ex naturali nato: nec nepoti naturali ex naturali nato. vbi nulla ſubeſt ſoboles legitima: in ſucceſſionibus ab inteſtato remanent iura antiq̃ in ſuo ſtatu. h. d. Saly.

Idem. a. Ioã. p̃fe. p̃to. Lex. xij.

Quidã q iuſtũ filium hẽbat nepos acceſſit nãlis: ſi nepotis nomẽ hmõi ſoboli legib⁹ accõmodãdũ ẽ q̃rebaẽ. Volebat eñ tali nãli nepoti ex ſuo ltimo filio iam defũcto ꝓgenito totã ſuã ſbſtãtiaʒ relinq̃re: q̃ſi ſacris ↄſtõnib⁹ tm̃mõ in filijs nãlibus ꝓhibẽtib⁹ totũ pr̃imoniũ: ſiue q̃tã ptẽ voluerit ei relinq̃re ⁊ certo fine ptes eoꝝ ↄcludẽtib⁹. Hmõi autẽ dubitatio ⁊ in alia dubitatiõis ſpecie vẽtilata eſt. Quid eñ ſi ex nãli filio nepotẽ hʒ au⁹ ltimũ pr̃i ſuo vl' nãlẽ. In oĩb⁹ itaq̃ʒ talib⁹ᵃ dubitatiõib⁹ cum nulla ltima ↄñaᵇ i hmõi pſonis cuſtodiaẽ: ſed interuẽtu ſobolis nãlis nullũ ius ltimũ ſubeſſe põt: vt neceſſitas relinquẽdi aliqd ex legib⁹ eis imineat: liceat eis q̃tũ voluerit ſue ſubſtãtie in eos ↄferre. ſ. nulla legitima ſobole ſbſiſtẽte. Filijs eñ nãlib⁹ relinq ↄſtõnes q̃tũ voluerit iõ ꝓhibuerũt: q: vitiũ pr̃nũ refrenãdũ eẽ exiſtimauerũt. In nepotibus aũt nõ eadẽ obſeruatio i p̃fatis ſpecieb⁹ cuſtodiẽda ẽ: vbi legitima ſoboles minime facit impedimentũ. Ea eñ ſubſiſtẽte veterum ↄſtitutionũ tenorẽ in nãlibus filijs ſtatutum: ⁊ in nepotibus extẽdimusᶜ. Sʒ hoc in his tm̃mõ ſancim⁹ in qb⁹ volũtate aliqd ↄſecuti ſũt: iura etenĩ ab iteſtato i aui ſucceſſionẽ nemini eoꝝ penitus apim⁹ᵈ ⁊ hõ nõ ſolũ eis accedeẽ cẽſem⁹ a ſbſtãtia aui pr̃ni nãlis: hõ ẽt ꝓaui vl' ei⁹ cognationis: ſi qs ſaltẽ hmõi vocabulũ in tã degeneres hoĩes extẽdẽ maluerit.

De teſtamentaria tutela.

Tutor nõ legitie dat⁹ in teſtamẽto nõ teneẽ ſi nõ immiſcet ſe adminiſtratiõi ſi ãt ſe immiſcet teneẽ actiõe negociorũ geſtoꝝ h. d. iſta. l. bal. vel ſic. Tutor min⁹ legitim⁹ dat⁹ ñ cogiẽ admiſtrare: ſpõte tñ admiſtrãs teneẽ actõe negocioꝝ geſtoꝝ ⁊ ñ tutele ſal.

Impe. Seue. ⁊ Anto. Spate. Ti. xxviij. Lex. j.

Qũe dicisᵉ tibi tutorẽ in teſtõᶠ pr̃oni datuʒ ſi adminiſtrationi ſe non immiſcuit nulla actiõe tibi teneẽ: neq̃ʒᵍ eñ iure dat⁹ tutor fuit. Nõ ſi adminiſtrauit ſpõteʰ res tuas expiri aduerſus eũ actione negocioꝝ geſtoꝝ potes.

Que eodẽ tpe ↄfirmantur ſil' fieri vidẽtur vel ſic. Pater dando poſteriorẽ tutorem nõ intelligitur remouere priorem. h. d. Bal. vel ſic. Tutor teſtamẽtarius nõ excludiẽ p codicillarium datũ ex poſt facto ſʒ ſil' tutores erunt ambo. h. d. Saly.

Imp. Anto. a. Sabino. Lex. ij.

Et ſi a pr̃e tuo teſtõ iure tibi tutor dat⁹: eo tpe quo heres extitiſti in reb⁹ humanis fuit: tñ codicillisⁱ alius tutor recte datus eſt: ⁊ vterq̃ʒ ꝓpter volũtatẽ teſtatoris tutor erit: niſi teſtõ datum pr̃ aliuʒ codicillum dãdo reprobauerit. tũc enim poſterior ſolus tutor eritᵏ.

Frater impuberis tutoris teſtamentarium nõ excludit. bal. vel ſic. Tutela teſtamentaria nõ cedit legitime. h. d. Salyce.

Imp. Alex. a. Geor. Lex. iij.

Si tutores teſtõ voƀ dati ſunt q̃q̃ʒ vn⁹ veſtrũ ſue etatis fact⁹ ſit: ideſt pupillarẽ etatẽ exceſſerit: tutela tñ vr̃a ad eũˡ nõ pertinet.

Mater nõ dat tutorẽ filio niſi eum heredẽ inſtituat: datũ tñ iudex cũ inq̃ſitione confirmat: ⁊ non confirmatus teneẽ pro tutele ſi gerat. h. d. Salice.

Idem. a. Feliciane. Lex. iiij.

a Quidam. itaq̃ʒ talibus dubitationibus. ſ. tribus: nam ad omnia dicas reſponderi.

b Conſequentia. quia nec filius nec nepos legitim⁹ eſt auo vt ſub̃jcit in duob⁹ vltimis caſibus.

c Extendimus. ⁊ ſic nocet filio patris vita.

d Aperim⁹. not. ergo baſtardos nõ ſuccedere cognatis pr̃is. vt i aut. eo. §. filiũ autẽ. Sʒ qd ſi ex ſpurio habeo naturalẽ vl' legitimũ nepotẽ. Vel qd ſi mulier habeat nepotẽ ex nãli vel ſpurio vel eᵹ ex legitimo filio habeat nepotẽ nãlem. põt r̃ñderi. vt in nãli vt diſtinguaẽ hẽat legitimã ſobolẽ vel nõ. ⁊ facit. j. ad orfici. l. pe.

Rubricã dupl'r cõtinuat. ac curſius.

De teſtamẽtaria tutela. Dixit de ↄctib⁹ nũc de q̃ſi ↄctibus. vel dixit q̃liter vinẽs pr̃ ↄſulat filio in alẽdo: ⁊ nunc qualiter moriens in tutela

e Quem dicis. põt queri hic in p̃ma lege q̃re tutor a iudice nõ põt dari ſub ↄditione. vt. ff. de tutelis. l. muto. §. j. ſʒ a teſtõre ſic. vt inſti. q da. tu. poſ. §. ad certũ. r̃ñ. q: p̃ſumendũʒ eſt q pr̃ bene faciat etiã dãdo ſub cõditione ⁊ multũ ↄfidit lex in eo adeo q nũq̃ ſatiſdat tutor ab eo dat⁹ rem pupilli ſaluã fore. vt inſti. de ſatiſda. tut. §. j. Vel dic actũ eſſe legitimũ in iudice q nõ recipiat diẽ vl' ↄditionẽ. vt. ff. de regu. iu. l. act⁹ legitimi. Hug. Iteʒ an tutor dat⁹ i teſtõ pupillo facto inuẽtario poſſit ↄuenire debitoreʒ pupillareʒ noĩe pupilli. Videẽ q nõ. nam vr̃ hic eẽ perplexio. nã nõ põt eſſe tutor niſi adeaẽ hereditas. vt. ff. de teſta. tu. l. ſi nemo. nec adiri hereditas etiã ſi ſit lucroſa ſine tutoris auctoritate. vt inſti. de auc. tu. §. neq̃ʒ. Sed dic q iuſſu iudicis adeat. vt. j. de iu. de libe. l. ſi infanti. in fi. vel daẽ curator ad adeũdũ. vt. j. de admi. tut. cum qdam. Itẽ an tutor inutiliter dat⁹ ⁊ ↄfirmatus ſit teſtamẽtarius vel datiuus. Dic vt. j. ti. j. l. ij. M. Itẽ ſi dat tutorẽ pater in teſtõ facto corã q̃tuor teſtib⁹ an valeat datio. Videẽ q ſic: q: põt teſtari quoquo mõ vult inter liberos. ſed verum eſt in hereditate: q̃re ſi decedat ab inteſtato ex voto ꝑuenit ad eos. Io. Iteʒ qñ plures ſunt tutores dati in teſtõ ⁊ oẽs decedãt: illi vocanẽ legitimi: ſʒ ſi remoueanẽ: vt ſuſpecti: tũc datiui. vt no. j. e. l. j. in magna gl. Sed q̃ eſt rõ diuerſitatis. R̃ñ. q: qñ ſunt remoti remanẽt reliquie. vt adhuc q̃ſi videaẽ eſſe tutor. vt. j. in qui. cau. ha. tu. l. licet. Itẽ ſi auia det tutorẽ nepoti ⁊ inſtituat eum an valeat datio. videtur enim q non: q: lex ſemper dicit de matre que euʒ inſtituit. vt j. eo. mater. ſed qõ dicit de matre. idem eſt in auia.

Tutoris datio fcã in minus ſolẽni teſtamento an valeat

f In teſtamento quo alios non te inſtituit. ⁊ idẽ in patrono. vt. ff. eo. qui tutelam. §. fi. ſecus ſi te inſtituiſſet. vt. j. e. l. mater. ⁊. ff. de ↄfir. tuto. l. ſi patronus.

g Neq̃ʒ eñ. bona rõ. vñ nõ hʒ neceſſe ſe excuſare. vt. j. ti. j. l. j. ⁊. ff. de excu. tuto. l. ſcire oportet. §. hic de his. ⁊. j. de appel. l. nominationes. ⁊ eſt. ff. de eo qui pro tuto. l. j. §. ſed vtrum in prin.

h Spõte. ſciens ſe non teneri. ⁊ ſic de geſtis tm̃ teneẽ. q: ſufficit ⁊c̃. vt. ff. de nego. geſt. l. tutori. niſi cum acceſſiſſet oĩa geſtur⁹. vt. ff. de nego. geſt. ſi pupilli. §. fi. ⁊. l. diuortio. §. fi. ſi autem putaſſet ſe teneri: teneretur actiõe tutele. j. eo. l. mater. in fi. ⁊ de gerendis teneret ſi ali⁹ modo fuerat geſtur⁹. vt. ff. de eo q pro tu. l. j. §. pe. ⁊ de admi. tu. l. tutores. §. qui ſe. ⁊ vtili negocioꝝ geſtoꝝ ſm Ir. vt. ff. de nego. geſt. l. iij. §. hac actione. ⁊. j. qui da. tu. poſ. militie. vel ſm nos nõ currũt actiões negocioꝝ geſtoꝝ cũ actiõe ꝓtutele. vt dixi in. l. illa. ff. de neg. ge. §. hac actione. Itẽ no. hic q q nõ teneẽ: ſi incipiat teneẽ. ſic ⁊. ff. de polli. l. i. ⁊. ff. cõmodati. l. in cõmodato. §. ſicut. Itẽ no. hic q triplex ẽ tutela: teſtamẽtaria: legitima: ⁊ datiua. õ p̃ma h titu. ⁊ ſequẽs dicũt. de ſcõa. ſ. ti. ij. õ tertia i ſequẽtib⁹. q: q̃diu locũ hʒ teſtamẽtaria nõ hʒ locũ legitima. Itẽ teſtamentaria ⁊ datiua ſil' ↄcurrũt q̃ñq̃ʒ. vt. j. tit. j. ſi vt ꝓponis ſʒ ltima nũq̃ hʒ locũ cũ teſtamẽtaria: neq̃ʒ tutela ltima cũ datiua. Siue ḡ nullus ẽ dat⁹ i teſtõ: ſiue pl'es dati ſunt: ſʒ oẽs deceſſerũt ſuccedit tutor legitim⁹. ſi võ vn⁹ eoꝝ deceſſit loco eius ↄſtituiẽ datiu⁹. ſ. ſi ceteri nõ ſufficiũt: q: q̃diu locũ hʒ teſtamẽtaria non hʒ locũ ltima. ⁊ ſil'r ſub ↄditiõe dato interim daẽ datiu⁹. ſʒ ſi nõ ſperaẽ ↄditio extitura hʒ locum legitim⁹. Itẽ ſi teſtamẽto dat⁹ eſt excuſatus vl' vt ſuſpect⁹ remotus venit datiu⁹. vt. ff. de teſta. tute. l. ſi qs ſub ↄditione. At vbi nõ hʒ locũ ltima tutela dat⁹ a iudice ĩpo iure nullus ẽ vt. ff. de tute. ⁊ ra. di. l. ſi tutor rei publice. §. j. ⁊. j. qui da. tu. l. ſi ſorores. Ex p̃dictis ḡ colligiẽ q datiua tutela admĩculo teſtamẽtarie excludit legitimã. qõ nõ põt facere p ſe ⁊ facit. ſ. de neg. ge. l. curatorem.

Tutela ẽ triplex.

i Et ſi a pr̃e. codicillis. teſtamẽto cõfirmatis. vt. ff. e. l. iij. azo. Nõ hodie ſemp verũ eſt vt confirmari videantur. vt inſti. de codicil. §. j.

k Tutor erit. cõtra videbatur q: tutoreʒ habẽti ⁊c. vt. j. qui pe. tu. l. antepe. ⁊ inſti. de cura. §. interdum. ſed nõ poſtea: ſed eodẽ tempore dari videtur. ac ſi eodẽ teſtamento quo ↄſtat plures dari poſſe ſm Io. Adita ergo hr̃ditate ſaltem ab vno herede incipit tutela omnium. vt. ff. eo. ſi nemo. Antea ergo nullus erat prior. ⁊ ſic non poteſt dici vnum ante alium. Item adhuc videbatur poſteriorem dando priorem remouere. vt. ff. de ꝓcur. ſi quis cum. §. fi. que eſt cõtra. ſed aliud in procuratore quod priuatum eſt officium. vel idem quia inuenitur ibi vnus ante alium. hic autẽ nõ: cum ab adita hereditate omnes incipiant hic eſſe tutores. ⁊ facit. ff. de adi. le. l. alumno. §. qui duos. ⁊. j. de teſtamen. ſancimus.

Procuratorem p̃orem remouet q poſteriorem dat.

l Si tutores. ad eum. factum adultum: ſed qui erat remanet. Sed quid miri cum hic erat minor. xxv. annis. vt. j. de legi. tuto. l. fina. Reſpõ. olim poterat eſſe tutor minor: ſed excuſabat ſe ſi volebat. vt hic. ⁊ inſti. de excu. tuto. §. iteʒ minor. ſic ergo hodie inutilis eſt hec l. vel dic q alter habebat vnum menſem: alter. xiiij. annos. ⁊ dimidiũ quibus datus eſt tutor: maior creuit. ita q factus eſt. xxv. annorum. adhuc tamen alter eſt pupillus ⁊ remanet tutor idem: ⁊ hoc cũ teſtamẽto datus fuit ſecus ſi a iudice. vt. ff. de tut. ⁊ ra. diſt. ſi tutor. §. j. ⁊ plene dixi. ſ. eodem. l. j. in fi. Et not. q dicit ſue etatis ideſt adultus ſm primum caſum vel maior. xxv. ſm aliuʒ. quod probatur. ſ. de his qui ve. eta. impetraue. l. fi.